

Številka: 007-158/2023

Ljubljana, 25. april 2025

EVA 2023-2030-0028

GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE

Gp.gs@gov.si

ZADEVA: Predlog Zakona o sodnikih (EVA 2023-2030-0028) – redni postopek – predlog za obravnavo

1. Predlog sklepov vlade:

Na podlagi drugega odstavka 2. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14, 55/17 in 163/22) je Vlada Republike Slovenije na ... seji dne... sprejela naslednji sklep:

Vlada Republike Slovenije je določila besedilo predloga Zakona o sodnikih (EVA 2023-2030-0029) in ga pošlje Državnemu zboru Republike Slovenije v obravnavo po rednem postopku.

Barbara KOLENKO HELBL
GENERALNA SEKRETARKA

Prejmejo:

- Državni zbor Republike Slovenije,
- Ministrstvo za pravosodje,
- Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo.

2. Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem ali skrajšanem postopku v državnem zboru z obrazložitvijo razlogov:

/

3.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:

- Andreja Katič, ministrica,
- mag. Andreja Kokalj, državna sekretarka, Ministrstvo za pravosodje,
- dr. Milan Brglez, državni sekretar, Ministrstvo za pravosodje,
- mag. Valentina Vehovar, generalna direktorica, Ministrstvo za pravosodje,
- Gordana Zalaznik, vodja sektorja, Ministrstvo za pravosodje.

3.b Zunanji strokovnjaki, ki so sodelovali pri pripravi dela ali celotnega gradiva:

Pri pripravi dela ali celotnega gradiva zunanji strokovnjaki niso sodelovali.

4. Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu državnega zbora:

- Andreja Katič, ministrica,
- mag. Andreja Kokalj, državna sekretarka, Ministrstvo za pravosodje,
- dr. Milan Brglez, državni sekretar, Ministrstvo za pravosodje,
- mag. Valentina Vehovar, generalna direktorica, Ministrstvo za pravosodje.

5. Kratek povzetek gradiva:

Predlog Zakona o sodnikih ureja položaj sodnika, ki kot nosilec sodne oblasti v konkretnih primerih dokončno in zavezujoče razlaga in uporablja pravo. Temeljne določbe o položaju sodnika vsebuje že Ustava Republike Slovenije, kot prvo načelo neodvisnosti pri opravljanju sodniške funkcije (125. člen). Sodnikova neodvisnost mora biti varovana zato, da je vsakomur zagotovljena ustavna pravica do sodnega varstva. Sodnik je pri opravljanju sodniške funkcije vezan na ustavo in zakon. V skladu z ustavo je vezan tudi na splošna načela mednarodnega prava ter na ratificirane in objavljene mednarodne pogodbe.

Predlog zakona ureja vsebino, ki jo od leta 1994, ureja Zakon o sodniški službi (ZSS). ZSS je bil v 31 letih kar 15 krat spremenjen in dopolnjen, dodatno pa so bile nekatere spremembe uveljavljene še z drugimi področnimi zakoni. Med njimi gre izpostaviti zlasti Zakon o sodnem svetu. Sodni sistem v Republiki Sloveniji je sestavljen iz sodišč, ki se razlikujejo glede na pristojnosti – to je glede vrst zadev, o katerih lahko odločajo. Trenutno imamo 66 sodišč na 77 geografskih lokacijah. Veljavni sistem organizacije sodišč na prvi stopnji temelji na dveh vrstah sodišč – okrajnih in okrožnih sodiščih. Problem te ureditve že ves čas predstavlja neenakomerna obremenitev sodišč in sodnikov, ki je po mnenju Vrhovnega sodišča Republike Slovenije posledica pretoge ureditve, ki ne omogoča (oziroma omogoča to le do določene mere) izenačevanja kadrovskega virov in pripada sodnih zadev med sodišči. Neenakomerna obremenjenost sodišč pomeni neuskkljeno razmerje med pripadom zadev in kadrovskega virov posameznega sodišča.

Predlog Zakona o sodiščih zato na prvi stopnji določa eno vrsto sodišča, to je okrožno sodišče. Navedeno terja tudi novo ureditev položaja sodnikov, ki bodo na prvi stopnji sodniško funkcijo z izvolitvijo lahko začeli opravljati v nazivu okrožni sodnik. Vsebinsko povzema področja urejanja ZSS; ureja postopka izvolitve v sodniško funkcijo in imenovanja na sodniško mesto, kriterije za izbiro, ocenjevanje in napredovanje sodnikov, postopek ocenjevanja sodnikovega dela, pravice in dolžnosti sodnika, nezdržljivost sodniške funkcije, premestitev in dodelitev sodnika, službeni nadzor sodnikovega dela, varstvo neodvisnosti sodnika, položaj sodnika v kazenskem postopku, prenehanje sodniške funkcije, razrešitev s sodniške funkcije in disciplinsko odgovornost sodnika. Nov naslov Zakon o sodnikih jasno odraža njegovo temeljno vsebino urejanja, to je položaj sodnika. ZSS namreč celostno tega ne odraža. Predlagana vsebina urejanja je namreč bistveno širša, saj ne ureja le sodniške službe, temveč položaj sodnika od njegove izvolitve v sodniško funkcijo, z izvajanjem katere sodnik prične s prisego, da bo sodniško funkcijo opravljal v skladu z ustavo in zakonom ter sodil po svoji vesti in nepristransko do njenega prenehanja.

Sodnik je funkcionar v službenem razmerju z Republiko Slovenijo, z izvolitvijo v sodniško funkcijo dobi mandat za izvrševanje sodne oblasti. Z enkratno izvolitvijo sodnika se poudarja smisel trajnosti mandata, ki je eno od glavnih jamstev sodnikove neodvisnosti. Z nastopom sodniške službe sodnik pridobi pravico do napredovanja na drugo sodniško mesto. Po predlagani ureditvi bo o vseh napredovanjih na višje sodniško mesto (imenovanjih) tudi v sodniški naziv vrhovni sodnik, odločal sodni svet. Predlog zakona določa tudi rešitve, s katerimi se odpravlja ugotovljeno neskladje drugega odstavka 74. člena Zakona o sodniški službi z ustavo (odločba Ustavnega sodišča U-I-159/19-20 z dne 23. 2. 2023), ki ločuje trenutek prenehanja sodniške službe in sodniške funkcije.

Predlog zakona je del prenove sodniške zakonodaje. Skupaj s predlogom Zakona o sodiščih predstavljata nedeljivo celoto, pri čemer je Zakon o sodiščih predvsem organizacijski zakon. Nekatera področja ureja Zakon o sodnem svetu (disciplinski postopek zoper sodnike, pravno varstvo odločitev sodnega sveta), zato se predlagane rešitve v novih zakonih usklajujejo tudi s predlogom Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o sodnem svetu. Uveljavitev oziroma začetek uporabe novih določb v vseh treh zakonih je vezana na enako časovno obdobje zato je nujna istočasna obravnava in njihovo sprejetje.

6. Presoja posledic za:		
a)	javnofinančna sredstva nad 40.000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih	NE
b)	usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	NE
c)	administrativne posledice	NE
č)	gospodarstvo, zlasti mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	NE
d)	okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki	NE
e)	socialno področje	NE
f)	dokumente razvojnega načrtovanja: <ul style="list-style-type: none"> – nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja – razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna – razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij 	NE
7.a Predstavitev ocene finančnih posledic nad 40.000 EUR: (Samo če izberete DA pod točko 6.a.)		

I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
	Tekoče leto (t)	t + 1	t + 2	t + 3
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) obveznosti za druga javnofinančna sredstva				
II. Finančne posledice za državni proračun				
II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:				
Novi prihodki		Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1	
SKUPAJ				
OBRAZLOŽITEV:				
I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
V zvezi s predlaganim vladnim gradivom se navedejo predvidene spremembe (povečanje, zmanjšanje):				
<ul style="list-style-type: none"> – prihodkov državnega proračuna in občinskih proračunov, – odhodkov državnega proračuna, ki niso načrtovani na ukrepih oziroma projektih sprejetih 				

proračunov,

- obveznosti za druga javnofinančna sredstva (drugi viri), ki niso načrtovana na ukrepih oziroma projektih sprejetih proračunov.

II. Finančne posledice za državni proračun

Prikazane morajo biti finančne posledice za državni proračun, ki so na proračunskih postavkah načrtovane v dinamiki projektov oziroma ukrepov:

II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:

Navedejo se proračunski uporabnik, ki financira projekt oziroma ukrep; projekt oziroma ukrep, s katerim se bodo dosegli cilji vladnega gradiva, in proračunske postavke (kot proračunski vir financiranja), na katerih so v celoti ali delno zagotovljene pravice porabe (v tem primeru je nujna povezava s točko II.b). Pri uvrstitvi novega projekta oziroma ukrepa v načrt razvojnih programov se navedejo:

- proračunski uporabnik, ki bo financiral novi projekt oziroma ukrep,
- projekt oziroma ukrep, s katerim se bodo dosegli cilji vladnega gradiva, in
- proračunske postavke.

Za zagotovitev pravic porabe na proračunskih postavkah, s katerih se bo financiral novi projekt oziroma ukrep, je treba izpolniti tudi točko II.b, saj je za novi projekt oziroma ukrep mogoče zagotoviti pravice porabe le s prerazporeditvijo s proračunskih postavk, s katerih se financirajo že sprejeti oziroma veljavni projekti in ukrepi.

II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:

Navedejo se proračunski uporabniki, sprejeti (veljavni) ukrepi oziroma projekti, ki jih proračunski uporabnik izvaja, in proračunske postavke tega proračunskega uporabnika, ki so v dinamiki teh projektov oziroma ukrepov ter s katerih se bodo s prerazporeditvijo zagotovile pravice porabe za dodatne aktivnosti pri obstoječih projektih oziroma ukrepih ali novih projektih oziroma ukrepih, navedenih v točki II.a.

II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:

Če se povečani odhodki (pravice porabe) ne bodo zagotovili tako, kot je določeno v točkah II.a in II.b, je povečanje odhodkov in izdatkov proračuna mogoče na podlagi zakona, ki ureja izvrševanje državnega proračuna (npr. priliv namenskih sredstev EU). Ukrepanje ob zmanjšanju prihodkov in prejemkov proračuna je določeno z zakonom, ki ureja javne finance, in zakonom, ki ureja izvrševanje državnega proračuna.

7.b Predstavitev ocene finančnih posledic pod 40.000 EUR:

(Samo če izberete NE pod točko 6.a.)

8. Predstavitev sodelovanja z združenji občin:

Vsebina predloženega gradiva (predpisa) vpliva na:

- pristojnosti občin,
- delovanje občin,
- financiranje občin.

NE

Gradivo (predpis) je bilo poslano v mnenje:

- Skupnosti občin Slovenije SOS: NE
- Združenju občin Slovenije ZOS: NE
- Združenju mestnih občin Slovenije ZMOS: NE

Predlogi in pripombe združenj so bili upoštevani:

- v celoti,
- večinoma,

- delno,
- niso bili upoštevani.

Bistveni predlogi in pripombe, ki niso bili upoštevani.

9. Predstavitev sodelovanja javnosti:

Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja:

DA

Gradivo je bilo objavljeno na spletnem mestu E-demokracija.

Datum objave: 9. oktober 2023

Seznanitev širše javnosti

Predlog zakona je bil 9. oktobra 2023 objavljen na spletnem mestu »E-demokracija« z rokom za oddajo komentarja 30 dni od objave.

Prvi krog strokovnega usklajevanja:

Predlog zakona je bil 3. oktobra 2023 poslan v strokovno usklajevanje Vrhovnemu sodišču Republike Slovenije, Sodnemu svetu in Slovenskemu sodniškemu društvu in 6. oktobra 2023 Vrhovnemu državnemu tožilstvu, Državnotožilskemu svetu, Državnemu odvetništvu Republike Slovenije, Notarski zbornici Slovenije in Odvetniški zbornici Slovenije.

Mnenja, predloge in pripombe so podali Vrhovno sodišče Republike Slovenije, višja sodišča in okrožna sodišča, Sodni svet, Državnotožilski svet, Slovensko sodniško društvo in Državno odvetništvo RS.

Prvi krog medresorskega usklajevanja:

Predlog zakona je bil 9. oktobra 2023 poslan vsem ministrstvom, 23. oktobra 2023 Komisiji za preprečevanje korupcije, Zagovorniku načela enakosti in Informacijskemu pooblaščenču ter 19. oktobra 2023 v seznanitev Pravni fakulteti v Ljubljani, Pravni fakulteti v Mariboru in Evropski pravni fakulteti.

V fazi medresorskega usklajevanja so mnenja s pripombami podali Ministrstvo za javno upravo, Ministrstvo za finance, Ministrstvo za zdravje, Ministrstvo za zunanje zadeve, Informacijski pooblaščenec, Zagovornik načela enakosti in Komisija za preprečevanje korupcije.

Ministrstvo za javno upravo je podalo pripombe glede ureditve vročanja v izbirnih postopkih za prosta sodniška mesta ter stroškov in povračil, do katerih so upravičeni sodniki. Predlog zakona določa vročanje po Zakonu o splošnem upravnem postopku ob upoštevanju nekaterih posebnosti, ki bodo pripomogle k pohitritvi postopkov izbire kandidatov za izvolitev oziroma imenovanje na prosta sodniška mesta (določajo se krajši roki, ter uvaja elektronsko vročanja na elektronski naslov, ki ga bo kandidat navedel v prijavi). V delu, kjer se določajo povračila stroškov in drugih prejemkov se predlagajo le določbe, ki določajo kdo odloča o povračilu stroškov in drugih prejemkov, glede višine pa se odkazuje na zakon, ki ureja skupne temelje plač v javnem sektorju in predlog Zakona o funkcionarjih, ki je trenutno v zakonodajnem postopku.

Ministrstvo za notranje zadeve, Ministrstvo za infrastrukturo, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo, Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje in Ministrstvo za kohezijo in regionalni razvoj na predlog zakona niso podali pripomb.

Predlog zakona je bil ponovno poslan Službi Vlade RS za zakonodajo 3. januarja 2025, Ministrstvu za javno upravo 3. januarja 2025, 23. in 28. marca 2025 ter 10. aprila 2025, Ministrstvu za finance 13. marca 2025, 1. in 9. aprila 2025.

Ministrstvo za javno upravo je podalo pripombo k drugemu odstavku 40. člena, ki določa plačni razred okrožnega sodnika, ko napreduje na višje sodniško mesto (pred tem napredovanjem pa je že pridobil višji sodniški naziv, tj. višji sodnik), glede katere je bilo pojasnjeno, da Priloga 2 ZSTSPJS za posamezne sodne funkcije (sodniške nazive in položaje) določa razpon plačnih razredov, ki ga sodnik pridobi z napredovanjem. Eno od napredovanj je napredovanje na višje sodniško mesto, pri katerem je sodnik imenovan na sodniško mesto na sodišču, ki je sodišče višje stopnje od sodišča, na katerem je do tega napredovanja opravljal sodniško funkcijo. Ta vrsta napredovanja je omejena glede na omejeno število sodniških mest na sodiščih višjega položaja, povezana je s "sistemizacijo" sodniških mest na posameznem sodišču, zato je možna samo na podlagi razpisa prostega sodniškega mesta, o čemer odloča sodni svet v izbirnem postopku. Primer tovrstnega napredovanja je, ko na primer okrožni sodnik kandidira na razpisu za prosto mesto višjega sodnika na višjem sodišču ter ga sodni svet v izbirnem postopku izbere in imenuje na razpisano mesto. V skladu z drugim odstavkom se sodnika ob imenovanju na višje sodniško mesto uvrsti v plačni razred, ki je za en plačni razred višji od plačnega razreda, v katerega je bil uvrščen pred imenovanjem v naziv višji sodnik.

Glede 75. člena je bil podan predlog za ponovni razmislek o določitvi dodatka sodniku, ki je dodeljen na drugo sodišče istega ali nižjega položaja, če je to potrebno, da se omogoči redno izvajanje sodne oblasti pri drugem sodišču. Ker je pripomba v tem delu z obrazložitvijo, da naj se dodatki urejajo v sistemskem zakonu, ki ureja plače v javnem sektorju, je bila navedena pripomba upoštevana in predlagana določba umaknjena.

Ministrstvo za finance je v mnenju z dne 9. aprila 2025 podalo pripombo k 75. členu, ki določa dodatek za dodelitev sodnika na drugo sodišče istega ali nižjega položaja, če je to potrebno, da se omogoči redno izvajanje sodne oblasti pri drugem sodišču. Pripomba je bila upoštevana in predlagana določba umaknjena. Glede pripombe k prehodni določbi 116. člena, ki zaradi ukinitve okrajnih sodišč določa spremembo sodniškega naziva okrajni sodniki in njihovo ustrezno uvrstitev v plačne razrede, ki jo Priloga 2 Zakona o skupnih temeljnih sistem plač v javnem sektorju (ZSTSPJS) določa za funkcijo okrožni sodnik, je bilo pojasnjeno, da ne gre za uvedbo novih plačnih razredov, temveč za prevedbo okrajnih sodnikov v izhodiščni plačni razred oziroma upošteva že dosežena napredovanja okrajnih sodnikov, v plačne razrede sodne funkcije okrožnega sodnika, ki jih določa veljavna ureditev. Pri določitvi plačnih razredov posameznih sodnih funkcij je bilo treba kot izhaja iz uvodne ocene predloga ZSTSPJS v zvezi s položajem oziroma ureditvijo plač sodnikov ustrezno realizirati odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-772/21-37 z dne 1. junija 2023 in Dopolnilno odločbo št. U-I-8/24-23 z dne 30. maja 2024, s katero je Ustavno sodišče določilo način izvršitve odločbe št. U-I-772/21 z dne 1. junija 2023. Po dodatnih pojasnilih Ministrstva za pravosodje je Ministrstvo za finance dne 15. aprila 2025 sporočilo, da z vidika njihovih pristojnosti ne nasprotuje nadaljnji obravnavi gradiva.

Služba Vlade za zakonodajo (služba) je podala mnenje 28. 2. 2025 in sporočila, da so gradivo predloga zakona ponovno pregledali in ugotovili, da je bila upoštevana večina njihovih pripomb. Je pa služba ponovno izpostavila določene pomisleke k posameznim členom zakona, ki tekom usklajevanja niso bili naslovljeni.

Pomislek je bil podan k tretjemu odstavku 21. člena, prvemu odstavku 38. člena in četrti alineji drugega odstavka 46. člena, ki urejajo imenovanje sodnika na višje sodniško mesto. Služba meni, da imenovanje na višje sodniško mesto po opravljenem izbirnem postopku dejansko ni napredovanje sodnika v enakem pomenu kot napredovanje v plačnih razredih, nazivu ali na položaj svetnika. Ta napredovanja so pravica sodnika, njihova uresničitev je odvisna od sodnika samega – kvalitete njegovega dela, imenovanje na višje sodniško mesto pa je v skladu s 50. členom mogoče le na podlagi razpisa sodniškega mesta, kandidiranja in izbire sodnika med prijavljenimi kandidati, ki so lahko tudi

zunANJI. Za to pravico napredovanja se v bistvu skriva pravica do potegovanja za višje sodniško mesto. Posebnega razloga, da se imenovanje na višje sodniško mesto obravnava kot napredovanje, tudi ni, saj samo po sebi ne vpliva na položaj sodnika. Že tekom usklajevanj je bilo pojasnjeno, da Priloga 2 ZSTSPJS za posamezne sodniške nazive določa razpon plačnih razredov, ki ga sodnik pridobi z napredovanjem. Eno od napredovanj je napredovanje na višje sodniško mesto, pri katerem je sodnik imenovan na sodniško mesto na sodišču, ki je sodišče višje stopnje od sodišča, na katerem je do tega napredovanja opravljal sodniško funkcijo. Predlagana ureditev v tem delu povzema ureditev po Zakonu o sodniški službi, ki upošteva, da je ta vrsta napredovanja sodnikov omejena glede na omejeno število sodniških mest na sodiščih višjega položaja, povezana je s "sistemizacijo" sodniških mest na posameznem sodišču, zato je možna samo na podlagi razpisa prostega sodniškega mesta, o čemer odloča sodni svet v izbirnem postopku. Primer tovrstnega napredovanja je, ko na primer okrožni sodnik kandidira na razpisu za prosto mesto višjega sodnika na višjem sodišču ter ga sodni svet v izbirnem postopku izbere in imenuje na razpisano mesto. Sodnika se ob imenovanju na višje sodniško mesto uvrsti v plačni razred, ki je za en plačni razred višji od plačnega razreda, v katerega je bil uvrščen pred imenovanjem v naziv višji sodnik.

Glede pomisleka k drugemu odstavku 28. člena, ki določa pristojnost sodnega sveta za sprejem meril za izbiro kandidatov na sodniško mesto in oceno kakovosti sodnikovega dela, kjer bodo podrobneje določeni kriteriji za izbiro kandidatov ter za ocenjevanje sodnikov in zato merila predstavljajo izvršilni predpis. Ker sodni svet ni predstavnik izvršilne veje oblasti, sistemsko gledano ni organ, ki bi lahko izdajal izvršilne predpise. Služba meni, da je ustrenejša rešitev, da merila izda minister, pristojen za pravosodje, na predlog sodnega sveta. Tudi to vprašanje je bilo naslovljeno tekom medresorskega usklajevanja in pojasnjeno zakaj se je predlagatelj odločil za takšno rešitev.

V gradivu je obrazložitev k tretjemu odstavku 44. člena ustrezno dopolnjena z razlogi, zakaj velja za sodnike glede nadomestila plače v primeru suspenza ali pripora drugačna ureditev kot za ostale funkcionarje ali javne uslužbenke. Pripomba, da ni ustrezno, da višina nadomestila plače odraža tudi socialni položaj sodnika je upoštevana.

V zvezi z izdajo meril za trajanje dopusta in drugih odsotnosti z dela služba meni, da bi bilo sistemsko bolj skladno, da jih izda minister, pristojen za pravosodje, na predlog predsednika vrhovnega sodišča. Predsednik vrhovnega sodišča bi ta merila lahko izdal, če bi predstavljala interni akt, za kar niti ne bi rabil posebnega pooblastila v zakonu, vendar pa bodo ta merila podrobneje urejala sodnikovo pravico do dopusta in druge odsotnosti z dela, zato po mnenju službe predstavljajo podzakonski predpis. Tudi to vprašanje je bilo tekom medresorskega usklajevanja že naslovljeno in pojasnjeno stališče predlagatelja. Ker gre za urejanje pravice sodnika, predlagatelj ocenjuje, da mora imeti aktivno vlogo pri izdaji podrobnejših meril in odločanja o teh pravicah sodstvo samo. Upošteva pa se, da lahko pride pri odločanju o odobritvi letnega dopusta in drugih odsotnosti do posega v sodniško neodvisnost, zato se v postopku izdaje tega akta določa tudi vloga sodnega sveta, ki bo podal predhodno mnenje. predlagana ureditev določata okvire za trajanje dopusta sodnikov in njegovo koriščenje. Vsebina urejanja v podzakonskem akta so že po veljavni ureditvi le merila, po katerih predsedniki sodišč določijo dolžino dopusta oziroma drugih vrst odsotnosti za posameznega sodnika, upošteva različne kriterije (dolžina delovne dobe; sodniško mesto in položaj; uspešnost opravljanja sodniške službe; socialne in zdravstvene razmere; izvajanje vodstvenih nalog idr.). ZSS določa, da ta merila za sodnike določi minister ob soglasju sodnega sveta. ZPos v 31. členu prav tako določa okvire trajanja dopusta za poslance, vendar pa v nasprotju z ZSS v četrtem odstavku istega člena določa, da primere in pogoje za odmero dopusta določi državni zbor oziroma njegovo pristojno delovno telo. Tudi ZDR-1 določa le minimalno število dni letnega dopusta, ki pripadajo delavcu. Dodatne dni pa lahko določajo kolektivna pogodba, ki zavezuje delodajalca, interni akti delodajalca ali pogodba o zaposlitvi (prvi odstavek 160.

člena ZDR-1). Pomisleki sodnega sveta in delovne skupine vrhovnega sodišča, podani v fazi strokovnega usklajevanja, glede primernosti pristojnosti ministra za določanje kriterijev za odmero dopusta sodnikov so zato glede na primerjavo z ZPos in ZDR-1 utemeljena. Iz navedenega namreč izhaja, da je vprašanje določanja kriterijev za odmero dopusta stvar upravljanja kadrovske vire, odvisna od pogojev in značilnosti dela pri posameznem delodajalcu. Predlagatelj zato dosedanjo ureditev spreminja, tako da bo merila za odmero dopusta sprejel predsednik vrhovnega sodišča, kot vrh sodne (samo)uprave, ob soglasju sodnega sveta. Trenutna ureditev namreč temelji na tem, da je neposredno upravljanje sodišč poverjeno sodstvu samemu, sodni svet pa v zvezi s tem izvaja le »nadzorne« naloge. Smiselno je zato, da merila sprejeme sodna (samo)uprava.

Drugi krog strokovnega usklajevanja:

Predlog zakona je bil 2. julija 2024 poslan v drugi krog strokovnega usklajevanja Vrhovnemu sodišču, Sodnemu svetu RS, Sodniškemu društvu Slovenije, Vrhovnemu državnemu tožilstvu in Državnotožilskemu svetu z rokom za pripombe do 31. julija 2024.

Nekatera področja so bila obravnavana tudi na sejah sodnega sveta:

– 28. 3. 2024 so bila s člani sodnega sveta izmenjana mnenja o prenovi sodniške zakonodaje. Predsednik sodnega sveta je izpostavil pomembnost spremembe zakonodaje, ki ureja imenovanje vrhovnih sodnikov, s prenosom odločanja z Državnega zbora na Sodni svet, kar je kot sistemska anomalija izpostavljeno tudi v poročilu Evropske komisije o stanju pravne države (Rule of Law Report), člani so opozorili še, da je treba pri spremembi sodniške zakonodaje pozornost nameniti varovanju položaja in pozitivnopravnih pristojnosti Sodnega sveta, ki so vse v skladu s smernicami mednarodnih institucij in

– 6. 2. 2025 je bil izveden sestanek s člani sodnega sveta in predsednico Odbora za pravosodje v Državnem zboru Leno Grgurevič. Člani Sodnega sveta so izpostavili, da je treba zagotoviti, da v sodni sistem vstopajo najkvalitetnejši kandidati. Možnosti za izboljšave je smiselno iskati tudi v okviru normativne ureditve izbirnih postopkov. Izjemno pomembno pa je, da se ohrani sistem zavor in ravnovesij in načelo diskrecijskega odločanja Sodnega sveta.

Predlagane rešitve so rezultat večletnih usklajevanj, ki so potekala s sodstvom (Vrhovno sodišče in Sodniško društvo) in Sodnim svetom. Predlog zakona skupaj s predlogom Zakona o sodnikih in predlogom Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o sodnem svetu predstavlja sistemsko prenovo zakonodaje, ki ureja področje sodstva z vidika organizacije in pristojnosti sodišč ter statusni položaj sodnikov.

Prejete pripombe in predlogi so bili večinoma upoštevani.

Natančen prikaz usklajevanja s strokovno in zainteresirano javnostjo skupaj z načinom upoštevanja podanih pripomb in predlogov je predstavljen pod točko 7 uvodne obrazložitve predloga zakona.

10. Pri pripravi gradiva so bile upoštewane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti:	DA
---	----

11. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade:	NE
---	----

Andreja Katič MINISTRICA

Priloge:

- predlog zakona,
- priloga 2,
- priloga 4,
- MSP test.

Datum:
Številka:

Na podlagi drugega odstavka 2. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14, 55/17 in 163/22) je Vlada Republike Slovenije na .....seji dne.....sprejela naslednji

SKLEP

Vlada Republike Slovenije je določila besedilo Predloga Zakona o sodnikih (EVA 2023-2030-0028) in ga pošlje Državnemu zboru Republike Slovenije v obravnavo po rednem postopku.

Barbara KOLENKO HELBL
GENERALNA SEKRETARKA

Prejmejo:

- Državni zbor Republike Slovenije,
- Ministrstvo za pravosodje,
- Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo.

ZAKON O SODNIKIH

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJETJE PREDLOGA ZAKONA

1.1 Veljavna ureditev na področju sodstva

1.1.1 Temeljna načela sodstva

Z načelom delitve oblasti je zapovedana organizacija državne oblasti, v kateri se zakonodajna, izvršilna in sodna oblast izvršujejo neodvisno druga od druge in v kateri so med posameznimi vejami oblasti vzpostavljena taka razmerja, da nobena ne more pridobiti prevlade nad drugima dvema (sistem zavor in ravnovesij). Pri delitvi državne oblasti na zakonodajno, izvršilno in sodno oblast ne gre za razmerje nadrejenosti ali podrejenosti, temveč za razmerje omejevanja in sodelovanja enakovrednih vej oblasti, ki vsaka deluje v okviru lastnega položaja in lastnih pristojnosti.¹

V zgodovinskem razvoju sodstva so se razvila nekatera načela za njegovo delovanje, ki so postala nujen element sodobnega razumevanja njegovega položaja in delovanja. Ta načela so tako pomembna, da se navadno določajo z zakonom, najpomembnejša med njimi celo z ustavo. Med njimi gre izpostaviti načelo neodvisnosti, načelo zakonitosti, sodniška imuniteta in nezdružljivost sodniške funkcije, načelo javnosti, načelo kolegičnosti in laičnosti ter načelo instančnosti.

Neodvisno, nepristransko ter učinkovito in odgovorno sodstvo je temeljni pogoj za obstoj vladavine prava in spoštovanje temeljnih demokratičnih vrednot. Sodstvo mora biti neodvisno, da lahko odgovorno in v polnosti izpolnjuje svojo vlogo v razmerju do drugih dveh vej oblasti, do družbe kot celote in do strank sodnega postopka. Sodna oblast je pogoj za učinkovito omejevanje državne oblasti, torej za delovanje države kot ustavne demokracije.²

Za imenovanje sodnikov, odločanje o njihovih dolžnostih in ugotavljanje njihove odgovornosti mora biti zato vzpostavljen sistem, ki na eni strani zagotavlja njihovo samostojnost in neodvisnost, na drugi strani pa visoko strokovnost in posledično kakovost dela sodstva kot celote.

1.1.2 Položaj sodne oblasti

Položaj sodne veje oblasti (sodišč in sodnikov) v Republiki Sloveniji v temeljnih okvirih opredeljuje Ustava Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: ustava)³. Pri tem izhaja iz načela delitve oblasti (drugi odstavek 3. člena) ter ustavne pravice do zakonitega, neodvisnega, nepristranskega in učinkovitega sodnega varstva človekovih pravic in temeljnih svoboščin (četrti odstavek 15. člena in 23. člen). Sodstvo je neodvisna veja oblasti, ki ji je zaupano nepristransko in neodvisno

¹ Odločba Ustavnega sodišča št. U-I-772/21-37, 51. točka obrazložitve.

² Odločba Ustavnega sodišča št. U-I-772/21-37, 58. točka obrazložitve.

³ Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90,97,99, 75/16 – UZ70a in 92/21 – UZ62a.

sojenje brez nepotrebnega odlašanja s ciljem krepitve vladavine prava in pravne države ter varstva pravic in svoboščin, ki jih zagotavljajo ustava, splošno veljavna načela mednarodnega prava, mednarodne pogodbe in zakonodaja Republike Slovenije.

Za uresničevanje temeljnih načel za delovanje sodstva, zlasti za uresničevanje načela o neodvisnosti sodstva, je zelo pomemben položaj sodnika. Temeljne določbe o položaju sodnika vsebuje že ustava. V skladu s 125. členom ustave je sodnik pri izvajanju sodne oblasti neodvisen pri opravljanju sodniške funkcije (načelo neodvisnosti) in je vezan le na ustavo in zakon (načelo zakonitosti). Temeljne vrednote pri delovanju sodnikov so neodvisnost, nepristranskost, integriteta, dostojnost, enakost obravnave ter sposobnost in skrbnost. Prav neodvisnost je temeljnega pomena za zagotavljanje vladavine prava in jo je treba zagotoviti (tudi) s pravili na najvišji ravni. Neodvisnost se kaže skozi tri vidike – zakonskega, funkcionalnega in finančnega.⁴

Sodnike izvoli državni zbor na predlog neodvisnega ustavnega organa sodnega sveta (130. člen ustave). Zagotovljena jim je trajnost sodniške funkcije (129. člen ustave) in imuniteta glede odgovornosti za mnenje, dano pri odločanju na sodišču, ter glede odvzema prostosti in začetka kazenskega postopka (134. člen ustave). Zaradi zagotavljanja neodvisnosti in nepristranskosti sodnikov je določena nezdružljivost sodniške funkcije s funkcijami v drugih državnih organih, v organih lokalne samouprave in v organih političnih strank ter z drugimi funkcijami in dejavnostmi, za katere tako določi zakon (133. člen ustave) ter okviri prenehanja in odvzema sodniške funkcije (132. člen ustave).

Konkretna izvedba navedenih temeljnih načel ustave je prepuščena zakonodajalcu, ki je organizacijo sodišč in način njegovega delovanja uredil v Zakonu o sodiščih (v nadaljnjem besedilu: ZS),⁵ položaj ter pravice in dolžnosti sodnikov pa določene v Zakonu o sodniški službi (v nadaljnjem besedilu: ZSS).⁶

1.1.3 Zakon o sodniški službi

Veljavna ZS in ZSS sta bila sprejeta v letu 1994 in veljata od 28. aprila 1994. Oba zakona sta bila v 31 letih večkrat spremenjena in dopolnjena, dodatno pa so bile nekatere spremembe uveljavljene še z drugimi področnimi zakoni.

Pregled zakonskih sprememb ZSS:

1. Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o sodniški službi (ZSS-A), Uradni list RS, št. 8/1996;
2. Zakon o dopolnitvah zakona o sodniški službi (ZSS-B), Uradni list RS, št. 24/1998;
3. Zakon o spremembi zakona o sodniški službi (ZSS-C), Uradni list RS, št. 48/2001;
4. Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o sodniški službi (ZSS-D), Uradni list RS, št. 67/2002;
5. Zakon o preprečevanju korupcije (ZPKor), Uradni list RS, št. 2/2004;
6. Zakon o spremembi in dopolnitvi zakona o sodniški službi (ZSS-E), Uradni list RS, št. 71/2004;

⁴ Otvoritev sodnega leta 2024, str. 5, dostopno na:

https://www.sodisce.si/mma_bin2.php?nid=2024021911132322&static_id=2024021410464891

⁵ Zakon o sodiščih, Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo, 45/08, 96/09, 86/10 – ZJNepS, 33/11, 75/12 – ZSPDSLS-A, 63/13, 17/15, 23/17 – ZSSve, 22/18 – ZSICT, 16/19 – ZNP-1, 104/20, 203/20 – ZIUPOPDVE, 18/23 – ZDU-1O in n 42/24 – odl. US).

⁶ Zakon o sodniški službi, Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo, 91/09, 33/11, 46/13, 63/13, 69/13 – popr., 95/14 – ZUPPJS15, 17/15, 23/17 – ZSSve, 36/19 – ZDT-1C, 34/23 – odl. US in 76/23.

7. Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o sodniški službi (ZSS-F), Uradni list RS, št. 17/2006;
8. Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o sodniški službi (ZSS-G), Uradni list RS, št. 127/2006;
9. Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o sodniški službi (ZSS-H), Uradni list RS, št. 57/2007;
10. Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o sodniški službi (ZSS-I), Uradni list RS, št. 91/2009;
11. Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o sodniški službi (ZSS-J), Uradni list RS, št. 33/2011;
12. Zakon o dopolnitvi zakona o sodniški službi (ZSS-K), Uradni list RS, št. 46/2013;
13. Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o sodniški službi (ZSS-L), Uradni list RS, št. 63/2013;
14. Zakon o ukrepih na področju plač in drugih stroškov dela v javnem sektorju za leto 2015 (ZUPPJS15), Uradni list RS, št. 95/2014;
15. Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o sodniški službi (ZSS-M), Uradni list RS, št. 17/2015;
16. Zakon o sodnem svetu (ZSSve), Uradni list RS, št. 23/2017;
17. Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o državnem tožilstvu (ZDT-1C), Uradni list RS, št. 36/2019, in
18. Zakon o dopolnitvi Zakona o sodniški službi (ZSS-N), Uradni list RS, št. 76/23.

Po svoji vsebini ZSS sestavlja sistemsko celoto skupaj z določbami, uvrščenimi v peto poglavje ZS, (sodna oblast, sodniki, sodišče). ZS v 39. členu določa, da pogoje za izvolitev v sodniško funkcijo, pogoje za napredovanje sodnika, razloge prenehanja sodniške funkcije, razloge za razrešitev sodnika, pravice in dolžnosti, ki izvirajo iz sodniške službe, ter postopke za njihovo uveljavljanje, določa zakon. Ta področja ureja ZSS. Določena ožja področja, ki so po vsebini širša in terjajo podrobnejše urejanje, je zakonodajalec uredil v samostojnih področnih predpisih. Tako varstvo pravice do sojenja brez nepotrebne odlašanja ureja Zakon o varstvu pravice do sojenja brez nepotrebne odlašanja (v nadaljnjem besedilu: ZVPSBNO)⁷, vprašanje zakonitega sodnika in dodeljevanja zadev ter zagotavljanje javnosti sojenja podrobneje ureja Sodni red.⁸ Disciplinske postopke zoper sodnike pa ureja Zakon o sodnem svetu (v nadaljnjem besedilu: ZSSve).⁹

1.2 Položaj sodnikov

Sodnik kot nosilec sodne oblasti v konkretnih primerih dokončno in zavezujoče razlaga in uporablja pravo. Sodne oblasti pa sodniki ne morejo izvajati kot posamezniki, temveč v okviru sodišč kot posebnih državnih organov, ki imajo natančno določene (stvarne in krajevne) pristojnosti. Sodišča so nadalje povezana v medsebojno urejen hierarhični sodni sistem, ki je razdeljen vertikalno in horizontalno. Vertikalno so sodišča razdeljena na več stopenj, horizontalna delitev pa pomeni, da na isti stopnji sojenja poleg sodišč splošne pristojnosti obstajajo tudi specializirana sodišča (npr. delovna, upravna).¹⁰

⁷ Uradni list RS, št. 49/06, 117/06 – ZDoh-2, 58/09, 30/10 – odl. US, 38/21.

⁸ Uradni list RS, št. 87/16 in 127/21.

⁹ Uradni list RS, št. 23/17 in 178/21 – odl. US.

¹⁰ Krabonja, A: Ustavnopravni vidiki imenovanja sodnikov v Sloveniji, doktorska disertacija, Pravna fakulteta v Ljubljani, 2024.

Sodni sistem v Republiki Sloveniji je sestavljen iz sodišč, ki se razlikujejo glede na pristojnosti – to je glede vrst zadev, o katerih lahko odločajo. Trenutno imamo 66 sodišč na 77 geografskih lokacijah. Veljavni sistem organizacije sodišč na prvi stopnji temelji na dveh vrstah sodišč – okrajnih in okrožnih sodiščih. Okrajna sodišča so pristojna za odločanje v sporih do 20.000 EUR oziroma glede kaznivih dejanj, za katera je zagrožena kazen zapora do treh let ali denarna kazen.¹¹ Okrožna sodišča so pristojna za odločanje o sporih nad 20.000 EUR in o kaznivih dejanjih, za katera je zagrožena kazen zapora nad tri leta.¹² Okrajna in okrožna sodišča rešujejo še druge vrste zadev, npr. okrajna sodišča vodijo zemljiško knjigo in odločajo v izvršilnih postopkih in postopkih o prekrških, okrožna sodišča pa vodijo sodni register, odločajo v stečajnih postopkih, gospodarskih sporih, družinskih zadevah, o pravicah intelektualne lastnine ipd.

Predvsem za okrajna sodišča je značilna velika razdrobljenost, zato je Republika Slovenija med evropskimi državami z največ lokacijami sodišč na 100.000 prebivalcev.¹³ Kar nekaj sodišč je po številu sodnikov zelo majhnih (na 14 od 44 okrajnih sodišč so v letu 2023 funkcijo opravljali trije sodniki ali manj).

Problem te ureditve že ves čas predstavlja neenakomerna obremenitev sodišč in sodnikov, ki je, kot poudarja Vrhovno sodišče Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: vrhovno sodišče), posledica pretoge ureditve, ki ne omogoča (oziroma omogoča to le do določene mere) izenačevanja kadrovskega vira in pripada sodnih zadev med sodišči. Neenakomerna obremenjenost sodišč pomeni neusklajeno razmerje med pripadom zadev in kadrovskimi viri posameznega sodišča. V letu 2009 je bila s strani Računskega sodišča Republike Slovenije izvedena revizija projektov za odpravo sodnih zaostankov, ki med drugim ugotavlja, da so v obstoječem sistemu na eni strani zelo velika sodišča, katerih slabost je lahko nefleksibilnost, na drugi strani pa zelo majhna sodišča, ki so z vidika učinkovitosti in rednega izvrševanja sodne oblasti zelo občutljiva na odsotnosti zaposlenih ter nepredviden povečan pripad zadev, poleg tega pa se zaposleni na teh sodiščih težje specializirajo, kar tudi lahko vpliva na učinkovitost dela sodišča.

1.3 Kadrovske stanje v sodstvu

Število sodniških mest na posameznem sodišču v skladu z 38. členom ZS določi predsednik vrhovnega sodišča s soglasjem ministra, pristojnega za pravosodje, po predhodnem mnenju predsednika sodišča. Na tej podlagi so bili sprejeti podzakonski predpisi:

- Akt o določitvi števila sodniških mest na višjih, okrožnih in okrajnih sodiščih v Republiki Sloveniji¹⁴,
- Akt o določitvi števila sodniških mest na Vrhovnem sodišču Republike Slovenije¹⁵ in
- Akt o sistemizaciji sodniških mest za specializirane oddelke sodišč, ki opravljajo preiskavo in sodijo v zahtevnejših zadevah organiziranega in gospodarskega kriminala, terorizma, korupcijskih in drugih podobnih kaznivih dejanj¹⁶.

¹¹ Po veljavni ureditvi imamo 44 okrajnih sodišč (prvi odstavek 114. člena ZS).

¹² Po veljavni ureditvi imamo 11 okrožnih sodišč (prvi odstavek 115. člena ZS).

¹³ Vir: CEPEJ (leto 2020 – zadnji dosegljivi podatki). Dostopno na [https://public.tableau.com/app/profile/cepej/viz/Quantitati veDataEN/Tables?publish=yes](https://public.tableau.com/app/profile/cepej/viz/Quantitati%20veDataEN/Tables?publish=yes)

¹⁴ Uradni list RS, št. 35/94, 55/94, 62/96 – popr., 40/96, 68/96, 71/97, 27/98, 31/98, 50/98, 52/98, 65/98, 74/99, 17/00, 28/00, 81/00, 47/01, 87/02, 95/02, 6/03 – popr., 92/03, 6/04, 23/04, 66/04, 63/06, 96/06, 96/06, 103/06, 106/06, 41/07, 66/07, 92/07, 112/07, 82/11 in 27/12.

¹⁵ Uradni list RS, št. 27/94, 38/99, 74/99, 77/04, 41/07.

¹⁶ Uradni list RS, št. 71/12.

Za izračun potrebnega števila sodniških mest za posamezno sodišče se upošteva povprečni pretekli in pričakovani pripad zadev ter povprečni čas reševanja posameznih zadev (drugi odstavek 38. člena ZS), podrobnejša merila pa predpisuje Pravilnik o merilih za določitev števila sodniških mest.¹⁷

V preteklosti je bila na kadrovskega področju strateška usmeritev vrhovnega sodišča postopno zmanjševanje števila sodnikov ob ustrezni podpori sodnega osebja. Število sodnikov na 100.000 prebivalcev se zmanjšuje že od leta 2012, že v letu 2021 pa je bil dosežen strateški cilj sodstva – zmanjšati število pod 42 sodnikov na 100.000 prebivalcev (40,6 sodnika v letu 2023). Po podatkih iz Letnega poročila o učinkovitosti in uspešnosti sodišč je na sodiščih v letu 2023 sodniško funkcijo opravljalo 861 sodnikov,¹⁸ v letu 2024 pa 864 sodnikov, od tega 352 sodnikov na okrajnih sodiščih.¹⁹

Vrhovno sodišče z odločanjem o razpisih novih sodniških mest skrbi za stabilno kadrovskega zasedbo in čim bolj enakomerno obremenjenost sodišč. Pri odločanju o razpisu novega sodniškega mesta na posameznem sodišču se vedno več poudarka namenja tudi predhodno izvedenim ukrepom sodne uprave za zagotovitev ustrezne kadrovskega zasedbe na sodišču in na posameznih področjih sojenja. Od leta 2022 se zbirajo podatki o številu sodnikov po pravnih podpodročjih, ki omogočajo boljše načrtovanje ukrepov za zagotovitev učinkovitosti in enakomerne obremenjenosti.²⁰

Več zakonodajnih sprememb je skušalo problem neenakomerne obremenjenosti sodnikov, ki z vidika strank sodnih postopkov vpliva tudi na čas reševanja zadev, odpraviti z dopolnjevanjem veljavnih institutov ter uvajanjem novih institutov in organizacijskih pristopov, ki bi zagotavljali večjo mobilnost sodnikov in posameznih sodnih zadev:

a) leta 2000 je novela ZS-C uvedla institut **mobilnih sodnikov**. Gre za institut, ki naj bi zagotavljal večjo mobilnost sodnikov v okviru območja posameznega okrožnega in višjega sodišča. Tovrstni sodniki bi nadomeščali odsotne sodnike in reševali izredne pripade na drugih sodiščih. Ta institut je ZS-C najprej predvidela za okrajne sodnike znotraj posameznega okrožja (14. člen ZS-C oziroma 38. člen ZS);

- z novelo ZSS-D leta 2002 in ZS-D je bil razširjen na območje višjega sodišča;
- noveli ZSS-G in ZS-F leta 2006 sta institut razširili še na okrožne sodnike v okviru območja posameznega višjega sodišča ter odpravili časovno omejitev tega instituta;
- noveli ZSS-H in ZS-G leta 2007 sta institut preoblikovali tako, da so se mobilni sodniki imenovali na višjem sodišču (ne več na okrajnem ali okrožnem), ki je postalo matično sodišče za tovrstne sodnike, s čimer naj bi se še dodatno poenostavil postopek razporejanja teh sodnikov na okrajna in okrožna sodišča glede na potrebe;
- ko so z novelo ZS-I leta 2009 okrajna sodišča postala organizacijske enote okrožnih sodišč in se je nato z novelama ZS-J in ZS-K omogočilo razporejanje okrožnih in okrajnih sodnikov na vse organizacijske enote znotraj posameznega okrožja, je novela ZSS-L leta 2013 ukinila institut mobilnih sodnikov.

¹⁷ Uradni list RS, št. 42/10.

¹⁸ Letno poročilo o učinkovitosti in uspešnosti sodišč 2023, str. 19, dostopno na: https://www.sodisce.si/mma_bin.php?static_id=2024051517422353

¹⁹ Poslovanje sodstva, dostopno na: <https://poslovanje-sodstva.sodisce.si/sodniki-in-sodno-osebje/>

²⁰ Letno poročilo o učinkovitosti in uspešnosti sodišč 2023, str. 20.

b) z več novelami se je širil **institut začasne dodelitve sodnikov na druga sodišča** ter zagotavljala njegova večja fleksibilnost:

- novela ZSS-C je leta 2001 razširila časovne možnosti tega instituta (1. člen ZSS-C);
- novela ZSS-D je leta 2002 še dodatno razširila časovne možnosti dodelitve ob privolitvi sodnika ter uvedla možnost dodelitve brez privolitve sodnika;
- novela ZSS-F leta 2006 je nato tudi možnost dodelitve brez privolitve časovno razširila.

c) z novelo ZS- F leta 2006 se je uvedel **institut mobilnih spisov** (105.a člen ZS). Gre za institut, ki omogoča izenačevanje obremenitev sodišč na območju posameznega višjega sodišča s prenosom pristojnosti za sojenje v določenem številu zadev na drugo manj obremenjeno stvarno pristojno sodišče z območja istega višjega sodišča:

- novela ZS-J leta 2011 pa je pristojnost za prenašanje pristojnosti za sojenje v zadevah iz pristojnosti okrajnih sodišč podelila tudi predsedniku okrožnega sodišča na območju njegovega okrožja.

d) z novelo ZS-I leta 2009 so **okrajna sodišča postala organizacijske enote okrožnih sodišč**, tako da se je sodna uprava koncentrirala na nivoju okrožnih sodišč:

- ukinili so se podpredsedniki okrajnih sodišč;
- predsednik okrožnega sodišča je dobil pooblastilo za razporejanje okrajnih sodnikov na vsa okrajna sodišča na območju svojega okrožja;
- z novelo ZS-J leta 2011 je bila ta možnost določena tudi za okrožne sodnike in
- noveli ZS-K leta 2013 in ZS-L leta 2015 sta nato na nivoju okrožnih sodišč omogočili razporejanje okrajnih sodnikov tudi na okrožna sodišča.

Kljub navedenim spremembam problem neenakomerne obremenitve sodišč in sodnikov ostaja, kot opozarja vrhovno sodišče v letnih poročilih o učinkovitosti in uspešnosti sodišč že vse od leta 2014. V letu 2023 se je informacijsko podprlo zbiranje podatkov o obremenjenosti sodnikov po pravnih področjih, kar omogoča vpogled v obremenjenost sodnikov znotraj posameznega sodišča. Vrhovno sodišče si z aktivno kadrovske politiko prizadeva za enakomerno kadrovske opremljenost sodišč, pri čemer je glavno vodilo zadostno število sodnikov za obvladovanje prejetih zadev. Predsedniki posameznih sodišč pa morajo skrbeti za enakomerno obremenjenost sodnikov znotraj sodišča oziroma okrožja, saj večje število nerešenih zadev praviloma pomeni tudi daljši čas reševanja zadev.²¹

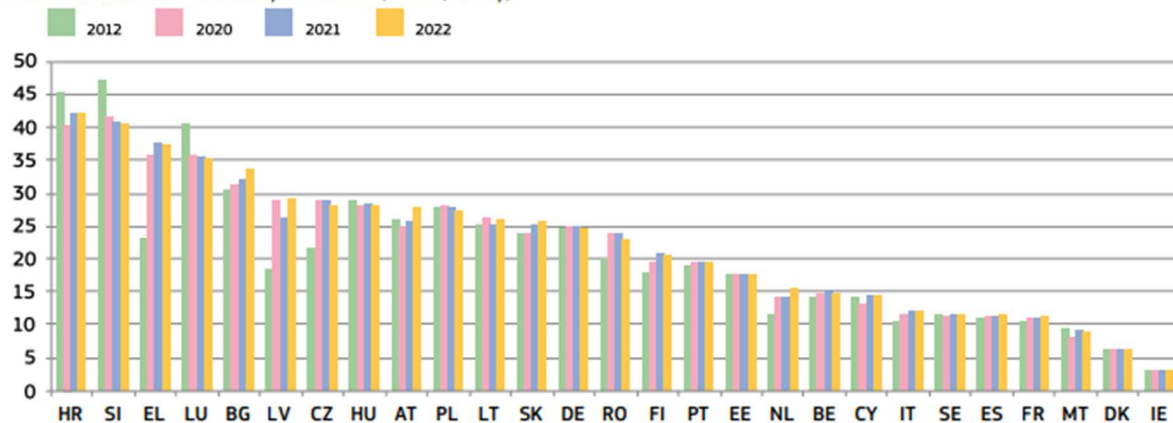
Možna rešitev, ki jo izpostavlja sodstvo ob podpori sodnega sveta, je v spremembi sedanjega dvotirnega sistema prvostopenjskih sodišč (okrožna in okrajna sodišča) v enovit sistem z dosledno uveljavitvijo sodnega okrožja kot osnovne organizacijske enote na prvi stopnji in uvedbo enega naziva sodnika na prvi stopnji. Glavna pridobitev uvedbe enega naziva sodnika na prvi stopnji je za novoizvoljene sodnike pooblastilo za sojenje v vseh zadevah, za katere zakon določa pristojnost odločanja okrožnega sodišča, sodnik pa bo sodil v tistih zadevah, za katere bo določen z letnim razporedom. Pri razporejanju bo predsednik sodišča lahko upošteval že pridobljene izkušnje in izkazane sposobnosti sodnika. Te spremembe bodo lahko imele neposreden vpliv tudi na kadrovske potrebe in število sodnikov v Republiki Sloveniji, ki v evropskem merilu negativno odstopa. Slovenija namreč ostaja pri samem vrhu po številu sodnikov na 100.000 prebivalcev že vse od leta 2012.²²

²¹ Letno poročilo o učinkovitosti in uspešnosti sodišč 2023, str. 44, dostopno na https://www.sodisce.si/mma_bin.php?static_id=2024051517422353

²² EU Justice Scoreboard 2024, Tabela 37. str. 32, dostopno na:

Preglednica 1: Število sodnikov na 100.000 prebivalcev v posameznih državah članicah EU:

Figure 37 Number of judges, 2012, 2020 – 2022 (*) (per 100 000 inhabitants) (source: Council of Europe's European Commission for the Efficiency of Justice (CEPEJ) study)

(*) This category consists of judges working full-time, in accordance with the CEPEJ methodology. It does not include the Rechtspfleger/court clerks that exist in some Member States. **AT:** data on administrative justice have been part of the data since 2016. **EL:** since 2016, data on the number of professional judges include all the ranks for criminal and civil justice as well as administrative judges. **IT:** Regional audit commissions, local tax commissions and military courts are not taken into consideration. Administrative justice has been taken into account since 2018.

Reorganizacija sodstva z uvedbo enega naziva sodnika prve stopnje in uveljavitvijo sodnega okrožja kot osnovne organizacijske enote na prvi stopnji je zato postala ena izmed prednostnih nalog na področju pravosodja v nacionalnih reformnih programih 2017-2018 in 2019-2020.²³ Ta rešitev bo odprla pot dodatnim ukrepom za bolj enakomerno razporeditev sodnih zadev znotraj okrožja. Med pomembnejšimi aktivnostmi za zagotavljanje enakomerne obremenjenosti znotraj posameznega sodišča je tudi letni raspored dela, ki omogoča odziv sodne uprave predvsem z ustrezno razporeditvijo (in prilagoditvami) letnega rasporeda dela.²⁴

Predlog Zakona o sodiščih (v nadaljnjem besedilu: ZS-1) pristojnost za določitev števila sodniških mest pri posameznih sodiščih še vedno poverja predsedniku vrhovnega sodišča, ki zlasti ob upoštevanju števila prejetih zadev, sprejme metodologijo za izračun potrebnega števila sodniških mest. Pri tem je pomembna tudi usmeritev Sodnega sveta RS, da je treba dati prednost „selitvi“ sodnikov in ne spisov med sodišči.

1.4 Kadrovska zasedba po posameznih okrožjih

Spodnje tabele vsebujejo pregled podatkov števila sodnikov po posameznih sodniških nazivih, ki so sodniško funkcijo opravljali na posameznem okrožnem sodišču in okrajnih sodiščih, ki so notranje organizacijske enote posameznega okrožnega sodišča, na dan 18. 11. 2024:

https://commission.europa.eu/document/download/84aa3726-82d7-4401-98c1-fee04a7d2dd6_en?filename=2024%20EU%20Justice%20Scoreboard.pdf.

²³Nacionalni reformni program 2017-2018, str. 27:

<https://www.findinfo.si/download/razno/62966638999663508de1.pdf>.

Nacionalni reformni program 2019-2020, stran 23-24: <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MF/ekonomska-in-fiskalna-politika/evropski-semester/Nacionalni-reformni-program-2019-2020.pdf>.

²⁴ Otvoritev sodnega leta 2024, st. 16.

Preglednica 2: Število sodnikov – Območje Okrožnega sodišča v Celju

OKROŽJE CELJE	SODIŠČE	ŠTEVILO SODNIKOV	ŠTEVILO SODNIKOV PO NAZIVIH		% sodnikov, ki opravljajo sodniško funkcijo na Okrajnih sodiščih
			Okrajni sodniki	Okrožni sodniki	
SKUPAJ 73 sodnikov	Okrožno sodišče v Celju	32			56 %
	Okrajno sodišče v Celju	26	26	/	
	Okrajno sodišče v Slov. Konjicah	1	1	/	
	Okrajno sodišče v Šentjurju	1	1	/	
	Okrajno sodišče v Šmarju pri Jelš.	2	2	/	
	Okrajno sodišče v Velenju	6	6	/	
	Okrajno sodišče v Žalcu	5	5	/	

Preglednica 3: Število sodnikov – Območje Okrožnega sodišča v Kopru

OKROŽJE KOPER	SODIŠČE	ŠTEVILO SODNIKOV	ŠTEVILO SODNIKOV PO NAZIVIH		% sodnikov, ki opravljajo sodniško funkcijo na Okrajnih sodiščih
			Okrajni sodniki	Okrožni sodniki	
SKUPAJ 51 sodnikov	Okrožno sodišče v Kopru	25			52 %
	Okrajno sodišče v Kopru	12	12	/	
	Okrajno sodišče v Ilir. Bistrici	1	1	/	
	Okrajno sodišče v Piranu	5	4	1	
	Okrajno sodišče v Postojni	4	2	2	
	Okrajno sodišče v Sežani	4	4	/	

Preglednica 4: Število sodnikov – Območje Okrožnega sodišča v Kranju

OKROŽJE KRANJ	SODIŠČE	ŠTEVILO SODNIKOV	ŠTEVILO SODNIKOV PO NAZIVIH		% sodnikov, ki opravljajo sodniško funkcijo na Okrajnih sodiščih
			Okrajni sodniki	Okrožni sodniki	
SKUPAJ	Okrožno sodišče v Kranju	21			58 %
	Okrajno sodišče v Kranju	15	14	1	

50 sodnikov	Okrajno sodišče na Jesenicah	8	6	2	
	Okrajno sodišče v Radovljici	4	4	/	
	Okrajno sodišče v Škofji Loki	2	2	/	

Preglednica 5: Število sodnikov – Območje Okrožnega sodišča v Krškem

OKROŽJE KRŠKO	SODIŠČE	ŠTEVILO SODNIKOV	ŠTEVILO SODNIKOV PO NAZIVIH		% sodnikov, ki opravljajo sodniško funkcijo na Okrajnih sodiščih
			Okrajni sodniki	Okrožni sodniki	
SKUPAJ 20 sodnikov	Okrožno sodišče v Krškem	7		/	65 %
	Okrajno sodišče v Krškem	5	5		
	Okrajno sodišče v Brežicah	6	6	/	
	Okrajno sodišče v Sevnici	2	2	/	

Preglednica 6: Število sodnikov – Območje Okrožnega sodišča v Ljubljani

OKROŽJE LJUBLJANA	SODIŠČE	ŠTEVILO SODNIKOV	ŠTEVILO SODNIKOV PO NAZIVIH		% sodnikov, ki opravljajo sodniško funkcijo na Okrajnih sodiščih
			Okrajni sodniki	Okrožni sodniki	
SKUPAJ 227 sodnikov	Okrožno sodišče v Ljubljani	106			53 %
	Okrajno sodišče v Ljubljani	87	82	4 + 1 višji s.	
	Okrajno sodišče na Vrhniki	4	3	1	
	Okrajno sodišče v Cerknici	3	3	/	
	Okrajno sodišče v Domžalah	4	2	2	
	Okrajno sodišče v Trbovljah	6	5	1	
	Okrajno sodišče v Grosupljem	5	4	1	
	Okrajno sodišče v Kamniku	5	5	/	
	Okrajno sodišče v Kočevju	6	5	1	
	Okrajno sodišče v Litiji	1	1	/	

Preglednica 7: Število sodnikov – Območje Okrožnega sodišča v Mariboru

OKROŽJE MARIBOR	SODIŠČE	ŠTEVILO SODNIKOV	ŠTEVILO SODNIKOV PO NAZIVIH		% sodnikov, ki opravljajo sodniško funkcijo na Okrajnih sodiščih
			Okrajni sodniki	Okrožni sodniki	
SKUPAJ 78 sodnikov	Okrožno sodišče v Mariboru	38			51 %
	Okrajno sodišče v Mariboru	34	29	5	
	Okrajno sodišče v Lenartu	2	2	/	
	Okrajno sodišče v Slov. Bistrici	4	2	2	

Preglednica 8: Število sodnikov – Območje Okrožnega sodišča v Murski Soboti

OKROŽJE MURSKA SOBOTA	SODIŠČE	ŠTEVILO SODNIKOV	ŠTEVILO SODNIKOV PO NAZIVIH		% sodnikov, ki opravljajo sodniško funkcijo na Okrajnih sodiščih
			Okrajni sodniki	Okrožni sodniki	
SKUPAJ 32 sodnikov	Okrožno sodišče v Murski Soboti	12			63 %
	Okrajno sodišče v Murski Soboti	9	7	2	
	Okrajno sodišče v Gornji Radgoni	2	1	1	
	Okrajno sodišče v Lendavi	3	2	1	
	Okrajno sodišče v Ljutomeru	6	3	3	

Preglednica 9: Število sodnikov – Območje Okrožnega sodišča v Novi Gorici

OKROŽJE NOVA GORICA	SODIŠČE	ŠTEVILO SODNIKOV	ŠTEVILO SODNIKOV PO NAZIVIH		% sodnikov, ki opravljajo sodniško funkcijo na Okrajnih sodiščih
			Okrajni sodniki	Okrožni sodniki	
SKUPAJ 28 sodnikov	Okrožno sodišče v Novi Gorici	9			68 %
	Okrajno sodišče v Novi Gorici	11	10	1	
	Okrajno sodišče v Idriji	2	2	/	
	Okrajno sodišče v Ajdovščini	3	3	/	
	Okrajno sodišče v Tolminu	3	3	/	

Preglednica 10: Število sodnikov – Območje Okrožnega sodišča v Novem mestu

OKROŽJE NOVO MESTO	SODIŠČE	ŠTEVILO SODNIKOV	ŠTEVILO SODNIKOV PO NAZIVIH		% sodnikov, ki opravljajo sodniško funkcijo na Okrajnih sodiščih
			Okrajni sodniki	Okrožni sodniki	
SKUPAJ 31 sodnikov	Okrožno sodišče v Novem mestu	13			58 %
	Okrajno sodišče v Novem mestu	10	9	1	
	Okrajno sodišče v Črnomlju	5	5	/	
	Okrajno sodišče v Trebnjem	3	3	/	

Preglednica 11: Število sodnikov – Območje Okrožnega sodišča na Ptuju

OKROŽJE PTUJ	SODIŠČE	ŠTEVILO SODNIKOV	ŠTEVILO SODNIKOV PO NAZIVIH		% sodnikov, ki opravljajo sodniško funkcijo na Okrajnih sodiščih
			Okrajni sodniki	Okrožni sodniki	
SKUPAJ 26 sodnikov	Okrožno sodišče na Ptuju	10			62 %
	Okrajno sodišče na Ptuju	14	13	1	
	Okrajno sodišče v Ormožu	2	2	/	

Preglednica 12: Število sodnikov – Območje Okrožnega sodišča v Slovenj Gradcu

OKROŽJE SLOVENJ GRADec	SODIŠČE	ŠTEVILO SODNIKOV	ŠTEVILO SODNIKOV PO NAZIVIH		% sodnikov, ki opravljajo sodniško funkcijo na Okrajnih sodiščih
			Okrajni sodniki	Okrožni sodniki	
SKUPAJ 16 sodnikov	Okrožno sodišče v Slovenj Gradcu	8			50 %
	Okrajno sodišče v Slovenj Gradcu	8	8	/	

Vir: podatki MFERAC.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Predlagane rešitve uresničujejo naslednje cilje:

- prilagoditev položaja sodnika prve stopnje prenovi prvostopenjskih sodišč,
- izenačitev obremenitve in izrabe kadrovskih virov v sodstvu,
- krepitev neodvisnega položaja sodnikov,
- krepitev odgovornosti sodnikov,
- povečanje strokovnosti dela sodstva.

Cilj optimizacije poslovanja sodišč (t.i. prenove poslovanja poslovnih procesov), ki se predlaga s predlogom ZS-1, je doseči enako varstvo pravic strank glede na čas reševanja zadev, kar ne sme biti odvisno od sodišča, ki zadevo rešuje. Prenova poslovnih procesov, ki je zadnja leta prioriteta sodstva, je že prispevala k bistvenemu izboljšanju delovanja na skoraj vseh slovenskih sodiščih. Gre za postopne spremembe organizacije dela sodnikov in ostalega sodnega osebja, sprejetje ukrepov za izvajanje prioritarnih področij, solidarnost sodišč pri odpravi nerešenih zadev ter prenos znanj.

2.2 Načela

Temeljna načela, na katerih temeljijo predlagane določbe zakona, so opredeljena na ustavni ravni, in sicer:

- načelo neodvisnosti sodnikov,
- načelo trajnosti sodniške funkcije,
- načelo sodniške imunitete,
- načelo nezdružljivosti sodniške funkcije in
- načelo nepremakljivosti sodnika.

2.3 Poglavitne rešitve

Vsebina urejanja v predlogu zakona vsebinsko povzema področja urejanja ZSS in ureja postopka izvolitve v sodniško funkcijo in imenovanja na sodniško mesto, kriterije za izbiro, ocenjevanje in napredovanje sodnikov, postopek ocenjevanja sodnikovega dela, pravice in dolžnosti sodnika, nezdružljivost sodniške funkcije, premestitev in dodelitev sodnika, službeni nadzor sodnikovega dela, varstvo neodvisnosti sodnika, položaj sodnika v kazenskem postopku, prenehanje sodniške funkcije, razrešitev s sodniške funkcije in disciplinsko odgovornost sodnika.

Sprememba naslova zakona sledi pravilom in usmeritvam za pisanje predpisov (nomotehnične smernice), da je naslov predpisa kot njegov bistveni sestavni del, ki predpis posebej označuje, ga umešča v veljavni pravni red, hkrati pa ga jasno loči od vseh drugih predpisov.²⁵ Predlagatelj meni, da naslov Zakon o sodnikih jasno odraža njegovo temeljno vsebino urejanja, to je položaj sodnika. Veljavni predpis, ki ureja položaj sodnikov, ZSS, namreč celostno tega ne odraža. Predlagana vsebina urejanja je namreč bistveno širša, saj ne ureja le sodniške službe, temveč položaj sodnika od njegove izvolitve v sodniško funkcijo, z izvajanjem katere sodnik začne s prisego, da bo sodniško funkcijo opravljal v skladu z ustavo in zakonom ter sodil po svoji vesti in nepristransko do njenega prenehanja.

Predlog zakona je razdeljen na naslednja poglavja in oddelke:

I. Splošne določbe

²⁵ Nomotehnične smernice, - 3., spremenjena in dopolnjena izd. - Ljubljana : Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo, 2018, str. 39.

- II. Izvolitev v sodniško funkcijo in imenovanje na sodniško mesto
  - 1. oddelek Pogoji za izvolitev in imenovanje
  - 2. oddelek Postopek izvolitve in imenovanja
  - 3. oddelek Prisega in nastop sodniške službe ter sodniško mentorstvo
- III. Kriteriji za izbiro, ocenjevanje in napredovanje ter postopek ocenjevanja sodnikovega dela
  - 1. oddelek Kriteriji za izbiro, ocenjevanje in napredovanje
  - 2. oddelek Postopek ocenjevanja
  - 3. oddelek Učinki ocenjevanja
- IV. Pravice sodnika
  - 1. oddelek Napredovanje
  - 2. oddelek Plača in druga izplačila
  - 3. oddelek Letni dopust in druge odsotnosti z dela
  - 4. oddelek Pravica do izobraževanja
- V. Dolžnosti sodnika in nezdružljivost sodniške funkcije
  - 1. oddelek Dolžnosti sodnika
  - 2. oddelek Nezdružljivost sodniške funkcije
- VI. Premestitev in dodelitev sodnika
  - 1. oddelek Premestitev
  - 2. oddelek Dodelitve na podlagi odločbe predsednika vrhovnega sodišča
  - 3. oddelek Dodelitev v specializirani kazenski oddelek
  - 4. oddelek Druge dodelitve
  - 5. oddelek Postopek dodelitve
  - 6. oddelek Druge določbe o dodelitvi
- VII. Službeni nadzor
- VIII. Varstvo neodvisnosti in položaj sodnika v kazenskem postopku
- IX. poglavje Prenehanje sodniške funkcije in razrešitev sodnika
  - 1. oddelek Prenehanje sodniške funkcije
  - 2. oddelek Razrešitev sodnika
- X. poglavje Disciplinska odgovornost
- XI. poglavje Prehodne in končne določbe

2.3.1 En (enovit) naziv prvostopenjskega sodnika

Predlog ZS-1 določa odpravo dvotirnega sistema prvostopenjskih sodišč, ki so sedaj organizirana kot okrajna in okrožna sodišča z različnimi pristojnostmi, utemeljenimi na stopnji zahtevnosti in pomenu zadev, ki jih rešujejo, zato se v predlogu zakona podajajo rešitve za en naziv prvostopenjskega sodnika.

Zaradi predlagane uvedbe sodnega okrožja kot osnovne organizacijske enote na prvi stopnji po določbah ZS-1 je bil opravljen razmislek glede spremembe splošnih pogojev za izvolitev okrožnih sodnikov po novem.

- Splošni pogoji za izvolitev okrožnega sodnika

Glavna pridobitev enega naziva prvostopenjskega sodnika je zakonsko pooblastilo za sojenje v vseh zadevah, ki so sedaj v pristojnosti tako okrajnih kot okrožnih sodišč, kar bo omogočilo bistveno bolj uravnoteženo obremenitev posameznih sodnikov. Zagotovitev izenačitve obremenitve posameznih sodnikov in sodišč so ena od prioritet sodstva.²⁶

²⁶ Glej stališče sodnega sveta, sprejeto na 42. seji 6. 7. 2023.

Veljavna ureditev kot formalni pogoj za izvolitev v sodniško funkcijo na sodiščih prve stopnje med drugim določa tudi določeno dobo delovnih izkušenj po opravljenem pravniškem državnem izpitu (v nadaljnjem besedilu: PDI), in sicer za okrajnega sodnika najmanj tri leta (9. člen ZSS), za okrožnega pa najmanj šest let (10. člen ZSS). Ob spremembi sistema prvostopenjskih sodišč - okrožju, kot osnovni organizacijski enoti, se zato postavlja vprašanje, ali je za izvolitev sodnika, ki bo imel »oblast« soditi v vseh zadevah na prvi stopnji, treba vstopne pogoje določiti na ravni, ki sedaj velja za okrožne sodnike (šest let delovnih izkušenj po PDI), ali na ravni, ki velja za okrajne sodnike (tri leta delovnih izkušenj po PDI).

Pri odločitvi formalnega pogoja najmanj štirih let delovnih izkušenj na pravniških delih po opravljenem PDI za izvolitev okrožnega sodnika, se je predlagatelj oprl na naslednje:

- a) povprečna starost diplomantov enovitega magistrskega študija v letu 2023 je bila 26,3 let oziroma diplomantov magistrskega študija 2. bolonjske stopnje po končani 1. bolonjski stopnji 29,2 let.²⁷ Pripravnništvo za pristop k pravniškemu državnemu izpitu traja dve leti (2. člen Zakona o pravniškem državnem izpitu; v nadaljnjem besedilu: ZPDI)²⁸. Navedeno pomeni, da lahko kandidat za sodnika formalne pogoje glede izobrazbe in delovnih izkušenj po veljavni zakonodaji za okrajno stopnjo izpolni najprej pri 31 letih, za okrožno pa pri 34 letih,
- b) sodstvo in sodni svet že dalj časa opozarjata, da je starostna struktura sodnikov zaskrbiljujoča, saj število sodnikov v starostnih skupinah do 50 let upada in po drugi strani narašča v starostnih skupinah nad 50 let (na dan 1. 1. 2023 – 556, leto pred tem – 552), pri čemer se v naslednjih letih pričakuje tudi večje število upokojitev.²⁹ V sodstvu prihaja do menjave generacij. Konec leta 2023 je minimalne starostne pogoje za upokojitev izpolnjevalo 54 sodnikov, v letu 2024 pa se bodo zaradi doseganja starosti 70 let upokojili trije sodniki³⁰
- c) od leta 2023 naprej sodni svet spremlja zgolj starost novoizvoljenih sodnikov, torej kandidatov, ki še niso bili izvoljeni v sodniško funkcijo, in sicer je povprečna starost teh kandidatov znašala 41,5 let. V preteklih letih se je spremljala starost vseh izbranih kandidatov v izbirnih postopkih pri Sodnem svetu in je znašala v letu 2022 43,3 let, v letu 2021 43 let, v letu 2020 41,7 let in v letu 2019 42,9 let.³¹

– Prevedba sodniškega naziva okrajni sodnik v sodniški naziv okrožni sodnik

Novoizvoljeni prvostopenjski sodnik bo imel po predlagani ureditvi pooblastilo za sojenje v vseh zadevah iz pristojnosti sodišč prve stopnje, sodil pa bo v tistih, za katere bo določen z letnim razporedom dela, ki ga bo v skladu z ZS-1 sprejel predsednik sodišča.

Zadnja sodna praksa vrhovnega sodišča v zvezi z odločbami sodnega sveta o hitrejših napredovanjih sodnikov nadalje poudarja, da ovire za napredovanje v višji naziv ne more pomeniti posebna narava dela (triaža) niti delo na projektih, ki prispevajo k uspešnosti konkretnega sodišča ali celo sodstva kot celote (odločbe U 1/2020, U 2/2020). S tem vrhovno sodišče opozarja na to,

²⁷ Statistični urad RS, 2023, dostopno na: <https://www.stat.si/StatWeb/news/Index/12873>.

²⁸ Uradni list RS, št.

²⁹ Letno poročilo Sodnega sveta 2022, str. 79, dostopno na: <http://www.sodni-svet.si/doc/Letno%20poro%C4%8Dilo%202022.pdf>.

³⁰ Letno poročilo o učinkovitosti in uspešnosti sodišč 2023, str. 20.

³¹ Letno poročilo Sodnega sveta 2023, str. 31.

da mora biti ureditev položaja sodnika naravnana tako, da nagrajuje in spodbuja delo sodišč in sodnikov na vseh segmentih, ki so za končni rezultat nujni. Končni rezultat, izražen tudi v mednarodnih primerjavah, pa temelji na rezultatih dela na vseh pravnih področjih znotraj posameznega sodnega sistema.

Pomembno je tudi, na kar je opozorilo zlasti Slovensko sodniško društvo, da ima vsako področje sojenja svoje posebnosti. Določena področja so resda strokovno zahtevnejša; druga področja, kot npr. družinsko pravno področje, pa zaznamuje izjemna fluktuacija spisov, prednostna narava vseh zadev, velika količina začasnih odredb in ukrepov po Zakonu o preprečevanju nasilja v družini ter zlasti psihološka obremenitev zaradi narave zadev, ki se obravnavajo. Obenem pa je za državljanke in državljane ter za vse prebivalce države enako pomembno, da se poleg najtežjih kazenskih, civilnih in gospodarskih zadev enako učinkovito in strokovno pravilno rešujejo tudi zadeve s področij, ki zagotavljajo urejen trg nepremičnin; učinkovito izvrševanje sodnih odločb in urejanje osebnih stanj posameznikov (nepravdni postopki) in drugi postopki. Kot izpostavljeno tudi v Komentarju Kodeksa sodniške etike glede strokovne usposobljenosti; sodnik ne sme biti odklonilen do menjave pravnih področij³² in nenazadnje v Otvoritvi sodnega leta 2024, da je stroga specializacija sodnikov ovira za učinkovito upravljanje sodišča, za celovito sodniško presojo so dobrodošle izkušnje sojenja z več pravnih področij.³³

Predlagane rešitve zato temeljijo na izhodišču, da se mora enovit sodnik odraziti tudi v enotnem nazivu. Vsi sodniki prve stopnje bodo tako z izvolitvijo oziroma ob prevedbi z dnem začetke uporabe predloga tega zakona *ex lege* pridobili sodniški naziv okrožni sodnik. Temu ustrezno se mora odraziti tudi plačilo za delo, pravica do plače je namreč temeljna pravica sodnika.

Plačne razrede, ki so del plačne lestvice, ki ima vrednost izraženo v nominalnem znesku, vseh zaposlenih v javnem sektorju določa Zakon o skupnih temeljih sistema plač v javnem sektorju³⁴ (v nadaljnjem besedilu: ZSTSPJS). Plačne razrede sodnih funkcij določa Priloga 2. Znotraj razpona plačnih razredov za posamezni sodniški naziv so za sodniški naziv okrajni sodnik določeni plačni razredi od 49 do 53, za sodniški položaj okrajni sodnik svetnik plačni razred 54, za sodniški naziv okrožni sodnik plačni razredi od 52 do 55, za sodniški položaj okrožni sodnik svetnik pa plačni razred 56. Ta ureditev sledi prvemu odstavku 46. člena ZSS, ki določa število plačnih razredov za posamezni sodniški naziv. V okviru razponov, ki jih sedaj ureja ZSTSPJS, lahko okrajni sodniki napredujejo za največ štiri in okrožni sodniki za največ tri plačne razred. S pridobitvijo položaja svetnik pa se sodnik uvrsti za en plačni razred višje od najvišjega plačnega razreda posameznega sodniškega naziva (prvi in tretji odstavek 46. člena ZSS).

Okrajni sodniki, ki bodo z dnem začetka uporabe novega zakona sodniško funkcijo opravljali v sodniškem nazivu okrajni sodnik in uvrščeni v nižji plačni razred kot ga Priloga 2 ZSTSPJS določa za izhodišči plačni razred sodniškega naziva okrožni sodnik, bodo po predlagani prehodni določbi dobili sodniški naziv okrožni sodnik in uvrščeni v 52. plačni razred (izhodiščni plačni razred za okrožnega sodnika). Okrajni sodniki, ki pa bodo z dnem začetka uporabe predloga zakona že uvrščeni v plačni razred 52, 53 ali 54 (okrajni sodnik svetnik) bodo dobili sodniški naziv okrožni sodnik, ohranili pa bodo enak plačni razred kot so ga imeli pred začetkom uporabe novega zakona.

---

³² Komentar Kodeksa sodniške etike, str. 32. Dostopno na: http://www.sodni-svet.si/images/stories/Kodeks_sodniske_etike_komentar_sept_2017.pdf

³³ Otvoritev sodnega leta 2024, str.

³⁴ Uradni list RS, št. 95/24.

2.3.2 Prenos pristojnosti imenovanja vrhovnih sodnikov z državnega zbora na sodni svet

Vodilni mednarodni dokumenti, ki postavljajo smernice za izbiro in imenovanje sodnikov, poudarjajo, da mora biti postopek izbire sodnikov transparenten, pošten in prost političnega vpliva. Temeljiti mora na objektivnih in preglednih kriterijih, po katerih so kandidati izbrani na podlagi ustrezne strokovne usposobljenosti, sposobnosti neodvisnega in nepristranskega odločanja ter visokih moralnih in osebnostnih kvalitete.³⁵

V zvezi s tem domača in tuja pravna stroka že dalj časa opozarja, da obstoječa ureditev, po kateri sodnike vrhovnega sodišča v primeru, ko sodni svet izbere kandidata, ki je že sodnik, (ponovno) voli državni zbor, ni ustrezna (prvi in tretji odstavek veljavnega 21. člena ZSS). Če sodni svet izbere na razpisano sodniško mesto kandidata, ki je že izvoljen v sodniško funkcijo, ga sam imenuje na to sodniško mesto (prvi odstavek 21. člena ZSS). Če sodni svet izbere kandidata, ki še ni izvoljen v sodniško funkcijo, ga je dolžan predlagati državnemu zboru v izvolitev (prvi odstavek 19. člena ZSS). Odločanje o imenovanju sodnikov je tako državnemu zboru podeljena le v primerih, ko sodni svet izbere kandidata, ki pred tem še ni bil izvoljen v sodniško funkcijo. Izjema od tega pravila pa so vrhovni sodniki, saj o imenovanju in napredovanju (že izvoljenih) sodnikov na mesto vrhovnega sodnika (ponovno) odloča državni zbor na predlog sodnega sveta (tretji odstavek 21. člena in drugi odstavek 34.a člena ZSS).

Skupina držav za boj proti korupciji pri Svetu Evrope (v nadaljnjem besedilu GRECO) je v 4. krogu ocenjevanja »Preprečevanje korupcije pri poslancih, sodnikih in tožilcih« posebej izpostavila ravno postopek imenovanja vrhovnih sodnikov v Republiki Sloveniji v smislu, da se zmanjša možnost političnega vpliva. In to je edino priporočilo, ki je do sedaj ostalo nerealizirano. Sodni svet je že večkrat javno izrazil podporo temu priporočilu in obenem v Letnem poročilu 2019 posebej opozoril na konkretni primer (ne)imenovanja predlaganega kandidata za vrhovnega sodnika na 19. seji državnega zbora 14. 7. 2020, kot primer, da sedanja ureditev ne zagotavlja izbire kandidatov brez političnega vpliva.³⁶ Slovensko sodniško društvo in sodni svet sta nadalje opozorila še na en primer (ne)imenovanja predlaganih kandidatov za vrhovnega sodnika na 24. seji državnega zbora 13. 7. 2021,³⁷ pri katerem je bilo po njuni oceni iz razprave v državnem

³⁵ Dublinska deklaracija o minimalnih standardih za izbiro, imenovanje in napredovanje sodnikov, sprejeta na generalni skupščini Evropske mreže sodnih svetov 9-11. maja 2012:

https://www.encj.eu/images/stories/pdf/GA/Dublin/final_report_standards_ii.pdf.

Svet Evrope, Evropska listina o statusu sodnikov, sprejeta na multilateralnem srečanju 8-10. julija 1998: <https://rm.coe.int/16807473ef>.

Svet Evrope, Odbor ministrov, Priporočilo CM/Rec(2010)12 o sodnikih, neodvisnosti, učinkovitosti in odgovornosti: <https://rm.coe.int/cmrec-2010-12-on-independence-efficiency-responsibilites-of-judges/16809f007d>.

Posvetovalni svet evropskih sodnikov, Magna Carta sodnikov, sprejeta na plenarnem zasedanju 17-19. novembra 2010 v Strasbourgu: <https://rm.coe.int/magna-carta-slovenian/168063e447>.

Posvetovalni svet evropskih sodnikov, Mnenje št. 1 (2001) o standardih neodvisnosti sodstva: <https://rm.coe.int/1680747830>.

Mednarodno sodniško združenje, Univerzalna sodniška listina, sprejeta na zasedanju Osrednjega sveta na Tajvanu 17. novembra 1999, posodobljeno v Santiagu de Chile dne 14. novembra 2017: <https://sodnisko-drustvo.si/mednarodno-sodnisko-zdruzenje-univerzalna-sodniska-listina/>.

³⁶ Letno poročilo Sodnega sveta 2017, str. 38-39.

Letno poročilo Sodnega sveta 2018, str. 68.

Letno poročilo Sodnega sveta 2019, str. 81.

³⁷ Magnetogram 24. redne seje Državnega zbora dne 13. 7. 2021: https://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/seje/evidenca!/ut/p/z1/04_Sj9CPykssy0xPLMnMz0vMAfIjo8zivSy9Hb283Q0N3E3dLQwCQ7z9g7w8nAwsPE31w9EUGAWZGgS6GDn5BhsYGwQHG-IHEaPFAAdwNCBOPx4FUfiNL8gNDQ11VFQEAf8pdGQ!/dz/d5/L2dBISevZ0FBIS9nQSEh/?mandat=VIII&type=mag&uid=8E968EC86A37BEB0C1258711002A6199.

zboru razvidno, da državni zbor predlaganih dveh kandidatov ni izglasoval zaradi nestrinjanja nekaterih poslancev z njunimi odločitvami v konkretnih sodnih zadevah.

Z vidika zagotavljanja neodvisnosti sodne veje oblasti je to v pravni stroki sporno, saj se v tovrstne postopke vnaša politične kriterije oziroma jih lahko postavlja v ospredje na škodo strokovnih in osebnostno-moralnih kriterijev, kar z vidika načela delitve oblasti in zagotavljanja neodvisnosti sodne veje oblasti lahko predstavlja grožnjo. Tudi pošten in objektiven karierni sistem znotraj sodstva je eden od pogojev za neodvisnost in nepristranskost sodnikov. Sodnik, ki se boji, da zaradi mnenja, ki ga je dal pri sojenju v konkretni zadevi, ne bo mogel napredovati na višje sodniško mesto, v luči javnosti in z vidika objektivnega testa, ki ga je oblikovalo Evropsko sodišče za človekove pravice (v nadaljnjem besedilu: ESČP),³⁸ ne more biti ne neodvisen in ne nepristranski.

Na neustreznost ureditve, po kateri sodnike voli državni zbor, pa pravna stroka opozarja praktično že vse od sprejema ustave (130. člen)³⁹ in jo je kot potencialno tako prepoznal tudi zakonodajalec ob sprejemanju prvega ZSS v letu 1994.⁴⁰ Ne glede na to je zakonska ureditev imenovanja vrhovnih sodnikov test ustavnosti že prestala. Ustavno sodišče je v odločbi U-I-225/16 z dne 6. 12. 2017 ocenilo, da ni v nasprotju z načelom delitve oblasti. Tudi v skladu s sodno prakso ESČP ureditev, po kateri sodnike voli parlament, sama po sebi ne krni neodvisnosti sodnikov, če je nato zagotovljeno, da po tem, ko so imenovani, niso podvrženi nobenim pritiskom in navodilom in lahko izvajajo svoje naloge neodvisno in nepristransko (*Sacilor Lormines proti Francija*). Je pa Ustavno sodišče v obrazložitvi odločbe U-I-225/16 z dne 6. 12. 2017 izpostavilo, kar domača in tuja strokovna javnost vidita kot nevarnost za pravilno uresničevanje načela delitve oblasti, *da je odločitev državnega zbora o predlogu sodnega sveta za izvolitev sodnika akt politične diskrecije, saj državni zbor ni dolžan upoštevati nobenih meril pri svojem odločanju o imenovanju, zato lahko predlog sodnega sveta zavrne, ne da bi za to navedel razloge*. Parlament je politični organ *par excellence*, sodniška funkcija pa je strokovna funkcija. Takšno odločanje zato v postopek izbire sodnikov in predsednikov sodišč vnaša politične kriterije oziroma jih lahko postavlja v ospredje na škodo strokovnih in osebnostno-moralnih kriterijev.⁴¹

Tudi domača akademska pravna stroka opozarja, da ureditev imenovanja kandidatov na vrhunske sodniške položaje terja resno reformo, saj politično izbiranje sodnikov v parlamentu vodi državo v ustavno krizo in razdiralno vpliva na ugled in delovanje institucij.⁴² Imenovanje vrhovnih sodnikov in predsednika vrhovnega sodišča so prav tako vrhunski (najvišji) sodniški položaji v sodnem sistemu.⁴³

---

³⁸ Guide on Article 6 of the European Convention on Human Rights, civil limb, strani 49-59:

https://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_6_ENG.pdf; konkretno npr. primera Sramek proti Avstrija in Sacilor Lormines proti Francija.

³⁹ Ustavnoppravna analiza: Prenos imenovanja sodnikov na drug organ in možnost uvedbe preizkusne dobe sodnika s predlogi za implementacijo, prof. dr. Igor Kaučič, 26. 3. 2021.

⁴⁰ Predlog za izdajo Zakona o sodniški službi z osnutkom zakona (EPA 270), Poročevalec Državnega zbora RS, št. 18 z dne 8. 7. 1993, stran 44, prvi odstavek.

⁴¹ Tako ustavni sodnik Matevž Krivic v odklonilnih ločenih mnenjih v zadevah U-I-83/94 in U-I-224/96, v katerih je posebej opozoril tudi na to, da je treba presoditi, ali je v slovenskem pravosodnem in kulturnem okolju primerno in ustavno skladno izvajati načelo delitve oblasti na tak način. Pomembno je, da izbira sodnikov ne temelji na strankarsko političnih kriterijih. Parlament pa je nujno strankarsko politično razcepljen; v slovenskem pravnem okolju še posebej. Obenem poslanci za svoje glasove ne odgovarjajo nikomur in jim jih niti ni treba obrazložiti.

⁴² Prof. dr. Matej Avbelj, Zaton parlamentarne odgovornosti, kolumna Ius Info 2. 8. 2021.

⁴³ Boštjan Zalar, O zakonitosti in (neodvisnosti) vzpostavljanja sodišč v Sloveniji, Delo Sobotna priloga 31. 7. 2021.

Evropska komisija poudarja, da pravo Evropske unije zahteva od držav članic, da zagotovijo, da bodo sodniki, ko so enkrat imenovani, prosti vsakršnih vplivov ali pritiskov s strani pristojnega organa za njihovo imenovanje.⁴⁴ V ta namen je v poročilu Pregled stanja v pravosodju 2021 (*Justice Scoreboard 2021*) uvedla novo vrsto indikatorjev za merjenje neodvisnosti, učinkovitosti in kvalitete sodnih sistemov v evropskem pravosodnem prostoru, in sicer glede organov, pristojnih za izbiro in imenovanje vrhovnih sodnikov.

Iz zbranih podatkov izhaja, da od 27 držav članic le v petih državah vrhovne sodnike imenuje parlament (poleg Slovenije še v Litvi, Latviji, Estoniji in na Nizozemskem).⁴⁵ V veliki večini držav članic (13) je pristojnost imenovanja podeljena izvršilni veji oblasti, od tega v največ primerih predsedniku države,⁴⁶ pri čemer v štirih državah članicah izvršilna veja nima diskrecije neimenovati predlaganega kandidata.⁴⁷ Glede tega kdo opravi izbiro in poda predlog za imenovanje, pa sta daleč najbolj prevladujoči rešitvi, da izbiro opravi in poda predlog za imenovanje sodstvo samo (8 držav članic) ali sodni svet oziroma drug, neodvisen organ (11 držav članic), kot določa tudi tretji odstavek veljavnega 21. člena ZSS.

Z vidika vprašanja, kdo izbira sodnike in jih predlaga v imenovanje, je zato mogoče oceniti, da je v slovenskem pravnem sistemu uveljavljena rešitev, ki zagotavlja visoko stopnjo neodvisnosti sodstva. Ostaja pa vprašanje primernosti ureditve imenovanja vrhovnih sodnikov, če gre za kandidate, ki so že izvoljeni v sodniško funkcijo. V tem pogledu je slovenska ureditev v manjšini v evropskem merilu in, kot poudarja domača in tuja strokovna javnost, omogoča nadaljnje korake k izboljšanju in krepitvi neodvisnosti sodstva.

Po ustavi je sodniška funkcija trajna in sodnike voli državni zbor na predlog sodnega sveta. Prav tako jih tudi razrešuje. Navedene ustavne določbe veljajo za imenovanje vseh kandidatov, ki jih sodni svet prvič predlaga za izvolitev v sodniško funkcijo. Ustava pa nima določbe, ki bi karkoli dodatno določala v zvezi z imenovanji (ali razrešitvami) vrhovnih sodnikov. Kandidati za vrhovne sodnike v večini primerov že izvršujejo sodniško funkcijo na sodiščih nižjih stopenj in so torej enkrat (prvič) že bili izvoljeni v Državnem zboru. Zato se zastavlja vprašanje, ali je zakonska ureditev, s katero si je zakonodajalec sam vzpostavil pristojnost, da še enkrat (ponovno) odloča o imenovanju sodnika, v skladu s 129. in 130. (ter 132.) členom ustave in posledično z načelom delitve oblasti. Po ustavi je namreč načelo delitve oblasti na področju konstituiranja sodne oblasti izpeljano v 129., 130. in 132. členu ustave. Zakonska ureditev, ki mimo teh ustavnih določb zahteva ponovno imenovanje oziroma napredovanje že izvoljenih sodnikov v Državnem zboru, v postopku politične diskrecije, bi bila zato lahko ustavno-pravno sporna z vidika načela delitve oblasti.⁴⁸

Prenos pristojnosti imenovati vrhovne sodnike v primeru, ko gre za kandidate, ki so že bili izvoljeni v sodniško funkcijo, na neodvisni ustavni organ sodni svet, bi pomenil, da se imenovanje sodnika na višje sodniško mesto (konkretno na mesto vrhovnega sodnika) šteje za napredovanje (tretji odstavek 21. člena predloga zakona). Pošten in objektivni karierni sistem znotraj sodstva pa je eden od pogojev za neodvisnost in nepristranskost sodnikov, s tem pa tudi za strokovnost in učinkovitost sodstva. Okoliščina, da je kariera sodnika na določeni točki odvisna od političnih interesov, lahko pomembno ogroža neodvisnost in učinkovitost sodnika. Sodnik, ki se boji, da

⁴⁴ EU Justice Scoreboard 2021, Appointment of Supreme Court Judges, stran 43-46.

⁴⁵ Prav tam, tabeli 52 in 54.

⁴⁶ Prav tam, tabeli 52 in 54.

⁴⁷ Prav tam, tabela 54.

⁴⁸ Krabonja, A, Ustavno-pravni vidiki imenovanja sodnikov v Sloveniji, doktorska disertacija, Pravna fakulteta v Ljubljani, 2024, str. 234 in 235.

zaradi mnenja, ki ga da pri sojenju v konkretni zadevi, ne bo mogel napredovati, svojih naporov ne bo usmeril v kvaliteto, strokovnost in učinkovitost svojega dela, temveč raje v smer, s katero bi si lahko pridobil »zaščito« deležnikov, odgovornih za odločanje o njegovi sodniški karieri.

Politični interesi pri imenovanjih v sodstvu imajo pri konstituiranju sodne veje oblasti lahko še več drugih negativnih vplivov, in sicer zamude pri konstituiranju sodne veje oblasti in krnitev zaupanja javnosti v objektivnost, učinkovitost in strokovnost izvrševanja 23. člena ustave. Slednje velja zlasti v primeru, če razlogi za (ne)imenovanje predlaganih kandidatov niso podani.

Evropska komisija ob tem posebej poudarja, da se morajo države članice ves čas truditi za vzdrževanje in izboljševanje vladavine prava, pri čemer sloni ta kvaliteta demokratičnih sistemov na ustreznih in učinkovitih mehanizmih sistema zavor in ravnovesij med različnimi vejami oblasti. Sodni sveti, kot neodvisni organi, imajo po mnenju komisije v tem sistemu pomembno vlogo pri varstvu neodvisnosti sodstva. Pomembno vlogo v sistemu zavor in ravnovesij imajo tudi vrhovna in ustavna sodišča. Obenem komisija opozarja, da so postopki imenovanja sodnikov ključen element neodvisnosti sodstva in sodnikov.⁴⁹

Predlog zakona zato uvaja rešitev, po kateri bi tudi kandidate za prosta mesta vrhovnih sodnikov, ki so že izvoljeni v sodniško funkcijo, imenoval sodni svet, kot to velja za sodniška mesta nižjih sodišč, kar med svojimi priporočili po posameznih problemskih področjih, že več let poudarja tudi sodni svet.⁵⁰

2.3.3 Sistem ocenjevanja in napredovanja sodnikov

Sistem ocenjevanja in napredovanja sodnikov je večplasten mehanizem, ki je na eni strani namenjen uveljavljanju odgovornosti sodnikov, na drugi strani pa stimulaciji dela sodnikov in s tem zagotavljanju učinkovitosti izvrševanja sodne oblasti. Obenem je to tudi področje, ki je posebej občutljivo z vidika zagotavljanja tako materialne neodvisnosti sodnikov kot notranje neodvisnosti sodnikov, tj. neodvisnosti sodnikov v razmerju do nosilcev sodno upravnih pooblastil znotraj sodstva samega (predsednikov sodišč in personalnih svetov).

Veljavnost 30. člena ZS v delu, ki določa, da se morajo pri okrožnih sodiščih na štiri leta ustanavljati personalni sveti, ki zaradi novel ZSS-D, ZS-F, ZSS-H in ZS-G že vse od leta 2007 (14 let) nimajo nobenih pristojnosti, predstavlja zgolj organizacijsko, administrativno in finančno breme sodni upravi, in v tem pogledu obremenjuje zlasti poslovanje sodnega sveta, ki razpisuje in po svoji volilni komisiji izvaja volitve personalnih svetov (35. člen ZS). Iz javno objavljenih podatkov sodnega sveta namreč izhaja, da je moral sodni svet samo v zadnjih treh letih (2018-2020) vsako leto izvesti volitve članov personalnih svetov različnih okrožnih sodišč⁵¹ in za to angažirati zunanjo strokovno pomoč.⁵² Obenem sodstvo in drugi strokovni deležniki ne poročajo, da obstajajo potrebe po nadaljnjem obstoju in redefiniciji pristojnosti personalnih svetov okrožnih sodišč.

Sodni svet je nadalje v letnih poročilih 2018, 2019, 2020 in 2023 ugotavljal, da se izkušeni sodniki ne prijavljajo na zahtevnejša sodniška mesta. Zlasti to velja za okrajne sodnike, ki se ne prijavljajo

⁴⁹ Poročilo Rule of Law 2021, stran 6-7, stran 20, 21 in druge:

https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/communication_2021_rule_of_law_report_en.pdf.

⁵⁰ Letno poročilo Sodnega sveta 2023, str. 92.

⁵¹ Spletna stran Volilne komisije Sodnega sveta: <http://www.sodni-svet.si/#/volilna-komisija/vk-volitve-personalni-svet>.

⁵² Sklep št. 26, zapisnika 36. seje z dne 6. 2. 2020; Sklep št. 2, 16. seje z dne 14. 3. 2019.

na razpisih za okrožna sodišča, kar je še posebej izrazito na kazenskem področju, kjer se dogaja, da v izbirnih postopkih med kandidati za okrožna sodišča ni sodnikov z okrajnih sodišč.⁵³ Sodni svet poudarja, da tako stanje ne deluje v smeri spodbujanja učinkovitosti sodstva.

Področje ocenjevanja in na njegovi podlagi napredovanja sodnikov je ena izmed točk, skozi katere se znotraj sodstva lahko najhitreje poseže v neodvisnost sodnikov; obenem pa je to tudi pomemben mehanizem za zagotavljanje odgovornosti sodstva.⁵⁴

Temeljna priporočila, ki jih smernice v evropskem pravnem prostoru podajajo za ocenjevanje sodnikov, so naslednja:⁵⁵

- i. Neka oblika ocenjevanja dela sodnikov je nujna za zagotavljanje kakovosti in ustrezne odgovornosti sodstva; zaradi varstva neodvisnosti sodnikov pa ne sme biti izvajana prepogosto.
- ii. Cilj vsakega sistema ocenjevanja dela sodnikov mora biti skrb za vzdrževanje in izboljšanje dela sodnikov in posledično sodnega sistema kot celote.
- iii. Temeljni okviri postopka ocenjevanja in kriteriji morajo biti jasno opredeljeni v zakonu.
- iv. Ocenjevanje mora temeljiti na objektivnih kriterijih in biti prvenstveno zaupano sodstvu samemu.
- v. Podlaga za ocenjevanje morajo biti zadostni in zanesljivi dokazi / podatki.
- vi. V postopku ocenjevanja mora biti zagotovljena postopkovna pravičnost, zlasti možnost sodelovanja ocenjevanega sodnika v postopku s pravico do izjave in pravnim varstvom ter pravico zahtevati izločitev ocenjevalca, za katerega obstaja dvom v nepristranskost.
- vii. Neugodna ocena ima lahko za posledico prenehanje sodniške funkcije le v izjemnih primerih.
- viii. Postopek in rezultat ocenjevanja sodnikov morata zaradi varstva neodvisnosti in avtoritete sodstva v načelu ostati zaupna in nejavna.
- ix. Izogibati se je treba sistemom, ki določajo osnovno plačilo sodnikom glede na uspešnost, saj lahko to povzroči krnitev neodvisnosti sodnikov.

Delovna skupina za kakovost pravosodja, ki deluje v okviru Evropske Komisije za učinkovitost pravosodja (CEPEJ) je novembra 2024 izdala Smernice o vrednotenju kakovosti dela sodnikov, ki poudarjajo pomen ocenjevanja tako na kvantitativnih kot kvalitativnih kriterijih. Smernice so pripravljene na podlagi primerjalne analize o tem, kako ocenjevati delo sodnikov. V veliki večini držav prevladujejo formalni sistemi vrednotenja in se izvajajo v intervalih, ki trajajo od dveh do petih let.⁵⁶

⁵³ Letno poročilo Sodnega sveta 2023, str. 93 in 94.

⁵⁴ 4. in 5. točka Magne Carte sodnikov, sprejete ob deseti obletnici CCJE na 11. plenarnem zasedanju (Strasbourg, od 17. do 19. novembra 2010): <https://rm.coe.int/magna-carta-slovenian/168063e447>.

Mnenje Posvetovalnega sveta evropskih sodnikov pri Svetu Evrope (CCJE), št. 17 (2014) glede ocenjevanja dela sodnikov z vidika razmerja med zahtevo po kakovosti sodniškega dela in varstvom sodniške neodvisnosti: <https://rm.coe.int/16807481ea>.

Evropska mreža sodnih svetov (ENCJ), Minimal judicial standards regarding evaluation of professional performance and irremovability of members of the judiciary, Report 2012-2013: https://www.encj.eu/images/stories/pdf/workinggroups/final_report_encj_project_minimum_standards_iii_corrected_july_2014.pdf.

Priporočilo Odbora ministrov Sveta Evrope CM/Rec(2010)12, sprejeto 17. 11. 2010:

<https://rm.coe.int/cmrec-2010-12-on-independence-efficiency-responsibilities-of-judges/16809f007d>.

⁵⁵ Mnenje CCJE, št. 17 (2014). Priporočilo Odbora ministrov Sveta Evrope CM/Rec(2010)12.

⁵⁶ Guidelines on the evaluation of the quality of work of judges, str. 9. Dostopno na: <https://rm.coe.int/quality-work-judges-mise-en-page-version-en/1680b3fe75>

– Periodika ocenjevanja in stopnje ocen

Ocenjevanje je eden od pomembnejših mehanizmov za uveljavljanje odgovornosti sodnikov, je tudi oblika samorefleksije, ki pa ni gotova danost; ni nekaj, za kar bi bilo mogoče pričakovati, da se bo ves čas izvajalo samo po sebi. Z vidika ohranjanja osebne motiviranosti sodnikov skozi celotno sodniško kariero, je periodično ocenjevanje koristno. Glede na relativno nizek starostni prag za vstop v sodniški poklic lahko traja pretežni del poklicne kariere posameznega sodnika. Zavedanje, da bo delo ocenjeno, je lahko velika motivacija za posameznega sodnika, saj je strokovni in osebni ugled pomemben del te funkcije. Obenem pa periodičnost ocenjevanja zmanjšuje možnosti izkrivljanja tega instituta za potrebe nedopustnih vplivov in pritiskov na sodnike znotraj in zunaj sodstva.

Trajnost sodniškega mandata in zagotovljena plača sodnikov ter varstvo t. i. notranje neodvisnosti sodnikov so zato dejavniki, ki utemeljujejo izhodišče, da je periodično ocenjevanje dela sodnikov nujno za zagotavljanje kakovosti in ustrezne odgovornosti sodstva.

Predlagana ureditev z vidika periodike ocenjevanja prvostopenjskih in višjih sodnikov ohranja veljavno ureditev po ZSS. Ocena sodnikovega dela se za okrožnega in višjega sodnika izdelava vsaka tri leta (redno ocenjevanje), za katero so odgovorni predsedniki sodišč, ki po izteku posameznega ocenjevalnega obdobja podajo predlog za izdelavo ocene. Predlog lahko seveda poda tudi sodnik sam.

Za novoizvoljene sodnike (okrožne in višje) se predlaga ureditev, po kateri se v prvih treh letih po izvolitvi sodnikovo delo ocenjuje vsako leto posebej. Tako tudi Smernice o vrednotenju kakovosti dela sodnikov v navodilu št. 6 izpostavljajo, da je za novoimenovane sodnike priporočljivo pogostejše ocenjevanje, na primer enkrat letno v prvih treh letih.

Se pa (kot novost) zaradi varstva neodvisnosti sodnikov uvaja zahteva, da legitimni predlagatelji predčasnega ocenjevanja za to podajo utemeljen razlog, v nasprotnem primeru se njihovemu predlogu ne sledi. Z vidika krepitve avtoritete in neodvisnosti sodnikov se (ponovno) določa meja, po kateri se sodnik ne ocenjuje več, razen v primerih pozitivnih in negativnih odklonov pri delu. Ta rešitev je bila v ZSS uveljavljena že v prvem zakonu iz leta 1994, nato pa z novelo ZSS-D odpravljena. Meja, pri kateri se je ocenjevanje sodnika končalo, je bila prvotno določena zelo nizko, vezana je bila zgolj na položaj svetnika, kar je pomenilo, da se po pridobitvi položaja svetnika tudi sodnika prve stopnje ni več ocenjevalo (takratni tretji odstavek 31. člena ZSS). Zakonodajalec je v noveli ZSS-D ocenil, da glede na trajnost sodniškega mandata za to ni razumnih razlogov.⁵⁷ Navedena ureditev resnično ni imela razumnih razlogov, saj položaj svetnika prvostopenjskih sodnikov ni bil (in tudi še vedno ni) vezan na določeno dobo opravljanja sodniške službe, temveč na starost sodnika, tako da je lahko prvostopenjski sodnik ob ustrezni starosti na ta položaj napredoval že samo po treh letih po imenovanju.

– Zgornja meja periodičnega ocenjevanja sodnikov

Ko sodnik doseže mesto in naziv višjega sodnika svetnika, se ne ocenjuje več, razen v utemeljenih primerih (napredovanje na višje sodniško mesto; kandidatura na vodstveno mesto; slab(šji) rezultati dela). Vrhovni sodniki se ne ocenjujejo, razen v utemeljenih primerih (kandidatura na vodstveno mesto; slab(šji) rezultati dela).

⁵⁷ Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o sodniški službi (ZSS-D), EPA 440-III (EVA 2001-2011-0009 z dne 7. 2. 2002).

Kot poudarjajo mednarodne smernice, so meje ocenjevanja sodnikov začrtane z varstvom njihove neodvisnosti in avtoritete, ki jo morajo uživati, da lahko legitimno izvajajo sodno oblast. Vrhovni sodniki so izvoljeni iz vrst najuglednejših strokovnjakov s praviloma dolgoletnimi strokovnimi izkušnjami. Dolgoletni strokovnjaki, s potrjeno kvaliteto sodniškega dela, pa so tudi višji sodniki svetniki. Položaj, odgovornost in strokovna zahtevnost dela višjih in vrhovnih sodnikov zato utemeljujejo rešitev, da se dolgoletnih in potrjenih strokovnjakov ne ocenjuje. Ostaja pa varovalka, da se v primerih negativnih in pozitivnih odklonov tudi za te kategorije sodnikov lahko izvede ocenjevanje dela.

Pri pogojih za pridobitev položaja svetnika se ureditev spreminja in sicer tako, da se jih v prvi vrsti veže na sodniški staž in njegovo trajanje. Ideja je, da lahko svetniški položaj, tj. položaj, ki naj bi izkazoval večjo usposobljenost in strokovnost, sodnik pridobi, ko se v nekem, reprezentativno dovolj dolgem obdobju izkaže s svojim delom. S tem se izpostavljena pomanjkljivost prvotne ureditve iz leta 1994 korigira, zato se (ponovno) predlaga, da se ocenjevanje sodnikov konča, ko dosežejo položaj višjega sodnika svetnika. Kot poudarjajo mednarodne smernice, so meje ocenjevanja sodnikov začrtane z varstvom njihove neodvisnosti in avtoritete, ki jo morajo uživati, da lahko legitimno izvajajo sodno oblast. Vrhovni sodniki so izvoljeni iz vrst najuglednejših strokovnjakov s praviloma dolgoletnimi strokovnimi izkušnjami. Dolgoletni strokovnjaki, s potrjeno kvaliteto sodniškega dela, pa so tudi višji sodniki svetniki. Položaj, odgovornost in strokovna zahtevnost dela višjih in vrhovnih sodnikov zato utemeljujejo rešitev, da se dolgoletnih in potrjenih strokovnjakov ne ocenjuje. Ostaja pa varovalka, da se v primerih negativnih in pozitivnih odklonov tudi za te kategorije sodnikov lahko izvede ocenjevanje dela. Nasprotno se bodo prvostopenjski sodniki ocenjevali ves čas trajanja mandata, če ne bodo napredovali na višje mesto in položaj višjega sodnika svetnika.

Z namenom zagotavljanja poštenega postopka ocenjevanja se predlagajo rešitve, ki opredeljujejo vlogo instančnega sodišča ter položaj sodnika in njegove pravice. Ustavna sodnica dr. Špelca Mežnar je v pritrtilnem ločenem mnenju v zadevi Up-757/19 z dne 20. 2. 2020 opozorila na de facto pomemben vpliv mnenj sodnikov posameznega oddelka sodišč na izbiro kandidatov za sodnike vrhovnega sodišča.⁵⁸ De facto zato, ker mnenja oddelkov v postopkih izbire sedaj formalno niso urejena (določena) in gre za prakso, ki je v teh postopkih ustaljena in ki se z empiričnimi podatki izkazuje kot potencialno zelo pomemben element pri končni odločitvi. Gre torej za pomemben neformalni nadzorni mehanizem uveljavljanja odgovornosti sodnikov, ki ga je pri snovanju in ocenjevanju zakonodajnih rešitev treba imeti v oziru, sicer se lahko ravnovesje, ki ga skuša normativni okvir zagotavljati med neodvisnostjo in odgovornostjo sodstva ter načelom delitve oblasti, poruši, kot opozarja ustavna sodnica v ločenem mnenju.

Sodstvo in sodniki na drugi strani opozarjajo, da imajo mnenja posameznih instančnih oddelkov v postopku ocenjevanja enako pomembno vlogo za končni rezultat ocenjevanja, zato se predlaga, da se njihova vloga formalno (še) bolj natančno opredeli. Za razliko od mnenja sodnikov posameznih oddelkov v postopku izbire kandidatov za sodniška mesta ima mnenje instančnega oddelka svoj formalni okvir sicer že določen v Merilih za kakovost dela sodnikov za oceno sodniške službe⁵⁹, ki jih na podlagi 1. alineje 4. točke prvega odstavka 23. člena ZSSve sprejme sodni svet; personalni svet mora glede strokovnega znanja sodnika pred izdelavo ocene sodniške službe pridobiti mnenje oddelka sodišča, ki obravnava pravna sredstva zoper odločbe

⁵⁸ <https://www.us-rs.si/odlocba-ustavnega-sodisca-st-up-75719-z-dne-20-2-2020/>.

⁵⁹ Uradni list RS, št. 64/17.

ocenjevanega sodnika (5. člen Meril). Ni pa opredeljen pomen in postopek sprejemanja tega mnenja, ki lahko oceno sodniške službe pomembno zaznamuje.

– Stopnje ocen

Predlagana ureditev ohranja stopnje ocen kot jih ureja ZSS pri čemer se za posamezno stopnjo ocene predlaga poimenovanje, ki v nadaljevanju omogoča preglednejšo ureditev. Posamezna ocena sodniku omogoča različne vrste napredovanj tako po vsebini kot časovno (hitreje). Hierarhija sodstva zahteva, da o zahtevnejših zadevah odločajo izkušenejši in strokovno bolj usposobljeni sodniki. Po prepričanju predlagatelja je zato sistem napredovanj treba ohraniti in ga v smeri zagotavljanja učinkovitosti in odgovornosti sodstva poskušati izboljšati.

Veljavna zakonska ureditev je glede vprašanja, kdaj pridobi novoizvoljeni sodnik pravico do napredovanja, jasna. ZSS v prvem odstavku 24. člena določa, da pridobi sodnik pravico do napredovanja z nastopom sodniške službe; to pa je v skladu s 23. členom ZSS z dnem, ko pred predsednikom državnega zbora izreče prisego. Takrat tudi začne za sodnika teči (prvo) napredovalno obdobje. Da se triletno napredovalno obdobje šteje od nastopa sodniške službe oziroma od datuma zadnjega napredovanja potrjuje tudi sodna praksa (sodba VS RS, X Ips 1390/2004). V času trajanja sodniške službe je pri rednih napredovanjih pravica do napredovanja vezana na tek napredovalnega obdobja. Pred iztekom novega napredovalnega obdobja od zadnjega napredovanja sodnik zato ne more redno napredovati v plačnih razredih ali na položaj svetnika. Predlog zakona to ureditev ohranja.

– Napredovanje

Ocena sodnikovega dela je podlaga za sodnikovo pravico do napredovanja. Če je za sodnika izdana pozitivna ocena njegovega dela (ocena, da sodnik izpolnjuje pogoje za napredovanje; izpolnjuje pogoje za hitrejše napredovanje ali izpolnjuje pogoje za izjemno napredovanje), lahko napreduje:

- v plačnih razredih v okviru razpona plačnih razredov za posamezni sodniški naziv,
- v višji sodniški naziv na istem sodniškem mestu,
- na višje sodniško mesto in
- na položaj svetnika.

Pristojnost odločiti o napredovanju in s tem tudi o uvrstitvi v višji plačni razred, je razdeljena med sodni svet in predsednike matičnih sodišč ter pri izjemnem napredovanju v višji sodniški naziv med sodni svet in državni zbor. O rednem napredovanju v plačnih razredih odloča predsednik matičnega sodišča o hitrejšem napredovanju v plačnih razredih sodni svet. O hitrejšem napredovanju na položaj svetnika odločata predsednik matičnega sodišča ali sodni svet. Za hitrejše napredovanje v višji naziv na istem sodniškem mestu, izjemno napredovanje v višji sodniški naziv (na istem sodniškem mestu) in napredovanje na višje sodniško mesto (preko razpisnega postopka) se ohranja pristojnost odločanja sodnega sveta.

Vse štiri oblike napredovanja so povezane z uvrstitvijo v višji plačni razred. Izjema so vrhovni sodniki, ki lahko napredujejo le na položaj vrhovnega sodnika svetnika. Drugih treh oblik napredovanja zanje ni mogoče uporabiti. Izrecno kot po veljavni ureditvi se določa, da vrhovni sodniki ne napredujejo v plačnih razredih; zato zanje ZSTSPJS določa samo en plačni razred (tj. 62. plačni razred). V nazivu in na višje sodniško mesto pa po naravi stvari ne morejo napredovati, saj višjega naziva in mesta, kot ju imajo v sistemu organizacije sodne veje oblasti, ni.

Za sodno upravo je v zvezi s tem pomembno razumevanje, da je višji plačni razred vedno povezan z dvema različnima odločbama, in sicer najprej z odločbo o napredovanju, katere sestavni del je tudi uvrstitev v višji plačni razred, in nato še z odločbo o določitvi plače z dodatki. Ti dve odločbi sta pri oblikah hitrejšega in izjemnega napredovanja v pristojnosti različnih organov, kar mora sodna uprava pri izdaji odločbe o določitvi plače upoštevati. Odločbo o določitvi plače z dodatki vedno izda sodna uprava.

Veljavna ureditev temelji na tem, da brez ocene ustreznega ranga ni napredovanja.⁶⁰ Tega predlog zakona ne spreminja. Avtomatizem napredovanj, ki bi bil izveden na način, da napredovanje ne bi bilo vezano na rezultate dela, je namreč težko sprejemljiva ideja, saj je do določene mere notranje protislovna. Protislovnost pokaže naslednji primer: *okrožni sodnik je z imenovanjem na mesto okrožnega sodnika uvrščen v 50. plačni razred; čez tri leta bi avtomatično (brez ocene dela) napredoval za en plačni razred, nato pa bi bilo čez dve/tri leta (če se obdobje ocenjevanja podaljša na pet ali šest let) ugotovljeno/ocenjeno, da njegovo delo v tem obdobju ni ustrezalo sodniški službi ali ni doseglo ravni za napredovanje.* Razumnih razlogov za tako ureditev ni mogoče najti. Naslednja dilema, ki bi se v takem položaju takoj postavila, je, *ali lahko tak sodnik nato avtomatično napreduje v plačnih razredih tudi v naslednjem triletnem obdobju, ne glede na to, kaj je pokazala ocena njegovega dela za preteklo obdobje.* Idejo avtomatizma napredovanj je zato po premisleku predlagatelja mogoče udejanjati le v obliki vezanosti odločevalca o napredovanju na izdano oceno, kar je v obstoječem ZSS že izvedeno pri t. i. rednem napredovanju, o katerem odločajo predsedniki sodišč.⁶¹

Napredovanje na položaj svetnika je edina oblika napredovanja za vse sodniške nazive in stopnje, tudi vrhovne sodnike. Izvaja se v dveh oblikah, in sicer kot redno in hitrejšo napredovanje. Za sodno upravo je relevantna oblika rednega napredovanja na položaj svetnika, ker bo o njej odločal predsednik matičnega sodišča, ta oblika napredovanja je predvidena za višje in vrhovne sodnike; višji sodnik bo pri redni oceni napredoval na položaj svetnika pri tretjem napredovanju v višji plačni razred, lahko pa bo položaj svetnika pridobil že pri drugem rednem napredovanju, če bo njegovo delo ocenjeno kot nadpovprečno. Za vrhovne sodnike se predlaga pridobitev sodniškega položaja svetnika po šestih letih opravljanja sodniške funkcije vrhovnega sodnika.

– Predčasno ocenjevanje

Možnost predčasnega ocenjevanja za primere negativnih in pozitivnih odklonov v predlogu zakona ostaja za vse stopnje sodnega sistema, tudi za višje sodnike svetnike in vrhovne sodnike, ki se sicer ne bodo ocenjevali. Kot novost pa se zaradi varstva neodvisnosti sodnikov od legitimnih predlagateljev predčasnega ocenjevanja zahteva utemeljen razlog (npr. kandidatura za višje sodniško ali vodstveno mesto; slab(š)ji podatki o delu sodnika) ter določi organ, pristojen za končno presojo o utemeljenosti razloga za predčasno ocenjevanje sodnikov.

Preglednica 13: Oblike ocenjevanj sodnikov

Oblika ocenjevanja	Časovna dimenzija ocenjevanja	Obveznost ali diskrecija	Predlagatelj	Sodniki, ki se jih ocenjuje

⁶⁰ Rozman, M., Napredovanje sodnikov, Pravosodni bilten 2/2020, strani 161-177.

⁶¹ Prav tam, stran 171.

Redno	3 leta	obvezno	predsednik sodišča	okrožni sodnik višji sodnik
Predčasno	kadarkoli	diskrecija	sodnik sodni svet pred. sodišča pred. sodišča višje stopnje minister	okrožni sodnik višji sodnik
Utemeljeni primeri	kadarkoli	diskrecija	sodnik sodni svet pred. sodišča pred. sodišča višje stopnje minister	višji sodnik svetnik vrhovni sodnik

2.3.4 Pravice sodnika

– Pravica do plače

Po stališču Ustavnega sodišča lahko plače sodnikov določa le zakon, saj je le taka ureditev skladna z načelom neodvisnosti sodstva. Zakon o skupnih temeljnih sistema plač v javnem sektorju (Uradni list RS, št. 95/24, v nadaljnjem besedilu: ZSTSPJS), ki ga je državni zbor sprejel konec oktobra 2024, velja za vse uporabnike proračuna, torej za zaposlene v celotnem javnem sektorju, ki ga sestavljajo vsi proračunski uporabniki (državni organi, občine, javni zavodi, javni skladi, javne agencije, javni gospodarski zavodi).

Osnovno plačo opredeljuje 2. člen ZSTSPJS v 18. točki kot tisti del plače, ki ga prejema funkcionar za opravljeno delo v polnem delovnem času in za pričakovane rezultate dela v posameznem mesecu. V osnovni plači je všteto tudi napredovanje funkcionarja in višja uvrstitev v plačni razred na podlagi tega zakona. V skladu s 60. členom ZSTSPJS je osnovna plača sodnikov določena s plačnim razredom, v katerega je uvrščena posamezna funkcija oziroma s plačnim razredom, ki ga je sodnik pridobil z napredovanjem. Uvrstitev in razponi možnih napredovanj v višji plačni razred so določeni v Prilogi 2, ki je sestavni del ZSTSPJS.

– Pravica do letnega dopusta in drugih odsotnosti z dela

Pravice in obveznosti funkcionarjev še vedno na splošno ureja Zakon o funkcionarjih v državnih organih (v nadaljnjem besedilu: ZFDO)⁶², sprejet v letu 1990. ZFDO določa, da ima funkcionar pravico do nadomestila osebnega dohodka za čas odsotnosti z dela, pravico do prejemkov iz sredstev skupne porabe in povračil za stroške, ki jih ima pri opravljanju funkcije ter druge pravice iz delovnega razmerja v skladu z zakonom, ki ureja ta vprašanja za delavce v državnih organih, s tem da mu po kriterijih za odmero letnega dopusta pripada za zahtevnost dela osem dni.

Področni zakoni določene pravice funkcionarjev urejajo dodatno ali drugače, kar izhaja iz vrste in značilnosti funkcije. Zakoni, ki določajo status funkcionarjev in rešitve glede pravic in obveznosti funkcionarjev, torej tudi glede trajanja letnega dopusta so:

⁶² Uradni list RS, št. 30/90, 2/91-I, 18/91, 22/91, 4/93, 18/94 – ZRPJZ, 109/12 in 21/13.

- a. Zakon o poslancih (v nadaljnjem besedilu: ZPos)⁶³ določa, da ima poslanec pravico do letnega dopusta v trajanju do 40 delovnih dni ter do izrednega plačanega dopusta do 7 delovnih dni v posameznem koledarskem letu zaradi osebnih razlogov;
- b. Zakon o ustavnem sodišču (v nadaljnjem besedilu: ZUstS)⁶⁴ določa pravico do dopusta, in sicer ima sodnik ustavnega sodišča pravico do letnega dopusta v trajanju 40 delovnih dni ter do izrednega plačanega dopusta do 7 delovnih dni v posameznem koledarskem letu zaradi osebnih razlogov. Zakon določa tudi pravice sodnikov ustavnega sodišča po prenehanju funkcije ustavnega sodnika (76., 77., 78. in 78.a člen), za pravice generalnega sekretarja ustavnega sodišča do nadomestil ter drugih osebnih prejemkov in povračil ter o drugih pravicah se smiselno uporabljajo predpisi, ki urejajo te pravice za funkcionarje v državnih organih;
- c. Zakon o zagotavljanju pogojev za opravljanje funkcije predsednika republike (v nadaljnjem besedilu: ZZPOFPR)⁶⁵ določa, da se za pravice predsednika republike do dopustov, do nadomestil, do drugih osebnih prejemkov in povračil ter do socialnega zavarovanja smiselno uporabljajo določbe zakona o poslancih, za pravice funkcionarjev v uradu predsednika republike (generalni sekretar, namestnik generalnega sekretarja, šef kabineta in svetovalci predsednika republike) glede plač in povračil stroškov ter socialnih zavarovanja pa se smiselno uporabljajo določbe ZFDO;
- d. Zakon o vladi (v nadaljnjem besedilu: ZVRS)⁶⁶ ureja status predsednika vlade, ministra in državnega sekretarja ter generalnega sekretarja vlade kot funkcionarja vlade, določa pa tudi, da se glede pravic predsednika vlade, ministrov in generalnega sekretarja vlade do plače in nadomestil ter drugih osebnih prejemkov in povračil, do socialnega zavarovanja in dopustov ter za pravice po prenehanju mandata smiselno uporabljajo določbe ZPos, za pravice državnih sekretarjev do plače in nadomestil ter drugih osebnih prejemkov in povračil, do socialnega zavarovanja in dopustov ter za pravice po prenehanju mandata pa določbe ZFDO;
- e. Zakon o računskem sodišču (v nadaljnjem besedilu: ZRacS-1) ureja delovnopравни položaj članov računskega sodišča (med njimi tudi predsednik računskega sodišča) in določa, da je član računskega sodišča funkcionar računskega sodišča, za urejanje drugih prejemkov in pravic članov računskega sodišča se uporabljajo določbe zakonov, ki urejajo te pravice za funkcionarje v državnih organih. Za vrhovne državne revizorje in za sekretarja Računskega sodišča, ki so tudi funkcionarji, pa zakon določa, da zanje glede drugih prejemkov in pravic veljajo določbe ZFDO.

Predlog zakona kot ZSS zaradi same narave funkcije ki jo sodnik opravlja (kot nosilec sodne veje oblasti), določa zgornjo mejo trajanja letnega dopusta v maksimalni višini 40 dni (tako velja tudi pri poslancih, predsedniku republike, ustavnih sodnikih, predsedniku vlade, ministrih, generalnemu sekretarju vlade). Taka omejitev je skladna s splošnim načelom sorazmernosti ter prestane strogi test sorazmernosti, ki obsega presojo treh vidikov posega, tj. presojo primernosti, nujnosti in sorazmernosti v ožjem smislu. Zakonodajalec pri določitvi obsega in načina izvrševanja pravice do letnega dopusta, ki sodniku pripada iz službenega razmerja, tehta tako med pravico sodnika do dopusta, ki izvira iz dela, kakor tudi zagotavlja neovirano delovanje sodstva kot tretje veje oblasti. Slednjo zagotavlja z določitvijo maksimalnega trajanja letnega dopusta in s tem, da mora sodnik letni dopust izkoristiti tako, da ne bo ovirano opravljanje

⁶³ Uradni list RS, št. 112/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 39/11, 48/12, 17/22 in 95/24.

⁶⁴ Uradni list RS, št. 64/07 – uradno prečiščeno besedilo, 109/12, 23/20, 92/21 in 22/25.

⁶⁵ Uradni list RS, št. 15/03 in 109/12.

⁶⁶ Uradni list RS, št. Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14, 55/17 in 163/22.

sodniške funkcije. Za razlikovanje med ureditvijo pravice do letnega dopusta v delovnem razmerju in službenem razmerju ni razumnega in stvarnega razloga.

Sodnik lahko na podlagi splošnih kriterijev za odmero dopusta (delovna doba, zahtevnost dela, delovna uspešnost, vodstven položaj) lahko doseže maksimalno višino 40 dni dopusta. Pri urejanju maksimalne višine dopusta pa se predlagana ureditev ureja v skladu z ustavno presojo tega področja. Predlog zakona določa tudi izjemo, da ima sodnik pravico do letnega dopusta v trajanju več kot 40 delovnih dni, če je sodniku odmerjen dopust tudi na podlagi osebne okoliščine sodnika, torej na podlagi socialnih in zdravstvenih razmer, starosti in invalidnosti. Zakonska določba torej dopušča možnost povečanja dopusta sodniku, ki mu je priznan status invalida oziroma je dopolnil določeno starosti, ali sodniku, ki skrbi za prizadetega otroka, in da ga s tem postavlja v primerljiv položaj z drugimi zaposlenimi osebami, ki jim je priznan enak socialni, zdravstveni, starostni ali invalidski status. V tem delu predlagana ureditev sledi ustavni presoji. Ustavno sodišče je namreč že presojalo ureditev dopusta javnih uslužbencev in sicer zgornjo omejitev števila dni letnega dopusta na 35 dni v letih 2016 in 2017 zaradi varčevanja. Javni uslužbenci, ki so bili upravičeni še do dodatnih 5 dni dopusta iz naslova invalidnosti ali starosti nad 50 let (drugi odstavek 39. člena Zakona o delavcih v državnih organih), so sporno omejitev presegli že, če jim je bil na podlagi splošnih kriterijev odmerjen letni dopust v trajanju manj kot 32 dni. Navedeno pomeni, da je na podlagi izpodbijane ureditve glede uresničevanja človekove pravice do plačanega letnega dopusta prišlo do manj ugodne obravnave javnih uslužbencev z osebnimi okoliščinami iz prvega odstavka 14. člena ustave in s tem do posega v pravico do nediskriminacijskega obravnavanja iz te določbe ustave.⁶⁷

Preglednica 14: Ureditev števila dni letnega dopusta državnih funkcionarjev v Republiki Sloveniji

FUNKCIONAR	PRAVNA PODLAGA GLEDE DOPUSTA	ZGORNJA MEJA
funkcionar splošno	Predlog Zakona o funkcionarjih (ZF) za odmero letnega dopusta napotuje na kriterije, ki veljajo za javne uslužbence v državni upravi. Zaradi zahtevnosti opravljanja funkcije funkcionarju pripada osem dni letnega dopusta	ni določena
poslanec	ZPos	je določena – 40 dni
sodnik ustavnega sodišča	ZUstS	je določena – 40 dni
predsednik republike	ZZPOFPR napotuje na smiselno uporaba ZPos	je določena – 40 dni
predsednik vlade, ministri in generalni sekretar vlade	ZVRS napotuje na smiselno uporabo ZPos	je določena – 40 dni
državni sekretar in predstojniki organov v sestavi ministrstev ter predstojniki vladnih služb	ZVRS napotuje na smiselno uporabo ZFDO	ni določena
član Računskega sodišča, vrhovni državni revizor in za sekretar Računskega sodišča	ZRacS-1 napotuje na smiselno uporabo ZFDO	ni določena

⁶⁷ Odločba U-I-101/18-16, Up-276/18-19, objava Uradni list RS, št. 157/22.

Ohranja se določitev spodnje meje dopusta v višini 30 dni. Terminologija v zvezi z odsotnostmi, do katerih je upravičen sodnik med opravljanjem sodniške funkcije, se usklajuje s terminologijo, ki je uporabljena v delovnopravni zakonodaji (159. do 168. člen ZDR-1). Slednja namreč ne pozna termina »izredni dopust«, temveč ločuje med odsotnostjo, ki ima naravo letnega dopusta, in drugimi vrstami odsotnosti z dela.

Podrobnejša merila za trajanje dopusta in drugih odsotnosti z dela ter primere in pogoje s podzakonskim aktom določi predsednik vrhovnega sodišča po predhodnem mnenju sodnega sveta. Ker gre za urejanje pravice sodnika, predlagatelj ocenjuje, da mora imeti aktivno vlogo pri izdaji podrobnejših meril in odločanja o teh pravicah sodstvo samo. Ker pa lahko pride pri odločanju o odobritvi letnega dopusta in drugih odsotnosti do posega v sodniško neodvisnost, se v postopku izdaje tega akta določa tudi vloga sodnega sveta.

V zvezi s kriterijem starosti, kdaj bo sodnik upravičen do dodatnih dni letnega dopusta, bo pri pripravi podzakonskega predpisa treba upoštevati prehodno ureditev v letih 2025 - 2030, ki jo določa 8. člen Aneksa h Kolektivni pogodbi za negospodarske dejavnosti v Republiki Sloveniji.⁶⁸

Leto	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Starost	51 let	51 let	51 let	52 let	53 let	54 let

– Fakultativno mentorstvo za sodnike začetnike

V predlogu zakona se krepijo določeni obstoječi mehanizmi za uveljavljanje odgovornosti sodnikov in spremljanje dela sodnikov začetnikov ter uvaja institut fakultativnega mentorstva za sodnike začetnike.

Mentorstvo za sodnike začetnike je v slovenskem sodstvu sicer že uveljavljena praksa, ki jo je vrhovno sodišče razvilo in institucionaliziralo v okviru projekta Izboljšanje kakovosti sodstva⁶⁹ (projekt IKS). Mentorstvo je prostovoljna oblika pomoči novemu sodniku znotraj sodstva. Vsak novo izvoljeni sodnik v prvih dneh po nastopu sodniške funkcije prejme dopis z opisom orodij, ki jih ponuja projekt Izboljšanje kakovosti sodstva za nove sodnike (intranetna stran IKS z vodniki in opomniki, delavnice sodniških veščin, mentorstvo). Za mentorstvo se novi sodnik odloči prostovoljno; novi sodnik izbere mentorja s seznama; predsednik sodišča izda odločbo o mentorstvu. Mentor ima le svetovalno funkcijo in ne sme vplivati na odločitve sodnika, ki mu je določen kot mentor; mentorstvo ne vključuje niti svetovanja glede reševanja konkretnih sodnih zadev. Novi sodnik je glede reševanja posameznih sodnih zadev, ki so mu dodeljene v reševanje, neodvisen in v celoti sam odgovoren za svoje materialno ter procesno pravne odločitve. Vsebina mentoriranja se nanaša na veščine glede:

- poznavanja in poslovanja s sodnim spisom;

⁶⁸ Uradni list RS, št. 99/24.

⁶⁹ Letno poročilo Vrhovnega sodišča o učinkovitosti in uspešnosti sodišč 2020, str. 130. Projekt Izboljšanje kakovosti sodstva je vsebinsko razdeljen na dva dela. V prvem delu zasleduje cilj kakovostnega dela sodnikov in sodnega osebja, pri čemer je največ pozornosti namenjene sodniškim veščinam, prenosu znanj in izobraževanju. V letu 2019 je prejel najvišjo nagrado, Kristalno tehtnico sodstva, ki jo podelujeta Svet Evrope in Evropska Komisija.

- organizacije dela sodnika (sodnikov delovnik; vrstni red reševanja zadev; prednostne in nujne zadeve; dopisi in vloge strank);
- izvajanja glavnih obravnav in narokov (razpisovanje narokov; priprava na narok; vodenje naroka; snemanje narokov; videokonferenčno izvajanje narokov);
- odnosa do strank in ostalih udeležencev (postopkovna pravičnost; obvladovanje stresnih situacij).

V letu 2016 je bilo znotraj sodstva usposobljenih 107 izkušenih sodnikov prve in druge stopnje, ki izvajajo mentorstvo sodnikom začetnikom in sodnikom, ki menjajo področje sojenja. Predlog zakona to rešitev, ki je v sodstvu že uveljavljena, dodatno utrjuje, s tem da se mentorstvo za sodnike začetnike in ob menjavi pravnega področja določa kot fakultativna možnost. Seveda pa se ne upošteva pri oceni sodnikovega dela.

2.3.5 Institut dodelitve sodnika

Dodelitev sodnika je institut, pri katerem se sodnik za določen čas napoti na delo na drugo sodišče, ki ni sodišče, pri katerem je bil izvoljen oziroma imenovan na sodniško mesto, ali na drug organ znotraj pravosodnega sistema (npr. ministrstvo, sodni svet, ustavno sodišče). Obstoječi normativni okvir pozna več oblik dodelitev sodnikov. Vsem je skupno, da se z njimi (med drugim) zagotavlja pretok znanja in izkušenj znotraj sodstva kot tudi širše v pravosodnem sistemu. Pomembna ločnica med njimi pa je položaj, ali dodeljeni sodnik v času trajanja dodelitve opravlja sodniško službo ali ne. Zakonska ureditev pozna štiri vrste, vsebinsko različnih oblik dodelitev sodnikov, s katerimi se zasledujejo še ožji cilji, in sicer:

- a) *Dodelitve sodnikov na višja in vrhovno sodišče*, ki med drugim opravljajo funkcijo mehanizma za izenačevanje obremenitev sodišč in pri katerih so dodeljeni sodniki lahko v celoti ali deloma oproščeni opravljanja sodniške službe (40. člen ZS v zvezi z 71. členom ZSS);
- b) *Dodelitve na druga sodišča*, katerih temeljni namen je prav tako izenačevanje obremenitev sodišč, vendar pri njih dodeljeni sodniki brez izjeme polno opravljajo sodniško službo na dodeljenem sodišču (dodelitve višjih sodnikov za sojenje na upravnem sodišču po 10. členu ZUS-1 v zvezi z 71. členom ZSS; dodelitve sodnikov v specializirane oddelke okrožnih sodišč za sojenje v zadevah organiziranega in gospodarskega kriminala, terorizma, korupcijskih in drugih podobnih kaznivih dejanj po 69.a členu ZSS; dodelitve sodnikov na drugo sodišče istega ali nižjega položaja brez privolitve po 67. in 67.a členu ZSS);
- c) *Dodelitve v sodnoupjavne strukture vrhovnega sodišča*, ki so odraz t. i. sodne samouprave in pri katerih dodeljeni sodniki opravljajo strokovno-organizacijske naloge znotraj sodstva (generalni sekretar Vrhovnega sodišča – 40. člen ZS; dodelitve sodnikov v strokovne službe vrhovnega sodišča za izvedbo določenih organizacijskih projektov - 71. člen ZSS). Pri teh dodelitvah so dodeljeni sodniki lahko v celoti ali deloma oproščeni opravljanja sodniške službe; in
- d) *Dodelitve izven sodstva v druge pravosodne organe*, katerih cilj je prvenstveno v prenašanju strokovnega znanja s sodstva na pravni sistem kot celoto in njegov razvoj in obratno (direktor Centra za izobraževanje v pravosodju na Ministrstvu za pravosodje; vodja Službe za nadzor organizacije poslovanja na Ministrstvu za pravosodje; dodelitve sodnikov na Ministrstvo za pravosodje za opravljanje zahtevnejših strokovnih nalog; dodelitve sodnikov na ustavno sodišče; generalni sekretar in dodeljeni sodniki v strokovni službi sodnega sveta). Sodnikom, ki so dodeljeni na ustavno sodišče ali na ministrstvo ter na mesto generalnega sekretarja sodnega sveta, pravice in obveznosti iz sodniške službe mirujejo v času dodelitve; drugi

sodniki, dodeljeni v strokovno službo sodnega sveta, pa so lahko za ta čas v celoti ali deloma oproščeni opravljanja sodniške službe.

Za določene oblike dodelitev je v zakonu in drugih splošnih aktih (Poslovnik sodnega sveta) določeno, da lahko naloge, za katere se dodelitev izvede, opravlja le sodnik. Smisel tovrstne zahteve je odraz načela, da mora imeti sodstvo, zaradi zagotavljanja principa neodvisnosti, pri zadevah, ki se tičejo upravljanja sodišč ter položaja sodnikov, pomembno vlogo. Gre za naloge direktorja Centra za izobraževanje v pravosodju na Ministrstvu za pravosodje (šesti odstavek 74.a člena ZS); vodje Službe za nadzor (osmi odstavek 65.a člena ZS); generalnega sekretarja sodnega sveta (prvi odstavek 4. člena ZSSve); tajnika disciplinskih organov pri sodnem svetu (drugi odstavek 16. člena Poslovnika Sodnega sveta) in tajnika Komisije za etiko in integriteto pri sodnem svetu (drugi odstavek 13. člena Poslovnika sodnega sveta). ZSSve ob tem še določa, da mora imeti generalni sekretar sodnega sveta najmanj naziv okrožni sodnik. Pri drugih tovrstnih oblikah dodelitev te omejitve ni in se lahko dodelijo tudi sodniki z nazivom okrajni sodnik.

O vseh dodelitvah, z izjemo dodelitev brez privolitve na drugo sodišče istega ali nižjega položaja po 67. in 67.a členu ZSS, odloča sodni svet. O dodelitvah sodnikov brez njihove privolitve na drugo sodišče istega ali nižjega položaja po 67. in 67.a členu ZSS odloča predsednik vrhovnega sodišča (68. člen in drugi odstavek 67.a člena ZSS).

Institut dodelitve nadalje krovno opredeljuje tretji odstavek 4. člena ZSS, ki določa, da je sodnik lahko le s svojo pisno privolitvijo trajno premeščen na drugo sodišče ali drug organ (premestitev) ali začasno dodeljen na drugo sodišče ali drug organ (dodelitev). Iz citirane zakonske določbe izhaja, da je institut dodeljevanja sodnikov po svoji naravi prvenstveno netrajen / začasen ukrep. ZSS tako določa, da se dodelitve po 67. in 67.a členu ZSS izvajajo za največ dve leti; dodelitve po 71. členu ZSS za največ tri leta; oboje z možnostjo podaljšanja ob privolitvi sodnika. Glede instituta dodelitve višjih sodnikov za sojenje na upravnem sodišču po 10. členu ZUS-1, zakon v petem odstavku 10. člena izrecno določa, da je lahko časovno neomejen, in podobno za institut dodelitve sodnikov z sojenje v specializirane oddelke okrožnih sodišč, glede katerega ZSS v drugem odstavku 69.b člena ZSS izrecno dopušča večkratno podaljševanje mandatnega obdobja dodelitve.

– Kronološki pregled instituta in njegovega izvajanja

Možnost dodeljevanja sodnikov je poznal že prvi ZSS iz leta 1994, ki je določal, da o dodelitvi sodnika odloča sodni svet (67. člen). Okrajni ali okrožni sodnik je bil lahko dodeljen na delo na vrhovno sodišče, o dodelitvi pa je odločil sodni svet na predlog predsednika vrhovnega sodišča po pisni privolitvi sodnika (68. člen). Sodnik je bil lahko največ za dobo šestih mesecev dodeljen opravljati sodniško službo na drugo sodišče, če je bilo to potrebno zaradi izjemno povečanega obsega dela tega sodišča ali zaradi drugih razlogov, ki so povzročili izreden zaostanek pri delu tega sodišča (69. člen). Sodnik je bil lahko za največ šest let dodeljen za opravljanje zahtevnejših strokovnih nalog na ministrstvo; v tem času so mu mirovale vse pravice in obveznosti iz sodniške službe; o dodelitvi je odločil sodni svet po sodnikovi pisni privolitvi (70. člen). Sodnik je bil lahko za največ pet let dodeljen v strokovno službo sodnega sveta, v tem času je bil v celoti ali deloma oproščen opravljanja sodniške službe; o tem je odločil sodni svet po sodnikovi pisni privolitvi (71. člen).

Od sprejetja prvega ZSS je bil ta institut večkrat noveliran. Nazadnje z novelo ZSS-M leta 2015. Od trinajstih novel ZSS, se jih kar sedem nanaša tudi na institut dodelitve sodnika. Slednje kaže,

da gre za »živ« institut. Iz pregleda zakonodajnih sprememb in razlogov zanje izhaja, da je bil institut dodelitve sodnikov najprej namenjen zlasti odpravi sodnih zaostankov in izenačevanju različnih obremenitev sodišč, kasneje lažjemu nadomeščanju odsotnih sodnikov, reševanju izrednega pripada zadev ali obravnavanju zadev v drugih utemeljenih primerih (npr. zagotavljanju pravice do sojenja v razumnem roku, reševanju pravno zelo zapletenih zadev), danes pa vedno bolj tudi pretoku izkušenj, ki jih sodnik pridobi med opravljanjem visoko zahtevnega strokovnega dela. Zlasti je to pomembno za zakonodajnopravno delo na Ministrstvu za pravosodje. Ministrstvo ima namreč tako kratkoročne kot dolgoročne potrebe po sodelovanju sodnikov pri pripravah predlogov za izboljšanje zakonodaje. Njihovo znanje in praktične izkušnje z uporabo in razlago prava je ključno za kvalitetno pripravo zakonodajnih predlogov, obenem pa z izmenjavo izkušenj zaposlenim prispevajo k boljšemu razumevanju sodstva. Vse večje potrebe po strokovnem znanju sodnikov zadnjih nekaj let izkazuje tudi sodni svet, pri katerem se je število dodeljenih sodnikov od sprejema ZSSve v letu 2017 s treh povečalo na skupno štiri sodnike v letih 2019 do 2022. Po sprejemu ZSSve je sodni svet v svojem poslovniku ocenil, da potrebuje na mestu tajnika disciplinskih organov in tajnika Komisije za etiko in integriteto sodnika. Edino ustavno sodišče v zadnjih letih ni izkazovalo potreb po dodeljevanju sodnikov.

Drug, pomemben razlog večine sprememb instituta dodelitve sodnikov pa je bilo rahljanje togosti časovnih okvirov posameznih vrst dodelitev, ki je bila značilna za prvotno ureditev iz leta 1994. Slednja je predpisovala relativno kratka obdobja dodelitev brez možnosti njihovega podaljševanja. Novele ZSS-C, ZSS-D, ZSS-F in ZSS-G so nato ena za drugo ta okvir rahljale z določanjem novih podlag za dodelitev sodnikov, podaljševanjem mandatnega obdobja posameznih vrst dodelitev in uvedbo možnosti podaljšanja dodelitev na podlagi privolitve sodnika. Vse z namenom, da bi se zagotovila večja mobilnost sodnikov glede na potrebe posameznih sodišč zaradi zagotavljanja učinkovitega izvrševanja ustavne pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja.

Po podatkih sodnega sveta je bilo leta 2018 število dodeljenih sodnikov 23 in 15 v letu 2022.⁷⁰

Preglednica 2: Število dodeljenih sodnikov

Leto	Število dodeljenih sodnikov	Število vseh sodnikov ⁷¹	Odstotek dodeljenih sodnikov v razmerju do števila vseh sodnikov
31. 12. 2018	23	891	2,6
31. 12. 2019	19	892	2,1
31. 12. 2020	20	892	2,2
31. 12. 2021	22	892	2,4
31. 12. 2022	15	878	1,7
31. 12. 2023	16	861	1,9

Ugotoviti je mogoče, da so dodelitve sodnikov znotraj sodstva (tako za potrebe izenačevanja obremenitev sodišč kot za izvajanje sodne (samo)uprave) in širše v pravosodju potrebne. Glede na odstotek dodeljenih sodnikov, ki znaša le cca 2 % vseh sodnikov, pa tudi ni mogoče zaključiti, da bi se ta institut v praksi izvajal tako, da bi bila okrnjena temeljna funkcija sodstva, tj. zagotavljanje sodnega varstva. Deleži dodeljenih sodnikov po posameznih letih niso nerazumni, še zlasti, če se upošteva, da se z njimi zagotavlja različne potrebe znotraj pravosodnega sistema

⁷⁰ Letno poročilo Sodnega sveta 2022, stran 41, tabela 14.

⁷¹ Letna poročila Vrhovnega sodišča o učinkovitosti in uspešnosti sodišč 2018-2023.

(izenačevanje obremenitev sodišč; prenos znanja; izvrševanje sodne (samo)uprave; sodelovanje sodnikov pri urejanju vprašanj, ki se tičejo položaja sodstva in sodnikov).

– Problematika instituta dodelitve in predlagane zakonodajne rešitve

Institut dodelitve sodnikov je bil v zadnjem času deležen kar nekaj razprav predvsem glede ustreznosti tega instituta z vidika časovnega trajanja kot tudi problema posledic, ko pride do kadrovskega izpada na sodišču, s katerega je posamezni sodnik dodeljen. Znotraj sodstva in v razmerju do sodnega sveta se je v zvezi s tem izpostavilo več (tudi) neenotnih pogledov.

– Pristojnost odločanja o dodelitvah v sodnoupjavne strukture vrhovnega sodišča

V sodstvu (konkretno sodni upravi najvišje stopnje) so že vse od leta 2017 prisotne težnje po prenosu pristojnosti odločati o dodelitvah sodnikov v sodnoupjavne strukture po 71. členu ZSS s sodnega sveta na predsednika vrhovnega sodišča. Prvi delovni osnutki novel ZS in ZSS iz leta 2017 so na podlagi strokovnega usklajevanja v delovni skupini za pripravo nove sodniške zakonodaje že vsebovali tovrstno rešitev. Posebej aktualno pa je to vprašanje postalo, ko je sodni svet na 117. seji 10. maja 2018 in 2. seji 6. 9. 2018 sprejel restriktivno stališče, po katerem se lahko dodelitve sodnikov po 71. členu ZSS, tudi tiste, ki se izvajajo za potrebe sodnoupjavnih nalog, odobrijo le za en (3-letni) mandat; v primeru, ko je dodelitev odobrena zaradi izvedbe določenega projekta v navedenih organih, pa je možno praviloma enkratno podaljšanje mandata (tj. še za 3 leta), skupno torej največ za 6 let. Sodni svet namreč šteje, da je temeljna naloga sodnikov, da sodijo, in da predolga obdobja, ko sodnik zaradi izvrševanja drugih nalog ne sodi, lahko okrnijo njegove sposobnosti za učinkovito sojenje. Po sprejemu tega stališča se je v enem letu (tj. od 31. 12. 2018) število dodeljenih sodnikov nato zmanjšalo za 17,4 %, in sicer s 23 na 19.⁷²

Vrhovno sodišče je glede na sprejeto stališče in posledične (neugodne) odločitve sodnega sveta v zvezi z dodelitvami v sodnoupjavne strukture ministrstvu 6. 3. 2019 (ponovno) predlagalo spremembo ZSS, tako da bi o dodelitvah sodnikov v sodnoupjavne strukture odločalo vrhovno sodišče samo in ne sodni svet, varstvo sodniške neodvisnosti pa bi bilo tudi v teh primerih zagotovljeno pri sodnem svetu. Pri tem je opozorilo, da stališče sodnega sveta glede omejevanja števila zaporednih dodelitev ne upošteva specifičnih situacij posameznih dodelitev in potreb sodstva glede nemotenega izvajanja razvojnih projektov. Meni, da bi bilo zato smiselno drugače urediti dodeljevanje sodnikov na delo na posamezne projekte na vrhovnem sodišču, kajti v teh primerih ne gre za klasično dodelitev na sodni oddelek višjega sodišča, kjer sodnik še naprej opravlja sodniško delo v širšem pomenu besede, temveč za dodelitev na delo, ki sodi v področje sodne uprave, ki je v pristojnosti in za katero nosi odgovornost vrhovno sodišče. Vrhovno sodišče dodatno opozarja, da sodni svet po sedanjem normativnem in organizacijskem okviru nima neposrednega stika in uvida v konkretno izvajanje sodnoupjavnih nalog ter v potrebe organizacije dela sodišč in posledično tudi ne nosi odgovornosti za izvajanje sodnoupjavnih nalog.

Sodni svet je prenosu pristojnosti za odločanje o dodelitvah v sodnoupjavne strukture na vrhovno sodišče nasprotoval in opozarja, da mu je ustavodajalec podelil odločilno vlogo pri kadrovanjih v sodstvu, s čimer je zagotovljeno, da se v sodstvu ne more kadrovati ne po političnih in ne po notranje korporativnih kriterijih, in da bi se s tem ustvarila dvojnost na področju instituta dodelitev, kar bi lahko predstavljalo grožnjo neodvisnosti sodnikom, s tem, ko bi jih postavilo v neenakopraven položaj glede subjekta, pristojnega za odločanje, kot glede kriterijev za presojo

---

⁷² Letno poročilo Sodnega sveta 2019, stran 41.

dolžine njihove potencialne dodelitve.⁷³ Predsednik sodnega sveta je nadalje v srečanjih na ministrstvu še poudaril, da se morajo naloge sodne uprave zapolnjevati z drugimi kadri in ne s sodniki, katerih primarna naloga je, da sodijo.⁷⁴

Predlagatelj ocenjuje, da obstaja več argumentov v prid predlogu vrhovnega sodišča, zato se v predlogu zakona podaja *rešitev, po kateri bodo v bodoče dodelitve v sodnouppravne strukture v pristojnosti predsednika vrhovnega sodišča.*

Utemeljitev sodnega sveta, da se morajo naloge sodne uprave zapolnjevati z drugimi kadri in ne s sodniki, katerih primarna naloga je, da sodijo, in ki ga podpira tudi predsednik Okrožnega sodišča v Ljubljani, ki je z dodelitvami eno najbolj obremenjenih sodišč,⁷⁵ ima težo sam po sebi in mu ni mogoče oporekati. Vendar je na drugi strani treba upoštevati, da so sodniki s svojim znanjem potrebni tudi v sodni (samo)upravi. Le-te brez sodnikov ni mogoče imeti. Določen delež sodnikov je zato, kot poudarja vrhovno sodišče, poleg predsednikov in podpredsednikov sodišč nujen tudi na najvišji organizacijski ravni sodstva.

Kot izhaja iz letnih poročil vrhovnega sodišča o učinkovitosti in uspešnosti sodišč izvaja vrhovno sodišče s svojimi službami številne razvojne projekte za izboljšanje tako organizacije delovanja sodišč kot strokovnega dela sodnikov in dostopa javnosti do sodišč ter je pri tem zelo uspešno tudi v evropskem merilu, kar je posebej izpostavil v svojem letnem poročilu za 2019 tudi sodni svet.⁷⁶ Sodelovanje sodnikov pri tovrstnih projektih je za njihov uspeh ključnega pomena, kot poudarja vrhovno sodišče.

Statistični podatki o številu dodeljenih sodnikov v sodnouppravne strukture vrhovnega sodišča na 31. 12. v posameznem letu za zadnjih pet let (2016-2020)⁷⁷ na drugi strani kažejo, da je bilo v povprečju na vrhovno sodišče iz tega naslova na leto dodeljenih 9,8 sodnikov, kar predstavlja le en odstotek vseh sodnikov v državi (892 v letu 2020).

Preglednica 3: Število dodeljenih sodnikov v sodnouppravne strukture Vrhovnega sodišča 2016-2020

Področje dodelitve	2016	2017	2018	2019	2020
Evidenčni oddelek /	2	2	2	1	1
Oddelek za spremljanje sodne prakse					
Služba za upravljanje s projekti	7	7	6	7	6
Generalni sekretar	1	1	1	/	/
Drugi projekti	1	1	1	1	1
Skupaj	11	11	10	9	8
Odstotek od števila vseh sodnikov	1,2	1,2	1,1	1,0	0,9

Za primerjavo ima sodni svet, ki je neprimerljivo manjši in manj kompleksen organ kot sodstvo, že v normativnem okviru (ZSSve in Poslovnik Sodnega sveta) predvidene tri sodnike v svoji strokovni službi, ki morajo izvajati tudi organizacijske naloge za ustrezno delovanje posameznih

⁷³ Zapisnik 28. seje Sodnega sveta 17. oktober 2019, sklep št. 24: http://www.sodni-svet.si/doc/Zapisnik_28_seja_2019.pdf.

⁷⁴ Zabeleška sestanka z dne 28. 11. 2020 na Ministrstvu za pravosodje.

⁷⁵ Dopis Okrožnega sodišča v Ljubljani z dne 2. 10. 2019, št. Su 494/2019.

⁷⁶ Letno poročilo Sodnega sveta 2019, stran 75-76.

⁷⁷ Dopis Vrhovnega sodišča z dne 16. 9. 2021, Su 1664/2019-138. Zaradi statistično konsistentnega pregleda so vzeti podatki o dodelitvah na zadnji dan v posameznem letu, tako da v tabeli niso upoštevane tudi dodelitve, ki so se iztekle med letom.

delovnih teles organa (generalni sekretar ter tajnika disciplinskih organov in etične komisije), po podatkih Letnega poročila 2022, pa je imel v letu 2022 skupno dodeljene štiri sodnike.

Številke in navedena primerjava kažejo, da se zahteva, da se sodna uprava v prvi vrsti izvaja po drugih kadrih, ne sodnikih, v sodstvu spoštuje in se v tem pogledu sistem dodelitev ne izkrivlja. Obenem pa iz statističnih podatkov ministrstva o objavljenih javnih pozivih ne izhaja, da bi bile tudi same težnje sodstva (konkretno vrhovnega sodišča) po dodeljevanju sodnikov v sodnoupravne strukture neskladne s temi izhodišči. Podatki ministrstva o razpisanih javnih pozivih za dodelitev sodnikov namreč kažejo, da je ministrstvo na podlagi predlogov vrhovnega sodišča v petih letih od 2016 do 2020 objavilo le 6 javnih pozivov za dodelitev sodnikov v sodnoupravne strukture, kar znaša 23 % vseh razpisov. Za potrebe izenačevanja obremenitev sodišč je bilo v istem obdobju objavljenih 38,5 % vseh razpisov in enak delež za potrebe dodelitev zunaj sodstva (na ministrstvo in Sodni svet).

Preglednica 4: Število javnih pozivov, razpisanih mest in prijav po področjih in posameznih organih dodelitve 2016-2020

Organ dodelitve	Število javnih pozivov	Število razpisanih mest	Število prijavljenih kandidatov
Specializirani oddelki	1	6	5
Višja sodišča	3	14	16
Vrhovno sodišče - oddelki	6	6	8
Vrhovno sodišče – sodna uprava	6	7	13
Ministrstvo za pravosodje	5	9	13
Sodni svet	5	6	8
Skupno	26	48	63

Preglednica 5: Procentualni pregled javnih pozivov za dodelitev sodnikov 2016-2020

	Organ dodelitve	Odstotek od skupnega števila javnih pozivov (26)	Odstotek od skupnega števila razpisanih mest (48)	Odstotek od skupnega števila prijavljenih kandidatov (63)
<i>Dodelitve za podporo sojenju oz. za sojenje</i>	Specializirani oddelki	3,8	12,5	7,9
	Višja sodišča	11,5	29	25,4
	Vrhovno sodišče - oddelki	23	12,5	12,7
		38,5	54	46
<i>Dodelitve sodna uprava</i>	Vrhovno sodišče – sodna uprava	23	14,6	20,6
		23	14,6	20,6
<i>Dodelitve širše v pravosodju</i>	Ministrstvo za pravosodje	19,2	18,8	20,6
	Sodni svet	19,2	12,5	12,7
		38,5	31,3	33,3

Glede nadaljnega argumenta sodnega sveta, da bi se s prenosom pristojnosti odločati o dodelitvah sodnikov v sodnouppravne strukture vrhovnega sodišča ustvarila dvojnost na področju instituta dodelitev, kar bi lahko predstavljalo grožnjo neodvisnosti sodnikov, je treba pojasniti, da ta dvojnost v veljavnem sistemu že obstaja. Za situacije, ki terjajo relativno hiter odziv in so zato izrazito upravljalvske narave, ZSS namreč že sedaj predvideva, da o teh dodelitvah odloča predsednik vrhovnega sodišča in to celo brez privolitve sodnika in brez izvedenega javnega poziva (67. in 67.a člen ZSS). Gre za sodnouppravni mehanizem, ki je bil v sistem uveden z novelo ZSS-D v letu 2002 in ki do sedaj ni sprožal pomislekov o ustavnosti ali primernosti. Nasprotno, sodni svet je nanj posebej opozoril v več letnih poročilih in priporočil, da ga sodstvo bolj aktivno izvaja.⁷⁸ Poraja se zato vprašanje, ali bi prenos pristojnosti dodeljevanja sodnikov v sodnouppravne strukture ob njihovem soglasju res lahko predstavljal večjo grožnjo za neodvisnost sodnikov kot obstoječa mehanizma 67. in 67.a člena ZSS, katerih izvajanje sodni svet priporoča sodstvu.

Izrazito upravljalvske narave pa so tudi odločitve o dodeljevanju sodnikov na vrhovno sodišče za izvajanje projektov, ki imajo cilj izboljševanje organizacije sodstva in izvajanja sodne oblasti. Sodniki, ki so dodeljeni v sodnouppravne strukture vrhovnega sodišča, sodijo v ožji krog sodelavcev predsednika vrhovnega sodišča, katerega naloga je skrb za realizacijo programa dela sodstva, razvoj sodne uprave in izboljševanje pogojev dela sodnikov na nivoju celotnega sodnega sistema. Smiselno je zato, da se predsedniku vrhovnega sodišča poveri pristojnost odločati o tem, s katerimi sodelavci bo poskušal realizirati svoj program. Kot to že sedaj velja za predsednike sodišč pri imenovanjih direktorjev sodišč (prvi odstavek veljavnega 61.b člena ZS) in vodij posameznih sodnih oddelkov sodišča (69. člen ZS).

Zlasti tudi zato, ker je treba upoštevati, kot opozarja vrhovno sodišče, da je v danem normativnem okviru skrb za redno izvrševanje sodne oblasti poverjena predsednikom sodišč (61. člen ZS), ki za to nosijo tudi odgovornost, sodni svet pa na drugi strani nima neposrednega kontakta z dnevnim poslovanjem sodišč, saj so njegove pristojnosti z vidika sodne uprave osredotočene predvsem na izvajanje »nadzorne« funkcije.

Ustavodajalec je sodnemu svetu podelil odločilno vlogo pri kadrovanjih v sodstvu le glede imenovanj in razrešitev sodnikov. Vsa ostala pooblastila so mu dana v zakonu, ki skuša pooblastila in odgovornost sodnega sveta v razmerju do sodne uprave uravnotežiti na način, da je zagotovljeno učinkovito upravljanje sodišč.

Glavni dve pristojnosti sodnega sveta, ki zagotavljata, da se v sodstvu ne more kadrovati po političnih ali notranje korporativnih kriterijih sta izbira kandidatov za prosta sodniška mesta (130. člen Ustave) ter imenovanje in razreševanje predsednikov prvostopenjskih in drugostopenjskih sodišč (drugi odstavek 62.a člena in peti odstavek 64. člena ZS).

Dodelitve v sodnouppravne strukture so, kot opozarja vrhovno sodišče, vsebinsko drugačne. Po svoji naravi predstavljajo taki sodniki del »upravljalvske ekipe« vsakokratnega predsednika vrhovnega sodišča, ki mora z njim sodelovati pri izvedbi programa dela sodstva, na podlagi katerega je predsednik imenovan s strani državnega zbora. Tovrstne dodelitve, ki so vedno tudi mandatno omejene (max tri leta ali manj), so prav zaradi tega vezane tudi na 6-letni mandat vsakokratnega predsednika vrhovnega sodišča, kar zagotavlja, da se v tem pogledu v sodstvu

---

⁷⁸ Letno poročilo Sodnega sveta 2018, stran 63-64.

Letno poročilo Sodnega sveta 2019, stran 78.

Letno poročilo Sodnega sveta 2020, stran 91.

dolgoročno ne more kadrovati po korporativnih kriterijih, temveč na podlagi presoje vsakokratnega predsednika vrhovnega sodišča, s katerimi osebami bo najuspešnejše lahko izvedel svoj program dela. Novo imenovani predsednik namreč lahko ob izteku mandata dodelitve sodniku bodisi predlaga njegovo podaljšanje ali pa ne in na ta način učinkovito vpliva na to. Obenem pa ima že sedaj tudi možnost predlagati predčasno prenehanje oziroma skrajšanje dodelitve (70.a člen ZSS).

– Časovna dimenzija dodelitev oziroma njihovo trajanje

Vse oblike dodelitev so v veljavni zakonodaji časovno omejene, z možnostjo ponavljanja mandata ob soglasju sodnika. Kot rečeno, je sodni svet glede dodelitev po 71. členu ZSS sprejel restriktivno stališče o možnem trajanju le-teh, ki lahko trajajo (*ne glede na vrsto in naravo*) max 6 let. V praksi se je namreč dogajalo, da so se prav dodelitve v sodnoupjavne strukture po tem členu v nekaterih primerih izvajale kot dolgotrajna rešitev, sodni svet pa šteje, da je primarna naloga sodnika, da sodi. Vrhovno sodišče na drugi strani opozarja, da navedeno stališče sodnega sveta ne upošteva specifičnih situacij posameznih dodelitev, ki so vezane na izvajanje organizacijskih projektov.

Glede predlogov, da bi se trajanje posameznih vrst dodelitev v ZSS še bolj določno opredelilo, je treba pojasniti, da z zakonom ni mogoče vnaprej predvideti in urediti vseh možnih bodočih upravljaljskih situacij, ki generirajo potrebo po dodeljevanju sodnikov. Ravno zato je zakonodajalec prvotni togi okvir posameznih vrst dodelitev z več zaporednimi novelami razrahljal in omogočil, da se le-te lahko izvajajo v časovnem in vsebinskem okviru, ki ga zahtevajo potrebe. Prvotna ureditev iz leta 1994 je namreč predpisovala relativno kratka obdobja dodelitev brez možnosti njihovega podaljševanja. Novele ZSS-C, ZSS-D, ZSS-F in ZSS-G so nato ena za drugo ta okvir rahljale z določanjem novih podlag za dodelitev sodnikov, podaljševanjem mandatnega obdobja posameznih vrst dodelitev in uvedbo možnosti podaljšanja dodelitev na podlagi privolitve sodnika. Vse z namenom, da bi se zagotovila večja mobilnost sodnikov glede na potrebe posameznih sodišč zaradi zagotavljanja učinkovitega izvrševanja ustavne pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja.

Trenutni normativni okvir, ki za vse vrste dodelitev (razen dodelitve po 10. členu ZUS-1) določa omejeno mandatno obdobje z možnostjo ponovitve s soglasjem sodnika, zato daje pristojnim organom (sodnemu svetu in predsedniku vrhovnega sodišča) razumen maneverski prostor, da se ta institut izvaja v skladu s temeljnim poslanstvom sodstva, to pa je redno, strokovno in učinkovito izvrševanje sodne oblasti. Ne sodstvo in ne sodni svet pa nista konkretizirala, kako bi se časovna dimenzija posameznih vrst dodelitev lahko oziroma morala v zakonu še bolj natančno opredeliti/zamejiti, ne da bi se pri tem spregledalo situacij, ki bi zaradi potreb rednega izvrševanja sodne oblasti terjale bolj fleksibilno ureditev.

Sodstvo je eden večjih javnih sistemov v državi, ki ima zelo različna delovna področja, ki zahtevajo različne upravljaljske in vsebinske prijeme (določena področja sojenja so izrazito strokovne narave; druga bolj operativne, saj zagotavljajo nemoteno delovanje nacionalnega trga in osebnih razmerij državljanek in državljanov). Sodstvo sestavlja skupno 66 sodišč različnih stopenj splošne in specializiranih pristojnosti; v njem deluje 861 poklicnih sodnikov in 3.308 sodnega osebja.⁷⁹ Razvojni projekti, ki v tako velikih in raznovrstnih sistemih zagotavljajo dvig

---

⁷⁹ Pod sodno osebje spadajo strokovni sodelavci, sodniški pomočniki, vpisničarji, zapisnikarji, administrativno osebje in ostalo osebje, ki ga ni mogoče uvrstiti v nobeno od zgornjih skupin in praviloma ne dela na sodnih zadevah.

kakovosti delovanja in stabilen pozitiven razvoj, terjajo večjo kontinuiteto pri vodenju ter izgradnji in nadgradnji praktičnega znanja, kako doseči to (t. i. know-how). Vrhovno sodišče v zvezi s tem zato tehtno zastavlja vprašanje, ali ne bi bilo iz tega razloga mogoče upravičiti, da se sodnouppravne dodelitve sodnikov za potrebe izvajanja in razvijanja sodnoupavnih projektov za podporo sojenju za razliko od drugih vrst dodelitev v določenih primerih izvajajo tudi na bolj dolgoročni ravni, če to terjajo potrebe delovnega procesa in če tako oceni vsakokratni predsednik vrhovnega sodišča.

Sodni svet na to odgovarja, da je temeljna naloga sodnika, da sodi in da predolga obdobja, ko sodnik ne sodi, lahko okrnejo njegove sposobnosti za sojenje. Navedeno stališče ne potrebuje utemeljitve in mu ni mogoče oporekati. Treba pa je upoštevati, da zahteva, da mora sodnik soditi, ni cilj sam po sebi, temveč je le sredstvo za doseg končnega cilja, to pa je neodvisno, odgovorno, strokovno in učinkovito izvajanje sodne oblasti na nivoju celotne države. Za slednje pa je, kot poudarja vrhovno sodišče, enako pomembna tudi učinkovita sodna (samo)uprava, ki je brez določenega deleža sodnikov ni mogoče izvajati. Oba vidika (sojenje in sodno (samo)upravljanje) sta torej enako potrebna za končni cilj.

Pri tem je nadalje treba upoštevati, da nimajo vsi sodnikov enako razvitih organizacijskih sposobnosti in da tako kot sojenje, v katerem se čedalje bolj uveljavlja specializacija po posameznih pravnih področjih, tudi razvojni projekti potrebujejo določeno konstanto, da se sodstvo lahko izpopolnjuje in ohranja stabilnost. Izpostavljeni statistični podatki o dodelitvah v sodnouppravne strukture pa obenem ne kažejo na to, da bi se funkcija sojenja zaradi sodnoupavnih dodelitev z vidika sodstva kot celote v praksi krnila, saj le-te predstavljajo zgolj 1,2 % vseh sodnikov na nivoju države.

V predlogu zakona se zato časovne meje posameznih vrst dodelitev (bistveno) ne spreminjajo. Ker je dodelitev na specializiran oddelek mogoča le s privolitvijo sodnika, je smiselno, da se trajanje le-te poenoti z ostalimi (prostovoljnimi) dodelitvami, ki trajajo tri leta. Dodatno je to smiselno tudi zato, ker se na tem oddelku obravnavajo težje kazenske zadeve, ki praviloma terjajo daljši čas reševanja. Enako se predlaga pri dodelitvah, ki se izvajajo zaradi potreb sodne uprave po zagotavljanju rednega izvrševanja sodne oblasti, da se najdaljši čas trajanja dodelitve iz dveh let podaljša na tri leta, saj je treba upoštevati kompleksnost in zahtevnost zadev, ki terjajo daljši čas do pravnomočne rešitve. Pri dodelitvah sodnikov na mesto generalnega sekretarja sodnega sveta in generalnega sekretarja vrhovnega sodišča se sedanji triletni mandat podaljšuje na pet let. Tako pri dodelitvi sodnika na mesto generalnega sekretarja vrhovnega sodišča kot pri dodelitvi sodnika na mesto generalnega sekretarja sodnega sveta gre namreč v prvi vrsti za upravljalvske naloge, ki obenem potrebujejo tudi dobro poznavanje sodnega in pravosodnega sistema ter visoke pravne kvalifikacije, iz česar sledi dvoje, in sicer, da je koristno, da je na teh mestih sodnik in da je pri tovrstnih nalogah kontinuiteta v organizacijskem smislu pomemben element za stabilen razvoj organa. 5-letno mandatno obdobje za obe primerljivi mesti se izbere zato, da se sinhronizira s petletnim mandatnim obdobjem, ki bo veljal za generalnega sekretarja vrhovnega sodišča, če ne bo dodeljeni sodnik, in ki velja za direktorje ostalih sodišč.

– Problematika kadrovskega izpada na matičnem sodišču

Predsedniki matičnih sodišč, s katerih prihajajo kandidati za potencialne dodelitve, opozarjajo na težave, ki jih odhodi sodnikov povzročijo pri delovanju sodišča. Zlasti je ta problematika izstopajoča na obeh največjih prvostopenjskih sodiščih Okrožnem sodišču v Ljubljani in Okrajnem sodišču v Ljubljani, s katerih prihaja največ dodeljenih sodnikov.

Sodni svet je v zvezi s tem na 2. seji 6. 9. 2018 opravil razpravo o obstoječih zakonskih možnosti izenačevanja obremenitev posameznih sodišč in sprejel naslednje obrazloženo stališče in priporočila:⁸⁰ »Sodni svet meni, da ni ustrezno, da se institut dodeljevanja sodnikov v praksi izvaja tako, da se zaradi reševanja težav enega sodišča oziroma reševanja potreb drugega organa povzroči težave pri učinkovitem izvajanju sodne oblasti sodišču, s katerega je sodnik dodeljen. Sodni svet meni, da bi bilo smotno, da se že v začetku, ko predstojnik sodišča naslovi na ministrstvo prošnjo za objavo poziva za dodelitev sodnikov, temeljito premisli, ali se težave oziroma potrebe tega sodišča res lahko rešujejo le z dodelitvijo sodnikov po 71. členu ZSS in ali ne bi bilo učinkovito izvrševanje sodne oblasti mogoče zagotoviti z drugimi zakonskimi mehanizmi za izenačevanje obremenitev sodišč, kot so npr. institut letečih spisov – 105a. člen ZS; premeščanje sodnikov znotraj posameznega okrožja – 36. člen ZS in četrti in peti odstavek 71. člena ZS; razpis prostega sodniškega mesta za sodnika, ki je takoj po izvolitvi dodeljen na organ, za katerega je dan javni poziv – 71a. člen ZSS; povečanje sistematizacije in odobritev dodatnih zaposlitev ter dodatna finančna sredstva – 60. člen ZS. Ter predlaga, da se v sklopu premisleka, ali je javni poziv za dodelitev res edina možna rešitev za potrebe organa, kamor naj bi se sodniki dodelili, predhodno pridobi mnenje Sodnega sveta in da se v vsakokratnem javnem pozivu opredeli, za opravljanje katerih nalog in za kakšen čas bo posamezna dodelitev sodnika potrebna.«

Stališče Sodnega sveta, da bi se moralo zagotoviti, da se že na začetku temeljito premisi, ali je dodelitev sodnika res edini način za zagotovitev določenih potreb znotraj sodstva, predlagatelj v predlogu zakona izpeljuje s tem, da se kot novost določa, da bo moral biti predlog predstojnika organa za razpis javnega poziva za dodelitev sodnikov obrazložen.

Ni pa predlagatelj v predlogu sledil ideji, da bi se pred samo objavo poziva pridobilo predhodno mnenje sodnega sveta. Trenutna ureditev ministrstvu ne daje možnosti odločanja, ali bo javni poziv za dodelitev na predlog predstojnika organa razpisalo ali ne. ZSS namreč v tretjem odstavku 69.a člena in drugem odstavku 71. člena določa, da ministrstvo poziv objavi v 15 dneh od prejema predloga predstojnika organa. Smisel te ureditve je v spoštovanju medsebojnih razmerij med ključnimi akterji pravosodnega sistema in zaščiti avtonomije vseh organov, ki lahko predlagajo dodelitev sodnikov (sodstvo; sodni svet; ministrstvo in ustavno sodišče). Kajti eden od pomembnih elementov avtonomije organa je tudi možnost samostojno voditi lastno kadrovske politiko. Vsak od naštetih akterjev mora zato imeti možnost samostojno oceniti, kdaj so za potrebe nemotenega delovanja organa podani razlogi za dodelitev sodnika. Pridobivanje predhodnega mnenja bi nasprotno nujno impliciralo položaj, ko bi bilo o objavi razpisa treba odločiti. Glede na (ustavni) položaj in avtoriteto, ki jo v sistemu delitve oblasti zaradi spoštovanja vladavine prava morajo uživati vsi navedeni akterji, pa bi lahko bilo sporno, če bi ministrstvo (izvršilna veja oblasti) lahko presojalo, ali bo predlogu predsednika sodnega sveta, predsednika ustavnega sodišča ali predsednika vrhovnega sodišča za dodelitev sodnikov ugodilo ali ne.

Konkretne težave sodišč z območja Višjega sodišča v Ljubljani, ki jih povzročajo dodelitve sodnikov, bo zato morala bolj aktivno reševati sodna uprava sama v okviru priprave kadrovskih načrtov in mehanizmov, ki zagotavljajo mobilnost sodnikov in spisov.

– Ostala jamstva

---

⁸⁰ Dopis Sodnega sveta z dne 17. 9. 2018, št. Su 438/2018-4.

Z vidika zagotavljanja ustreznih in zadostnih jamstev v primeru sodnoupravnih dodelitev, za katere se predlaga prenos pristojnosti na predsednika vrhovnega sodišča, se v predlogu zakona poleg podaje obrazloženega predloga za razpis prostega mesta za dodelitev sodnika *kot novost določa še, da se bodo morala tudi podaljšanja dodelitev izvajati v konkurenčnih kandidacijskih postopkih prek javnih pozivov*, pri čemer bo moral, kot predlaga sodni svet, *predstojnik organa vsaj tri mesece pred iztekom mandata dodelitve konkretnemu sodniku ministrstvu predlagati objavo novega javnega poziva*.

V praksi so se namreč podaljšanja dodelitev po izteku mandatov do sedaj izvajala zgolj na podlagi predloga predstojnika organa sodnemu svetu, brez javnega poziva, s čimer se je onemogočalo enakopravno kandidiranje vsem potencialno zainteresiranim sodnikom. Po novem bo moral predstojnik organa določen čas pred iztekom mandata dodelitve konkretnemu sodniku ministrstvu predlagati objavo novega javnega poziva. Ta predlog bo moral biti obrazložen; na javni poziv se bodo lahko prijaviли vsi zainteresirani sodniki, ki bodo izpolnjevali razpisne pogoje; nato pa se bo opravila izbira med prijavljenimi kandidati in odločilo bodisi o podaljšanju dodelitve že dodeljenemu sodniku ali o dodelitvi novega sodnika na razpisano mesto bodisi predlog za dodelitev zavrnilo.

Odprt kandidacijski postopek v primeru podaljševanja dodelitev bo jamstvo pred morebitnimi zlorabami tega instituta zagotavljal tudi s pravnim varstvom zoper odločitve o izbiri, in sicer *zoper odločitve predsednika vrhovnega sodišča v primeru sodnoupravnih dodelitev s pritožbo na sodni svet*; zoper odločitve sodnega sveta pa s tožbo v upravnem sporu pred vrhovnim sodiščem.

Pomemben vzvod za preprečevanje zlorab v primeru sodnoupravnih dodelitev sodnikov pa bo še naprej predstavljala tudi pristojnost sodnega sveta nadzorovati izvrševanje sodne uprave in prenos pristojnosti imenovanja in razreševanja predsednika vrhovnega sodišča na sodni svet. Prenos pristojnosti glede sodno upravnih dodelitev namreč krepi odgovornost sodnega sveta za nadzor izvajanja sodne uprave. Če bo sodni svet ugotovil, da se institut dodelitve na vrhovnem sodišču izvaja na način, da krni neodvisnost sodnikov (s tem, ko se npr. brez utemeljeno izkazanih potreb in razlogov razpisuje javne pozive za dodelitev sodnikov v sodnoupravne strukture ali se sodnike »zadržuje« na nalogah, ki ne predstavljajo sojenja - četudi ob njihovem soglasju), bo lahko to uveljavljal v svojih mnenjih v postopkih morebitnih ponovnih kandidatur ali razrešitev.

2.3.6 Prenova določb o prenehanju sodniške funkcije

Veljavni ZSS je temeljil na dvotirnosti prenehanja sodniške funkcije in službe. Sodniku v primerih, ki jih zakon taksativno našteva, preneha sodniška funkcija po samem zakonu (prvi odstavek 74. člena ZSS). Ob upokojitvi pa sodniku funkcija ne preneha, temveč mu preneha samo sodniška služba (drugi odstavek 74. člena ZSS). Navedena rešitev je bila v ZSS vnesena z novelama ZSS-G in ZSS-H zaradi potreb izvajanja programa Lukenda in odprave sodnih zaostankov, s tem da se je omogočila reaktivacija upokojenih sodnikov *za sojenje in za opravljanje sodnoupravnih nalog*. Veljavna ureditev je tako dopuščala, da je sodnik, ki se je že upokojil, na podlagi pogodbe s predsednikom sodišča in po predhodnem soglasju predsednika vrhovnega sodišča (76.a člen ZSS):

1. do izteka leta, v katerem je dopolnil starost 70 let, lahko opravljal sodniško službo na sodišču enakega ali nižjega položaja; ter

2. tudi po 70. letu izvajal sodnouppravne naloge (prvenstveno službene nadzore in druge naloge) in/ali vodil službo za nadzor organizacije poslovanja sodišč pri ministrstvu za pravosodje.

Obseg sojenja in sodnoupavnih nalog ter plačilo za tako delo se je določilo v pogodbi s predsednikom sodišča.

Namen te ureditve je bil pospešiti proces odprave sodnih zaostankov, s tem ko se izkušene sodnike ponovno reaktivira pri sojenju. Obenem se je z reaktivacijo upokojenih sodnikov na področju sodnoupavnih nalog skušalo razbremeniti sodnike, ki poleg funkcije sojenja opravljajo službene nadzore ali naloge sodne uprave, in se jim na ta način omogoči njihovo prioritarno zadolžitev - sojenje, s čimer se še dodatno prispeva k zmanjševanju oziroma k odpravi sodnih zaostankov. Po podatkih vrhovnega sodišča se je v obdobju od 1. 1. 2007 do 31. 12. 2013 izdalo 14 odločb o dovolitvi opravljanja sodniške službe, povprečno dvema sodnikoma na leto, pri čemer je trajalo sodelovanje posameznega upokojenega sodnika v povprečju dve leti. Po mnenju vrhovnega sodišča je ta možnost zagotovila kontinuirano reševanje sodnih zadev, saj izpraznjenih mest ni mogoče zapolniti dovolj hitro.

Ustavno sodišče je z odločbo U-I-159/19-20 z dne 23. 2. 2023 ugotovilo, da sta drugi odstavek 74. člena in 76.a člen ZSS v neskladju z ustavo, ter zakonodajalcu naložilo, da ugotovljeno neskladje odpravi v roku šestih mesecev od objave odločbe, 76.a člen ZSS pa razveljavilo. Pojasnilo je, da ustava od zakonodajalca zahteva, da uredi najvišjo starost, pri kateri sodniška funkcija preneha, če se sodnik pred tem ne upokoji. Zato je zakonska ureditev, ki upokojenim sodnikom kljub temu, da v skladu z drugim odstavkom 129. člena ustave upokojitev pomeni prenehanje sodniške funkcije, omogoča, da do 70. leta starosti sodijo oziroma izvajajo sodno oblast, v neskladju z drugim odstavkom 129. člena ustave. Zakonska ureditev, ki omogoča, da upokojeni sodniki brez starostne omejitve opravljajo službeni nadzor sodnikovega dela, izvršujejo naloge sodne uprave in kot dodeljeni sodniki vodijo službo za nadzor organizacije poslovanja pri ministrstvu za pravosodje, pa v neskladju z načelom neodvisnosti sodnikov iz 125. člena ustave.

Predlog zakona tako za odpravo ugotovljene neustavnosti uvaja rešitev, po kateri se ponovno uvaja enovit sistem prenehanja sodniške funkcije, kot je bil v veljavi do sprejema novele ZSS-H.

Dodatno se predlaga še črtanje 5. točke prvega odstavka veljavnega 74. člena ZSS, ki določa, da sodniku po zakonu preneha funkcija tudi, če se odpravi sodišče in sodniku ni mogoče zagotoviti, da nadaljuje z opravljanjem sodniške službe v drugem sodišču in pri razlogu prenehanja sodniške funkcije zaradi izdane negativne ocene se določa, da ta razlog nastopi (še) s pravnomočnostjo odločbe sodnega sveta o potrditve negativne ocene.

Črtanje 5. točke (odprava sodišča) se predvideva že od vsega začetka priprave nove sodniške zakonodaje, saj gre za razlog, ki za razliko od drugih ni v sferi sodnika samega in je zato vprašljivo, ali je v skladu z ustavno določbo o trajnosti sodniškega mandata in načela delitve oblasti.

Če iz ocene sodniške službe izhaja, da sodnik ne ustreza sodniški službi, mu po določilu sedanjega tretjega odstavka 74. člena ZSS preneha sodniška funkcija z *dnem, ko sodni svet potrdi oceno*. Razumevanje te določbe se je dolgo časa izvajalo tako, da je sodniška funkcija

sodnikom v teh primerih preneha z dnem seje sodnega sveta.⁸¹ V praksi se je to izkazalo za problematično, saj so se posamezni sodniki, ki jim je po tej določbi prenehala funkcija že dnem seje sodnega sveta, ne da bi se počakalo na pravnomočnost te odločitve, soočali s konkretnimi življenjskimi problemi, povezanimi z negotovostjo glede izgube zaposlitve. Sodniku, ki mu je bila negativna ocena potrjena, so z dnem seje sodnega sveta oziroma najkasneje z dnem vročitve odločbe sodnega sveta, vsekakor pa še pred pravnomočnostjo te odločbe, prenehale tudi delovnopravne pravice in z njim povezane pravice iz zdravstvenega in socialnega zavarovanja. V primeru, da je bil nato sodnik v upravnem sporu uspešen s tožbo zoper odločbo sodnega sveta o potrditvi negativne ocene, mu je bil predsednik sodišča dolžan te pravice ponovno vzpostaviti, sodni svet pa je ponovno odločal o potrditvi ocene. V nekaj primerih je do takšnega, za sodnika negotovega stanja prišlo večkrat, saj je sodnik v upravnem sporu zoper odločitev Sodnega sveta uspel večkrat. Sodni svet je zato na 112. seji 1. 2. 2018 v konkretnem primeru svojo odločitev o vnovični potrditvi negativne ocene dopolnil z izrecno ugotovitvijo, da imenovanemu sodniku preneha sodniška funkcija z dnem pravnomočnosti te odločbe.⁸² V izogib različnim interpretacijam te določbe in zaradi zagotovitve ustreznega varstva sodnika in njegove neodvisnosti v teh primerih, se v predlogu posebej dodaja, da razlog prenehanja sodniške službe zaradi izdane negativne ocene nastopi z dnem, ko postane odločitev sodnega sveta o potrditvi ocene pravnomočna.

2.3.7 Disciplinska odgovornost sodnikov

2.3.7.1 Disciplinska odgovornost in disciplinski postopek

Dosedanji razvoj sodniške zakonodaje, skupaj s sprejemom Zakona o sodnem svetu v letu 2017, je prinesel potrebo po redefiniciji in prenovi tudi področja disciplinske odgovornosti sodnikov. Praksa opozarja, da sta sprememb potrebna tako materialnopravni vidik (tj. vprašanje disciplinske odgovornosti sodnikov) kot procesni vidik tega področja (tj. ureditev disciplinskega postopka).

Do sprejema ZSSve v letu 2017 sta bila oba vidika urejena v VII. poglavju ZSS. Ker se je vodilna vloga pri vodenju disciplinskih postopkov s sprejemom ZSSve prenesla s sodstva na sodni svet, so se v ZSSve prenesle tudi določbe, ki urejajo disciplinske organe in disciplinski postopek. ZSS pa še naprej ureja materialne določbe glede disciplinske odgovornosti sodnikov, disciplinske sankcije in vprašanje zastaranja. Sodni svet je predlagal, da se ob prenovi sodniške zakonodaje materialne in procesne določbe s področja disciplinske odgovornosti sodnikov umestijo v isti zakon, in sicer ZSSve.

Temu predlogu se v predlogu zakona ne sledi. Predlagatelj namreč ocenjuje, da obstaja z vidika nomotehnike (zahteve po jasnosti in preglednosti predpisov) več argumentov, ki govorijo v prid obstoječi ureditvi, po kateri so materialnopravna določila s področja disciplinske odgovornosti sodnikov umeščena v ZSS, procesna (disciplinski postopek in imenovanje disciplinskih organov) pa v ZSSve. ZSS je namreč sistemski zakon o položaju, pravicah in obveznosti sodnikov. Gre za zakon, ki vsebinsko opredeljuje in uokvirja položaj sodnikov. Z vidika jasnosti in razumljivosti položaja sodnikov, kaj sodniki smejo, morajo oziroma česa ne, je zato smiselno, da so določbe, ki vsebinsko opredeljujejo pravice in dolžnosti sodnikov, združene v enem zakonu. Tudi določbe

⁸¹ To izhaja iz naslednjih sodb Vrhovnega sodišča, št. X Ips 118/2015 z dne 11. 1. 2017; X Ips 270/2007 z dne 27. 7. 2010, I Up 660/2003 z dne 12. 4. 2006; pa tudi npr. sodbe Višjega delovnega in socialnega sodišča št. Pdp 242/2015 z dne 17. 12. 2015.

⁸² Zapisnik 112. seje Sodnega sveta z dne 1. februarja 2018, sklep številka 12: http://www.sodni-svet.si/images/stories/Zapisnik_112_seje.pdf.

o disciplinski odgovornosti sodnikov imajo materialnopravno naravo; vsebinsko dodatno opredeljujejo položaj in dolžnosti sodnikov in pojasnjujejo, kaj javnost lahko pričakuje od sodnikov in kdaj lahko sodniki pričakujejo, da bo uveljavljena njihova disciplinska odgovornost, če bodo kršili sodniške dolžnosti in profesionalne standarde. So torej vsebinsko neposredno povezane z določbami o pravicah in obveznostih sodnikov v ZSS, saj je disciplinska odgovornost sodnikov vezana na njihove dolžnosti.

ZSSve na drugi strani ureja položaj, organizacijo in delo sodnega sveta. V ZSSve je bila zato v celoti prenesena le zakonska materija iz ZS, v delu, ki je določala organizacijo in poslovanje sodnega sveta, medtem ko je večina določb ZSS, povezanih s sodnim svetom, še naprej ostala zakonska materija urejanja v ZSS. Gre za določbe, ki natančneje (vsebinsko) urejajo naloge sodnega sveta glede kadrovskega vprašanja v zvezi s sodniki.

ZSSve tako ureja položaj vseh delovnih teles sodnega sveta in njihovo poslovanje. Ker so disciplinski organi s sprejemom ZSSve postali eno izmed delovnih teles sodnega sveta, je nomotehnično edino pravilno, da se vprašanja konstituiranja disciplinskih organov in njihovega poslovanja (to pa pomeni tudi sam disciplinski postopek) urejajo v ZSSve, kot to velja za sodni svet (II., III. in V. poglavje ZSSve), komisijo za etiko in integriteto pri sodnem svetu (četrti odstavek 49. člena in 52. člen ZSSve) ter volilno komisijo pri sodnem svetu (22. člen ZSSve). Določbe o disciplinski odgovornosti sodnikov pa ostajajo umeščene v ZSS, ki ureja položaj sodnikov.

Tudi sicer pa je urejanje materialnopravnih in procesnih vprašanj v različnih zakonih nomotehnično uveljavljena metoda. Vprašanja v zvezi z disciplinsko odgovornostjo sodnikov so zato naslovljena v predlogu predmetnega zakona, vprašanja, povezana z disciplinskim postopkom, pa bodo naslovljena v predlogu sprememb ZSSve, ki je prav tako v pripravi.

Se pa iz razlogov jasnosti v obeh zakonih (predlogu ZSS in ZSSve) posebej opredeli, kaj je glede področja disciplinske odgovornosti sodnikov urejeno v katerem od zakonov. ZSSve tako že sedaj v prvem členu določa, da ureja disciplinske organe in disciplinski postopek zoper sodnike, nato pa v drugem odstavku 37. člena še pojasnjuje, da so disciplinska odgovornost in disciplinske sankcije za sodnike predmet zakona, ki ureja sodniško službo. V predlogu predmetnega zakona pa se določa, da disciplinske organe in disciplinski postopek določa zakon, ki ureja organizacijo in poslovanje sodnega sveta.

2.3.7.2 Izhodišča za (pre)ureditev disciplinske odgovornosti sodnikov

- Določna opredelitev ravnanj, ki predstavljajo disciplinsko kršitev

Veljavna ureditev disciplinske odgovornosti sodnikov, kot je določena v VII. poglavju ZSS, ter posameznih kršitev, ki lahko pripeljejo do disciplinske odgovornosti sodnikov, določenih v drugem odstavku 81. člena ZSS, je nespremenjena praktično že vse od leta 2002, ko je ZSS to področje pomembno spremenil (novela ZSS-D). Novela ZSS-D je zaradi varstva neodvisnosti sodnikov najprej primeroma, po uveljavitvi novele ZSS-L pa taksativno določila možne disciplinske kršitve sodnikov.

Sodni svet v zvezi s tem opozarja, da mora biti zaradi varstva neodvisnosti sodnikov pri določanju ravnanj, ki predstavljajo disciplinsko kršitev, spoštovano načelo zakonitosti, tako da so

disciplinske kršitve kar se da natančno določene in s tem sodnikom vnaprej predvidljive.⁸³ Enako je nedavno v zadevi Evropske komisije proti Republiki Poljski poudarilo Sodišče Evropske unije (v nadaljnjem besedilu SEU).⁸⁴ SEU posebej poudarja, da je z vidika spoštovanja pravil Unije bistveno, da so nacionalna pravila, ki opredeljujejo ravnanja, zaradi katerih se lahko uveljavlja disciplinska odgovornost sodnikov, dovolj jasno in natančno opredeljena, da se zagotovi neodvisnost sodnikov in prepreči, da bi bili izpostavljeni tveganju, da se njihova disciplinska odgovornost uveljavlja zaradi njihove odločitve.

Ugotoviti je mogoče, da veljavna ureditev (prvi odstavek 81. člena ZSS) več kršitev opredeljuje s pomensko odprtimi pojmi, kar bi lahko glede na opozorilo SEU predstavljalo nevarnost za neodvisnost sodnikov, zato se v predlogu zakona skuša obstoječi nabor disciplinskih kršitev določeneje opredeliti. Kljub temu pa se pomensko odprtim pojmom pri opredeljevanju nabora disciplinskih kršitev sodnikov povsem ni mogoče izogniti. Posamezne disciplinske kršitve imajo namreč podlago v sodniških dolžnostih, te pa so določene bodisi v ZSS, bodisi v profesionalni sodniški etiki (Kodeks sodniške etike) ali v dobrih praksah sodniškega dela, ki so kot take večinsko prepoznane znotraj sodništva samega. Zlasti pravila Kodeksa sodniške etike, ki je bil v slovenskem sodnem sistemu z novelo ZS-L v letu 2015 povzdignjen na zakonsko dolžnostno ravnanje sodnikov, ter dobrih praks sodniškega dela so oblikovana na način pravnih standardov, ki jih je treba zapolniti na podlagi presoje konkretnih primerov. V obliki pravnega standarda pa so določene tudi nekatere zakonske dolžnosti sodnikov; npr. mentorske zadolžitve sodnikov (43.a člen ZSS); varstvo neodvisnosti, nepristranskosti in ugleda sodstva (37. člen ZSS).

Temeljni razlog, zakaj se pri opredelitvi disciplinskih kršitev ni mogoče povsem izogniti pomensko odprtim pojmom, je zato v tem, da različni mehanizmi za uveljavljanje odgovornosti sodnikov temeljijo na istem izvoru, tj. na priznanih standardih sodniške profesije, ki se lahko oblikujejo kot etični standardi, kot zakonske dolžnosti ali le kot standardi dobrih praks. Še pomembnejša pa je okoliščina, da ima vsak od posameznih odgovornostnih mehanizmov svoj domet učinkovanja in zorni kot presoje odgovornosti sodnika, zaradi česar v določenih primerih ni mogoče v polnosti uveljavljati odgovornosti sodnikov samo z enim od teh mehanizmov. Pri oceni sodniške službe je treba imeti v oziru delo sodnika kot celoto z vidika vseh kriterijev za ocenjevanje. Tako se lahko zgodi, da sodnik, ki npr. določeno obdobje brez objektivnih razlogov in v večjem obsegu negativno odstopa od zahteve spoštovanja instruksijskega roka za pisanje odločb, ne bo ocenjen negativno, če bo sicer po vseh ostalih kriterijih in kvalifikatorjih izkazoval ustrezno kvaliteto in zlasti visoko strokovnost. Kajti, kot poudarja vrhovno sodišče v zadevi U 1/2018-6: *»Ocena o neustreznosti sodniške službe se sprejme le izjemoma, ob posebej utemeljenih razlogih. Predstavlja skrajni ukrep, ki se uporablja restriktivno, v primerih, ko je v postopku ocenjevanja sodnika sprejet neizogiben zaključek, da sodnik ni (več) sposoben opravljanja sodniške funkcije niti v skladu z objektivno presojenim minimalnim sprejemljivim standardom.«* V takih primerih se zato lahko le z izrekom disciplinske sankcije v disciplinskem postopku, katerega fokus je zožen na posamezno ravnanje, uveljavi sodnikova odgovornost za tovrsten neupravičen odklon pri delu. Navedeno neposredno potrjuje tudi primer, ki je bil predmet odločitve Upravnega sodišča v zadevi I U 1640/2016 glede potrjevanja negativne ocene in v katerem se je konkretno sodnico dalj časa opozarjalo, (tudi skozi ocenjevanje njenega dela), da neopravičljive zamude pri pisanju odločb ne morejo biti sprejemljive, pri čemer (samo) opozorila v ocenah očitno niso dosegla svojega namena.

⁸³ Izhodišča sprememb in dopolnitev zakonskih določb, ki urejajo disciplinske postopke, z dne 4. marca 2021, št. Su DZ 20/2019 in Su 62/2021.

⁸⁴ Sodba Velikega senata SEU, št. C-791/19 z dne 15. julija 2021, točka 140.

Pravilnost tega izhodišča potrjujejo tudi mednarodni akti. Kot opozarja ESČP v zadevi *Guz proti Poljski*,⁸⁵ je zahteva po določnosti spoštovana, če norma posamezniku, *na katerega je naslovljena*, omogoča, da do razumne meje in upošteva danih okoliščin vnaprej predvidi (po potrebi tudi ob ustreznem posvetu), katero njegovo ravnanje ni sprejemljivo. Stopnja določnosti nacionalne zakonodaje je po ESČP zato odvisna od vsebine, ki se ureja z zakonom, področja, ki se ureja, ter števila in statusa oseb, na katere se zakonodaja naslavlja. Posledično je v navedenem primeru potrdilo, da je opredelitev disciplinske kršitve sodnikov v pomensko odprti obliki »*spodkopavanje ugleda sodniške službe*« dovolj določna in v skladu z zahtevo po zakonitosti, kajti pritožnik je bil sodnik, ki je (oziroma mora biti) dobro podkovan v poznavanju zakonodaje in pravil, ki zagotavljajo vzdrževanja integritete in ugleda sodniške službe. Dodatno se na tem mestu izpostavlja še Mnenje CCJE o etiki in odgovornosti sodnikov, št. 3, točke 63-65, v katerem tudi CCJE izpostavlja, da ni treba oziroma celo ni mogoče natančno ali podrobno opredeliti naravo vseh kršitev, ki lahko vodijo do disciplinske odgovornosti, kajti bistvo disciplinskega postopka je v ravnanju, ki je v bistvu nasprotno tistemu, ki se pričakuje od strokovnjaka.

Enako pa je glede veljavnih disciplinskih kršitev sodnikov po 14. in 15. točki drugega odstavka 81. člena ZSS (*vedenje ali ravnanje sodnika, ki je v nasprotju s sodniško neodvisnostjo ali s katerim krši ugled sodniškega poklica; neprimerno, nedostojno ali žaljivo obnašanje ali izrekanje do posameznikov, državnih organov ter pravnih oseb v zvezi z opravljanjem sodniške službe ali zunaj nje*) presodilo celo disciplinsko sodišče sodnega sveta in izrecno potrdilo skladnost navedenih disciplinskih kršitev z ustavo in zahtevo po zakonitosti.⁸⁶

- *Ločnica med ravnanji, ki so predmet postopka ocenjevanja sodniškega dela, ravnanji, ki sodijo v sfero poklicne sodniške etike, in ravnanji, ki so lahko predmet disciplinske odgovornosti sodnikov*

Sodni svet je v svojih izhodiščih za preoblikovanje ureditve disciplinske odgovornosti sodnikov nadalje opozoril na to, da mora biti disciplinska odgovornost sodnikov predvidena za ravnanja, ki so v osnovi hujša kot ravnanja, ki predstavljajo kršitev kodeksa sodniške etike, oziroma ki predstavljajo najhujše kršitve kodeksa. Obenem je predlaga, da se v prvem in drugem odstavku veljavnega 81. člena ZSS črta splošna opredelitev disciplinske kršitve v obliki »*nerednega opravljanja sodniške službe*«, ker naj bi bilo to besedilo pomensko nedoločeno in ker bi moralo biti vprašanje ustreznega izvrševanja sodniške službe stvar presoje ocenjevanja dela sodnika. Iz istega razloga je predlagal črtanje disciplinskih kršitev, ki so sedaj določene kot »*nedoseganje pričakovanih rezultatov dela; nevestno, nepravočasno in neustrezno opravljanje sodniške službe; nespoštovanje vrstnega reda obravnavanja zadev; neopravljanje mentorskih zadolžitev; kršitev dolžnosti strokovnega izpopolnjevanja*«, ki bi se po mnenju Sodnega sveta prav tako morale ugotavljati v okviru ocenjevanja sodniškega dela.

Sodni svet s tem izpostavlja vprašanje mej in medsebojnih učinkov različnih mehanizmov za uveljavljanje odgovornosti sodnikov (ocenjevanje sodniškega dela; etična odgovornost in disciplinska odgovornost).

Predlagatelj na tem mestu ponovno izpostavlja, da imajo vsi navedeni mehanizmi uveljavljanja sodniške odgovornosti isti izvor - temeljijo na večinski priznanih standardih sodniške profesije, ki

⁸⁵ Sodba ESČP z dne 15. oktobra 2020, št. 965/12, točke 74-80.

⁸⁶ Sklep disciplinskega sodišča Sodnega sveta z dne 13. aprila 2021, št. Ds-ss 1/2021, točka 9: http://www.sodni-svet.si/doc/Disc.%20sklep_Ds-ss1.2021.pdf.

se oblikujejo na različne načine, kot etični standardi, kot standardi dobrih praks in kot normativno določeni standardi (v obliki zakonskih ali drugih splošnih predpisov). Z novelo ZS-L so bili v letu 2015 v slovenskem pravosodnem prostoru tudi etični standardi sodniške profesije povzdignjeni na raven zakonske dolžnosti sodnikov (drugi odstavek 28.č člena ZS; sedaj drugi odstavek 53. člena ZSSve). Jasne ločnice med tem, kaj mora biti ali je lahko predmet ocenjevanja dela sodnika, kaj predmet etične odgovornosti in kaj disciplinske odgovornosti, zato že iz tega razloga ni mogoče postaviti. Določeno ravnanje sodnika je zato lahko predmet presoje vseh treh mehanizmov za uveljavljanje odgovornosti sodnikov, da se doseže optimalen učinek z vidika tako specialne kot generalne preprečitve.

Med etično in disciplinsko odgovornostjo je zato na načelni ravni mogoče postaviti ločnico ne toliko v naravi in vrsti ravnanja, ki se opredeljuje kot kršitev, temveč v resnosti kršitve sodniških dolžnosti. V razmerju do ocenjevanja sodniškega dela pa je v prvi vrsti pomembno, da je za sodnikovo disciplinsko odgovornost potrebno krivdno ravnanje, dočim je z vidika ocenjevanja sodniškega dela sodnik lahko sposoben ali nesposoben za opravljanje sodniške funkcije. Dodatno je treba upoštevati še, da je ustreznost ali neustreznost sodnika za opravljanje sodniške funkcije bistveno bolj kompleksna kategorija, ki terja od ocenjevalca hkratno presojo vseh zakonsko določenih kriterijev in indikatorjev (28. člen ZSS). Disciplinski postopki na drugi strani niso temu namenjeni. Njihov zorni kot je zožen, saj se v njih ne presoja delo sodnika kot celota, temveč ugotavljajo posamezne kršitve.

Tako tudi CEPEJ Smernice o vrednotenju kakovosti dela sodnikov izpostavljajo, da se ocenjevanje sodnikovega dela razlikuje od disciplinskega postopka. Načeli varnosti mandata sodniške funkcije in nepremakljivosti sta ključna elementa neodvisnosti sodstva in ju je treba spoštovati. Določenega imenovanja ne bi smeli prekiniti zgolj zaradi slabe ocene temveč le v primeru resnih kršitev disciplinskih in kazenskih določb, določenih z zakonom, ali če je neizogibni zaključek postopka ocenjevanja, da sodnik ni sposoben ali noče opravljati svojih sodniških dolžnosti do najnižjega sprejemljivega standarda.⁸⁷

Pri določitvi nabora dejanj, ki predstavljajo disciplinsko kršitev se sledi opozorilu sodnega sveta, da mora biti zaradi varstva neodvisnosti sodnikov pri določanju ravnanj, ki predstavljajo disciplinsko kršitev, spoštovano načelo zakonitosti, tako da so disciplinske kršitve kar se da natančno določene in s tem sodnikom vnaprej predvidljive, in sicer do mere, ki upošteva, da se pri opredeljevanju nabora disciplinskih kršitev pomensko odprtim pojmom ni mogoče povsem izogniti in da tudi povsem jasne ločnice med tem, kaj mora biti ali je lahko predmet ocenjevanja dela sodnika, kaj predmet etične odgovornosti in kaj disciplinske odgovornosti, ni mogoče postaviti.

Med dejanji, ki pomenijo disciplinsko kršitev, se tako določa 19 dejanj, za katera bo lahko uveden disciplinski postopek zoper sodnika:

1. dejanje, ki ima zakonske znake kaznivega dejanja, storjenega med opravljanjem sodniške funkcije;
2. neizpolnitev ali neupravičena odklonitev izvršitve sodniške dolžnosti;
3. nevestno opravljanje sodniške službe;
4. nezakonito razpolaganje s sredstvi sodišča;
5. izdajanje uradne ali druge tajnosti, določene z zakonom ali sodnim redom;
6. zloraba položaja ali prekoračitev uradnih pooblastil;

---

⁸⁷ Guidelines on the evaluation of the quality of work of judges, str. 4. Dostopno na: <https://rm.coe.int/quality-work-judges-mise-en-page-version-en/1680b3fe75>

7. opravljanje funkcij, dela ali dejavnosti, ki so po ustavi in zakonu nezdružljive s sodniško funkcijo;
8. opustitev sporočila o podanih zakonskih razlogih za izločitev sodnika ali nadaljevanje dela, v zadevi, v kateri obstaja izločitveni razlog;
9. zloraba pravice do odsotnosti z dela;
10. vnaprejšnje javno izražanje v sodni zadevi, o kateri še ni pravnomočno odločeno oziroma v kateri je vloženo izredno pravno sredstvo;
11. vedenje in ravnanje, ki je v nasprotju s sodniško neodvisnostjo ali s katerim se krši ugled sodniškega poklica;
12. žaljivo obnašanje do posameznikov, državnih organov ter pravnih oseb v zvezi z opravljanjem sodniške funkcije ali zunaj nje;
13. oviranje delovanja sodišča zaradi uveljavljanja lastnih pravic;
14. sprejemanje daril ali drugih koristi v zvezi s sodniško funkcijo;
15. nespoštovanje izdanih odločb o premestiti ali dodelitvi;
16. onemogočanje ali oviranje izvajanja določb zakona o službenem nadzoru in o nadzorstvenih pritožbah;
17. poslovanje s strankami, njihovimi pooblaščenici in drugimi osebami v nasprotju z določbami sodnega reda;
18. kršitev določb sodnega reda o nošenju službenega oblačila;
19. kršitev predpisov o varnosti in zdravju pri delu, varstvu pred požarom, varstvu osebnih podatkov, predpisov o tajnih podatkih ali predpisov za zagotavljanje varnosti na sodišču.

Za posamezna dejanja se določa, da pomenijo težjo disciplinsko kršitev, za katero se lahko izrečejo disciplinske sankcije ustavitve napredovanja, znižanje plače, premestitev na drugo sodišče in prenehanje sodniške funkcije. Ustava določa, da sodniku preneha funkcija, če nastopijo razlogi, ki jih določa zakon. Po veljavni ureditvi sta dva od teh razlogov negativna ocena sodniške službe (33. člen ZSS) in hujša disciplinska kršitev (peti odstavek 83. v zvezi z 81. členom ZSS). Sodnik je lahko zaradi svojega nedopustnega ravnanja razrešen (oziroma mu funkcija preneha po samem zakonu), če je pravnomočno obsojen za kaznivo dejanje, če je njegova služba ocenjena negativno ali mu je izrečena disciplinska sankcija prenehanja sodniške službe. Predlog zakona te razloge za prenehanje sodniške funkcije ohranja.

V primeru storjene lažje disciplinske sankcije se sodniku izreče pisni opomin, ki pomeni formalno grajo.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Ocena finančnih posledic predloga zakona je povezana s prevedbo in uvrstitvijo sedanjih okrajnih sodnikov v plačne razrede, ki jo Priloga 2 ZSTSPJS določa za funkcije okrajnih sodnikov. Ocena je narejena ob upoštevanju podatkov iz MFERAC o številu okrajnih sodnikov in njihovi uvrstitvi v posamezni plačni razred na dan 8. novembra 2024.

	ZSPJS	ZSTSPJS*	PREVEDBA po predlogu zakona 1. 1. 2027	Število sodnikov v posameznih PR na dan 8. 11. 2024
--	-------	----------	--	---

okrajni sodnik	48	49	52	49
okrajni sodnik	49	50	52	19
okrajni sodnik	50	51	52	8
okrajni sodnik	51	52	52	54
okrajni sodnik	52	53	53	40
okrajni sodnik svetnik	53	54	54	107

Predlagana ureditev prevedbe sedanjih okrajnih sodnikov v sodniški naziv okrožni sodnik bo imela finančne posledice približno v višini 767.977,00 EUR (bruto bruto letno). V času od sprejetja predloga zakona do začetka uporabe je treba upoštevati, da se bo skupno število okrajnih sodnikov v posameznih plačnih razredih zaradi napredovanja nekaterih okrajnih sodnikov v višji plačni razred lahko še spremenilo. Navedeno bo pomenilo nekoliko manjše finančne posledice, ker bo razlika prevedbe v nove plačne razrede lahko nižja.

Predlog zakona nima vpliva na druga javnofinančna sredstva.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Predlog zakona se začne uporabljati 1. januarja 2027 zato finančnih posledic v sprejetem proračunu oziroma v rebalansu sprejetega proračuna še bilo ni mogoče predvideti. Finančne posledice bodo nastopile v letu 2027, kar bo treba upoštevati pri načrtovanju sredstev za naslednji proračun Vrhovnega sodišča Republike Slovenije, ki je predlagatelj finančnega načrta, med drugim za program: 0902 Delovanje sodišč, kjer se v okviru podprograma 090201 - Sodni postopki zagotavljajo sredstva za plače. Finančne posledice bo imela prevedba sedanjih okrajnih sodnikov v sodniški naziv okrožni sodnik približno v višini 767.977,00 EUR (bruto bruto letno). Ocena je pripravljena v sodelovanju z Ministrstvom za javno upravo, ki je resorno pristojno za področje plačnega sistema v javnem sektorju. V času od sprejetja predloga zakona do začetka uporabe pa je treba upoštevati tudi, da se bo skupno število okrajnih sodnikov v posameznih plačnih razredih zaradi napredovanja nekaterih okrajnih sodnikov v višji plačni razred, lahko še spremenilo. Navedeno bo pomenilo nekoliko manjše finančne posledice, ker bo razlika prevedbe v nove plačne razrede lahko nižja.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Zakon se začne uporabljati 1. januarja 2027, zato finančne posledice v sprejetem proračunu oziroma v rebalansu sprejetega proračuna še niso predvidene.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

Predlog zakona ni predmet usklajevanja s pravnim redom Evropske unije.

Sistemi, v katerih so volitve sodnikov v pristojnosti parlamenta, so v evropskem prostoru dandanes redkost. V preteklosti je bil tak način izvolitve sodnikov običajen v nekdanjih državah s socialistično ureditvijo, kasneje pa zaradi ostrih kritik v večini teh držav opuščen, za kar je razlog in vzrok potrebno iskati predvsem v očitku prevelike politizacije sodniške funkcije. Parlament tako sodnike še vedno voli v Sloveniji, v Liechtensteinu in v Švici na zvezni oziroma federalni ravni.

V večini evropskih držav sodnike imenuje šef države (predsednik republike ali monarh) ali minister za pravosodje (npr. v Avstriji, Nemčiji, Belgiji, na Irskem, Nizozemskem, Finskem in v številnih t.i. novih evropskih demokracijah).

Prikaz primerjalne ureditve po posameznih institutih:

– **Izvolitev v sodniško funkcijo in imenovanja na sodniška mesta**

1. Avstrija⁸⁸

Zvezni pravosodni minister za pravosodje imenuje kandidate za sodnike, ki morajo izpolnjevati naslednje pogoje:

- avstrijsko državljanstvo;
- polna poslovna sposobnost;
- neomejena osebna in strokovna usposobljenost, vključno s potrebnimi socialnimi veščinami za naloge, povezane z opravljanjem sodniške funkcije;
- uspešno zaključena fakulteta ustrezne pravne smeri
- uspešno zaključeno sedem mesečno sodno pripravništvo.

Za sodniško pripravjalno službo ne more biti imenovana oseba:

- ki je bila za naklepno storjeno kaznivo dejanje obsojena na zaporno kazen, daljšo od treh mesecev (če za obsodbo ne veljajo omejitve podatkov iz kazenske evidence ali če je bila izbrisana) in
- zoper katero je bil sprožen kazenski postopek zaradi kaznivega dejanja.

2. Hrvaška

Na Hrvaškem je za sodnika lahko imenovan hrvaški državljan, ki ima univerzitetno diplomo ali magisterij iz prava in opravljen pravosodni izpit. Za sodnika sodišča za prekrške (prekršajni sud), občinskega sodišča (općinski sud), gospodarskega sodišča (trgovački sud) ali upravnega sodišča (upravni sud) se lahko imenuje oseba z diplomom državne šole za pravosodne uradnike (*Državna škola za pravosudne dužnosnike*).

Za sodnika županijskega sodišča (županijski sud), Visokega sodišča Republike Hrvaške za prekrške (Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske), Visokega gospodarskega sodišča Republike Hrvaške (Visoki trgovački sud Republike Hrvatske) in Visokega upravnega sodišča Republike Hrvaške (Visoki upravni sud Republike Hrvatske) se lahko imenuje oseba, ki je kot pravosodni uradnik delala najmanj osem let.

Za sodnika Vrhovnega sodišča Republike Hrvaške (*Vrhovni sud Republike Hrvatske*) se lahko imenuje oseba, ki je najmanj 15 let delala kot pravosodni uradnik, odvetnik, notar ali univerzitetni profesor prava (pri slednjem se za ustrezne delovne izkušnje štejejo izkušnje po opravljenem pravosodnem izpitu) ali ugleden pravnik, ki je opravil pravosodni izpit, ima najmanj 20 let delovnih

---

⁸⁸ Najpomembnejša pravila v zvezi s statusom sodnikov nahajajo v posebnem Zakonu o sodniški in tožilski službi (*Richter- und Staatsanwaltschaftsdienstgesetz RStDG*).

izkušenj in se je dokazal z delom na določenem pravnem področju ter s strokovnimi in znanstvenimi deli.

Prosta sodniška mesta se lahko zasedajo le v skladu z načrtom zasedenosti prostih sodniških mest. Predsednik sodišča je dolžan obvestiti ministrstvo, pristojno za pravosodje, o številu sodnikov, ki v naslednjem koledarskem letu izpolnjujejo pogoje za upokojitev, in o potrebi po zapolnitvi sodniških mest, ki se bodo izpraznila, ob upoštevanju upoštevati obremenitev sodišča. Ministrstvo, pristojno za pravosodje, najkasneje do konca koledarskega leta sprejme načrt zasedbe prostih sodniških mest na vseh sodiščih za naslednje koledarsko leto in ga predloži predsedniku Vrhovnega sodišča in predsedniku Državnega sodnega Sveta.

3. Nemčija

Poleg ustavnih določb je v zvezi s sodniki in njihovim položajem pomemben še nemški zakon o sodnikih (*Deutsches Richtergesetz - DRiG*) iz leta 1961, ki vsebuje tako določbe za zvezne kot tudi za deželne sodnike. 8. člen DRiG določa, da so sodniki lahko imenovani za sodnike za čas življenja (*auf Lebenszeit*) oziroma za stalno, za določen čas (*auf Zeit*), s poskusno dobo (*auf Probe*) ali za izvršitev določenih nalog (*kraft Auftrags*).

Za sodnika je lahko za stalno imenovan, kdor je opravljal sodniško službo najmanj tri leta po pridobitvi posebnega potrdila o usposobljenosti (*Befähigung zum Richteramt*). V to triletno obdobje (poskusna doba) se lahko po določenih posebnih pravilih všttevajo tudi nekatere druge zaposlitve (kot profesor, notar, odvetnik, ipd.). Imenovanje sodnika za določen čas je možno samo ob izpolnitvi nekaterih pogojev, določenih v zveznem zakonu, in samo za v tem zakonu posebej opredeljene namene. Kdor torej namerava kasneje postati sodnik, imenovan za stalno, je lahko imenovan za sodnika s poskusno dobo. Poskusna doba traja načeloma tri leta, najkasneje pet let po imenovanju pa se izvede imenovanje za sodnika za stalno. V času poskusne dobe se sodnika lahko po preteku določenih predpisanih obdobj razreši, natančnejša pravila pa so določena v 22. členu DRiG.

4. Irska

Sodniki se na Irskem imenujejo izmed pravnških poklicev, usposobljenih pravnih svetovalcev ali odvetnikov z določenim številom let izkušenj pri opravljanju prakse. Pogoje za imenovanje sodnikov določa drugi odstavek 29. člena Zakona o sodiščih iz leta 1961 (in dodatne določbe), ki za sodnike okrajnih sodišč določa, da je oseba z najmanj desetletno prakso opravljanja poklica odvetnika ali pravnega svetovalca primerna za imenovanje za sodnika okrajnega ali okrožnega sodišča. Oseba z najmanj dvanajstletno prakso opravljanja poklica odvetnika ali pravnega svetovalca pa lahko kandidira za imenovanje za sodnika višjega ali vrhovnega sodišča.

– Postopek za izvolitev oziroma imenovanje

1. Avstrija

Osebe, ki želijo postati sodniki, se morajo prijaviti za eno od prostih delovnih mest, ki jih razpisuje predsednik neposredno višjega sodišča in so objavljena v avstrijskem uradnem listu. V primeru, da je sodnik opravil sodniški izpit, se lahko zaposli nemudoma, v nasprotnem primeru pa na predlog predsednika neposredno višjega sodišča, zvezni pravosodni minister za pravosodje imenuje kandidate za sodnike, ki morajo izpolnjevati določene pogoje (glej točko 1.1.).

Sodniške kandidate deželnega upravnega sodišča imenuje deželna vlada.

Z imenovanjem za sodnika kandidata so bodoči sodniki pričnejo s pripravljalnimi obdobjem, ki traja štiri leta. V tem obdobju se usposablja na okrožnem sodišču, sodišču prve stopnje, na uradu za tožilstvo, v zaporih, pa tudi pri odvetniku ali notarju ali pri uradu finančnega tožilca. Na koncu usposabljanja mora kandidat opraviti sodniški izpit, ki je sestavljen iz pisnega in ustnega dela.

2. Hrvaška

Hrvaške sodnike imenuje sodni svet, imenovan *Državno sudbeno vijeće*. Predsednik sodišča obvesti ministrstvo za pravosodje o številu sodnikov, ki bodo v naslednjem koledarskem letu izpolnjevali pogoje za upokojitev in o potrebi po zapolnitvi prostih sodniških mest, ki se bodo sprostila, pri tem pa upošteva obremenjenost sodišč. Ministrstvo za pravosodje nato najpozneje do konca koledarskega leta sprejme načrt za zapolnitev teh mest in ga predloži predsedniku Vrhovnega sodišča in predsedniku sodnega sveta. Načrt (in njegove morebitne spremembe) se objavi na spletni strani ministrstva za pravosodje in sodnega sveta ter v uradnem listu, skupaj s pozivom kandidatom. Rok za prijavo ne sme biti krajši od 15 in ne daljši od 30 dni. Ko sodni uradnik vloži prošnjo za zasedbo delovnega mesta na okrajnem ali višjem sodišču, Državni sodni svet od pristojnega sodnega sveta zahteva oceno njegovega dela. Kandidati, ki ob vložitvi vloge ne opravljajo več sodniške funkcije, morajo pred Državnim sodnim svetom opraviti preizkus znanja, t.j. pripraviti pisno sodbo, ki se oceni. Na podlagi ocene dela oziroma pisnega izdelka Državni sodni svet določi vrstni red kandidatov in ga objavi na svoji spletni strani, kandidate z določenim številom točk pa povabi na razgovor, na katerem ugotavlja njihov občutek za odgovornost, sposobnost ustreznega in odgovornega opravljanja nalog ter motivacijo. Na podlagi skupnega števila točk se zopet objavi vrstni red kandidatov, nato pa izmed največ 15 kandidatov, ki so dosegli najvišje število točk, imenuje sodnike.

3. Italija

Sodnike v Italiji imenuje Visoki sodni svet (*Consiglio Superiore della Magistratura – CSM*). CSM ima izjemno široke pristojnosti, od katerih je najpomembnejša imenovanje in razreševanje sodnikov. O tem CSM odloča na plenarni seji, za sklepčnost je potrebna dvotretjinska večina. Odločitev morata izvršiti bodisi minister za pravosodje bodisi predsednik republike, pri tem pa ji ne smeta oporekati (razen v primeru, če bi bila odločitev v nasprotju z zakonom). Dostop do magistrature (sodniške funkcije), redne ali častne, je pogojen z izbirnim postopkom, ki ga vodi ministrstvo za pravosodje.⁸⁹

4. Francija

Francoska ureditev pozna dve kategoriji Visokih pravosodnih uradnikov (magistrats), ki se delijo na sodnike (magistrats du siège) in tožilce (magistrats du parquet) in svojo dejavnost opravljajo poklicno. Njihov status, ocenjevanje, napredovanje, dodelitve in plačilo v glavnem ureja Odlok št. 58-1270 z 22. decembra 195890 (v nadaljnjem besedilu: Odlok), temeljni predpis o položaju sodstva. Na različnih stopnjah kariere je lahko visoki pravosodni uradnik imenovan na mesto sodnika ali tožilca.

⁸⁹ Pred reformo leta 2022 so morali kandidati za redno magistraturo opraviti italijanski pravosodni izpit in vsaj 5 let opravljati poklic brez kakršne koli disciplinske sankcije.

⁹⁰ Ordonnance n° 58-1270 du 22 décembre 1958 portant loi organique relative au statut de la magistrature, version consolidée au 11 juin 2020 ; dostopno na:

<https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000000339259#LEGISCTA000006091600>

Večina visokih pravosodnih uradnikov se zaposli na podlagi natečaja. Da se lahko udeležijo prvega natečaja, na katerega se lahko prijavijo kot študenti, morajo kandidati imeti diplomu, ki potrjuje, da so končali vsaj štiriletni študij po maturi. Uspešni kandidati postanejo sodniški pripravniki (*auditeurs de justice*) in vsi se udeležijo istega usposabljanja na državni šoli za visoke pravosodne uradnike (*École nationale de la magistrature – ENM*). Obstajajo pa tudi možnosti neposredne zaposlitve v pravosodju. Sodniški pripravniki so po končanem usposabljanju na ENM z dekretom (*décret*) imenovani na delovno mesto na sodišču ali tožilstvu.

Kandidati za sodnike so izbrani na podlagi posebnega izpita za sodnika in razvrščeni glede na rezultate. Po razgovoru med kandidatom in ministrstvom za pravosodje o dodelitvi na določeno sodišče mora Visoki sodni in tožilski svet (*Conseil Supérieur de la Magistrature*) izdati mnenje o prvem imenovanju teh kandidatov, nato pa minister za pravosodje seznam kandidatov posreduje predsedniku republike, ki mora s sklepom uradno imenovati kandidate za sodnike, pri čemer nima diskrecijske pravice.

Obstajajo tudi kanali za neposreden vstop v sodstvo.

5. Romunija

Sodni sistem in sodniško službo ureja zakon št. 303/2004 o statutu sodnikov in državnih tožilcev, zakon št. 304/2004 o pravosodni organizaciji in zakon št. 317/ o Višjem sodnem svetu. Osrednji organ znotraj pravosodnega sistema, ki je pristojen za urejanje sodniškega poklica, je vrhovni sodni svet.

V Romuniji se sodniki specializirajo za naslednje kategorije zadev:

- civilne in civilno-izvršilne zadeve;
- kazenske in kazensko-izvršilne zadeve;
- gospodarske zadeve (stečajni sodniki);
- zadeve, povezane z družinskim pravom in mladoletniki;
- upravne zadeve in davčne/finančne zadeve;
- zadeve, povezane s spori iz delovnega razmerja in socialnim zavarovanjem;
- ustavne zadeve;
- vojaške zadeve.

Začetno in nadaljnje poklicno usposabljanje sodnikov in tožilcev v Romuniji izvaja nacionalni sodni inštitut, ki je pravna oseba javnega prava pod vodstvom Vrhovnega sodnega sveta.

6. Irska

Sodnike v skladu z devetim odstavkom 13. in prvim odstavkom 35. člena ustave imenuje predsednik Irske po svetovanju vlade. Posvetovalni odbor za imenovanje sodnikov (*Judicial Appointments Advisory Board – JAAB*), ki je bil ustanovljen z Zakonom o sodišču in sodnih uradnikih iz leta 1995, preveri primernost posameznikov za imenovanje za sodnika in o tem obvesti vlado. Odbor sestavljajo predsednik vrhovnega sodišča, predsedniki višjega sodišča, okrožnega sodišča in okrajnega sodišča, državni tožilec, imenovani predstavniki odvetniške zbornice in pravniške zbornice ter tri osebe, ki jih imenuje minister za pravosodje in reformo zakonodaje.

– **Kriteriji za izbiro, ocenjevanje in napredovanje ter postopek ocenjevanja sodniškega dela**

1. Hrvaška

Delo sodnikov (razen sodnikov vrhovnega sodišča) ocenjuje sodni svet v postopku imenovanja na drugo sodišče in ob kandidiranju za predsednika sodišča, torej ne poteka periodično. Vloga predsednika sodišča pri ocenjevanju sodnikov je, da zagotavlja pogoje za delo sodnega sveta in na zahtevo sodnega sveta daje podatke ali opravlja določene naloge. V postopku imenovanja sodnika županijskega sodišča, Visokega gospodarskega sodišča Republike Hrvaške, Visokega upravnega sodišča Republike Hrvaške, Visokega kazenskega sodišča Republike Hrvaške in Visokega sodišča Republike Hrvaške za prekrške se delo sodnika ocenjuje v obdobju zadnjih petih let za sodnika Vrhovnega sodišča Republike Hrvaške pa za obdobje zadnjih desetih let. Merila za ocenjevanje določa Zakon o sodiščih. Odločitev o oceni se predloži sodniku, ki se nanjo lahko pritoži.

2. Nemčija

Poklicni sodniki (*Berufsrichter*) so zaposleni na zveznih oziroma deželnih sodiščih. Sodniki na deželni ravni opravljajo sodniško službo na okrajnih sodiščih (*Amtsgerichte*), deželnih sodiščih (*Landgerichte*) ali višjih deželnih sodiščih (*Oberlandesgerichte*). Na deželni ravni dela večina sodnikov. Zvezni sodniki (*Bundesrichter*) so lahko zaposleni na Zveznem ustavnem sodišču (*Bundesverfassungsgericht*), Zveznem sodišču (*Bundesgerichtshof*), Zveznem delovnem sodišču (*Bundesarbeitsgericht*), Zveznem finančnem sodišču (*Bundesfinanzhof*), Zveznem socialnem sodišču (*Bundessozialgericht*), Zveznem upravnem sodišču (*Bundesverwaltungsgericht*) ali Zveznem patentnem sodišču (*Bundespatentgericht*).

3. Romunija

Postopek ocenjevanja sodnikov ureja zakon št. 303/2004, čl. 39-42. Ocenjuje se izpolnjevanje kriterijev strokovne usposobljenosti sodnikov in državnih tožilcev (hitrost reševanja zadev, kakovost delovanja in integritete, opravljanje obveznost dodatnega strokovnega usposabljanja in opravljenih specializacij), pri sodnikih in državnih tožilih, imenovanih v vodstvene funkcije, pa tudi način opravljanja vodstvenih nalog. Ocenjevanje se opravi vsaki 2 leti (za sodnike in državne tožilce, ki na funkciji službujejo od enega do petih let), vsake 3 leta (za sodnike in državne tožilce, ki na funkciji službujejo od 5 do 10 let), vsaka 4 leta (za sodnike in državne tožilce, ki na funkciji službujejo od 10 let do 15 let) in vsakih 5 let (za sodnike in državne tožilce, ki na funkciji službujejo nad 15 let). Ocenjevanje opravljajo komisije, ustanovljene s sklepom Višjega sodnega sveta, ločeno za sodnike in državne tožilce. Sestavljajo jih: predsednik sodišča oziroma vodja državnega tožilstva, oddelka ali direktorata v sestavi, državnega tožilstva, Višjega kasacijskega sodišča ali Državnega protikorupcijskega tožilstva ter dveh sodnikov ali državnih tožilcev, ki ju imenuje upravni odbor. Sodniki, ki niso zadovoljni s svojo oceno, lahko v 30 dneh od obvestila o oceni, vložijo pritožbo pri pristojnem oddelku Višjega sodnega sveta. Pri reševanju spora sme slednji od predsednika sodišča ali državnega tožilstva oziroma komisij zahtevati katere koli podatke, za katere menijo, da so potrebni. Zoper odločitev je možna pritožba na plenum vrhovnega sodnega sveta. Odločitve plenuma višjega sodnega sveta so dokončne in nepreklicne.

4. Irska

Zakon o sodnem svetu z leta 2019 ocenjevanja članov sodstva ne določa. Sodnik lahko napreduje na delovno mesto višje stopnje, če se sprost mesto, po postopku za imenovanje. Sodnikom, ki se zanimajo za položaje na višjih sodiščih, trenutno ni treba zaprositi svetovalnega odbora za imenovanja. Izjave interesa se lahko posredujejo ministru za pravosodje preko generalnega

državnega tožilca. Čeprav tega zakonske določbe trenutno ne urejajo, se takšne izjave prejemajo redno in se hranijo za vsako trenutno ali prihodnje prosto delovno mesto, ki bi se lahko pojavilo.

– Pravice sodnika v postopku ocenjevanja

1. Hrvaška

Hrvaški sodniki se lahko potegujejo za mesto na višjih sodiščih, o čemer odloča Državni sodni svet. Delo sodnikov (razen sodnikov vrhovnega sodišča) ocenjuje sodni svet v postopku imenovanja na drugo sodišče in ob kandidiranju za predsednika sodišča; ocenjevanje torej ne poteka periodično. Vloga predsednika sodišča pri ocenjevanju sodnikov je, da zagotavlja pogoje za delo sodnega sveta in na zahtevo sodnega sveta daje podatke ali opravlja določene naloge. V postopku imenovanja sodnika županijskega sodišča, Visokega gospodarskega sodišča Republike Hrvaške, Visokega upravnega sodišča Republike Hrvaške, Visokega kazenskega sodišča Republike Hrvaške in Visokega sodišča Republike Hrvaške za prekrške se delo sodnika ocenjuje v obdobju zadnjih petih let, za sodnika Vrhovnega sodišča Republike Hrvaške pa v obdobju zadnjih desetih let. Merila za ocenjevanje določa Zakon o sodiščih. Odločitev o oceni se predloži sodniku, ki se nanjo lahko pritoži.

2. Francija

Ocenjevanje sodnikov je periodično (vsaki dve leti). Vsako leto se opravi presoja v primeru kandidature za obnovo funkcije ali predstavitve na listi napredovanj ter za nove sodnike. Ocenjevanje opravi predsednik pritožbenega sodišča oziroma predsednik višjega pritožbenega sodišča. Pred ocenjevanjem sodnik sestavi poročilo o svojem delu in opravi razgovor s predstojnikom sodišča ali z vodjo oddelka, v katerem je zaposlen. Sodnik, ki želi izpodbijati končno oceno svojega strokovnega dela, to stori pri komisiji za napredovanja v 15 dneh od vročitve končne ocene. V okviru pritožbenega postopka komisija za napredovanja prejme pripombe sodnika in organa, ki je podal oceno, ter izda obrazloženo mnenje, ki se vloži v sodnikov spis. Komisija nima pristojnosti preklicati ali spremeniti končne ocene. Njeno obrazloženo mnenje se vloži v spis, ki se posreduje Ministrstvu za pravosodje in Visokemu sodnemu svetu (zaradi prihodnjih sprememb nalog, po možnosti z napredovanjem).

Sodniki lahko napredujejo v treh razredih: 2. razred, 1. razred in razred zunaj hierarhije. Vsakemu razredu ustreza različna vrsta položajev (v drugem razredu so npr. položaj sodnikov in namestnikov državnega tožilca; v prvem razredu položaj podpredsednika in namestnika tožilca, izven hierarhije pa so posebni položaji z visokimi odgovornostmi (kot so vodje sodnih enot). Prehod iz enega razreda v drugega je možen z napredovanjem po določenem času (za prehod iz drugega razreda v prvi je npr. potrebnih 7 let delovne dobe) in če je sodnik uvrščen na listo napredovanj. Po 34. in naslednjih členih Odloka z dne 22. decembra 1958 o položaju sodstva (v nadaljnjem besedilu: odlok) je bila ustanovljena Komisija za pripravo in odločanje o napredovalni listi, ki je pristojna tako za sodnike kot za tožilce. Odloča o uvrstitvi na napredovalno listo, preučuje izzive pri ocenjevanju in je obvezna za napredovanje. Sodnik mora vložiti zahtevo za premestitev na delovno mesto (ki pomeni napredovanje) in za vpis na listo napredovanj. V primeru, da ga komisija ne uvrsti na seznam za napredovanje, se lahko sodnik komisiji pritoži ali vloži tožbo pri upravnem sodišču v dveh mesecih od objave napredovalne liste v uradnem listu (pristojno upravno sodišče v Parizu).

3. Romunija

Napredovanje sodnikov v izvršilne funkcije je možno le po opravljenem nacionalnem izpitu, pri čemer se upoštevajo prosta mesta na sodiščih, pritožbenih sodiščih ali državnih tožilstvih. Sodniki lahko napredujejo na višjo sodniško mesto in višji naziv, pri čemer se sodniku dodeli višji plačni

razred. O napredovanju odloča Višji sodni svet prek Nacionalnega inštituta za sodstvo, ki enkrat letno (ali po potrebi) organizira izvedbo izpitov za napredovanje. Komisijo za napredovanje sodnikov sestavljajo sodniki Višjega kasacijskega sodišča, sodniki pritožbenih sodišč in uslužbenci Državnega inštituta za sodstvo, ki jih na podlagi predloga Nacionalnega inštituta za pravosodje s sklepom imenuje Višji sodni svet.

– Sodniška plača in nadomestila

1. Avstrija

Sodnikom pripada plača glede na plačno skupino za delovno mesto, v katero so sistemizirani. Plačne skupine so določene v razponu od 1 – 9. Plačni razred in datum napredovanja se določita glede na delovno dobo, ki je pomembna za napredovanje. Plača sodnika zajema vse dodatno delo (pri sodnikih sodišč prve stopnje, pristojnih za kazenske zadeve, so to npr. dodatne takse za dežurstva ipd.). V okviru delovnega razmerja se lahko sodnikom dodeli tudi službeno stanovanje.

2. Francija

Plače sodnikov urejajo vladni predpisi (odlok z dne 22. decembra 1958 in odlok z dne 24. oktobra 1985). Določitev plače sodnikov temelji na plačni lestvici in se razlikuje glede na uvrstitev v plačni razred in stopnjo. Tako na primer sodnik za prekrške v 2. razredu in 1. stopnji (prvo sodnikovo mesto) prejme 2.672,69 evra neto na mesec. Sodniki tekom opravljanja sodniške funkcije napredujejo v plačnih razredih, pri čemer je merilo za napredovanje delovna doba. Poleg plače sodniki od prvega meseca rojstva do otrokovega 20. rojstnega dne, dokler se otrok šola ali usposablja, prejemajo družinski dodatek. Prejemajo tudi mesečno pavšalno nadomestilo v višini od 34% do 39% bruto plače ter tako imenovani "fleksibilni" bonus. Sredstva, namenjena temu dodatku, ustrezajo 9% vsote plač vseh sodnikov. Delež dodatka za koledarsko leto vsakemu sodniku dodeli prvi predsednik. Dodatka za nezdružljivost funkcije ni.

3. Romunija

Plače določa 74. člen Zakona št. 303/2004. Sodniku se lahko pravice do plače zmanjšajo ali mirujejo le v primerih, ki jih določa zakon. Poseben zakon na tem področju je Zakon št. 153/2017 o prejemkih osebja, plačanega iz javnih sredstev, Priloga V. Plačni razredi so določeni glede na stopnjo sodišča, na kateri sodnik opravlja delo, in glede na delovno dobo. Sodniki upravičeni do povišanja plače za težke, škodljive ali nevarne delovne razmere (do 15 %), za nevropsihično preobremenjenost in tveganje v zvezi z njihovo dejavnostjo (do 25 %) in zaradi varovanja tajnosti (do 5 %). Dodatka za nezdružljivost sodniške funkcije ni, se pa plače in pravice sodnikov in državnih tožilcev določajo glede na zahtevnost in tveganost njihove dejavnosti, njihovo strokovno usposobljenost in tudi glede na zakonsko prepoved za te kategorije osebja.

4. Irska

Pravica do plače je ključna za zagotavljanje neodvisnosti sodstva. Peti odstavek 35. člena ustave, kot je bil prvotno uzakonjen, je prepovedoval znižanje osebnih prejemkov v času opravljanja funkcije. Po gospodarski krizi leta 2008 je bil ta člen ustave spremenjen z referendumom novembra 2011 in sedaj določa, da se prejemki sodnikov med trajanjem funkcije ne znižajo, razen v skladu s tem členom. Prejemki so odvisni od uvedbe davkov ali drugih dajatev, ki jih zakon nalaga osebam na splošno ali osebam, ki pripadajo določenemu razredu. Kadar so bila pred ali po uveljavitvi tega člena zakonsko znižana plačila oseb, ki pripadajo razredom oseb, katerih osebni prejemki se izplačujejo iz javnega denarja, in tak zakon določa, da so ta znižanja v javnem interesu, se lahko z zakonom določi tudi sorazmerno znižanje osebnih prejemkov sodnikov.

Novoimenovani člani pravosodja začnejo z nekoliko nižjo plačno lestvico, vendar se v dveh fazah, v dveh letih, dvignejo do polne plače za ta položaj.

– **Premestitev in dodelitev sodnika**

1. Avstrija

Sodnik je lahko premeščen na drugo delovno mesto v isti plačni skupini na podlagi odločbe sodišča, pristojnega za uslužbenca, če:

- okoliščine, na katere sodnik nima vpliva in zaradi katerih ne more opravljati svoje funkcije, ker trajno vplivajo na njegov ugled in delo;
- je vzpostavil sorodstveno razmerje z drugim sodnikom, imenovanim na isto okrožno sodišče, ali je dovolil, da ga sodnik posvoji kot otroka;
- nadaljnja sodniška dejavnost ni dopustna v skladu z Zakonom o nezdržljivosti iz leta 1983.

2. Hrvaška

Sodnik je lahko začasno dodeljen na drugo sodišče (2+2 leti) ali pa na Ministrstvo za pravosodje, Sodni svet, Pravosodno Akademijo (4 leta). V primeru razveljavitve ali reorganizacije sodišča Državno sodni svet sodnika premesti na drugo sodišče iste stopnje tudi brez soglasja sodnika (60. členom Zakona o državnem sodnem svetu določa, da je Državno sodni svet pri odločanju upošteva izražen interes sodnikov, kraj dela sodnikov in trajanje sodniške funkcije ter vrsto sodniške funkcije. Zoper odločbo Državnega sodnega sveta o premestitvi ima sodnik pravico sprožiti upravni spor. 61. člen zakona pa določa, da je sodnik lahko s soglasjem začasno napoten na drugo sodišče za dobo do dveh let, ki se lahko podaljša še za dve leti. Zakon o sodiščih (drugi odstavek 88. člena) nadalje določa, da odločbo o razporeditvi sodnika v Ministrstvo za pravosodje, Pravosodno akademijo in Državni sodni svet izda predstojnik teh organov z mnenjem predsednika sodišča, na katerem je bil sodnik imenovan in predhodnim soglasjem predsednika Vrhovnega sodišča Republike Hrvaške. Zakon o Državnem sodišču še določa, da odločitev o napotitvi sodnika na drugo sodišče sprejme Državni sodni svet po predhodnem mnenju predsednika sodišča, na katerega je sodnik napoten, predsednika sodišča, pri katerem sodnik opravlja sodniško funkcijo, in predsednika Vrhovnega sodišča Republike Hrvaške.

3. Francija

Po 4. členu odloka se sodnikov brez njihovega soglasja ne sme dodeliti na drugo delovno mesto (niti uvrstiti na listo napredovanj). Ob prvi razporeditvi sodnika na delovno mesto, slednji izrazi svojo željo glede na svojo uvrstitev ob zaključku Nacionalne pravosodne šole in glede na seznam razpoložljivih delovnih mest, nato pa jih imenuje predsednik republike na predlog ministra za pravosodje (26. člen odloka). O svojih nadaljnjih željah glede dodelitve na drugo delovno mesto sodniki obvestijo direktorat za pravosodje. Sodnike in višje sodnike (predsednika sodišča prve stopnje ali referenčnega svetovalca Kasacijskega sodišča) na delovna mesta dodeljuje predsednik republike na predlog Vrhovnega sodnega sveta. Nekateri sodniki in tožilci so dodeljeni k prvemu predsedniku oziroma državnemu tožilcu na pritožbenem sodišču, kjer jih slednji lahko razporedi na katero koli (civilno ali kazensko) delovno mesto v njegovi pristojnosti, glede na potrebe sodišča. Dodelitev na ali na več upravnih funkcij na sodišču (npr. generalni sekretar) v Franciji ne pomeni začasne dodelitve. Med svojo kariero so sodniki lahko dodeljeni drugim pravosodnim organom ali širše, npr. na drugo ministrstvo (za pravosodje, za notranje zadeve, zunanje zadeve itd.), prefekturo, lokalnim organom (npr. pariška mestna hiša), različnim agencijam (npr. francoska agencija za boj proti korupciji) itd. Predsedniki sodišč, kamor se na

predlog sodnika slednjega dodeli, nimajo posebne vloge, lahko pa jih Visoki sodni svet zaprosi za pripombe v zvezi z dodelitvijo.

Ko Ministrstvo za pravosodje oblikuje osnutek glede dodelitev sodnikov (transparentnost), imajo kandidati pravico podati pripombe za določeno delovno mesto, če niso bili vključeni v oblikovanje osnutka. Visoki sodni svet o tem obvesti sodnika, ki ga zadeva (brez navedbe imena kandidata, ki je podal pripombo), pri obravnavi predloga za dodelitev na določeno delovno mesto pa te pripombe tudi prouči. Če oceni, da je pripombe potrebno upoštevati, poda negativno mnenje o predlogu za dodelitev, po potrebi doda priporočilo ali opozorilo v korist kandidata, ki je podal pripombo. Kadar se pripombe ne nanašajo na bodisi zasledovanje interesov službe ali primernost predlaganega kandidata, se slednji lahko pritoži na Državni svet, najvišje sodišče za upravne zadeve

4. Nemčija

Sodniki v zvezni službi in zvezni javni uslužbenci se lahko zaposlijo pri Enotnem patentnem sodišču kot sodniki ali kot uslužbenci Enotnega patentnega sodišča v skladu z obstoječim pravnim položajem tako, da so začasno dodeljeni Enotnemu patentnemu sodišču v celoti ali delno z njihovim soglasjem na podlagi 29 (1) člena zakona, ki ureja javne uslužbenke (*Bundesbeamtengesetz, BBG*) v povezavi s členom 46 zakona, ki ureja sodnike (*Deutsches Richtergesetz, DRiG*). Institut dodelitve je bil določen posebej za začasno zasedbo delovnih mest na nad- in mednarodnih institucijah, kamor napotitev ni mogoča. Razporeditev ne vpliva na pravni položaj javnega uslužbenca oziroma sodnika in s tem tudi na vse določbe, ki veljajo v razmerju do delodajalca in se nanašajo na dolžnosti in pravice javnega uslužbenca ali sodnika.

V 97. členu nemške ustave oziroma Temeljnega zakona (*Grundgesetz - GG*), ki govori o neodvisnosti sodnikov, je določeno, da se sodnike, imenovane za stalno na določeno sodniško mesto, proti njihovi volji lahko razreši, začasno ali stalno suspendira, prerazporedi na drugo mesto ali upokoji pred izpolnitvijo pogojev za upokojitev samo na podlagi sodne odločbe in pod pogoji, določenimi v zakonu.

V 98. členu ustave je še določeno, da položaj sodnikov ureja poseben zakon (posebej na zveznem in deželnem nivoju) in da lahko Zvezno ustavno sodišče v primeru, ko sodnik – v okviru opravljanja svoje funkcije ali izven tega okvira, na zveznem ali deželnem nivoju – krši ustavna načela, na predlog Bundestaga, sprejet z dvotretjinsko večino, odloči, da se sodnika prerazporedi ali upokoji (obtožba sodnika oz. Richteranklage). V primeru naklepne kršitve se lahko odredi prenehanje njegovega službenega razmerja. Tudi na deželni ravni se lahko sprejmejo predpisi, ki podobno urejajo ravnanje v primeru kršitev, storjenih s strani sodnikov na deželni ravni, vendar pa ima tudi v tem primeru pristojnost za odločanje o obtožbi sodnika Zvezno ustavno sodišče.

5. Romunija

Če sodišče prve stopnje, pravosodno sodišče ali specializirano sodišče zaradi začasne odsotnosti sodnikov, zaradi nezasedenih delovnih mest ali drugih podobnih razlogov ne more pravilno delovati, lahko predsednik pritožbenega sodišča na predlog predsednika tega sodišča (ki je v okraju pritožbenega sodišča), s soglasjem sodnika slednjega dodeli ali premesti na drugo delovno mesto v tem okraju. Vrhovni sodni svet lahko na podlagi pisnega soglasja odredi napotitev sodnikov na druga sodišča, na Vrhovni sodni svet, na Nacionalni inštitut za sodstvo, na Ministrstvo za pravosodje ali v podrejene institucije ali druge javne organe, tudi na institucije Evropske unije ali mednarodnih organizacij. Na njihovo utemeljeno zahtevo so lahko sodniki imenovani za državne tožilce, javni tožilci pa za sodnike z dekretom predsednika Romunije, na predlog Vrhovnega sodnega sveta, v skladu s pogoji, določenimi v zakonu št. 303/2004. Na zahtevo predsednika pritožbenega sodišča v okrožju, kjer je potrebna dodelitev oziroma

razporeditev in s soglasjem predsednika pritožbenega sodišča, od koder se sodnika želi dodeliti ali premestiti, Vrhovni sodni svet odredi dodelitev ali premestitev za sodnike sodišč prve stopnje, razsodišča in specializirana razsodišča v okrožju. Postopek dodelitve poteka s pisnim soglasjem sodnika, zato zanj ni predvidenih pravnih sredstev. V času, ko so delegirani na drugo delovno mesto, uživajo sodniki vse pravice, ki jih za funkcijo, na katero so delegirani, določa zakon. Kadar so plača in drugi denarni prejemki, določeni za funkcijo, v katero je sodnik ali državni tožilec imenovan, nižji, ohrani njihovo mesečno nadomestilo in druge denarne pravice. V času začasne premestitve sodniki obdržijo status sodnika in uživajo pravice, ki jih zakon določa za napoteno osebo. Če so plače in druge premoženjske pravice, določene za funkcijo, na katero je sodnik napoten, nižje od teh, mu pripadajo mesečni prejemki in druge premoženjske pravice. Sodniki, državni tožilci in njim pridruženo osebje, napoteni v tujino zaradi opravljanja dela, uživajo pravice in obveznosti, ki jih določajo posebni predpisi institucij, v katere so napoteni. V čas napotitve se šteje delovna doba v sodniški funkciji.

6. Irska

Na višjem sodišču in določenih sodnih oddelkih (npr. oddelku za premoženjskopravne zadeve, gospodarskem sodišču, oddelku za poškodbe), lahko predsednik sodišča sodnika dodeli za glavnega ali vodilnega sodnika tega oddelka. Imenovanje lahko temelji na izkušnjah ali stažu ali kombinaciji obojega, sodniku pa omogoča, da delovno obremenitev razdeli na druge sodnike, ki imajo strokovno znanje na tem področju. Na ta način se pospeši zaključek obravnave in zagotovi učinkovito upravljanje pravosodja. Člani sodstva lahko po uradni dolžnosti sodelujejo na nižjih sodiščih, da pomagajo pri delu, sodnik vrhovnega sodišča npr. lahko sodi na prizivnem ali višjem sodišču. Predsednik vsakega sodišča lahko pooblasti sodnike tega sodišča za obravnavo in sojenje v določenih zadevah (npr. za obravnavo zadev v zvezi z azilom in priseljevanjem) ali za obravnavo zadev na drugem področju, npr. na poškodbah. O dodelitvi se predsednik sodišča neformalno posvetuje s sodnikom, ki je dodeljen določenemu področju. Sodnik ima pravico, da svoj pripad zadev razdeli med druge sodnike, ki imajo strokovno znanje na tem področju. Sodbe in poznejši sklepi pooblaščenega sodnika imajo pravni učinek in so zavezujoči za stranke. Pritožbe na sodbe in sklepe je treba vložiti v določenem časovnem okviru in pod posebnimi pogoji, ki jih določajo pravila višjega sodišča.

– Prenehanje sodniške funkcije in razrešitev sodnika

1. Avstrija

Avstrijski sodniki so imenovani za nedoločen čas in se ob koncu mandata upokojijo v letu, v katerem dopolnijo 65 let. Avstrijski Zvezni ustavni zakon (*BundesVerfassungsgesetz - B-VG*) namreč ne določa omejitev trajanja sodniškega mandata, v 88. členu pa določa, da se lahko sodnika razreši s funkcije, upokoji ali proti njegovi volji prerazporedi samo na podlagi zakona in po konkretni sodni odločbi.

2. Hrvaška

Sodniku sodniška funkcija preneha, če ga Državni sodni svet v skladu z ustavo in zakonom razreši s te funkcije (77. člen *Zakona o Državnem sudbenom vijeću*). Svet sodnika razreši:

1. če sam zahteva,
2. če trajno izgubi zmožnost za opravljanje nalog,
3. če je obsojen za kaznivo dejanje, zaradi katerega ni vreden opravljati sodniške funkcije,
4. če v skladu z zakonom zaradi storjenega hujšega disciplinskega prekrška tako odloči svet,
5. ko dopolni 70 let.

Sodnik je razrešen, če je zoper njega uveden kazenski postopek zaradi kaznivega dejanja, za katero je predpisana kazen zapora petih let ali strožja kazen, ali ko je v priporu ali preiskovalnem zaporu, zaradi obsodbe za kaznivo dejanje, ki ga dela nedostojnega za opravljanje sodniške funkcije oziroma zaradi storjenega hujšega disciplinskega prekrška (73. člen *Zakona o Državnem sodbenom vijeću*).

– Disciplinska odgovornost sodnikov

1. Avstrija

Sodniku, ki ne izpolnjuje svojih dolžnosti, se naloži disciplinska sankcija glede na naravo ali težo kršitve, pogostost kršitev ali druge obteževalne okoliščine. Pri določanju o disciplinski sankciji se upošteva resnost kršitve in posledice ter stopnjo krivde in dosedanje ravnanje sodnika. Disciplinska sankcija se lahko opusti, če se s tem ne posega v interese sodniške službe in če je glede na okoliščine kršitve in osebnost sodnika mogoče domnevati, da bo že sama obsodba dejanja zadostovala za odvrčanje sodnika od nadaljnjih kršitev. Če je sodnik spoznan za krivega nadaljnjega prekrška, storjenega pred iztekom treh let od datuma, ko je ta sodba postala pravnomočna, se pri določitvi kazni upošteva prejšnja obsodilna sodba.

Sestavo disciplinskega sodišča ureja 112. člen RStDG, ki določa, da disciplinsko sodišče pri višjem deželnem sodišču vodi postopek in odloča v senatu, ki ga sestavljajo trije sodniki, izmed katerih je eden predsednik. Pri vrhovnem sodišču pa je disciplinski senat sestavljen iz petih sodnikov, izmed katerih je eden predsednik. Predhodno preiskavo opravi drug član disciplinskega sodišča kot preiskovalec, ki v isti zadevi ne more biti član disciplinskega senata.

Personalni svet višjega deželnega sodišča oz. vrhovnega sodišča oblikuje disciplinski senat izmed sodnikov tega sodišča za dobo petih let od 1. januarja dalje in ga po potrebi med letom dopolni za preostali mandat senata. Hkrati se določijo predsednik senata, njegov namestnik in nadomestni člani. Nadomestna člana sta najmanj dva in se vključita v senat v primeru zadržanosti članov senata. Predsednik sodišča sporoči sestavo disciplinskega senata zveznemu ministrstvu za pravosodje, predsednik višjega deželnega sodišča pa tudi vrhovnemu sodišču.

Po določbah 115. člena RStDG se za izločitev članov disciplinskega senata, preiskovalnega sodnika in zapisnikarja uporabljajo predpisi, ki urejajo kazenski postopek. Če v disciplinskem senatu tudi po vključitvi nadomestnih članov zaradi izločitve ali zavrnitve ni več potrebnega števila članov, se morajo v disciplinski senat uvrstiti ostali sodniki disciplinskega sodišča (t. j. višjega deželnega sodišča ali vrhovnega sodišča) po vrstnem redu glede na starost.

2. Portugalska

V 217. členu ustave je določeno, da je za imenovanje, razporejanje, premestitve, napredovanja sodnikov in za vodenje disciplinskih postopkov zoper njih v skladu z zakonom pristojen Vrhovni sodni svet (*Conselho Superior da Magistratura*). Zakon o sodnikih v 95. členu določa, v katerih primerih se v disciplinskem postopku izreče ukrep prisilne upokojitve ali prenehanja funkcije. Izrek enega od teh dveh ukrepov je obvezen, ko se za sodnika ugotovi da:

- izkazuje očitno nesposobnost prilagoditve na zahteve svoje funkcije;
- izkazuje pomanjkanje poštenosti, se nemoralno ali nečastno obnaša;
- je strokovno nesposoben;
- je bil obsojen za kaznivo dejanje, povezano z očitno in hudo kršitvijo svoje funkcije oziroma dolžnosti, ki so z njo povezane.

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1. Presoja administrativnih posledic

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:

Zakon ne bo imel posledic v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov. Imel pa bo vpliv na položaj sodnikov in s tem delovanje sodišč. Zakon sistemsko ureja položaj sodnikov pri čemer je glavna sprememba pri sodnikih prve stopnje saj se določa le en sodniški naziv za prvostopenjska sodišča. Zmanjšanje administrativnih posledic se naslavlja v postopkih izbire za prosta sodniška mesta saj se določa možnost elektronskega vročanja kar bo pripomoglo k skrajšanju izbirnih postopkov.

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:

Zakon ne bo imel novih posledic na obveznosti strank do pravosodnih organov.

6.2. Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki, in sicer za:

Zakon ne bo imel posledic na okolje oziroma drugih posledic, vezanih na prostorske in varstvene vidike.

6.3. Presoja posledic za gospodarstvo, in sicer za:

Zakon ne bo imel posledic za gospodarstvo.

6.4. Presoja posledic za socialno področje, in sicer za:

Zakon ne bo imel posledic na socialnem področju.

6.5. Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja, in sicer za:

Zakon ne bo imel posledic za dokumente razvojnega načrtovanja.

6.6. Presoja posledic za druga področja:

Zakon bo imel pozitivne posledice na področju pravnega varstva, ki se zagotavlja v volilnem postopku, ko se volijo člani sodnega sveta izmed sodnikov ter v disciplinskih postopkih zoper sodnike, kjer predlagane rešitve realizirajo ustavno odločbo.

6.7. Izvajanje sprejetega predpisa:

a) Predstavitev sprejetega zakona:

Sprejeti zakon bo predstavljen na spletni strani Ministrstva za pravosodje.

b) Spremljanje izvajanja sprejetega predpisa

Spremljanje izvajanja predpisa bo zagotavljal predvsem sodstvo in sodni svet z izvajanjem svojih ustavnih in zakonskih pristojnosti. O svojem delovanju in delovanju vseh sodišč vrhovno sodišče prav tako tudi sodni svet enkrat letno poročata državnemu zboru.

V okviru svojih pristojnosti bo izvajanje sprejetega predpisa spremljalo sodstvo (sodišča in sodniki sami preko odločitev sodnega sveta) in resorno pristojno Ministrstvo za pravosodje.

6.8. Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona:

V zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona, ni drugih pomembnih okoliščin.

7. PRIKAZ SODELOVANJA JAVNOSTI PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA:

Predlog zakona je bil 3. oktobra 2023 poslan v strokovno usklajevanje vrhovnemu sodišču, sodnemu svetu in Slovenskemu sodniškemu društvu. Predlog zakona je bil 6. oktobra 2023

poslan Vrhovnemu državnemu tožilstvu Republike Slovenije, Državnotožilskemu svetu, Državnemu odvetništvu Republike Slovenije, Notarski zbornici Slovenije in Odvetniški zbornici Slovenije.

Predlog zakona je bil 9. oktobra 2023 poslan naslednjim institucijam: Komisiji za preprečevanje korupcije RS, Zagovorniku načela enakosti, Informacijskemu pooblaščenca RS ter v seznanitev Pravni fakulteti v Ljubljani, Pravni fakulteti v Mariboru in Evropski pravni fakulteti.

Predlog zakona je bil 9. oktobra 2023 poslan tudi v medresorsko usklajevanje.

Predlog zakona je bil objavljen na portalu E-demokracija 9. oktobra 2023. Mnenja je bilo mogoče sporočiti v 30 dneh od objave predloga zakona.

Po prejemu večjega števila pripomb s strani različnih deležnikov so bili v aprilu 2024 izvedeni usklajevalni sestanki s predstavniki vrhovnega sodišča in vrhovnega državnega tožilstva. V maju 2024 so bili izvedeni usklajevalni sestanki s predstavniki Službe Vlade RS za zakonodajo.

Predlog zakona je bil 2. julija 2024 poslan v drugi krog strokovnega usklajevanja vrhovnemu sodišču, sodnemu svetu, Sodniškemu društvu Slovenije, Vrhovnemu državnemu tožilstvu Republike Slovenije in Državnotožilskemu svetu z rokom za pripombe do 31. julija 2024.

Po prejemu pripomb so bili izvedeni naslednji usklajevalni sestanki:

- s predsednikom Okrožnega sodišča v Ljubljani, Višjega sodišča v Ljubljani in Višjega sodišča v Celju dne 4. septembra 2024,
- s predstavniki Vrhovnega sodišča, predsednikom Okrožnega sodišča v Ljubljani, Višjega sodišča v Ljubljani in Višjega sodišča v Celju dne 12. septembra 2024,
- s predsednikom Vrhovnega sodišča in drugimi predstavniki Vrhovnega sodišča dne 7. oktobra 2024,
- s predsedniki okrožnih in višjih sodišč ter predsednikom Vrhovnega sodišča dne 15. oktobra 2024,
- s predsednico Okrajnega sodišča v Ljubljani, predsednikom Okrožnega sodišča v Ljubljani, Višjega sodišča v Ljubljani in predsednika Vrhovnega sodišča dne 6. novembra 2024.

Predlog zakona je bil ponovno poslan Službi Vlade RS za zakonodajo 3. januarja 2025, Ministrstvu za javno upravo 3. januarja 2025, 23. in 28. marca 2025 ter 10. aprila 2025 ter Ministrstvu za finance 13. marca 2025, 1. in 9. aprila 2025.

Ministrstvo za notranje zadeve, Ministrstvo za infrastrukturo, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Ministrstvo za okolje, podnebje in energijo, Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje in Ministrstvo za kohezijo in regionalni razvoj na predlog zakona niso podali pripomb.

Ministrstvo za zunanje zadeve je predlagalo, da ob upoštevanju 51. člena Zakona o zunanjih zadevah, ki določa pravico do mirovanja pravic in obveznosti iz delovnega razmerja, ki jo imajo zakonci oziroma zunajzakonski partnerji diplomatov in v povezavi s 54. členom zakona tudi delavcev, ki na predstavništvih RS v tujini opravljajo spremljajoča dela, v času, ko z njimi bivajo v tujini, v predlogu zakona pri institutu mirovanja sodniške funkcije uredi mirovanje, če je zakonec ali zunajzakonski partner sodnika razporejen na delo v zunanjo službo na podlagi zakona, ki ureja zunanje zadeve, in sodnik v tem času biva z njim v tujini.

Predloga ni mogoče upoštevati iz naslednjih razlogov: institut mirovanja sodniške funkcije je neločljivo povezan z institutom nezdržljivosti sodniške funkcije (133. člen Ustave) in je zato enako kot slednji v funkciji javnega interesa, ki je v tem, da je vsakomur zagotovljeno pravično sojenje v razumnem roku po nepristranskem in neodvisnem sodišču (23. člen Ustave). Sistemsko pravzaprav predstavlja izjemo od ureditve, da sodniku preneha sodniška funkcija, če nastopi položaj, ki vzpostavlja nezdržljivost funkcije (6. točka prvega odstavka veljavnega 74. člena ZSS). Kot poudarja sodni svet, je temeljna naloga sodnika, da sodi. Sojenje pa je izvrševanje dela oblasti in kot tako nujno potrebno za normalno delovanje družbe kot celote. Sodnik tudi ni v delovnem razmerju s sodiščem, temveč v službenem razmerju z državo. Po prepričanju predlagatelja zato ni mogoče položaja sodnika ali sodnice, katere soprog oziroma soproga pridobi status diplomata ali sodnika mednarodnega sodišča, primerjati s položajem oseb, ki niso nosilci oblastnih funkcij. Sprejeti rešitve, po kateri bi bilo mogoče sodno funkcijo »zamrzniti« za daljše časovno obdobje zgolj iz razloga, ker sodnik ali sodnica postane soprog ali soproga diplomata, ni skladno z načelom delitve oblasti in oblastnim položajem sodnikov.

Predlog zakona zato pri mirovanju sodniške funkcije ohranja ureditev po Zakonu o sodniški službi, ki dopušča »zamrznitev« sodniške funkcije samo v primeru, da sodnik prevzame drugo oblastno funkcijo na najvišjem nivoju ali pomembno strokovno nalogo na državnem oziroma mednarodnem nivoju, česar pa vloga soproga ali soproge diplomata ali sodnika mednarodnega sodišča ne izpolnjuje. Tovrstnih situacij zato ni mogoče urejati ne z institutom mirovanja sodniške funkcije ne z drugimi načini »zamrznitve« sodniške funkcije. Če prevzame taksativno naštetje najvišje oblastne in strokovne funkcije / naloge v državi ali v mednarodnem okolju, mu lahko sodniška funkcija miruje. V drugih primerih, ki povzročijo, da sodnik dejansko ne more izvrševati funkcije, pa je edina možnost, da le-ta preneha. Upoštevati je treba tudi, da delodajalec za čas odsotnosti delavca, ki mu mirujejo pogodbene in druge pravice ter obveznosti iz delovnega razmerja, ki so neposredno vezane na opravljanje dela (suspens pogodbene o zaposlitvi), ki jo ureja Zakon o delovnih razmerjih, le-tega lahko nadomesti z drugo začasno zaposlitvijo. Nadomeščanje sodnika ob upoštevanju trajnega mandata sodniške funkcije in izvajanja oblastne sodne funkcije pa seveda ni možno.

Ker je **Informacijski pooblaščenec** z vidika Zakona o varstvu osebnih podatkov (ZVOP-2) ter 57. člena Uredbe (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter razveljavitvi Direktive 95/46/ES (Splošna uredba), pripravil mnenja na vse tri predloge zakonov (predlog Zakona o sodiščih, predlog Zakona o sodnikih in predlog novele Zakona o sodnem svetu) je bil dne 19. 4. 2024 izveden usklajevalni sestanek, kjer so bile obravnavane določbe, pripravljene z upoštevanjem njegovega mnenja. Na sestanku je bil dogovorjen način upoštevanja pripomb ter dogovorjeno, da se informacijskega pooblaščenca seznanijo s čistopisi gradiv. Glede takratnega predloga, da bi se s podzakonskim aktom določala vsebina zdravniškega pregleda za kandidate, ki se prijavijo na prosto sodniško mesto, je IP podal pripombo da predlagana ureditev ni skladna z drugim odstavkom 6. člena ZVOP-2 glede vsebin, ki naj bi jih v zvezi z obdelavo podatkov določal zakon, saj v četrtem odstavku 13. člena zakonsko materijo (vsebino zdravniškega spričevala) v celoti prepušča v ureditev v podzakonskem aktu. Po prejemu pripomb iz strokovnega in medresorskega usklajevanja k predlaganemu členu smo vsebino izpolnjevanja pogoja zdravstvene zmožnosti uredili po vzoru Zakona o sodniški službi. Predlagano določbo, da obseg zdravstvenega pregleda, način, postopek izdaje ter obliko in vsebino zdravniškega spričevala predpiše minister, pristojen za zdravje, v soglasju z ministrom, pristojnim za pravosodje, po predhodnem mnenju Sodnega sveta Republike Slovenije in predsednika vrhovnega sodišča, smo črtali. Vsi deležniki (tudi **Ministrstvo za zdravje**) so namreč podali

pripombe, da ni utemeljenega razloga, da se določa drugačna ureditev glede preverjanja zdravstvene spodobnosti kot velja za ostale zaposlene.

Glede pripombe k 19. členu, da ne določa dovolj jasno, kdo je upravljavec zbirke zvočnih posnetkov razgovorov s kandidati za sodnike, se določa, da je upravljavec zbirke zvočnih posnetkov razgovorov sodni svet. Glede pripombe k določbi, ki ureja osebni spis sodnika (37. člen) je IP opozoril, da je ureditev, po kateri podatki iz osebnega spisa sodnika niso dostopni javnosti, v nasprotju z že doseženim standardov transparentnosti in ni v skladu z Zakonom o dostopu do informacij javnega značaja (ZDIJZ) ter Konvencijo Sveta Evrope o dostopu do uradnih dokumentov – Tromso konvencije. Predlog zakona z navedeno določbo izključuje uporabo ZDIJZ na način, da določa, da podatki iz osebnega spisa sodnika v nobenem primeru niso dostopni javnosti, kar ni skladno z drugim odstavkom (test interesa javnosti) in s tretjim odstavkom 6. člena ZDIJZ, ki določa, da so javnosti lahko dostopni podatki v zvezi z opravljanjem javne funkcije (to velja za javne funkcionarje vseh treh vej oblasti, torej tudi za sodnike).

Na usklajevalnem sestanku je bilo pojasnjeno da, se v osebni spis vodi podatki, pomembni za izdelavo ocene sodnikovega dela, ki se ocenjuje v skladu z merili za oceno kakovosti sodnikovega dela, ki jih bo po predlagani ureditvi v skladu z zakonom, ki ureja sodni svet, določil sodni svet. Z merili se namreč ocenjujejo kriteriji kot so delovne sposobnosti in strokovno znanje, osebnostne lastnosti, socialne veščine, sposobnost opravljanja nalog vodstvenega mesta. Kateri podatki so pomembni za to, se ne da konkretno vnaprej določiti. Lahko se jih določi le opisno, tako npr. v osebni spis se vložijo sodbe, ki jih sodnik sam vloži, ker se mu zdijo pomembne, da se personalni svet, ki je pristojen za izdelavo ocene sodnikovega dela z njimi seznanj; nadalje lahko višje sodišče v osebni spis vloži kakšno sodno odločbo, za katero oceni, ko odloča o pritožbi, da je posebno slaba; lahko se vloži pritožba kakšne stranke o obnašanju sodnika; vloži se poročilo o ugotovitvah razlogov za manjšo učinkovitost (vzroke manjše delovne učinkovitosti skupaj s sodnikom in vodjem oddelka ugotavlja predsednik sodišča in o svojih ugotovitvah seznanj Sodni svet ob vsakoletni predložitvi podatkov o storilnosti sodnikov). V skladu petim odstavkom 2. člena Meril za kakovost dela sodnikov za oceno sodniške službe (Uradni list RS, št. 64/17) lahko sodnik v svoj osebni spis kadarkoli vloži kakršnokoli listino ali pisanje, za katerega ocenjuje, da bi lahko bilo pomembno pri ugotavljanju kriterijev za oceno.

Zagovornik načela enakosti je podal dve priporočili, in sicer: i.) da se skladno z Zakonom o varstvu pred diskriminacijo podrobno utemelji razloge za rešitev, po kateri je predvideno, da sodniku po zakonu preneha sodniška funkcija z upokojitvijo, vendar najpozneje, ko dopolni 70 let in ii.) spremeni del določbe tako, da se besedilo »če izgubi poslovno sposobnost« nadomesti z besedilom »če je sodnik s pravnomočno odločbo postavljen pod skrbništvo, tako da ne more samostojno opravljati pravnih poslov, ključnih za opravljanje sodniške funkcije«. Glede obeh priporočil je predlagatelj svoje mnenje pripravil v okviru odziva na redno letno poročilo Zagovornika načela enakosti za leto 2023:

Ustava določa, da je sodniška funkcija trajna, v drugem odstavku istega člena pa, da zakon določa starostno mejo, pri kateri se sodnik upokoji (prvi odstavek 129. člena). Trajnost sodniške funkcije po ustavni ureditvi ne pomeni, da je sodniška funkcija dosmrtna, iz ustave naj bi tako po jezikovnem pomenu kot tudi po sistemski razlagi in namenu ustavodajalca očitno izhajala ureditev, po kateri mora zakon določiti starostno mejo, pri kateri sodniku sodniška funkcija preneha. Kot je ustavno sodišče poudarilo tudi v zadnji odločbi, ko je presojalo Zakon o sodniški službi, sodi določitev starostne meje v prosto polje zakonodajalčeve presoje. Garancija trajnosti sodniške funkcije pomeni le, da sodniki niso podvrženi reelekciji, torej (periodičnemu) ponovnemu

imenovanju oziroma volitvam, kar zagotavlja, da jim ni treba soditi vsečno tistim, ki naj bi jih ponovno volili oziroma jim podaljševali sodniško funkcijo. Ustava tudi ne opredeljuje starostne meje, pri kateri se sodnik upokoji, določitev starostne meje prepušča zakonodajalcu, ki je ob določanju starostne meje dolžan spoštovati veljavni pravni okvir.

Zakon o sodniški službi je bil prvotno sprejet leta 1994. Prenehanje sodniške funkcije je bilo do sprejetja ZSS-H urejeno v 74. členu Zakona o sodniški službi, ki je v 1. točki prvega odstavka določal, da sodniku preneha sodniška funkcija z upokojitvijo, vendar najkasneje, ko dopolni 70 let starosti. S sprejetjem ZSS-G, ZSS-H in ZSS-L je bila ureditev prenehanja sodniške funkcije spremenjena, in sicer tako, da je novi prvi odstavek 74. člena ZSS določil razloge za prenehanje sodniške funkcije (med njimi ni več upokojitve), v drugem odstavku pa je določil, da sodniku z upokojitvijo, vendar najpozneje, ko dopolni 70 let starosti, preneha sodniška služba. V svojem priporočilu je Zagovornik izpostavil, da iz osnutka ZSS-1 ne izhaja, zakaj je pripravljavec določil prav takšno starostno mejo 70 let in zakaj ni določil morebitne drugačne starostne meje.

Naša ureditev v bistvenem ne odstopa od ureditve drugih držav članic Evropske unije, kar pomeni, da veliko držav Evropske unije določa najvišjo starost sodnikov ravno v starosti med 65 in 70 let. Avstrijski sodniki so imenovani za nedoločen čas in se ob koncu mandata upokojijo v letu, v katerem dopolnijo 65 let. Avstrijski Zvezni ustavni zakon (BundesVerfassungsgesetz - B-VG) namreč ne določa omejitev trajanja sodniškega mandata, v 88. členu pa določa, da se lahko sodnika razreši s funkcije, upokoji ali proti njegovi volji prerazporedi samo na podlagi zakona in po konkretni sodni odločbi. Tudi na Hrvaškem sodniku sodniška funkcija preneha, če ga Državni sodni svet v skladu z ustavo in zakonom razreši s te funkcije (77. člen Zakona o Državnem sudbenom vijeću), ko dopolni 70 let. V belgijskem Sodnem zakoniku (Code judiciaire) se nahajajo določbe, ki urejajo tako mandat sodnikov kot tudi tožilcev. Med drugim je v navedenem zakoniku tudi določeno, kdaj se morajo sodniki in tožilci upokojiti, in sicer, ko dopolnijo 67 let, razen vrhovnih sodnikov, ki se upokojijo pri 70 letih. Ustava v Estoniji določa, da so sodniki imenovani v trajni mandat. Razlogi in postopki za razrešitev sodnika so določeni z zakonom. S funkcije se jih lahko razreši le na podlagi sodne odločbe (prim. 147. člen ustave). Upokojijo se najkasneje z 68 leti, saj zakon določa, da je najvišja starost sodnika 67 let (48. člen Zakona o sodiščih).

Zagovornik je nadalje izpostavil, da bi morala biti starost 70 let utemeljena na statističnih podatkih, izsledkih znanosti in strokovnih argumentih. Glede te navedbe pojasnjujemo, da je Evropska unija pripravila Strategijo EVROPA 2020, ki vsebuje vizijo socialnega tržnega gospodarstva Evrope za 21. stoletje. Ena od usmeritev Strategije EVROPA 2020 je postopno zmanjševanje števila sodnikov in zagotovitev ustrezne podpore sodnega osebja. S tem se sodnika razbremenijo vseh opravil, ki niso sojenje, vsako opravilo pa se izvaja na najnižji ravni kompetenc. Posledično je tudi strateška usmeritev vrhovnega sodišča na kadrovske področju v skladu z navedeno usmeritvijo. Konec leta 2021 je bil dosežen eden od dveh ciljev iz Strategije EVROPA 2020, saj se je število sodnikov na 100.000 prebivalcev zmanjšalo pod 42. Da bi dosegli še drugi cilj – ustrezno podporo sodnega osebja (4,3 zaposlenega na sodnika), bi bilo treba zaposliti še okrog 260 javnih uslužbencev, za kar pa sredstva niso zagotovljena. Po drugi strani pa sodstvo in sodni svet že dalj časa opozarjata, da je starostna struktura sodnikov zaskrbljujoča, saj se je število sodnikov v starostnih skupinah od 65 do 70 let in od 60 do 65 let v zadnjih petih letih močno povečalo, po drugi strani pa je le-to konstantno nizko (pod 10) v starostni skupini od 30 do 35 let oziroma se je v skupini od 35 do 39 let občutno znižalo. V začetku leta 2014 je bilo v starostni skupini od 30 do 44 let 348 sodnikov, devet let pozneje, na dan 1. 1. 2023, le še 139, kar je 60 odstotkov manj. Po drugi strani se je (pričakovano) povečalo število sodnikov v starostnih razredih od 60 do 70 let in to za 98 odstotkov. V najvišjih starostnih razredih sta tako že 202 sodnika; 23 odstotkov

slovenskih sodnikov je starih 60 let ali več. Starejši sodniki so nepogrešljiv gradnik kakovosti sodstva, saj so njihove dolgoletne izkušnje temelj za kakovost sojenja, hkrati pa lahko prenašajo znanje na mlajše kolege. Torej nikakor ne gre za stereotipiziranje ali utrjevanje predstave o starosti kot lastnosti, ki domnevno pomeni tudi manjšo sposobnost opravljati neko delo, čeprav pa se žal ne moremo izogniti splošno znanemu dejstvu, da z dviganjem starosti upadajo psihofizične zmožnosti. Obenem pa je narava poklica sodnik kot javnega funkcionarja taka, da je zaradi številnih dejavnikov število omejeno. Nenazadnje je število sodnikov omejeno tudi zaradi finančne vzdržnosti državnega proračuna, saj se letni obseg finančnih sredstev za plače sodnikov in drugega osebja sodišč, za stroške poslovanja sodišč, za njihovo opremo in za zagotavljanje prostorskih pogojev določi v proračunu. Torej je za uravnoteženo starostno strukturo ob omejenem številu sodnikov enako pomembno zagotavljati tudi pritek novih mladih sodnikov za spopadanje z novimi pristojnostmi in izzivi.

Tudi ustavno sodišče je v eni svojih odločb (številka U-I-146/12-35 z dne 14. 11. 2013), sicer v zvezi z delom javnih uslužbencev, med drugim zapisalo, da je cilj vzpostavitve uravnotežene starostne strukture javnih uslužbencev ustavno dopusten cilj. Z različno starostjo zaposlenih v javnih službah se namreč omogoča, da se izkušnje starejših prenašajo na mlajše in da mlajši starejšim posredujejo v postopku izobraževanja pridobljeno znanje. Različna starost tako prispeva k opravljanju kakovostne javne službe tako v državni upravi kot tudi v celotnem javnem sektorju, podobno pa je tudi glede starostne strukture sodnikov. Pri določitvi zgornje starostne meje 70 let se želi doseči ravnovesje med načelom enakega obravnavanja in zahtevami zasledovanega cilja, kar je uravnotežena starostna struktura sodnikov.

Glede priporočila, da se poslovna sposobnost uredi drugače predlog ni upoštevan saj se sledi ureditvi po Družinskem zakonik. Če je odrasla oseba postavljena pod skrbništvo, se to dejstvo namreč vpiše v matični register (277. člen Družinskega zakonika in 9. točka prvega odstavka 4. člena Zakona o matičnem registru). V skladu s prvim odstavkom 262. člena Družinskega zakonika sodišče odraslo osebo postavi pod skrbništvo in osebi imenuje skrbnika v primeru, če ta zaradi motnje v duševnem razvoju ali težav v duševnem zdravju ali drugega vzroka, ki vpliva na zmožnost razsojanja, sama brez škode zase ni sposobna poskrbeti za svoje pravice in koristi. Oseba, ki je torej postavljena pod skrbništvo, ne more biti sposobna kot nosilec javne funkcije v skladu s pooblastili strokovno, samostojno in neodvisno, odločati o pravicah in koristih drugih oseb. Pravica nastopanja v pravnem prometu in sklepanja poslov se v celoti ali delno prenese na skrbnika. Podatek o poslovni sposobnosti prijavljenega kandidata bo vrhovno sodišče pridobilo od upravljavca matičnega registra.

Komisija za preprečevanje korupcije je v svojem mnenju kot ustrezno predlagano ureditev ocenila prenos pristojnosti imenovanja vrhovnih sodnikov z državnega zbora na sodni svet saj sledi ugotovitvam GRECO, kot izhajajo iz Ocenjevalnega poročila za Slovenijo leta 2012 (odst. 117 in 118) v 4. ocenjevalnem krogu, katerim je sledilo tudi GRECO priporočilo, da slovenske oblasti razmislijo o reviziji postopka za imenovanje sodnikov vrhovnega sodišča, da se zmanjša možnost za politično vplivanje. GRECO je namreč že v času ocenjevanja (prva polovica leta 2012) identificiral dva primera volitev predsednika vrhovnega sodišča, ki sta sprožila »vroče razprave v parlamentu, ki jih je tisk podrobno spremljal. V enem primeru je bil kandidat očitno žrtev diskreditacije.«. Ob tem je GRECO podal oceno, da so ti dogodki v Sloveniji utrdili dojemanje, da sodniki niso odporni proti političnim vplivom. Glede na tovrstna primera tudi iz let 2019 in 2021, ki ju omenjate v predlogu zakona, lahko zgolj zaključimo, da tovrstni primeri niso tako izjemni, upoštevajoč dejstvo, da volitve kandidatov za vrhovne sodnike niso tako pogoste (v letih od 2015 do 2022 na Vrhovnem sodišču RS niso beležili porasti ali upada števila vrhovnih

sodnikov). Pri tem je GRECO opozoril še na eno pomembno dejstvo, ki lahko v postopek volitev vrhovnih sodnikov vnaša še dodaten element, zaradi katerega so postopki volitev lažje politizirani, in sicer da so sodniki lahko člani političnih strank. Tudi iz mednarodnih dokumentov, kot je Priporočilo Odbora ministrov Sveta Evrope št. CM/Rec(2010)12 o sodnikih: neodvisnost, učinkovitost in odgovornost prednostno priporoča ustanovitev neodvisnega in strokovnega telesa, katerega priporočila glede izbire sodnikov naj bi upoštevale druge veje oblasti, pri čemer torej imenovanja na podlagi političnega premisleka niso sprejemljiva. Podobno o tem govori Evropska listina o statutu sodnikov št. DAJ/DOC (98) 234, ki v odstavku 2.1 poudarja, da status izključuje možnost, da je določen kandidat izključen iz postopka izbire in imenovanja zaradi političnega prepričanja ter dodaja še, da »odločitve glede izbire, imenovanja in poklicne poti temeljijo na objektivnih merilih, sprejema pa jih organ, odgovoren za zagotavljanje neodvisnosti«. Zaradi dejstva, da je potrebno čimbolj omejiti vsakršno možnost vnašanja političnih premislekov v imenovanje sodnikov, katerih neodvisnost je inherenten element vladavine prava ter nepogrešljiva za sodniško nepristranskost, posledično pa tudi za učinkovito delovanje sodstva.

Kot ustrezno je ocenila tudi preureditev disciplinske odgovornosti sodnikov, ker se določeneje opredeljuje ravnanja, ki predstavljajo disciplinsko kršitev, jasneje razmejuje ravnanja, ki so lahko predmet disciplinske odgovornosti od ravnanj, ki so predmet postopka ocenjevanja sodniške dela in ravnanj, ki sodijo v sfero poklicne sodniške etike. GRECO je pri ocenjevanju ustreznosti mehanizmov za disciplinsko odgovornost v državah članicah GRECO večkrat izpostavil nujnost določnosti zahtevanih ravnanj oziroma njihovih kršitev, da ni ogrožena sodniška neodvisnost. Glede razmejitve ravnanj in nekaterih pomislekov, izraženih s strani sodnih organov, da bi bilo treba preoblikovati ureditev disciplinske odgovornosti sodnikov na način, da je disciplinska odgovornost sodnikov predvidena za ravnanja, ki so v osnovi hujša od tistih, ki predstavljajo kršitev kodeksa sodniške etike, pripravljavec predloga zakona izpostavlja, da so posamezna sodnikova ravnanja lahko predmet različnih, celo vseh treh mehanizmov za uveljavljanje sodnikove odgovornosti (disciplinskega, etičnega, ocenjevalnega), pri čemer je več razločevalnih elementov, med drugim, čemu je določen mehanizem namenjen, resnost kršitve in drugo. Komisija je izpostavila Mnenje št. 3 Posvetovalnega telesa evropskih sodnikov (odstavek 44 in 45), ki poudarja, da so standardi profesionalnega ravnanja sodnikov različni od ravnanj, predpisanih v zakonu kot tudi od disciplinskih določb. Izražajo sposobnost sodniškega poklica odsevati funkcijo ter vrednote, ki ustrezajo pričakovanjem javnosti kot uravnotežen odziv na pooblastila, ki so sodniškemu poklicu zaupana. Sodnikom omogočajo razrešiti vprašanja profesionalne etike s tem, da jim dajejo avtonomijo pri odločanju in jim zagotavljajo neodvisnost od drugih oblasti. Javnost informirajo o standardih ravnanj, ki jih lahko pričakuje od sodnikov. Hkrati tudi zagotavljajo javnosti, da se sodstvo upravlja neodvisno ter nepristransko. V istem mnenju je tudi zapisano, da ni ustrezno povezovati kršitve standardov profesionalnega ravnanja z ravnanji, ki bi lahko terjale odziv v obliki disciplinskih sankcij, saj prvi predstavljajo primere dobrih praks, h katerim bi naj vsi sodniki stremeli in katerih razvoj bi lahko bil zaviran s tem, da bi jih enačili s kršitvami, ki terjajo odziv z disciplinskim postopkom (odstavek 60).

Ministrstvo za javno upravo je dne 10. 4. 2025 sporočilo, da na gradivo nimajo pripomb (dopis št. 007-1029/2023/30).

Ministrstvo za finance je podalo pripombo glede prehodne določbe 116. člena, ki določa prevedbo okrajnih sodnikov v sodniški naziv okrožni sodnik. Glede te pripombe je bilo podano dodatno pojasnilo, da se z uveljavitvijo nove plačne lestvice in novimi uvrstitvami v plačne razrede sodnih funkcij v prilogi 2 zagotavlja, da plače funkcionarjev v novem plačnem sistemu ne bodo nižje od plač javnih uslužbencev, ki delajo na sodiščih ter z uvrstitvami funkcij sodne oblasti

(plačna skupina A3) se zagotavlja ustrežnejša relativna primerljivost med vejami oblasti. V primerjavi z uvrstitvijo poslanca je okrožni sodnik v izhodiščnem plačnem razredu po novem uvrščen 3 plačne razrede nižje od najnižje uvrščenega poslanca (kar pomeni 9%), okrožni sodnik z doseženimi napredovanji pa je izenačen s plačnim razredom najnižje uvrščenega poslanca. Iz tega jasno izhaja, da so bile ob pripravi ZSTSPJS že upoštevane predlagane rešitve nove sodniške zakonodaje, s katero se bodo ukiniteli plačni razredi sodnih funkcij okrajnih sodnikov, saj je odločba Ustavnega sodišča, v delu, kjer je bila ugotovljena neprimerljivost posameznih funkcij med vejami oblasti, realizirana na način, da se določi primerljivo razmerje med vejami oblasti (izhodiščni plačni razred poslanca in okrožnega sodnika), pripravljena na sodno funkcijo okrožni sodnik. Ne gre za uvedbo novih plačnih razredov, temveč za prevedbo okrajnih sodnikov v izhodiščni plačni razred oziroma upoštevaje že dosežena napredovanja okrajnih sodnikov, v plačne razrede sodne funkcije okrožnega sodnika, ki jih določa veljavna ureditev. Po dodatnih pojasnil Ministrstva za pravosodje je Ministrstvo za finance 15. aprila 2025 sporočilo, da ne nasprotuje nadaljnji obravnavi gradiva.

8. NAVEDBA, KATERI PREDSTAVNIKI PREDLAGATELJA BODO SODELOVALI PRI DELU DRŽAVNEGA ZBORA IN DELOVNIH TELES:

- Andreja Katič, ministrica,
- mag. Andreja Kokalj, državna sekretarka, Ministrstvo za pravosodje,
- dr. Milan Brglez, državni sekretar, Ministrstvo za pravosodje,
- mag. Valentina Vehovar, generalna direktorica, Ministrstvo za pravosodje.

II BESEDILO ČLENOV:

ZAKON O SODNIKIH

I. poglavje SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen (vsebina)

Ta zakon določa postopka izvolitve v sodniško funkcijo in imenovanja na sodniško mesto, kriterije za izbiro, ocenjevanje in napredovanje sodnikov, postopek ocenjevanja sodnikovega dela, pravice in dolžnosti sodnika, nezdružljivost sodniške funkcije, premestitev in dodelitev sodnika, službeni nadzor sodnikovega dela, varstvo neodvisnosti sodnika, položaj sodnika v kazenskem postopku, prenehanje sodniške funkcije, razrešitev s sodniške funkcije in disciplinsko odgovornost sodnika.

2. člen (sodniška služba)

(1) Sodnica oziroma sodnik (v nadaljnjem besedilu: sodnik) je funkcionar v službenem razmerju z Republiko Slovenijo (v nadaljnjem besedilu: sodniška služba).

(2) Z izvolitvijo v Državnem zboru Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: državni zbor) dobi položaj, ki mu ga zagotavljajo ustava, zakon, ki ureja sodišča, in ta zakon.

(3) Osnovno plačo in druge prejemke sodnikov določa zakon, ki ureja skupne temelje sistema plač v javnem sektorju.

3. člen (uporaba drugih zakonov in predpisov)

(1) Glede sodnikovih pravic in dolžnosti, ki niso urejene s tem zakonom, se smiselno uporablja zakon, ki ureja delovna razmerja.

(2) Sodniku se čas opravljanja sodniške funkcije šteje kot delovna in pokojninska doba.

(3) Sodnik je v času opravljanja sodniške funkcije socialno zavarovan po predpisih o socialnih zavarovanjih, ki veljajo za osebe v delovnem razmerju. Sodnik ima pravice iz obveznih socialnih zavarovanj v enakem obsegu kot zaposleni za polni delovni čas.

(4) Sodnik pridobi pravice iz drugega in tretjega odstavka tega člena z dnem nastopa sodniške službe.

4. člen (sodniško mesto, sodniški naziv in položaj svetnika)

(1) Sodnik opravlja sodniško funkcijo na sodniškem mestu na sodišču, za katerega je kandidiral in na katero je bil izvoljen ali imenovan (v nadaljnjem besedilu: matično sodišče), če zakon ne določa drugače.

(2) Sodnik opravlja sodniško funkcijo v sodniškem nazivu okrožni sodnik, višji sodnik ali vrhovni sodnik ali na položaju okrožni sodnik svetnik, višji sodnik svetnik ali vrhovni sodnik svetnik.

II. poglavje IZVOLITEV V SODNIŠKO FUNKCIJO IN IMENOVANJE NA SODNIŠKO MESTO

1. oddelek Pogoji za izvolitev in imenovanje

5. člen (formalni pogoji)

Za sodnika je lahko izvoljen ali imenovan, kdor izpolnjuje splošne in posebne pogoje, ki jih določa ta zakon.

6. člen (splošni pogoji)

(1) Za sodnika je lahko izvoljen, kdor izpolnjuje naslednje splošne pogoje:

1. je državljan Republike Slovenije in ima znanje slovenskega jezika;
2. je poslovno sposoben in ima zdravstveno sposobnost za opravljanje sodniške službe;
3. je dopolnil 30 let starosti;
4. je v Republiki Sloveniji pridobil strokovni naslov univerzitetni diplomirani pravnik ali strokovna naslova diplomirani pravnik (UN) in magister prava ali strokovni naslov magister prava na podlagi enovitega magistrskega študijskega programa ali je v tujini končal primerljivo izobraževanje s področja prava, ki se dokazuje s tujo listino o izobraževanju in priloženim mnenjem o izobraževanju, z odločbo o priznavanju izobraževanja za namen zaposlovanja ali z odločbo o nostrifikaciji;
5. je opravil pravniški državni izpit v skladu z zakonom, ki ureja pravniški državni izpit;
6. ni bil pravnomočno obsojen zaradi naklepnega kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti;
7. zoper njega ni bila vložena pravnomočna obtožnica ali na podlagi obtožnega predloga razpisana glavna obravnava zaradi naklepnega kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek pogojev za izvolitev v sodniško funkcijo ne izpolnjuje oseba, ki ji je sodniška funkcija prenehala iz razloga po 7. točki prvega odstavka 99. člena tega zakona, ali je bila s sodniške funkcije razrešena v skladu s tem zakonom.

7. člen (okrožni sodnik)

Oseba, ki izpolnjuje pogoje iz prejšnjega člena, je lahko izvoljena na sodniško mesto na okrožnem sodišču (okrožni sodnik), če ima najmanj štiri leta delovnih izkušenj na pravniških delih po opravljenem pravniškem državnem izpitu.

8. člen
(višji sodnik)

(1) Oseba, ki izpolnjuje pogoje iz 6. člena tega zakona, je lahko izvoljena ali imenovana na sodniško mesto na višjem sodišču (višji sodnik), če je uspešno opravljala sodniško funkcijo najmanj šest let ali ima najmanj devet let delovnih izkušenj na pravniških delih po opravljenem pravniškem državnem izpitu.

(2) Za višjega sodnika je lahko izvoljen tudi univerzitetni učitelj prava, ki izpolnjuje pogoje iz prvega odstavka 6. člena tega zakona, če je izvoljen najmanj v naziv docenta.

9. člen
(vrhovni sodnik)

(1) Oseba, ki izpolnjuje pogoje iz 6. člena tega zakona, je lahko izvoljena ali imenovana na sodniško mesto na vrhovnem sodišču (vrhovni sodnik), če je uspešno opravljala sodniško funkcijo najmanj 15 let ali ima najmanj 20 let delovnih izkušenj na pravniških delih po opravljenem pravniškem državnem izpitu.

(2) Za vrhovnega sodnika je lahko izvoljen tudi univerzitetni učitelj prava, ki izpolnjuje pogoje iz prvega odstavka 6. člena tega zakona, če je izvoljen najmanj v naziv izrednega profesorja.

10. člen
(posebni pogoji za izvolitev na specializiranem sodišču)

Za izvolitev ali imenovanje na sodniško mesto na specializiranem sodišču veljajo posebni pogoji iz 7. in 8. člena tega zakona glede na položaj sodišča, določen v zakonu, ki ureja sodišča, če zakon ne določa drugače.

11. člen
(izenačenje delovnih izkušenj)

S sodniško funkcijo so glede delovnih izkušenj izenačeni opravljanje funkcije državnega tožilca, generalnega državnega odvetnika, namestnika generalnega državnega odvetnika, državnega pravobranilca in pomočnika državnega pravobranilca v skladu z Zakonom o državnem pravobranilstvu (Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo, 77/09, 46/13, 95/14 – ZUPPJS15 in 23/17 – ZDOdv), opravljanje dela državnega odvetnika in višjega državnega odvetnika ter poklic odvetnika in notarja.

2. oddelek
Postopek izvolitve in imenovanja

12. člen
(razpis sodniškega mesta)

(1) Prosto sodniško mesto razpiše vrhovno sodišče na podlagi obrazloženega predloga predsednika sodišča, pri katerem je razpisano prosto sodniško mesto. O predlogu odloči predsednik vrhovnega sodišča v 14 dneh od prejema. Predsedniku vrhovnega sodišča ni treba dati obrazloženega predloga za prosto sodniško mesto vrhovnega sodnika.

(2) Razpis se objavi na spletnem mestu sodstva. Razpisni rok za prijave ne sme biti krajši od 15 dni.

13. člen

(prijava in ugotavljanje izpolnjevanja pogojev)

(1) Prijava kandidata za prosto sodniško mesto mora vsebovati naslednje podatke kandidata:

- osebno in morebitno prejšnje osebno ime,
- datum in kraj rojstva,
- enotno matično številko občana (EMŠO),
- naslov stalnega ali začasnega prebivališča,
- poštni naslov za vročanje pisanj ter
- telefonsko številko in elektronski naslov, na katerem je dosegljiv.

(2) Prijava se pošlje v pisni obliki. Za pisno obliko se šteje tudi elektronska oblika prijave, ki ni pogojena z elektronskim podpisom.

(3) Vsak kandidat mora prijavi priložiti življenjepis z opisom strokovne dejavnosti po pridobitvi strokovnega naslova iz 4. točke prvega odstavka 6. člena tega zakona, skupaj z dokazili, dokazila o izpolnjevanju posebnih pogojev za izvolitev, ki jih izkaže z izpisom obdobj zavarovanja iz evidence zavarovancev pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki ne sme biti starejši od treh mesecev, ali z odločbo o izvolitvi v naziv docent ali izredni profesor, in izjavo o tem ali soglaša z vročanjem na elektronski naslov naveden v prijavi.

(4) Kandidat, ki še ni bil izvoljen v sodniško funkcijo, mora prijavi priložiti dokazilo o zdravstveni sposobnosti za opravljanje sodniške službe, ki na dan objave razpisa ni starejše od šest mesecev, dokazilo o pridobljenem strokovnem naslovu iz 4. točke prvega odstavka 6. člena tega zakona, podatke o uspešnosti v času študija prava, pisno izjavo o nekaznovanosti in pisno izjavo, da ni v kazenskem postopku.

(5) Za ugotavljanje izpolnjevanja drugih pogojev iz 6. člena tega zakona vrhovno sodišče dokazila pridobi po uradni dolžnosti. Podatek o državljanstvu pridobi od upravljavca centralne evidence o državljanstvu, podatek o poslovni sposobnosti od upravljavca matičnega registra, podatek o opravljenem pravniškem državnem izpitu od upravljavca evidence opravljanja pravniških državnih izpitov, izpis iz kazenske evidence od upravljavca kazenske evidence, in podatek o tem, ali je bila zoper kandidata vložena pravnomočna obtožnica ali na podlagi obtožnega predloga razpisana glavna obravnava zaradi naklepne kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti, pa iz vpisnikov sodišč.

(6) Upravljavci evidenc vrhovnemu sodišču zaprosene podatke predložijo v petih delovnih dneh. Za kandidate, ki že opravljajo sodniško funkcijo, lahko vrhovno sodišče podatke o izpolnjevanju pogojev iz prvega odstavka 6. člena tega zakona pridobi iz centralne kadrovske evidence sodnikov, ki se vodi v skladu z zakonom, ki ureja sodišča. Enako pridobi tudi podatke o tem, da

za osebo ne veljata določbi o obstoju negativnih pogojev za izvolitev v skladu z drugim odstavkom 6. člena tega zakona.

(7) Vrhovno sodišče prijave, ki so vložene po izteku razpisnega roka, ali, ki tudi po pozivu na dopolnitev niso dopolnjene, v skladu z zakonom, ki ureja splošni upravni postopek, zavrne s sklepom, zoper katerega je dovoljen upravni spor v osmih dneh od vročitve sklepa. Pristojno sodišče mora o tožbi odločiti v 30 dneh od njene vložitve. Postopek glede razpisanega prostega sodniškega mesta se prekine do pravnomočnosti sodne odločbe.

(8) Vrhovno sodišče pošlje predsedniku sodišča, pri katerem je razpisano prosto sodniško mesto, vse prijave, ki jih ni zavrglo, v petih delovnih dneh od prejema popolnih prijav in dokazil o izpolnjevanju pogojev za izvolitev v sodniško funkcijo ali imenovanje na sodniško mesto in ter po pravnomočnosti sodne odločbe iz prejšnjega odstavka, če se taka odločba sprejme.

14. člen (mnenje o ustreznosti)

(1) Predsednik sodišča, pri katerem je razpisano prosto sodniško mesto, najpozneje v 30 dneh od dneva, ko prejme razpisno gradivo iz osmega odstavka prejšnjega člena, oblikuje obrazloženo mnenje o ustreznosti vsakega kandidata, v katerem upošteva kriterije iz 28. člena tega zakona.

(2) Obrazložitev mnenja o ustreznosti vsebuje kandidatove osebne podatke ter podatke in mnenje o njegovem strokovnem znanju, osebnostnih lastnostih, veščinah in drugih sposobnostih, ki se zahtevajo za opravljanje sodniške funkcije.

(3) Za osebo, ki kandidira za izvolitev v sodniško funkcijo, mnenje o ustreznosti vsebuje tudi podatke o uspešnosti kandidata v času študija prava, podatke in oceno kandidatovega usposabljanja v času pripravništva ter oceno kandidatovega dela, če je v okviru opravljanja svojega dotedanjšega poklica ali dela opravljal katero od funkcij ali del iz 11. člena tega zakona.

(4) Če je kandidat že izvoljen v sodniško funkcijo ali je že opravljal sodniško funkcijo, mnenje o ustreznosti vsebuje tudi podatke in ocene o uspešnosti opravljanja sodniške funkcije.

(5) Predsednik sodišča, pri katerem je razpisano prosto sodniško mesto, mnenje o ustreznosti vroči kandidatu, ki lahko nanj poda obrazložene pripombe v osmih dneh od prejema. Za vročitev se uporablja 19. člen tega zakona.

15. člen (dokončno mnenje)

(1) Predsednik sodišča, pri katerem je razpisano prosto sodniško mesto, najpozneje v osmih dneh po prejemu pripomb ali poteku roka iz petega odstavka prejšnjega člena oblikuje dokončno mnenje o ustreznosti, tega pa nato z razpisnim gradivom in morebitnimi pripombami kandidatov pošlje sodnemu svetu.

(2) Predsednik sodišča, pri katerem je razpisano prosto sodniško mesto, v dokončnem mnenju o ustreznosti predstavi konkretne potrebe sodišča v zvezi z razpisanim prostim sodniškim mestom in postopek izdelave dokončnega mnenja. Posebej lahko navede, katere kandidate šteje za najustreznejše za zasedbo prostega sodniškega mesta, in to obrazloži.

16. člen
(predhodni preizkus kandidatur)

Sodni svet po prejemu razpisnega gradiva opravi predhodni preizkus kandidatur ter prepozne in nepopolne prijave, ki jih vrhovno sodišče ni zavrglo, s sklepom zavrže, prijave kandidatov, ki ne izpolnjujejo splošnih in posebnih pogojev za razpisano sodniško mesto, pa s sklepom zavrne.

17. člen
(izbirni postopek)

- (1) Izbirni postopek ima lahko več faz, v katerih se kandidati postopno izločajo.
- (2) Sodni svet lahko od predsednika sodišča, pri katerem je razpisano prosto sodniško mesto, zahteva, da dopolni obrazložitev posameznih ali vseh mnenj o ustreznosti kandidatov ali da mnenja o ustreznosti kandidatov znova oblikuje ter pri tem pridobi in upošteva morebitne dodatne podatke in dokazila.
- (3) Sodni svet v izbirnem postopku upošteva pisno dokumentacijo, lahko pa opravi tudi preizkuse strokovnega znanja ter osebnostnih lastnosti, sposobnosti in veščin, ki so potrebne za opravljanje sodniške službe, psihološke preizkuse in razgovore s kandidati, ki najbolj izpolnjujejo kriterije za zasedbo razpisanega sodniškega mesta. Na razgovorih je lahko navzoč predsednik sodišča, pri katerem je razpisano prosto sodniško mesto, ki ga sodni svet vedno povabi na sejo, na kateri se izvajajo razgovori. Predsednik sodišča, pri katerem je razpisano prosto sodniško mesto, ima pravico kandidatom postavljati vprašanja in pravico do razprave, nima pa pravice glasovati.
- (4) Zaradi presoje zakonitosti izbirnega postopka se razgovori s kandidati zvočno snemajo v skladu z zakonom, ki ureja sodni svet.
- (5) Sodni svet odloči v 30 dneh po pridobitvi popolne dokumentacije in izvedbi postopka. O posvetovanju in glasovanju v vsaki fazi izbirnega postopka se vodi zapisnik.

18. člen
(vsebinska presoja kandidatur)

- (1) Sodni svet v izbirnem postopku ugotavlja, kateri kandidat najbolj izpolnjuje kriterije iz 28. člena tega zakona za razpisano prosto sodniško mesto. Pri tem ni vezan na dokončno mnenje predsednika sodišča iz 15. člena tega zakona. Če odloči drugače, za to posebej navede razloge.
- (2) Če sodni svet med kandidati, ki izpolnjujejo formalne pogoje za razpisano prosto sodniško mesto, ne izbere nobenega kandidata, izda sklep o neizbiri, v katerem navede razlog za neizbiro.

19. člen
(vročanje v izbirnih postopkih)

- (1) Vročanje vabil, odločb in drugih dokumentov v izbirnih postopkih za prosta sodniška mesta (v nadaljnjem besedilu: pisanja) se izvaja v skladu z zakonom, ki ureja splošni upravni postopek.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek se vsa pisanja kandidatu lahko vročajo tudi v elektronski obliki na elektronski naslov, ki ga je kandidat navedel v prijavi iz 13. člena tega zakona, in o tem priložili pisno soglasje.

(3) V primeru vročanja pisanja v skladu s prejšnjim odstavkom se od naslovnika zahteva potrditev prejema pisanja. Če kandidat prejema pisanja v petih dneh od odpreme ne potrdi, lahko sodni svet po elektronski poti ali na drug način preveri, ali je pisanje prejel in kdaj ga je prejel.

(4) V primeru dvoma, ali je kandidat prejel pisanje v skladu s prejšnjim odstavkom, se pisanja vročijo v skladu s prvim odstavkom, tako da se zagotovi hitra in učinkovita vročitev z najmanjšimi stroški za organ in za naslovnika.

20. člen (izvolitev v sodniško funkcijo)

(1) Če sodni svet izbere kandidata, ki še ni izvoljen v sodniško funkcijo, ga po pravnomočnosti odločitve o izbiri predlaga državnemu zboru v izvolitev.

(2) Za vsako razpisano prosto sodniško mesto sodni svet državnemu zboru v izvolitev predlaga enega kandidata.

(3) Akt o izvolitvi sodnika se objavi v Uradnem listu.

(4) Šteje se, da je z izvolitvijo v sodniško funkcijo sodnik imenovan na razpisano prosto sodniško mesto. Z imenovanjem na sodniško mesto sodnik pridobi sodniški naziv, ki ustreza sodniškemu mestu.

(5) Sodni svet akt o izvolitvi sodnika po prejemu pošlje pristojnemu predsedniku sodišča, ki sodnika uvrsti v plačni razred, ki ustreza sodniškemu mestu in pridobljenemu nazivu.

(6) Če državni zbor kandidata iz drugega odstavka tega člena ne izvoli, lahko sodni svet opravi ponovno izbiro med prijavljenimi kandidati, ki izpolnjujejo pogoje, in ravna v skladu s tem zakonom.

21. člen (imenovanje na sodniško mesto)

(1) Če sodni svet na prosto razpisano sodniško mesto izbere kandidata, ki je že izvoljen v sodniško funkcijo, ga imenuje na razpisano sodniško mesto in premesti na sodišče, pri katerem je to mesto razpisano.

(2) Premestitev se opravi 30. dan po pravnomočnosti odločbe o imenovanju. Sodni svet lahko ta rok po uradni dolžnosti ali na predlog sodnika ali predsednika sodišča, na sodniško mesto na katerega je sodnik imenovan, iz posebej utemeljenih razlogov skrajša.

(3) Če gre za višje sodniško mesto, se šteje imenovanje za napredovanje na višje sodniško mesto v skladu s 50. členom tega zakona.

(4) Imenovanje na sodniško mesto se objavi v Uradnem listu.

22. člen
(sodno varstvo)

(1) Sodni svet sklep o neizbiri iz drugega odstavka 18. člena tega zakona in predlog za izvolitev iz prvega odstavka 20. člena tega zakona ali odločbo o imenovanju iz prvega odstavka 21. člena tega zakona vroči vsem kandidatom, ki so se prijavi na razpisano sodniško mesto, če njihove prijave niso bile zavržene ali zavrjene v skladu z osmim odstavkom 13. člena oziroma 16. členom tega zakona.

(2) Zoper odločitev sodnega sveta o neizbiri ali zbiri imajo kandidati sodno varstvo v skladu z zakonom, ki ureja sodni svet.

23. člen
(neuspešen razpis)

(1) Če je razpis za prosto sodniško mesto neuspešen, predsednik vrhovnega sodišča o tem obvesti predsednika sodišča, na katerem je bilo razpisano prosto sodniško mesto, ta pa lahko v 15 dneh od prejema obvestila predlaga ponovitev razpisa.

(2) Razpis je neuspešen, če se ne prijavi noben kandidat, če so vse prijave zavržene ali zavrjene, če sodni svet ne izbere nobenega kandidata ali če državni zbor ne izvoli nobenega kandidata.

3. oddelek
Prisega in nastop sodniške službe ter sodniško mentorstvo

24. člen
(prisega in nastop sodniške službe)

Sodnik nastopi sodniško službo z dnem, ko pred predsednikom državnega zbora izreče prisego: »Prisegam, da bom sodniško funkcijo opravljal(-a) v skladu z ustavo in zakonom ter sodil(-a) po svoji vesti in nepristransko.«

25. člen
(sodniško mentorstvo)

(1) Sodniku, ki je izvoljen na sodniško mesto okrožnega sodišča, se lahko za prvo leto opravljanja sodniške službe določi mentorica oziroma mentor (v nadaljnjem besedilu: mentor).

(2) Mentorja določita predsednik matičnega sodišča in sodnik sporazumno s seznama mentorjev, ki ga vodi vrhovno sodišče. Mentor ne more biti oseba, ki je sodniku nadrejena ali ga ocenjuje.

(3) V primeru daljših odsotnosti sodnika v prvem letu službovanja se mentorstvo na predlog sodnika lahko podaljša za čas, kolikor je bil sodnik odsoten, o čemer odloči predsednik matičnega sodišča.

(4) Mentor se lahko v skladu s tem oddeikom določi tudi drugim sodnikom, zlasti kadar sodnik zamenja področje sojenja ali je imenovan na višje sodniško mesto.

26. člen
(položaj in vloga mentorja)

- (1) Mentor sodniku svetuje zlasti o temah s področij organizacije dela sodnika, izvajanja glavnih obravnav in narokov, tehnike pisanja sodnih odločb ter odnosa do strank in drugih udeležencev v postopkih.
- (2) V okviru mentorstva ni dovoljeno posegati v neodvisni položaj sodnika pri odločanju v zadevah, ki so mu dodeljene v reševanje.
- (3) Mentor ne ocenjuje dela, znanja, veščin in učinkovitosti sodnika.

III. poglavje
MERILA ZA IZBIRO, OCENJEVANJE IN NAPREDOVANJE TER
POSTOPEK OCENJEVANJA

1. oddelek
Merila za izbiro, ocenjevanje in napredovanje

27. člen
(primernost za sodniško funkcijo)

- (1) Sodniške funkcije ne more opravljati oseba, za katero utemeljeno ni mogoče pričakovati, da bo uživala zadostno stopnjo javnega zaupanja, potrebnega za opravljanje sodniške funkcije.
- (2) Zadostne stopnje javnega zaupanja, potrebne za opravljanje sodniške funkcije, ne more uživati oseba, ki sodniške funkcije ne opravlja strokovno, pošteno in vestno, ne varuje sodniškega ugleda, nepristranskosti in neodvisnosti sojenja ali za katero na podlagi njenega preteklega dela, ravnanj in obnašanja tega ni mogoče pričakovati.

28. člen
(kriteriji za izbiro, ocenjevanje in napredovanje)

- (1) Pri izbiri kandidatov za sodniško mesto, ocenjevanju sodnikovega dela in odločanju o napredovanju se upoštevajo naslednji kriteriji:
1. delovne sposobnosti in strokovno znanje, pri čemer se upoštevajo zlasti sposobnosti pisnega in ustnega izražanja, analitičnega razmišljanja in strukturiranega dela ter obseg strokovnega znanja s področja dela sodnika;
  2. osebnostne lastnosti, pri čemer se upoštevajo zlasti odgovornost, zanesljivost in preudarnost;
  3. socialne veščine, pri čemer se upoštevajo zlasti komunikacijske spretnosti in spretnost obvladovanja konfliktnih situacij;
  4. varovanje neodvisnosti, nepristranskosti in ugleda sodstva in sodnikov, pri čemer se upoštevajo preteklo delo ter javna in zasebna ravnanja;
  5. sposobnosti opravljanja nalog na vodstvenem mestu, če je sodnik imenovan na tako mesto, pri čemer se upoštevajo zlasti rezultati dela na področju, ki je sodniku zaupano.

(2) Kriteriji in postopek za izbiro kandidatov ter za ocenjevanje in napredovanje so podrobneje določeni v merilih za izbiro kandidatov za sodniško mesto oziroma v merilih za oceno kakovosti sodnikovega dela, ki jih sodni svet sprejme po predhodnem mnenju predsednika vrhovnega sodišča in se objavijo v Uradnem listu.

29. člen
(zavezujoča narava kriterijev)

Kriteriji in merila iz prejšnjega člena zavezujejo predsednike sodišč pri oblikovanju mnenj v postopkih izbire kandidatov za sodniška mesta in v postopkih ocenjevanja sodnikovega dela, sodni svet pri odločanju o napredovanju sodnikov, pri potrjevanju negativne ocene in v postopkih izbire kandidatov za sodniško mesto ter personalne svete pri izdelavi ocene sodnikovega dela.

2. oddelek
Postopek ocenjevanja

30. člen
(redno in predčasno ocenjevanje)

(1) Ocena sodnikovega dela se za sodnika okrožnega in višjega sodišča izdelava vsaka tri leta (v nadaljnjem besedilu: redno ocenjevanje). Za redno ocenjevanje sodnikov so odgovorni predsedniki sodišč, ki ob izteku posameznega ocenjevalnega obdobja podajo predlog za izdelavo ocene. Predlog lahko poda tudi sodnik.

(2) V prvih treh letih po izvolitvi se ocena sodnikovega dela za sodnika okrožnega in višjega sodišča izdelava vsako leto posebej, pri čemer tretja ocena zajema celotno triletno obdobje sodnikovega dela.

(3) Pred potekom ocenjevalnega obdobja iz prvega odstavka tega člena se ocena sodnikovega dela za sodnika okrožnega in višjega sodišča izdelava iz utemeljenih razlogov, ki so zlasti kandidatura sodnika na višje sodniško mesto, na vodstveno mesto, na mesto sodnika mednarodnega sodišča ali bistveno odstopanje pri opravljanju sodniške funkcije. Obrazloženo zahtevo za oceno sodnikovega dela za sodnika okrožnega in višjega sodišča lahko poda sodni svet, predsednik matičnega sodišča, predsednik sodišča neposredno višje stopnje, minister, pristojen za pravosodje (v nadaljnjem besedilu: minister) ali sodnik. Sodni svet in minister lahko zahtevata oceno sodnikovega dela samo v okviru izvajanja svojih pristojnosti.

(4) Vrhovnih sodnikov in višjih sodnikov svetnikov se ne ocenjuje, razen iz utemeljenih razlogov. Utemeljeni razlogi so zlasti kandidatura sodnika na višje sodniško mesto, na vodstveno mesto, na mesto sodnika mednarodnega sodišča ali bistveno negativno odstopanje pri opravljanju sodniške funkcije. Obrazloženo zahtevo za oceno sodnikovega dela iz utemeljenih razlogov za vrhovnega sodnika in višjega sodnika svetnika lahko poda sodni svet, predsednik matičnega sodišča, predsednik vrhovnega sodišča, minister ali sodnik. Sodni svet in minister lahko zahtevata oceno sodnikovega dela samo v okviru izvajanja svojih pristojnosti.

31. člen
(pristojnost za izdelavo ocene)

(1) Oceno sodnikovega dela za sodnika okrožnega sodišča izdelata personalni svet višjega sodišča, pristojen v skladu z zakonom, ki ureja sodišča (v nadaljnjem besedilu: personalni svet višjega sodišča).

(2) Oceno sodnikovega dela za sodnika višjega sodišča, vrhovnega sodnika in sodnika, ki je dodeljen na Ustavno sodišče Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: ustavno sodišče), višje sodišče, vrhovno sodišče, v sodni svet ali na ministrstvo, pristojno za pravosodje (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo), izdelata personalni svet vrhovnega sodišča, pristojen v skladu z zakonom, ki ureja sodišča (v nadaljnjem besedilu: personalni svet vrhovnega sodišča).

32. člen

(podlaga za izdelavo ocene)

(1) Ocena sodnikovega dela se izdelata na podlagi podatkov iz osebne spisa sodnika in drugih podatkov o izpolnjevanju kriterijev iz 28. člena tega zakona. Za ugotovitev izpolnjevanja navedenih kriterijev se pregledujejo tudi spisi pravnomočno zaključenih zadev, ki so bile dodeljene sodniku, ter se pridobi mnenje predsednika matičnega sodišča ali vodje oddelka, na katerem ocenjevani sodnik opravlja sodniško službo, in oddelka sodišča, ki obravnava pravna sredstva zoper odločbe ocenjevanega sodnika (v nadaljnjem besedilu: instančni oddelek).

(2) Ne glede na prejšnji odstavek se za sodnika, ki je dodeljen na drugo sodišče ali v drug organ, pri oceni sodnikovega dela za čas in obseg dodelitve upošteva mnenje o delu sodnika, to mnenje izdelata predstojnik organa ali predsednik sodišča, pri katerem je ali je bil sodnik dodeljen. Če je dodeljeni sodnik v celoti ali deloma oproščen opravljanja sodniške službe ali mu dolžnosti iz sodniške službe mirujejo, se obseg njegovega dela oceni na podlagi poročila o nalogah sodnika v času dodelitve, to poročilo izdelata predstojnik organa ali predsednik sodišča, kamor je ali je bil sodnik dodeljen.

33. člen

(osebni spis sodnika)

(1) V osebni spis sodnika se po odredbi predsednika matičnega sodišča, predsednika sodišča neposredno višje stopnje, personalnega sveta, sodnega sveta, predstojnika organa ali predsednika sodišča, na katero je sodnik dodeljen, ali na zahtevo sodnika vnašajo vsi podatki, pomembni za izdelavo ocene sodnikovega dela. Pred vložitvijo podatka v osebni spis sodnika se sodniku omogoči možnost odgovora na obvestilo o nameravani vložitvi v osebni spis v 15 dneh od prejema obvestila o nameravani vložitvi v osebni spis. Podatek se vloži v osebni spis sodnika, skupaj z odgovorom sodnika, sodnik pa se o tem obvesti.

(2) Osebni spis sodnika se vodi v uradu matičnega sodišča, za predsednika sodišča v uradu sodišča neposredno višje stopnje, za predsednika vrhovnega sodišča pa v uradu vrhovnega sodišča.

(3) Podatki iz osebne spisa sodnika niso dostopni javnosti. V podatke iz osebne spisa lahko vpogledajo le osebe in organi iz prvega odstavka tega člena, disciplinski tožilec in disciplinsko sodišče zaradi izvajanja pooblastil po tem zakonu, zakonu, ki ureja sodišča, in zakonu, ki ureja sodni svet. Sodnik ima pravico do vpogleda v svoj osebni spis.

34. člen
(postopek)

(1) Postopek ocenjevanja se izvede na podlagi pisnih predlogov in dokazil. Personalni svet ustno obravnavo opravi le, če tako odločijo člani senata personalnega sveta.

(2) Predlog za izdelavo ocene sodnikovega dela se predloži personalnemu svetu, ki presodi, ali so podani pogoji za njeno izdelavo v skladu s 30. členom tega zakona. Če ni ovir za izvedbo ocenjevanja, se predlog vroči sodniku, predsedniku matičnega sodišča ali predstojniku organa, kamor je ali je bil sodnik dodeljen v ocenjevalnem obdobju, če ti niso vlagatelji predloga, in instančnemu oddelku.

(3) Obliko in vsebino mnenj predsednika sodišča in instančnega oddelka iz prvega odstavka 32. člena ter poročila in mnenja predstojnika organa iz drugega odstavka 32. člena tega zakona podrobneje opredeli sodni svet v merilih za oceno kakovosti dela sodnikov, pri čemer natančneje opredeli tudi postopek sprejemanja mnenja instančnega oddelka.

(4) Po prejemu mnenj in poročil se ocenjevani sodnik seznanj z vsem gradivom, ki bo podlaga za ocenjevanje. Personalni svet prejeta mnenja in poročila, skupaj s podatki in dokumenti, ki niso v osebni spisu sodnika, osebno vroči sodniku. Obenem ga seznanj s tem, kateri spisi se bodo v postopku ocenjevanja pregledali. Ocenjevani sodnik lahko poda obrazložene pripombe v 15 dneh od prejema gradiva.

(5) Ocena sodnikovega dela se sodniku, vlagatelju zahteve iz 30. člena tega zakona, predsedniku matičnega sodišča ali predstojniku organa, če gre za sodnika, ki je dodeljen, ali predsedniku sodišča neposredno višje stopnje, če gre za sodnika, ki je predsednik ali podpredsednik sodišča, vroči osebno.

35. člen
(pravno varstvo v postopku ocenjevanja)

(1) Ocenjevani sodnik, predsednik matičnega sodišča in predstojnik organa, kamor je sodnik dodeljen, ki se z oceno ne strinja, se lahko v osmih dneh pritoži pri pritožbenem personalnem svetu vrhovnega sodišča, pristojnem v skladu z zakonom, ki ureja sodišča (v nadaljnjem besedilu: pritožbeni personalni svet vrhovnega sodišča).

(2) Ko odloča o pritožbi zoper oceno iz prvega odstavka 31. člena tega zakona, pritožbeni personalni svet vrhovnega sodišča, pritožbo zavrne, pritožbi ugodi in oceno spremeni ali pritožbi ugodi in oceno razveljavi ter od personalnega sveta višjega sodišča, ki je pristojen v skladu z zakonom, ki ureja sodišča, zahteva ponovno izdelavo ocene.

(3) Ko odloča o pritožbi zoper oceno iz drugega odstavka 31. člena tega zakona pritožbeni personalni svet vrhovnega sodišča pritožbi ugodi in oceno spremeni ali pritožbi ugodi in oceno razveljavi ter od personalnega sveta vrhovnega sodišča zahteva ponovno izdelavo ocene.

(4) Če vlagatelj zahteve za ocenjevanje nima možnosti pritožbe v skladu s prvim odstavkom tega člena, lahko od personalnega sveta vrhovnega sodišča zahteva, da preveri utemeljenost ocene sodnikovega dela.

(5) V zvezi z reševanjem zahteve iz prejšnjega odstavka se smiselno uporabljajo določbe tega člena glede pritožbe zoper oceno.

3. oddelek
Ocena in učinki ocenjevanja

36. člen
(stopnje ocene)

- (1) Z oceno sodnikovega dela personalni svet ugotovi, da sodnikovo delo:
1. ne ustreza sodniški funkciji (v nadaljnjem besedilu: negativna ocena);
  2. ustreza sodniški funkciji, vendar ne dosega pogojev za napredovanje (v nadaljnjem besedilu: ocena *ne napreduje*);
  3. ustreza sodniški funkciji (v nadaljnjem besedilu: ocena *napreduje*);
  4. ustreza sodniški funkciji na nadpovprečni ravni (v nadaljnjem besedilu: nadpovprečna ocena);
  5. ustreza sodniški funkciji na izjemni ravni (v nadaljnjem besedilu: izjemna ocena).
- (2) Negativna ocena se izda, če personalni svet ugotovi, da sodnik ne izpolnjuje enega ali več kriterijev iz 28. člena tega zakona, razen kriterija iz 5. točke prvega odstavka 28. člena.
- (3) Ocena *ne napreduje* se izda, če personalni svet ugotovi, da sodnik enega ali več kriterijev iz 28. člena tega zakona izpolnjuje na podpovprečni ravni.
- (4) Ocena *napreduje* se izda, če personalni svet ugotovi, da sodnik izpolnjuje kriterije iz 28. člena tega zakona.
- (5) Nadpovprečna ocena se izda, če personalni svet ugotovi, da sodnik nadpovprečno izpolnjuje kriterije iz 28. člena tega zakona.
- (6) Izjemna ocena se izda, če personalni svet ugotovi, da sodnik izjemno izpolnjuje kriterije iz 28. člena tega zakona.

37. člen
(negativna ocena)

- (1) Če je sodniku izdana negativna ocena, mu sodniška funkcija preneha.
- (2) Negativno oceno je pred njenim učinkovanjem treba predložiti v potrditev sodnemu svetu.
- (3) Sodni svet mora v postopku odločanja o potrditvi negativne ocene sprejeti odločitev v 30 dneh po pridobitvi popolne dokumentacije za odločanje.
- (4) Sodni svet lahko oceno potrdi, ne potrdi ali je ne potrdi in jo vrne personalnemu svetu v ponovno izdelavo. Sodni svet ocene ne potrdi in jo vrne personalnemu svetu v ponovno izdelavo, če ugotovi, da so bile v postopku ocenjevanja storjene take pomanjkljivosti, ki bi lahko vplivale na zakonitost postopka, ali da bi bilo treba vsebinsko dopolniti postopek ocenjevanja. Če sodni svet ocene ne potrdi in je ne vrne personalnemu svetu v ponovno izdelavo, se šteje, da sodnikovo delo ustreza sodniški funkciji, vendar ne izpolnjuje pogojev za napredovanje.

38. člen
(učinki ocen)

(1) Če je sodniku izdana ocena *ne napreduje*, ne more biti uvrščen v višji plačni razred, imenovan na višje sodniško mesto ali na položaj svetnika, dokler za njegovo delo ni izdana ocena *napreduje*.

(2) Če sta sodniku zaporedno izdani dve oceni *ne napreduje*, se mu izreče znižanje plače do višine 20 % za čas do enega leta.

(3) Personalni svet predloži oceni sodnikovega dela iz prejšnjega odstavka sodnemu svetu, ki izda odločbo o znižanju plače.

(4) Če je sodniku izdana ocena *napreduje*:

- napreduje v višji plačni razred v skladu s 47. členom tega zakona,
- se imenuje na položaj svetnika v skladu z 48. členom tega zakona.

(5) Če je sodniku izdana nadpovprečna ocena, lahko:

- sodnik napreduje za dva plačna razreda,
- sodnik, ki opravlja sodniško funkcijo na sodniškem mestu na okrožnem sodišču, napreduje na sodniško mesto na višjem sodišču že po treh letih opravljanja sodniške funkcije ne glede na 8. člen tega zakona,
- sodnik, ki opravlja sodniško funkcijo na sodniškem mestu na okrožnem ali višjem sodišču, napreduje na sodniško mesto na vrhovnem sodišču že po desetih letih opravljanja sodniške funkcije ne glede na 9. in 50. člen tega zakona,
- sodnik napreduje na položaj svetnika okrožnega ali višjega sodišča z iztekom drugega rednega ocenjevalnega obdobja na sodniškem mestu,
- okrožni sodnik svetnik na istem sodniškem mestu napreduje v sodniški naziv višji sodnik, če so pretekla najmanj tri leta od imenovanja sodnika na položaj svetnika.

(6) Če je sodniku izdana izjemna ocena, lahko:

- okrožni sodnik ne glede na pogoj iz pete alineje prejšnjega odstavka na istem sodniškem mestu napreduje v sodniški naziv višji sodnik,
- okrožni sodnik v nazivu višji sodnik, ki opravlja sodniško funkcijo na sodniškem mestu na okrožnem sodišču, napreduje na položaj višjega sodnika svetnika.

IV. poglavje
PRAVICE SODNIKA

39. člen
(pravice sodnika)

Sodnik ima pravico do plače, napredovanja in izobraževanja ter druge pravice, ki izhajajo iz sodniške funkcije, in nikomur ni dovoljeno vanje posegati, razen v primerih in po postopkih, določenih z zakonom.

1. oddelek
Plača in druga izplačila

40. člen
(plača sodnika)

(1) Sodnik ima pravico do osnovne plače, ki ustreza plačnemu razredu za sodniški naziv, v katerega je imenovan ali je napredoval, ali za položaj, na katerega je imenovan, kot jo določa zakon, ki ureja skupne temelje sistema plač v javnem sektorju.

(2) Sodnik, ki sodniško funkcijo opravlja na sodniškem mestu na okrožnem sodišču v nazivu višji sodnik, se ob imenovanju na višje sodniško mesto uvrsti v plačni razred, ki je za en plačni razred višji od plačnega razreda, v katerega je bil uvrščen pred imenovanjem.

(3) Sodnik ima pravico do dodatkov kot dela plače pod pogoji in v višini, kot jih določa zakon, ki ureja skupne temelje sistema plač v javnem sektorju.

(4) Sodniku se plača v času trajanja sodniške funkcije ne sme znižati, razen v primerih, ki jih določa zakon.

41. člen
(plača sodnika za čas reševanja zadev iz pristojnosti specializiranega kazenskega oddelka)

(1) Okrožnim sodnikom, ki so razporejeni ali dodeljeni za sojenje v specializirani kazenski oddelki, ki ga ureja zakon, ki ureja sodišča, pripada za čas, v katerem rešujejo zadeve iz pristojnosti tega oddelka, osnovna plača vrhovnega sodnika, kot jo določa zakon, ki ureja sistem plač v javnem sektorju, okrožnim sodnikom svetnikom, višjim sodnikom in višjim sodnikom svetnikom pa osnovna plača vrhovnega sodnika svetnika.

(2) Sodnikom, ki kot člani senatov sodelujejo pri odločanju v zadevah iz pristojnosti specializiranega kazenskega oddelka na prvi stopnji ali pri odločanju o nujnih procesnih dejanjih na prvi stopnji, pripada za čas sodelovanja na narokih, obravnavah in sejah glede na njihov sodniški naziv osnovna plača, določena v prejšnjem odstavku.

(3) Sodnikom poročevalcem, ki na višjem sodišču odločajo o pravnih sredstvih v zadevah iz pristojnosti specializiranega kazenskega oddelka, pripada za čas, v katerem rešujejo zadeve iz pristojnosti specializiranega oddelka, osnovna plača vrhovnega sodnika.

(4) Sodnikom na višjem sodišču, ki kot člani senatov odločajo o pravnih sredstvih v zadevah iz pristojnosti specializiranega kazenskega oddelka, pripada za čas sodelovanja na narokih, obravnavah in sejah osnovna plača višjega sodnika svetnika.

(5) Način evidentiranja časa iz prejšnjih odstavkov določa Sodni red.

42. člen
(uvrstitev v plačni razred)

(1) Sodnika v skladu s tem zakonom in z zakonom, ki ureja sistem plač v javnem sektorju, v plačni razred uvrsti predsednik matičnega sodišča, predsednika sodišča predsednik neposredno višjega sodišča, predsednika in podpredsednika vrhovnega sodišča pa sodni svet.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek sodnika v plačni razred uvrsti sodni svet, kadar odloči o imenovanju na višje sodniško mesto in o napredovanju na podlagi nadpovprečne ali izjemne ocene.

(3) V okviru razponov, ki jih določa zakon, ki ureja sistem plač v javnem sektorju, lahko okrožni sodnik napreduje za največ tri, višji sodnik pa za največ dva plačna razreda.

43. člen (pripravljenost in dežurstvo)

(1) Za ure pripravljenosti sodniku pripada dodatek v višini, kot ga določa zakon, ki ureja sistem plač v javnem sektorju. Če sodnik med pripravljenostjo prevzame opravljanje nujnih procesnih dejanj, se ta čas vrednoti in evidentira kot ure med dežurstvom, sodniku pa za ta čas dodatek za pripravljenost ne pripada.

(2) Za ure dežurstva, ki presegajo polni delovni čas, pripada sodniku dodatek v višini, kot ga določa zakon, ki ureja sistem plač v javnem sektorju.

44. člen (nadomestila plače)

(1) Sodnik ima za čas odsotnosti zaradi izrabe letnega dopusta, poklicne bolezni ali poškodbe pri delu ali zaradi svoje bolezni ali poškodbe, ki ni povezana z delom, pravico do nadomestila plače v skladu z zakonom, ki ureja pravice funkcionarjev.

(2) Sodnik ima pravico tudi do drugih nadomestil plače za odsotnost v skladu z zakonom, ki ureja nadomestila plače funkcionarjev.

(3) V času, ko je sodniku izrečena začasna odstranitev iz sodniške službe, je sodnik upravičen do nadomestila plače v višini polovice svoje osnovne plače.

(4) V času, ko sodnik zaradi pripora ne more opravljati sodniške funkcije, je upravičen do nadomestila plače v višini ene tretjine svoje osnovne plače.

45. člen (povračila stroškov in drugi prejemki)

(1) Poleg povračil stroškov in drugih prejemkov, ki so določeni z zakonom, ki ureja pravice funkcionarjev, ima sodnik pravico do:

- povračila stroškov prevoza ob dela prostih dnevih in praznikih, ki so dela prosti dnevi, ter enkrat tedensko ob sobotah in nedeljah iz kraja, kjer ima službeno stanovanje, do kraja stalnega prebivališča in nazaj, in sicer v enaki višini, kot je za javne uslužbence v državni upravi določeno povračilo stroškov prevoza na delo in z dela;
- povračila stroškov selitve iz kraja stalnega prebivališča v kraj, kjer ima službeno stanovanje, in nazaj;
- povračila stroškov za izobraževanje.

(2) Pogoje in višino povračila iz druge in tretje alineje prejšnjega odstavka določi predsednik vrhovnega sodišča.

(3) Izplačilo stroškov in drugih prejemkov, do katerih je sodnik upravičen v skladu s tem zakonom in zakonom, ki ureja pravice funkcionarjev, odobri predsednik matičnega sodišča.

2. oddelek Napredovanje

46. člen (pravica do napredovanja)

(1) Z nastopom sodniške službe pridobi sodnik pravico do napredovanja v skladu s tem zakonom.

(2) Napredovanje zajema:

- napredovanje okrožnih in višjih sodnikov v plačnih razredih;
- napredovanje na položaj svetnika;
- napredovanje okrožnega sodnika v naziv višjega sodnika na istem sodniškem mestu;
- napredovanje na višje sodniško mesto.

47. člen (napredovanje v plačnih razredih)

(1) Okrožni sodnik ali višji sodnik napreduje v višji plačni razred vsaka tri leta, če v skladu s tem zakonom ni ovir za napredovanje.

(2) Če je okrožnemu sodniku ali višjemu sodniku izdana nadpovprečna ali izjemna ocena, lahko napreduje za dva plačna razreda.

(3) Vrhovni sodniki ne napredujejo v plačnih razredih.

48. člen (položaj svetnika)

(1) Okrožni sodnik pridobi položaj svetnika pri četrtem rednem ocenjevanju sodniške funkcije, če je z oceno ugotovljeno, da ustreza sodniški funkciji in če pri prejšnjih ocenjevanjih ni bilo ugotovljeno, da ne izpolnjuje pogojev za napredovanje (redno napredovanje na položaj svetnika). Lahko ga pridobi tudi že pri drugem rednem ocenjevanju sodniške funkcije, če je z oceno ugotovljeno, da sodniški funkciji ustreza na nadpovprečni ali izjemni ravni in če pri prejšnjih ocenjevanjih ni bilo ugotovljeno, da ne izpolnjuje pogojev za napredovanje (hitrejše napredovanje na položaj svetnika).

(2) Višji sodnik pridobi položaj svetnika pri tretjem rednem ocenjevanju sodniške funkcije po imenovanju na sodniško mesto na višjem sodišču, če je z oceno ugotovljeno, da ustreza sodniški funkciji in če pri prejšnjih ocenjevanjih ni bilo ugotovljeno, da ne izpolnjuje pogojev za napredovanje (redno napredovanje na položaj svetnika). Lahko ga pridobi tudi že pri drugem rednem ocenjevanju sodniške funkcije po imenovanju na sodniško mesto na višjem sodišču, če iz ocene njegovega dela izhaja, da sodniški funkciji ustreza na nadpovprečni ali izjemni ravni in

če pri prejšnjih ocenjevanjih ni bilo ugotovljeno, da ne izpolnjuje pogojev za napredovanje (hitrejše napredovanje na položaj svetnika).

(3) Vrhovni sodnik pridobi položaj svetnika po šestih letih opravljanja sodniške funkcije vrhovnega sodnika, če v skladu s tem zakonom ni ovir za napredovanje.

49. člen

(višji sodniški naziv na istem sodniškem mestu)

(1) Okrožni sodnik svetnik lahko na istem sodniškem mestu napreduje v naziv višjega sodnika, če so pretekla najmanj tri leta od njegovega imenovanja na položaj svetnika in mu je izdana nadpovprečna ocena (hitrejše napredovanje v višji sodniški naziv).

(2) Okrožni sodnik lahko ne glede na prejšnji odstavek napreduje v naziv višjega sodnika na istem sodniškem mestu, če iz ocene njegovega dela izhaja, da sodniški funkciji ustreza na izjemni ravni (izjemno napredovanje v višji sodniški naziv).

(3) Pri napredovanju po prejšnjih dveh odstavkih sodnik okrožnega sodišča na istem sodniškem mestu ne more doseči položaja višjega sodnika svetnika, razen če mu je pri drugem ali poznejšem rednem ocenjevanju po imenovanju v naziv višjega sodnika izdana izjemna ocena.

(4) Sodnik iz prvega in drugega odstavka tega člena se z letnim razporedom dela v skladu z zakonom, ki ureja sodišča, razporedi praviloma za sojenje v pomembnejših zadevah, lahko pa se tudi brez privolitve dodeli na sodišče višjega položaja, ki ustreza njegovemu nazivu, za sodelovanje pri izvajanju sodne oblasti s poročanjem na sejah senatov, pripravljanjem zahtevnejših strokovnih analiz in osnutkov sodnih odločb.

(5) Dodelitev iz prejšnjega odstavka se lahko odredi za polni obseg sodniške službe ali za njen del in ob omejitvah v skladu z drugim in tretjim odstavkom 75. člena tega zakona.

(6) O dodelitvi iz četrtega odstavka tega člena odloči predsednik vrhovnega sodišča na predlog predsednika sodišča, na katero bo sodnik dodeljen. Zoper odločitev predsednika vrhovnega sodišča ima sodnik pravno sredstvo v skladu s prvim odstavkom 84. člena tega zakona.

50. člen

(višje sodniško mesto)

Napredovanje na višje sodniško mesto se izvede v skladu z 2. oddelkom II. poglavja tega zakona.

51. člen

(odločanje o napredovanju)

(1) Ko sodnik izpolni pogoje za redno napredovanje, predsednik matičnega sodišča po uradni dolžnosti odloči o napredovanju sodnika v višji plačni razred ali na položaj svetnika. Predlog za napredovanje lahko poda tudi sodnik.

(2) O hitrejšem napredovanju za dva plačna razreda ali na položaj svetnika odloča sodni svet na predlog sodnika ali predsednika matičnega sodišča.

(3) O hitrejšem ali izjemnem napredovanju sodnika okrožnega sodišča v naziv višjega sodnika ali na položaj višjega sodnika svetnika na istem sodniškem mestu odloča sodni svet na predlog sodnika, predsednika matičnega sodišča ali personalnega sveta, ki je pristojen za oceno sodnikovega dela.

(4) O napredovanju se odloča po izvedenem postopku ugotavljanja uspešnosti in strokovnosti sodnika, pri čemer je predsednik sodišča vezan na oceno sodnikovega dela.

52. člen (odločba o napredovanju)

Sestavni del odločbe o napredovanju ali imenovanju je uvrstitev v plačni razred, ta odločba se v Uradnem listu ne objavi.

53. člen (varstvo pravice do napredovanja)

(1) Zoper odločbo predsednika sodišča in o napredovanju ali o uvrstitvi v plačni razred se sodnik lahko pritoži v osmih dneh od njenega prejema. O pritožbi odloča sodni svet z dvotretjinsko večino glasov vseh članov.

(2) Zoper odločbo sodnega sveta o pritožbi iz prejšnjega odstavka in o napredovanju ali o uvrstitvi v plačni razred ima sodnik pravno varstvo v skladu z zakonom, ki ureja sodni svet.

3. oddelek Letni dopust in druge odsotnosti z dela

54. člen (letni dopust in druge odsotnosti z dela)

(1) Sodnik ima pravico do 40 delovnih dni letnega dopusta, vendar ne manj kot 30 delovnih dni. Pri odmeri letnega dopusta se upoštevajo:

- delovna doba;
- sodniško mesto ali sodniški položaj;
- uspešnost opravljanja sodniške funkcije;
- opravljanje vodstvene funkcije;
- socialne in zdravstvene razmere;
- starost in invalidnost.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek ima sodnik pravico do več kot 40 delovnih dni letnega dopusta, če mu je letni dopust odmerjen tudi na podlagi pete in šeste alineje prejšnjega odstavka.

(3) Sodnik ima pravico do plačane odsotnosti z dela zaradi osebnih razlogov do sedem delovnih dni v posameznem koledarskem letu.

(4) Če sodnik kandidira za poslanca ali predsednika republike, ima pravico do izrednega neplačanega dopusta za pripravo na volitve največ osemnajst delovnih dni od dneva potrditve kandidature.

(5) V drugih izjemnih primerih se lahko sodniku odobri neplačana odsotnost z dela do 30 dni v posameznem koledarskem letu.

(6) Merila za trajanje dopusta in drugih odsotnosti z dela ter primere in pogoje iz prejšnjih odstavkov določi predsednik vrhovnega sodišča po predhodnem mnenju sodnega sveta.

55. člen (koriščenje letnega dopusta)

(1) Sodnik izrabi letni dopust tako, da ni ovirano opravljanje sodniške službe, pri čemer večji del letnega dopusta izrabi v času poletnega poslovanja sodišč, razen kadar po letnem razporedu opravlja sodniško službo v nujnih zadevah.

(2) Sodnik napove čas izrabe večjega dela letnega dopusta najpozneje do 31. maja za tekoče leto, o spremembi časa izrabe pa pravočasno obvesti predsednika matičnega sodišča.

(3) Če bi bilo zaradi napovedane izrabe ali spremembe izrabe letnega dopusta občutno ovirano redno izvajanje sodne oblasti, predsednik matičnega sodišča ne ugodí napovedani izrabi ali spremembi izrabe letnega dopusta.

(4) Sodnik se lahko proti odločitvi predsednika sodišča iz prejšnjega odstavka pritoži v treh dneh. O pritožbi sodnika okrožnega sodišča, sodnika višjega sodišča in sodnika, dodeljenega na višje sodišče, odloči personalni svet višjega sodišča, o pritožbi sodnika, dodeljenega na vrhovno sodišče, ustavno sodišče, v sodni svet ali na ministrstvo, personalni svet vrhovnega sodišča, o pritožbi vrhovnega sodnika pa pritožbeni personalni svet vrhovnega sodišča. Pritožba ne zadrži izvršitve odločitve.

56. člen (odobritev drugih odsotnosti z dela)

(1) Druge odsotnosti z dela v skladu s 54. členom tega zakona sodniku odobri predsednik matičnega sodišča, predsedniku sodišča predsednik neposredno višjega sodišča, predsedniku in podpredsedniku vrhovnega sodišča pa predsednik sodnega sveta.

(2) Če je zahteva za odobritev druge odsotnosti z dela zavrnjena, ima sodnik pravico, da se zoper odločitev pritoži v treh dneh. O pritožbi odloči personalni svet, pristojen v skladu s četrtrim odstavkom prejšnjega člena. Pritožba ne zadrži izvršitve odločitve.

4. oddelek Pravica do izobraževanja

57. člen (izobraževalni dogodki, posvetovanja in srečanja)

(1) Sodnik ima pravico do udeležbe na izobraževalnih dogodkih, posvetovanjih ali drugih srečanjih strokovnjakov, ki mu zagotavljajo ohranjanje in krepitev sposobnosti za opravljanje sodniške funkcije.

(2) V primerih iz prejšnjega odstavka ima sodnik pravico biti odsoten v času, ki je potreben za udeležbo, s pravico do povračila plače in stroškov v skladu za zakonom, ki ureja pravice funkcionarjev.

(3) O udeležbi sodnika na podlagi prijav sodnikov odloči predsednik matičnega sodišča, ki pri tem upošteva, da se sodniki z določenega pravnega področja enakomerno udeležujejo izobraževalnih ali posvetovalnih oblik iz prvega odstavka tega člena.

(4) Pedagoško delo v izobraževalnih dejavnostih Centra za izobraževanje v pravosodju, ministrstva ali v okviru sodišča, ki ga sodnik opravlja poleg sodniške službe, se šteje kot dodatna naloga sodnika pri izvajanju sodniške službe, če pri tem ni ovirano opravljanje sodniške službe in je o tem predhodno pisno obveščen predsednik matičnega sodišča.

58. člen

(doktorsko izobraževanje, specialistični študij in strokovno usposabljanje)

(1) Sodnik, ki se izobražuje na doktorskem študiju prava ali na specialističnem študiju prava v državi ali v tujini ali se strokovno usposablja na nekem drugem strokovnem področju, ki je povezano s sodniškim delom, ima pravico do odsotnosti z dela s pravico do nadomestila plače v višini plače, vendar največ 30 dni v posameznem koledarskem letu med trajanjem izobraževalnega programa.

(2) O odsotnosti iz prejšnjega odstavka odloča predsednik matičnega sodišča, za predsednika sodišča predsednik neposredno višjega sodišča, za predsednika in podpredsednika vrhovnega sodišča pa predsednik sodnega sveta.

59. člen

(varstvo pravice do izobraževanja)

(1) Zoper odločitev o zavrnitvi zahteve za odobritev odsotnosti iz tretjega odstavka 57. in drugega odstavka prejšnjega člena tega zakona lahko sodnik v osmih dneh po prejemu odločitve pristojnega predsednika iz drugega odstavka prejšnjega člena vloži pritožbo.

(2) O pritožbi sodnika okrožnega in višjega sodišča ter sodnika, dodeljenega na višje sodišče, odloča personalni svet višjega sodišča, o pritožbi sodnika, dodeljenega na vrhovno sodišče, ustavno sodišče, v sodni svet ali na ministrstvo, personalni svet vrhovnega sodišča, o pritožbi vrhovnega sodnika ter predsednika in podpredsednika vrhovnega sodišča pa pritožbeni personalni svet vrhovnega sodišča.

60. člen

(sodniška štipendija)

(1) Sodniku se za izobraževalne oblike iz prvega odstavka 58. člena tega zakona lahko podeli sodniška štipendija.

(2) Sodniška štipendija zajema povračilo stroškov izobraževanja, vključno z nabavo potrebne strokovne literature, če mora sodnik v času izobraževanja bivati zunaj svojega stalnega prebivališča, pa tudi povračilo stroškov bivanja.

(3) Sredstva za sodniške štipendije se zagotavljajo v proračunu Republike Slovenije v okviru sredstev ministrstva.

(4) Sodniške štipendije se podeljujejo na podlagi razpisa ministrstva, ki zbere prijave in jih s svojim mnenjem pošlje sodnemu svetu.

(5) O podelitvi sodniške štipendije odloči sodni svet, ki pri odločitvi o dodelitvi sodniške štipendije iz prejšnjega odstavka upošteva:

- potrebe posameznega sodišča za izobraževanje na nekem področju;
- povezanost študija s pravnim področjem, na katerem sodnik opravlja sodniško funkcijo;
- čas opravljanja sodniške funkcije kandidata;
- dosedanje kandidatovo publicistično delo in strokovno dejavnost;
- oceno kandidatovega dela.

(6) Na podlagi odločitve iz prejšnjega odstavka ministrstvo s sodnikom sklene pogodbo o štipendiranju, v kateri se opredelijo pogoji, pravice in obveznosti ter višina štipendije.

(7) Sodnik je dolžan ministrstvu povrniti stroške izobraževanja, če izobraževanje prekine ali ga ne zaključi v roku, določenem v pogodbi o štipendiranju, ali mu med izobraževanjem po lastni volji ali krivdi preneha sodniška funkcija.

(8) Postopek in kriteriji za podelitev sodniških štipendij so podrobneje določeni v pravilniku, ki ga izda minister.

V. poglavje DOLŽNOSTI SODNIKA IN NEZDRUŽLJIVOST SODNIŠKE FUNKCIJE

1. oddelek Dolžnosti sodnika

61. člen (varstvo neodvisnosti in nepristranskosti)

(1) Sodnik se mora vesti tako, da varuje nepristranskost in neodvisnost sojenja, sodniški ugled in samostojnost sodne oblasti.

(2) Sodnik ne sme ovirati delovanja sodišča zaradi uveljavljanja svojih pravic.

62. člen (spoštovanje profesionalne sodniške etike)

Sodnik je dolžan ves čas trajanja sodniške funkcije spoštovati kodeks sodniške etike, ki ga sprejme sodni svet.

63. člen
(mentorstvo)

Mentorstvo v skladu z zakonom, ki ureja pravniški državni izpit, je sestavni del dolžnosti sodnika.

64. člen
(poklicna tajnost in varstvo podatkov)

(1) Sodnik je dolžan ohraniti zase vse, kar je v okviru opravljanja sodniške funkcije izvedel o strankah ter njihovih pravnih in dejanskih razmerjih, ter varovati tajne in druge podatke, ki so kot taki določeni s predpisom, ne glede na to, kako se je z njimi seznanil.

(2) Sodnik se v javnosti ne sme vnaprej izražati o pravnih in dejanskih vprašanjih, ki so predmet zadeve, o katerih še ni pravnomočno odločeno, ali o zadevi, v kateri je vloženo izredno pravno sredstvo.

65. člen
(prepoved sprejemanja daril)

Glede prepovedi sprejemanja daril ali drugih koristi v zvezi s sodniško funkcijo se za sodnika in njegove družinske člane uporablja zakon, ki ureja integriteto in preprečevanje korupcije.

66. člen
(opravljanje sodniške službe)

(1) Sodniki pri opravljanju sodniške službe niso časovno omejeni, morajo pa spoštovati poslovni čas sodišča pri razporedu sej in obravnav, zaradi potreb izvajanja nalog sodne uprave pa še razpored dežurstev in pripravljenosti ter delovni čas sodnega osebja, kolikor je to potrebno za izvajanje mentorstva ter za potrebe nemotenega izvajanja strokovno-administrativnega, tehničnega in organizacijskega poslovanja sodišča.

(2) Sodnik ima pravico do dnevnega počitka nepretrgoma najmanj 12 ur in do tedenskega počitka nepretrgoma 24 ur.

67. člen
(pripravljenost in dežurstvo)

(1) S pripravljenostjo in dežurstvom se zunaj poslovnega časa sodišča zagotavlja opravljanje nujnih procesnih dejanj, ki jih določajo procesni predpisi.

(2) Pripravljenost pomeni dosegljivost sodnika po telefonu ali z drugimi komunikacijskimi sredstvi za potrebe opravljanja nujnih procesnih dejanj in prihoda na delovno mesto ali na kraj, kjer je treba opraviti nujno procesno dejanje. Ure pripravljenosti se ne štejejo v delovni čas.

(3) V času dežurstva sodnik opravlja nujna procesna dejanja na delovnem mestu ali na kraju, kjer je treba opraviti nujno procesno dejanje. Ure dežurstva se štejejo v delovni čas.

(4) Predsednik sodišča lahko odredi zagotavljanje opravljanja nujnih procesnih dejanj izključno z dežurstvom, če zaradi pogostosti nujnih procesnih dejanj ni mogoče zagotoviti njihove učinkovite izvedbe s pripravljenostjo. Dežurstvo mora predhodno odobriti predsednik neposredno višjega sodišča na podlagi pisnega predloga predsednika sodišča. Ko sodnik v času dežurstva ne opravlja nujnih procesnih dejanj, mora biti dosegljiv na delovnem mestu.

(5) Način zagotavljanja nalog iz prvega odstavka tega člena in najdaljši sprejemljivi čas prihoda na delovno mesto ali na drug kraj, kjer se izvaja nujno procesno dejanje, se določita s Sodnim redom.

68. člen
(službeno oblačilo)

Sodnik ima službeno oblačilo (sodniška toga) in ga je dolžan nositi v skladu s Sodnim redom.

2. oddelek
Nezdružljivost sodniške funkcije
69. člen
(nezdružljivost)

(1) Sodnik ne sme opravljati funkcij ali dejavnosti, ki so v skladu z ustavo ali tem zakonom nezdružljive s sodniško funkcijo.

(2) Sodnik ne sme opravljati odvetniških ali notarskih poslov niti gospodarske ali druge pridobitne dejavnosti.

(3) Sodnik ne sme opravljati poslovodskih poslov in ne sme biti član upravnega ali nadzornega odbora gospodarske družbe ali druge pravne osebe, ki se ukvarja s pridobitno dejavnostjo.

(4) Sodnik ne sme sprejeti nobenega dela, ki bi ga oviralo pri opravljanju sodniške službe, bi nasprotovalo ugledu sodniške funkcije ali bi vzbujalo vtis, da pri opravljanju funkcije ni nepristranski.

(5) Sodnik sme opravljati pedagoška, znanstvena, publicistična, raziskovalna ali druga podobna dela v pravni stroki, če niso v nasprotju s prepovedjo iz prejšnjega odstavka.

(6) Za opravljanje del iz prejšnjega odstavka ali drugih del, ki jih sodnik lahko opravlja poleg sodniške službe, sodnik ne sme skleniti delovnega razmerja.

70. člen
(ugotavljanje nezdružljivosti)

(1) O sprejemu dela, ki ga lahko opravlja poleg sodniške službe, mora sodnik predhodno pisno obvestiti predsednika matičnega sodišča, predsednik sodišča predsednika neposredno višjega sodišča, predsednik in podpredsednik vrhovnega sodišča pa predsednika sodnega sveta.

(2) Če predsednik sodišča ali predsednik sodnega sveta meni, da gre za delo, ki ga sodnik v skladu s tem zakonom ne sme opravljati, sodnemu svetu predlaga, da odloči o nezdružljivosti dela s sodniško funkcijo, in o tem obvesti sodnika.

(3) Če sodni svet odloči, da je delo nezdružljivo s sodniško funkcijo, ga sodniku prepove sprejeti.

(4) Če sodnik kljub prepovedi opravlja delo, ki je nezdružljivo s sodniško funkcijo, mu sodniška funkcija preneha v skladu z 99. členom tega zakona.

71. člen (mirovanje sodniške funkcije)

(1) Če je sodnik izvoljen za predsednika republike, poslanca državnega zbora, sodnika ustavnega sodišča, sodnika mednarodnega sodišča ali na drugo mednarodno pravosodno funkcijo, predsednika vlade ali varuha človekovih pravic ali njegovega namestnika ali je imenovan za ministra ali državnega sekretarja, predsednika ali namestnika predsednika komisije za preprečevanje korupcije, mu sodniška funkcija miruje. V času mirovanja sodniške funkcije sodniku mirujejo pravice in dolžnosti, ki so neposredno vezane na opravljanje sodniške službe.

(2) Prvi odstavek tega člena se uporablja tudi, če je sodnik izvoljen za poslanca evropskega parlamenta ali evropskega varuha človekovih pravic ali je imenovan za člana Evropske komisije ali za evropskega javnega tožilca.

(3) Prvi odstavek tega člena se uporablja tudi, če je sodnik napoten v mednarodno civilno misijo ali mednarodno organizacijo ali opravlja strokovne naloge na mednarodnem sodišču ali stalnem predstavništvu Republike Slovenije pri mednarodni organizaciji s področja človekovih pravic.

(4) O nastopu mirovanja sodniške funkcije v skladu s prvim do tretjim odstavkom tega člena predsednik sodišča obvesti sodni svet, ki o tem izda ugotovitveno odločbo.

72. člen (izjema)

(1) Ne glede na prvi odstavek prejšnjega člena sodniku sodniška funkcija ne miruje in mu v skladu s 5. točko prvega odstavka 99. člena tega zakona tudi ne preneha, če je imenovan za sodnika mednarodnega sodišča in funkcijo sodnika mednarodnega sodišča opravlja za krajši delovni čas. V tem primeru se sodnik delno oprosti opravljanja sodniške službe.

(2) Obseg oprostitve sodniške službe ugotovi predsednik matičnega sodišča ob upoštevanju obsega dela na mednarodnem sodišču. Obseg oprostitve sodniške službe se lahko na predlog sodnika spremeni, če se spremeni obseg dela na mednarodnem sodišču. Zoper odločitev predsednika matičnega sodišča ima sodnik možnost pritožbe na sodni svet v 15 dneh. Pritožba ne zadrži izvršitve odločbe.

(3) Sodniku iz prvega odstavka tega člena pripadajo plača in nadomestila ter pravica do izobraževanja v sorazmerju z obsegom opravljanja sodniške službe.

VI. poglavje
PREMESTITEV IN DODELITEV

73. člen
(preместitev in dodelitev)

- (1) Sodnik je lahko s svojo pisno privolitvijo trajno premeščen na drugo sodišče (preместitev) ali začasno dodeljen na drugo sodišče ali v drug organ (dodelitev).
- (2) Brez sodnikove privolitve je preместitev ali dodelitev dopustna le v primerih in pod pogoji, ki jih določa ta zakon.
- (3) Premestitev in dodelitev ne posegata v sodnikov položaj in plačo, ki ju ima na sodniškem mestu, na katero je bil izvoljen ali imenovan pred preместitvijo in dodelitvijo.

1. oddelek
Premestitev

74. člen
(preместitev)

- (1) Sodnik se lahko na predlog predsednika vrhovnega sodišča in s soglasjem predsednikov obeh pristojnih sodišč po njegovi pisni privolitvi premosti na drugo sodišče istega ali nižjega položaja in pristojnosti.
- (2) Izjemoma je lahko sodnik premeščen na drugo sodišče istega ali nižjega položaja in pristojnosti brez svoje privolitve, če se za daljši čas bistveno zmanjša obseg dela matičnega sodišča ali se zaradi zmanjšane obsega dela zmanjša število sodniških mest na matičnem sodišču, kar ugotovi predsednik vrhovnega sodišča, in v drugih primerih, če tako določa zakon.
- (3) V primerih iz prvega in drugega odstavka tega zakona sodnik obdrži svoj sodniški naziv ali sodniški položaj, plačni razred in pravico do napredovanja.
- (4) O premostitvi sodnika v skladu s prejšnjimi odstavki odloča oziroma jo, v primeru izrečenega disciplinskega sklepa, izvede sodni svet brez razpisa.
- (5) Šteje se, da je s premostitvijo sodnik imenovan na sodniško mesto pri sodišču, na katero je premeščen.
- (6) O vseh drugih premostitvah odloča sodni svet na podlagi razpisa.

2. oddelek
Dodelitve na podlagi odločbe predsednika vrhovnega sodišča

75. člen
(dodelitev zaradi zagotavljanja rednega izvajanja sodne oblasti)

(1) Sodnik je lahko brez privolitve dodeljen, da opravlja sodniško službo na drugem sodišču istega ali nižjega položaja, za polni obseg sodniške službe ali njen del:

- če je to potrebno, da se omogoči redno izvajanje sodne oblasti pri drugem sodišču, ali
- če na matičnem sodišču zaradi začasno zmanjšane pripada zadev ne more opravljati sodniške službe za polni obseg.

(2) Sodnika zaradi razlogov po prejšnjem odstavku ni mogoče dodeliti brez njegove privolitve, če gre za dodelitev na sodniško mesto na sodišču, ki je od kraja stalnega ali začasnega prebivališča sodnika oddaljeno več kot 70 kilometrov ali več kot eno uro vožnje z javnim prevoznim sredstvom, če je sodnica noseča ali doji otroka, če sodnik neguje otroka, starega do treh let, ali je starejši od 60 let.

(3) Dodelitev po tem členu lahko glede na potrebe sodišča traja največ tri leta, s privolitvijo sodnika pa se lahko podaljša.

(4) Če se sodniku dodelitev izteče pred izdajo končne odločitve o glavni stvari v zadevah, ki so mu bile dodeljene, se dodelitev podaljša do izdaje odločbe glede odločitve o glavni stvari, če bi bila z vidika zagotavljanja sojenja v razumnem roku nesmotrna predodelitev drugemu sodniku. V tem primeru se sodniku v času podaljšanja ne smejo dodeljevati nove zadeve, če ni sodniku izdana nova odločba o dodelitvi v skladu s prejšnjim odstavkom.

(5) O dodelitvi in podaljšanju odloči predsednik vrhovnega sodišča na predlog predsednika sodišča, na katero bo sodnik dodeljen, če to ni mogoče, pa na predlog predsednika sodišča višje stopnje.

76. člen

(dodelitev v primeru imenovanja na višje sodniško mesto)

(1) Sodnik, ki je imenovan na višje sodniško mesto in ima v reševanju zadeve, ki so mu bile dodeljene v času opravljanja sodniške službe pred imenovanjem na višje sodniško mesto in za katere bi bila z vidika zagotavljanja sojenja v razumnem roku nesmotrna predodelitev drugemu sodniku, je lahko pod pogoji iz prejšnjega člena tudi brez privolitve sočasno z imenovanjem na višje sodniško mesto dodeljen na prejšnje sodniško mesto. Sodnik v tem primeru opravlja sodniško službo na sodniškem mestu, na katero je dodeljen, in na sodniškem mestu, na katero je imenovan, v skladu s sporazumom ali odločitvijo iz tretjega odstavka tega člena.

(2) O dodelitvi iz prejšnjega odstavka odloči predsednik vrhovnega sodišča na predlog predsednika sodišča, pri katerem je sodnik opravljal sodniško službo pred imenovanjem na višje sodniško mesto.

(3) O obremenitvi sodnika na posameznem sodniškem mestu sporazumno odločata predsednik sodišča, pri katerem je sodnik opravljal sodniško službo pred imenovanjem, in predsednik sodišča, na katero je sodnik imenovan. Če sporazum o razporeditvi obremenitve na posameznem sodišču ni mogoč, o tem odloči predsednik vrhovnega sodišča.

77. člen

(dodelitev za opravljanje sodnoupornih nalog vrhovnega sodišča)

(1) Sodnik je lahko s pisno privolitvijo dodeljen na vrhovno sodišče za opravljanje nalog generalnega sekretarja, za izvajanje zahtevnejših strokovno-organizacijskih del v okviru sodnoupavnih nalog za podporo priprave, izvajanja in nadgradnje projektov za izboljšanje organizacije dela sodišč in sojenja na posameznih področjih sodne oblasti.

(2) Dodeljeni sodnik je lahko v času dodelitve v celoti ali delno oproščen opravljanja sodniške službe.

(3) Dodelitev lahko traja največ tri leta in se lahko s privolitvijo dodeljenega sodnika ponovi, razen če zakon določa drugače.

(4) O dodelitvi odloča predsednik vrhovnega sodišča na podlagi javnega poziva sodnikom. V odločbi o dodelitvi odloči tudi o obsegu oprostitev opravljanja sodniške službe dodeljenega sodnika.

3. oddelek

Dodelitev v specializirani kazenski oddelek

78. člen

(dodelitev v specializirani kazenski oddelek)

(1) Za reševanje zadev iz pristojnosti specializiranega kazenskega oddelka okrožnega sodišča po zakonu, ki ureja sodišča, je na specializirani oddelek okrožnega sodišča lahko dodeljen sodnik drugega okrožnega sodišča ali sodnik višjega sodišča, če je sodniško funkcijo uspešno opravljal najmanj tri leta na področju kaznovalnega prava, in sicer za polni obseg sodniške službe ali za njen del.

(2) Dodelitev iz prejšnjega odstavka traja največ tri leta in se lahko večkrat ponovi. Če se sodniku, ki kot predsednik ali član senata sodi v zadevi iz pristojnosti specializiranega oddelka okrožnega sodišča, dodelitev izteče pred izdajo odločitve o glavni stvari, se dodelitev podaljša do izdaje odločbe glede odločitve o glavni stvari, če bi bila z vidika zagotavljanja sojenja v razumnem roku nesmotrna predodelitev drugemu sodniku. V tem primeru se sodniku v času podaljšanja ne smejo dodeljevati nove zadeve iz pristojnosti specializiranega oddelka okrožnega sodišča niti se sodnika ne razporeja v senate drugih zadev iz pristojnosti specializiranega oddelka okrožnega sodišča, če ni sodniku izdana nova odločba o dodelitvi na specializirani oddelek okrožnega sodišča.

(3) O dodelitvi odloča sodni svet na podlagi javnega poziva sodnikom.

79. člen

(kriteriji za dodelitev)

Pri odločanju o dodelitvi iz prejšnjega člena sodni svet posebno usposobljenost in izkušnost presoja na podlagi:

1. mnenja sodnikov instančnega oddelka;
2. trajanja opravljanja sodniške funkcije na področju kaznovalnega prava;
3. ocen sodnikovega dela;
4. dokazil o posebnih izkušnjah in dodatnem strokovnem usposabljanju sodnika na področju kaznovalnega prava.

4. oddelek
Druge dodelitve

80. člen
(dodelitve znotraj in zunaj sodstva)

(1) Sodnik je lahko dodeljen na ustavno sodišče za opravljanje zahtevnejših strokovnih nalog, na vrhovno in višje sodišče za sodelovanje pri izvajanju sodne oblasti s poročanjem na sejah senatov ter pripravljanjem zahtevnejših strokovnih analiz in osnutkov sodnih odločb, v strokovno službo sodnega sveta za opravljanje nalog generalnega sekretarja ali drugih zahtevnejših strokovno-organizacijskih nalog ali na ministrstvo za opravljanje zahtevnejših strokovnih nalog ter vodenje Centra za izobraževanje v pravosodju in Službe za nadzor organizacije poslovanja sodišč.

(2) Dodelitev lahko traja največ tri leta in se lahko enkrat ponovi, razen če zakon določa drugače.

(3) O dodelitvi odloča sodni svet na podlagi javnega poziva sodnikom.

81. člen
(položaj dodeljenega sodnika)

(1) Sodnik, ki je dodeljen na višje ali vrhovno sodišče za sodelovanje pri izvajanju sodne oblasti, je lahko v tem času v celoti ali delno oproščen opravljanja sodniške službe. O oprostitvi opravljanja sodniške službe odloči sodni svet z odločbo o dodelitvi.

(2) Sodniku, ki je dodeljen na ustavno sodišče, na ministrstvo ali v strokovno službo sodnega sveta, obveznosti iz sodniške funkcije, ki so neposredno vezane na opravljanje sodniške službe, mirujejo. V času dodelitve lahko sodnik kandidira in je imenovan na drugo sodniško mesto, za predsednika sodišča, podpredsednika sodišča ali na druga vodstvena mesta na sodišču. V primeru imenovanja na vodstveno mesto mu dodelitev preneha, o čemer sodni svet izda ugotovitveno odločbo.

(3) Sodniku iz prejšnjega odstavka pripada najmanj takšna osnovna plača, kot bi jo prejemal, če bi opravljal sodniško funkcijo, varovane pa so tudi vse njegove pravice do napredovanja v skladu s tem zakonom.

(4) Sodnik, ki je dodeljen na ustavno sodišče, na ministrstvo ali v strokovno službo sodnega sveta, ter predsednik matičnega sodišča in predstojnik organa, na katerega je sodnik dodeljen, sklenejo pisni sporazum o načinu povračila plače, nadomestila plače, morebitnih dodatnih plačil in drugih prejemkov ter povračil stroškov dodeljenega sodnika matičnemu sodišču.

5. oddelek
Postopek dodelitve

82. člen
(poziv za dodelitev)

(1) Vrhovno sodišče objavi poziv sodnikom za dodelitev v skladu s 77. in 78. členom ter za dodelitev znotraj sodstva v skladu s prvim odstavkom 80. člena tega zakona na spletnem mestu sodstva.

(2) V pozivu za dodelitev se navedejo dela in naloge, ki jih bo dodeljeni sodnik opravljal, ter časovni okvir trajanja dodelitve. Rok za prijave ne sme biti krajši od 15 dni.

(3) Ministrstvo objavi poziv sodnikom za dodelitev zunaj sodstva v skladu s prvim odstavkom 80. člena na svojem spletnem mestu v 15 dneh od prejema predloga za objavo poziva.

(4) Nov poziv za dodelitev se objavi najpozneje v treh mesecih pred prenehanjem dodelitve ali nemudoma, če sodniku dodelitev preneha pred iztekom roka dodelitve.

83. člen (mnenje)

(1) Za dodelitev v skladu z 78. in 80. členom tega zakona sodni svet pred odločitvijo pridobi mnenje predsednika matičnega sodišča.

(2) Za dodelitev na ministrstvo v skladu s prvim odstavkom 80. člena tega zakona sodni svet poleg mnenja iz prejšnjega odstavka pridobi še mnenje ministra. Če je odločitev sodnega sveta drugačna od mnenja ministra, sodni svet to odločitev posebej obrazloži.

(3) Za dodelitev v skladu s 75. in 76. členom tega zakona predsednik vrhovnega sodišča pred odločitvijo pridobi mnenje predsednika matičnega sodišča, če gre za položaj iz drugega in tretjega odstavka 75. člena tega zakona, pa tudi pisno privolitev sodnika.

84. člen (pravno varstvo)

(1) Zoper odločitev predsednika vrhovnega sodišča o dodelitvi v skladu z s 75. in 76. členom tega zakona se dodeljeni sodnik lahko pritoži v petih delovnih dneh od prejema odločitve. O pritožbi, ki ne zadrži izvršitve, sodni svet odloči v 30 dneh.

(2) Zoper odločitev sodnega sveta o dodelitvi v skladu z 78. in 80. členom tega zakona in o pritožbah iz prejšnjega odstavka tega člena je dopustno sodno varstvo v skladu z zakonom, ki ureja sodni svet.

6. oddelek Druge določbe o dodelitvi

85. člen (napredovanje in premestitev v času dodelitve)

Napredovanje sodnika na višje sodniško mesto ali premestitev na drugo sodniško mesto v času dodelitve ne vpliva na čas trajanja dodelitve.

86. člen (predčasno prenehanje dodelitve)

(1) Trajanje dodelitve se lahko skrajša na dobo, krajšo od dobe, za katero je bil sodnik dodeljen, ali sodniku dodelitev predčasno preneha:

1. na predlog predstojnika organa ali predsednika sodišča, na katero je sodnik dodeljen, če prenehajo razlogi ali se spremenijo okoliščine, zaradi katerih je bila izvedena dodelitev, ali če so za to drugi utemeljeni razlogi;
2. na predlog dodeljenega sodnika, če so za to utemeljeni razlogi;
3. na podlagi sporazumnega predloga predstojnika organa ali predsednika sodišča, na katero je sodnik dodeljen, in dodeljenega sodnika;
4. na predlog predsednika matičnega sodišča, če so za to utemeljeni razlogi.

(2) O skrajšanju trajanja dodelitve po 77., 79. in 80. členu tega zakona odloča sodni svet, o skrajšanju trajanja dodelitve po 75. in 76. členu tega zakona pa predsednik vrhovnega sodišča. Pravno varstvo zoper odločitev o skrajšanju trajanja dodelitve se zagotavlja v skladu s 84. členom tega zakona.

(3) Pred odločitvijo na podlagi 2. točke prvega odstavka tega člena je treba pridobiti mnenje predstojnika organa ali predsednika sodišča, na katero je sodnik dodeljen.

87. člen (pristojnosti do dodeljenega sodnika)

(1) Sodnoupravne in kadrovske pristojnosti iz tega zakona v razmerju do sodnika, dodeljenega v skladu s 75., 76., 77., 78. in 80. členom tega zakona, ohrani predsednik matičnega sodišča.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek ima pristojnosti po 55., 56., 57. in 58. členu tega zakona v razmerju do dodeljenega sodnika predstojnik organa, na katerega je sodnik dodeljen, če sodniku mirujejo obveznosti iz sodniške službe, ki so neposredno vezane na opravljanje sodniške službe, ali če je sodnik zaradi dodelitve oproščen opravljanja sodniške službe več kot 50 odstotkov. V zadnje navedenem primeru mora predsednik sodišča, na katero je sodnik dodeljen, pred odločitvijo o pravici ali dolžnosti dodeljenega sodnika iz prejšnjega odstavka pridobiti mnenje predsednika matičnega sodišča, če pa je opravljanja sodniške službe oproščen manj kot 50 odstotkov, predsednik matičnega sodišča pred odločitvijo o pravici ali dolžnosti dodeljenega sodnika pridobiti mnenje predsednika sodišča, na katero je sodnik dodeljen.

(3) Poleg predsednika matičnega sodišča ima v razmerju do dodeljenega sodnika tudi predstojnik organa ali predsednik sodišča, na katero je sodnik dodeljen, vedno:

- pristojnost predlagati ocenjevanje v skladu s tretjim in četrtem odstavkom 30. člena tega zakona;
- pristojnost vnašanja podatkov in vpogleda v osebni spis dodeljenega sodnika v skladu s prvim in tretjim odstavkom 33. členom tega zakona ter
- pristojnost predlagati hitrejše ali izjemno napredovanje v skladu z drugim in tretjim odstavkom 51. člena tega zakona.

VII. poglavje SLUŽBENI NADZOR

88. člen (službeni nadzor)

(1) Službeni nadzor je namenjen ugotavljanju izpolnjevanja sodnikovih dolžnosti po zakonu in Sodnem redu ter zajema vse ukrepe za odpravljanje vzrokov za neustrezen obseg, kakovost in strokovnost njegovega dela ter zaostanke pri delu.

(2) Pri službenem nadzoru ni dovoljeno posegati v neodvisnost sodnika pri opravljanju sodniške funkcije.

89. člen (organi službenega nadzora)

(1) Službeni nadzor sodnika opravlja predsednik matičnega sodišča ali predsednik neposredno višjega sodišča, ki lahko opravlja službeni nadzor s sodniki, ki jih glede na delovno področje določi izmed sodnikov, ki so z letnim razporedom dela določeni za opravljanje službenega nadzora.

(2) Predsednik matičnega sodišča opravi službeni nadzor glede na svoje ugotovitve o sodnikovem delu ali na podlagi obrazložene zahteve predsednika neposredno višjega sodišča, predsednika vrhovnega sodišča, ministra, personalnega sveta, ki je pristojen za izdelavo ocene sodnikovega dela, in sodnega sveta, lahko pa tudi na pobudo varuha človekovih pravic.

(3) Predsednik neposredno višjega sodišča opravi službeni nadzor glede na svoje ugotovitve o delu sodišča in delu posameznih sodnikov pri odločanju o pravnih sredstvih ali na podlagi obrazložene zahteve predsednika matičnega sodišča, predsednika vrhovnega sodišča, ministra, personalnega sveta, ki je pristojen za izdelavo ocene sodnikovega dela, in sodnega sveta.

(4) Službeni nadzor sodnika se opravi v zahtevanem obsegu.

(5) Če predsednik sodišča iz drugega in tretjega odstavka tega člena obrazloženo zahtevo za službeni nadzor sodnika zavrne, lahko vlagatelj zahteva, da o utemeljenosti zahteve za službeni nadzor dokončno odloči sodni svet v 30 dneh po prejemu zahteve. Če zahtevo vloži sodni svet, se mora službeni nadzor opraviti.

90. člen (izvajanje službenega nadzora in ukrepi)

(1) Pri službenem nadzoru se lahko pregledujejo spisi vseh sodniku dodeljenih zadev in zadev, v katerih je že bilo pravnomočno odločeno, pridobijo in analizirajo podatki o sodnikovem delu ter se opravi razgovor s sodnikom.

(2) Pri službenem nadzoru se v primeru ugotovljenih nepravilnosti sodniku lahko izreče opozorilo in se določi obdobje, po katerem bo službeni nadzor ponovljen.

(3) Predsednik vrhovnega sodišča, sodni svet, disciplinski tožilec ali disciplinsko sodišče, minister, predsednik neposredno višjega sodišča in predsednik matičnega sodišča lahko podatke in ugotovitve iz poročila iz 91. člena tega zakona uporabijo tudi za izvedbo, sprejetje ali predlaganje ukrepov in postopkov v skladu s tem zakonom, zakonom, ki ureja sodišča, zakonom, ki ureja sodni svet, in zakonom, ki ureja varstvo pravice do sojenja brez nepotrebne odlašanja, zlasti glede ocene sodnikovega dela in postopka ugotavljanja disciplinske odgovornosti sodnika.

91. člen
(poročilo o službenem nadzoru)

(1) O ugotovitvah službenega nadzora in priporočenih ukrepih, se sestavi poročilo, ki se vroči sodniku, predsedniku matičnega sodišča, kadar nadzor opravi predsednik neposredno višjega sodišča, pristojnemu personalnemu svetu in vlagatelju pobude ali zahteve ter se shrani v sodnikovem osebni spisu.

(2) Podatki in ugotovitve iz poročila iz prejšnjega odstavka se uporabljajo do dokončanja postopkov, ki so bili uvedeni na njihovi podlagi.

VIII. poglavje
VARSTVO NEODVISNOSTI IN POLOŽAJ SODNIKA V KAZENSKEM POSTOPKU

1. oddelek
Varstvo neodvisnosti

92. člen
(varstvo neodvisnosti)

Sodnik, ki meni, da je bila kakor koli prizadeta njegova neodvisnost, lahko sodnemu svetu predlaga, da se zavaruje njegova neodvisnost. Če sodni svet ugotovi, da je predlog utemeljen, lahko kršitev glede na njeno naravo odpravi ali zahteva ali predlaga njeno odpravo ter objavi svojo ugotovitev.

2. oddelek
Sodnik v kazenskem postopku

93. člen
(dolžnost obveščanja)

(1) Če je zoper sodnika začel kazenski postopek, sodišče, ki vodi kazenski postopek, o tem nemudoma obvesti predsednika matičnega sodišča ter v primerih iz prvega in drugega odstavka 95. člena tega zakona tudi predsednika vrhovnega sodišča ali v primeru iz tretjega odstavka 95. člena tega zakona sodni svet.

(2) Sodišče, ki odredi pripor za sodnika, o tem nemudoma obvesti predsednika matičnega sodišča, sodni svet in ministrstvo.

(3) Če je zoper sodnika izdana pravnomočna obsodilna sodba, jo sodišče nemudoma pošlje predsedniku matičnega sodišča in sodnemu svetu.

(4) Pravnomočna obsodilna sodba se vloži v osebni spis sodnika.

94. člen
(procesna imuniteta)

(1) Kadar je za odreditev pripora ali za začetek kazenskega postopka zoper sodnika potrebno dovoljenje državnega zbora, poda zahtevo za dovoljenje pristojno sodišče in o tem nemudoma obvesti sodni svet in ministrstvo.

(2) Državni zbor o dovoljenju odloči po pridobitvi mnenja sodnega sveta.

95. člen
(suspenz)

(1) Če je zoper sodnika uveden kazenski postopek zaradi utemeljenega suma storitve kaznivega dejanja z zlorabo sodniške funkcije, mora predsednik vrhovnega sodišča sodniku izreči začasno odstranitev iz sodniške službe (v nadaljnjem besedilu: suspenz), če pregon poteka po uradni dolžnosti.

(2) Če je zoper sodnika uveden kazenski postopek zaradi kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti in za katero je mogoče izreči kazen zapora več kot dve leti, zaradi katere je sodnik lahko razrešen, predsednik vrhovnega sodišča lahko izreče suspenz.

(3) O suspenzu predsednika in podpredsednika vrhovnega sodišča v primerih iz prejšnjih odstavkov odloči sodni svet.

96. člen
(pravno varstvo zoper suspenz)

(1) Zoper odločitev o suspenzu, ki mora biti obrazložena, se sodnik lahko v 15 dneh od prejema odločbe pritoži na sodni svet, predsednik in podpredsednik vrhovnega sodišča pa na državni zbor.

(2) Pritožba ne zadrži izvršitve odločbe.

97. člen
(trajanje suspenza)

(1) Suspenz traja do dokončne odločitve pristojnega organa o razrešitvi sodnika.

(2) Če se kazenski postopek konča tako, da ni podlage za razrešitev sodnika po tem zakonu, suspenz preneha z dnem izdaje odločbe na prvi stopnji, z dnem pravnomočnosti take odločbe pa se odpravi skupaj z vsemi njegovimi posledicami.

IX. poglavje
PRENEHANJE SODNIŠKE FUNKCIJE IN RAZREŠITEV SODNIKA
1. oddelek

Prenehanje sodniške funkcije

98. člen
(prenehanje sodniške funkcije)

Sodniku preneha funkcija v primerih in pod pogoji, ki jih določata ustava in ta zakon.

99. člen
(razlogi za prenehanje sodniške funkcije)

(1) Sodniku preneha sodniška funkcija v skladu s tem zakonom:

1. če ne priseže v 60 dneh od dneva izvolitve v sodniško funkcijo, razen če ne priseže iz razlogov, na katere sam ne more vplivati;
2. če mu preneha državljanstvo Republike Slovenije;
3. če mu je odvzeta poslovna sposobnost ali ni več zdravstveno sposoben za opravljanje sodniške službe;
4. če se sodniški funkciji odpove s pisno vlogo;
5. če sprejme funkcijo, začne opravljati dejavnost ali dela v nasprotju s prvim, drugim in tretjim odstavkom 69. člena tega zakona ali sklene delovno razmerje;
6. če kljub prepovedi opravlja delo, ki ni združljivo s sodniško funkcijo;
7. če mu je izdana negativna ocena;
8. če mu je izrečena disciplinska sankcija prenehanja sodniške funkcije;
9. z upokojitvijo, vendar najpozneje s potekom leta, v katerem dopolni 70 let starosti.

(2) Šteje se, da je razlog iz prejšnjega odstavka podan:

- iz 1. točke: ko preteče 60 dni od izvolitve sodnika v sodniško funkcijo,
- iz 2. in 3. točke: z dnem, ko postane odločba pristojnega organa pravnomočna,
- iz 4. točke: ko preteče 60 dni od prispetja sodnikove odpovedi na sodni svet,
- iz 5. točke: z dnem nastopa funkcije, začetka opravljanja dejavnosti ali dela oziroma z dnem sklenitve delovnega razmerja,
- iz 6. točke: z dnem, ko postane odločba sodnega sveta o ugotovitvi opravljanja dela kljub prepovedi pravnomočna,
- iz 7. točke: z dnem, ko postane odločba sodnega sveta o potrditvi negativne ocene pravnomočna,
- iz 8. točke: z dnem, ko postane odločba disciplinskega sodišča o izrečeni disciplinski sankciji pravnomočna,
- iz 9. točke: z dnem upokojitve; če odločba ni izdana, pa s potekom leta, v katerem sodnik dopolni 70 let starosti.

100. člen
(nastop razlogov za prenehanje funkcije in ugotovitvena odločba)

(1) Sodnik o nastopu razlogov iz 1., 2., 3., 4., 5., 6. in 9. točke prvega odstavka prejšnjega člena nemudoma obvesti predsednika matičnega sodišča.

(2) Predsednik matičnega sodišča o razlogih iz prejšnjega odstavka in o nastopu drugih razlogov iz prvega odstavka prejšnjega člena obvesti sodni svet, ki izda ugotovitveno odločbo o prenehanju sodniške funkcije.

(3) Prenehanje sodniške funkcije se objavi v Uradnem listu.

2. oddelek
Razrešitev sodnika

101. člen
(razrešitev)

Če sodnik naklepno stori kaznivo dejanje z zlorabo sodniške funkcije, sodni svet brez odlašanja obvesti državni zbor, ki sodnika razreši.

102. člen
(fakultativna razrešitev)

(1) Če je sodnik zaradi naklepnega kaznivega dejanja obsojen na zaporno kazen, ki je daljša od šestih mesecev, sodni svet državnemu zboru predlaga, da sodnika razreši.

(2) Če je sodnik obsojen zaradi kaznivega dejanja na zaporno kazen, ki je krajša od šestih mesecev, ali na neprostostno kazen ali če je obsojen zaradi nenaklepnega kaznivega dejanja na zaporno kazen, ki je daljša od šestih mesecev, sodni svet državnemu zboru predlaga, da sodnika razreši, če gre za kaznivo dejanje, zaradi katerega ni mogoče pričakovati, da bo sodnik še naprej užival zadostno stopnjo javnega zaupanja, potrebne za opravljanje sodniške funkcije.

(3) Če državni zbor sodnika v skladu s prvim in drugim odstavkom tega člena ne razreši, sodni svet o zadevi obvesti disciplinskega tožilca, ki lahko po uradni dolžnosti vloži predlog za izrek disciplinske sankcije.

103. člen
(objava)

Razrešitev sodnika se objavi v Uradnem listu.

X. poglavje
DISCIPLINSKA ODGOVORNOST

104. člen
(disciplinska odgovornost)

(1) Za sodnika velja disciplinska odgovornost ves čas trajanja sodniške funkcije.

(2) Sodniku se lahko izrečejo disciplinske sankcije samo pod pogoji in po postopku, ki so predpisani v tem zakonu in zakonu, ki ureja sodni svet.

(3) V disciplinskih zadevah zoper sodnika odloča disciplinsko sodišče, ustanovljeno pri sodnem svetu, v skladu z zakonom, ki ureja sodni svet, in postopkom iz navedenega zakona.

(4) Sodnika ni mogoče obtožiti pred disciplinskim sodiščem za mnenje, ki ga je dal pri odločanju na sodišču.

(5) Kazenska odgovornost in odgovornost za prekršek ne izključujeta disciplinske odgovornosti sodnika.

105. člen
(disciplinske kršitve)

(1) Sodniku, ki je z naklepom ali iz malomarnosti kršil sodniške dolžnosti, predpisane z ustavo, zakonom in Sodnim redom, se lahko izreče disciplinska sankcija.

(2) Dejanja, ki pomenijo disciplinsko kršitev, so:

1. dejanje, ki ima zakonske znake kaznivega dejanja, storjenega med opravljanjem sodniške funkcije;
2. neizpolnitev ali neupravičena odklonitev izvršitve sodniške dolžnosti;
3. nevestno opravljanje sodniške službe;
4. nezakonito razpolaganje s sredstvi sodišča;
5. izdajanje uradne ali druge tajnosti, določene z zakonom ali sodnim redom;
6. zloraba položaja ali prekoračitev uradnih pooblastil;
7. opravljanje funkcij, dela ali dejavnosti, ki so po ustavi in zakonu nezdržljive s sodniško funkcijo;
8. opustitev sporočila o podanih zakonskih razlogih za izločitev sodnika ali nadaljevanje dela, v zadevi, v kateri obstaja izločitveni razlog;
9. zloraba pravice do odsotnosti z dela;
10. vnaprejšnje javno izražanje v sodni zadevi, o kateri še ni pravnomočno odločeno ali je vloženo izredno pravno sredstvo;
11. vedenje in ravnanje, ki sta v nasprotju s sodniško neodvisnostjo ali s katerima se krni ugled sodniškega poklica;
12. žaljivo obnašanje do posameznikov, državnih organov in pravnih oseb v zvezi z opravljanjem sodniške funkcije ali zunaj nje;
13. oviranje delovanja sodišča zaradi uveljavljanja lastnih pravic;
14. sprejemanje daril ali drugih koristi v zvezi s sodniško funkcijo;
15. nespoštovanje izdanih odločb o premestitvi ali dodelitvi;
16. onemogočanje ali oviranje izvajanja zakona o službenem nadzoru in o nadzorstvenih pritožbah;
17. poslovanje s strankami, njihovimi pooblaščenici in drugimi osebami v nasprotju s Sodnim redom;
18. kršitev Sodnega reda o nošenju službenega oblačila;
19. kršitev predpisov o varnosti in zdravju pri delu, varstvu pred požarom, varstvu osebnih podatkov, predpisov o tajnih podatkih ali predpisov za zagotavljanje varnosti na sodišču.

(3) Dejanja po 1., 2., 3., 5., 6., 7., 9., 13., 14. in 15. točki prejšnjega odstavka pomenijo hujšo disciplinsko kršitev, dejanje po 10. točki prejšnjega odstavka pa le, če ima hujše posledice za sodniško neodvisnost ali ugled sodniškega poklica.

106. člen
(smiselna uporaba zakona, ki ureja kazensko odgovornost)

Za disciplinsko odgovornost sodnikov se smiselno uporabljajo 22., 23., 24., 25., 26., 29., 30., 31. in 32. člen Kazenskega zakonika (Uradni list RS, št. 50/12 – uradno prečiščeno besedilo, 54/15, 6/16 – popr., 38/16, 27/17, 23/20, 91/20, 95/21, 186/21, 105/22 – ZZNŠPP in 16/23), razen če ta zakon določa drugače.

107. člen
(vrste disciplinskih sankcij)

Disciplinske sankcije po tem zakonu so:

1. pisni opomin;
2. ustavitev napredovanja;
3. znižanje plače;
4. premestitev na drugo sodišče za eno stopnjo nižjega položaja ali enakega položaja v drugem kraju;
5. premestitev na drugo sodišče za eno stopnjo nižjega položaja ali enakega položaja v drugem kraju z znižanjem plače;
6. prenehanje sodniške funkcije.

108. člen
(izrek disciplinske sankcije)

- (1) Pisni opomin pomeni formalno grajo sodniku za lažjo disciplinsko kršitev.
- (2) Ustavitev napredovanja se izreče za največ tri leta.
- (3) Znižanje plače se izreče do višine 20 % za največ dve leti.
- (4) Premestitev na drugo sodišče za eno stopnjo nižjega položaja ali enakega položaja v drugem kraju se lahko izreče od šestih mesecev do treh let.
- (5) Premestitev na drugo sodišče za eno stopnjo nižjega položaja ali enakega položaja v drugem kraju z znižanjem plače se lahko izreče v okvirih, določenih v tretjem in četrtem odstavku tega člena, za hujšo disciplinsko kršitev.
- (6) Prenehanje sodniške funkcije se lahko izreče za hujšo disciplinsko kršitev, če sodnik ne more več uživati zadostne stopnje javnega zaupanja, potrebnega za opravljanje sodniške funkcije.
- (7) Če se disciplinski postopek vodi zaradi več disciplinskih kršitev, se za vse disciplinske kršitve izreče ena disciplinska sankcija.

109. člen
(pošiljanje pravnomočnega sklepa)

- (1) Sklep, s katerim se zaključi disciplinski postopek, se najpozneje v 30 dneh po pravnomočnosti pošlje sodnemu svetu, ki je pristojen tudi za izvršitev disciplinske sankcije iz drugega, tretjega, četrtega in petega odstavka prejšnjega člena.
- (2) Disciplinsko sodišče v 30 dneh po pravnomočnosti disciplinskega sklepa pripravi tudi povzetek odločitve in temeljnih razlogov zanj ter z njimi seznanjati predsednika matičnega sodišča, predsednika vrhovnega sodišča, ministra in pobudnika disciplinskega postopka.
- (3) Pravnomočni sklep o izrečenih disciplinskih sankcijah se vložijo v osebni spis sodnika.

110. člen
(zastaranje)

- (1) Disciplinskega postopka zoper sodnika ni mogoče uvesti, ko pretečeta dve leti od dneva kršitve. Zastaralni rok začne teči s prenehanjem ravnanja ali opustitve ravnanja, ki pomeni disciplinsko kršitev.
- (2) Ne glede na prejšnji odstavek se lahko disciplinski postopek zoper sodnika, ki je bil pravnomočno obsojen, uvede najpozneje v treh mesecih od dneva pravnomočnosti kazenske obsodilne odločbe.
- (3) Zastaranje pretrga vsako procesno dejanje pristojnega organa za pregon sodnika zaradi storjene disciplinske kršitve. Zastaranje se pretrga tudi, če sodnik v času, ko teče zastaralni rok, stori novo disciplinsko kršitev.
- (4) Disciplinski pregon zastara v vsakem primeru, ko pretečejo štiri leta od storitve disciplinske kršitve.
- (5) Izvršitev izrečene disciplinske sankcije zastara v šestih mesecih od pravnomočnosti sklepa.
- (6) Zastaranje disciplinskega pregona in izvršitve izrečene disciplinske sankcije ne teče v času mirovanja sodniške funkcije in mirovanja obveznosti iz sodniške službe.

111. člen
(izbris izrečene disciplinske sankcije)

Izrečena disciplinska sankcija se izbriše iz disciplinske evidence, ki jo vodi disciplinsko sodišče, iz osebne spisa sodnika in iz centralne kadrovske evidence:

- v dveh letih od takrat, ko je bila disciplinska sankcija izvršena ali zastarana, če je sodniku izrečena disciplinska sankcija za lažje disciplinske kršitve in sodnik v tem roku ne stori nove disciplinske kršitve;
- v štirih letih od takrat, ko je bila disciplinska sankcija izvršena ali zastarana, če je sodniku izrečena disciplinska sankcija za težje disciplinske kršitve in sodnik v tem roku ne stori nove disciplinske kršitve.

112. člen
(postopek izbrisa)

- (1) Predsednik disciplinskega sodišča po uradni dolžnosti izda sklep o izbrisu izrečene disciplinske sankcije in izvede njen izbris iz evidence izrečenih disciplinskih sankcij v 30 dneh po izpolnitvi pogojev iz prejšnjega člena. Zoper sklep ni pravnega sredstva.
- (2) Če predsednik disciplinskega sodišča ne izda sklepa o izbrisu, sme sodnik, zoper katerega je bila izrečena disciplinska sankcija, zahtevati, naj se ugotovi, da je izrečena sankcija po zakonu izbrisana.
- (3) Zoper sklep predsednika disciplinskega sodišča, s katerim se zavrne zahteva za izbris, je dovoljena pritožba na sodni svet v 15 dneh.

(4) Pravnomočni sklep o izbrisu disciplinske sankcije se pošlje predsedniku matičnega sodišča in vrhovnemu sodišču, da izvedeta izbris iz osebnega spisa sodnika in centralne kadrovske evidence.

XI. poglavje PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

113. člen

(postopki za izvolitev in imenovanje sodnikov)

(1) Postopki za izvolitev na prosto sodniško mesto okrajnega sodnika, ki so se začeli pred začetkom uporabe tega zakona in se bodo končali po 1. januarju 2027, se nadaljujejo kot postopki za imenovanje na prosto sodniško mesto okrožnega sodnika, o čemer sodni svet obvesti kandidate.

(2) Ne glede na 7. člen tega zakona se v postopkih iz prejšnjega odstavka šteje, da kandidat ta pogoj izpolnjuje, če ga izpolni najpozneje na dan 1. januarja 2027.

(3) Prijave kandidatov, ki pogoja iz prejšnjega odstavka ne izpolnjujejo na dan 1. januarja 2027, se zavrnejo.

(4) Postopki za izvolitev in imenovanje na prosto sodniško mesto okrožnega, višjega in vrhovnega sodnika, ki so se z objavo v Uradnem listu Republike Slovenije začeli pred začetkom uporabe tega zakona, se dokončajo po dosedanjih predpisih.

114. člen

(dokončanje postopkov)

(1) Postopki za razrešitev, premestitev, dodelitev, prenehanje dodelitve, ugotavljanje nezdržljivosti in mirovanje sodniške funkcije, ki so se začeli pred začetkom uporabe tega zakona, se dokončajo po dosedanjih predpisih.

(2) Postopki izvajanja službenih nadzorov, ki so se začeli pred začetkom uporabe tega zakona, se dokončajo po dosedanjih predpisih.

(3) Postopki potrjevanja negativne ocene, ki so se na podlagi predložitve negativne ocene sodnemu svetu začeli pred začetkom uporabe tega zakona, se dokončajo po dosedanjih predpisih.

(4) Postopki v zvezi s prenehanjem sodniške funkcije ali službe, ki so se začeli pred začetkom uporabe tega zakona, se dokončajo po dosedanjih predpisih.

115. člen

(disciplinska odgovornost sodnikov)

Za ugotavljanje disciplinske odgovornosti sodnikov in izrek disciplinske sankcije se določbe tega zakona ne uporabljajo, če so bila očitana ravnanja storjena pred začetkom uporabe tega zakona, razen če je ta zakon za storilca ugodnejši.

116. člen

(uskladitev sodniških nazivov in uvrstitev okrajnih sodnikov v plačne razrede)

(1) Okrajni sodniki, ki so na dan 31. decembra 2026 sodniško službo opravljali v nazivu okrajni sodnik in so bili v skladu s Prilogo 2 Zakona o skupnih temeljih sistema plač v javnem sektorju (Uradni list RS, št. 95/04) uvrščeni v 49., 50. ali 51. plačni razred, z dnem začetka uporabe tega zakona pridobijo naziv okrožni sodnik in se njihova funkcija uvrsti v 52. plačni razred.

(2) Okrajni sodniki, ki so na dan 31. decembra 2026 sodniško službo opravljali v nazivu okrajni sodnik in so bili v skladu s Prilogo 2 Zakona o skupnih temeljih sistema plač v javnem sektorju (Uradni list RS, št. 95/04) uvrščeni v 52. plačni razred, z dnem začetka uporabe tega zakona pridobijo naziv okrožni sodnik in se njihova funkcija uvrsti v 52. plačni razred.

(3) Okrajni sodniki, ki so na dan 31. decembra 2026 sodniško službo opravljali v nazivu okrajni sodnik in so bili v skladu s Prilogo 2 Zakona o skupnih temeljih sistema plač v javnem sektorju (Uradni list RS, št. 95/04) uvrščeni v 53. plačni razred, z dnem začetka uporabe tega zakona pridobijo naziv okrožni sodnik in se njihova funkcija uvrsti v 53. plačni razred.

(4) Okrajni sodniki svetniki, ki so na dan 31. decembra 2026 sodniško službo opravljali v nazivu okrajni sodnik svetnik in so bili v skladu s Prilogo 2 Zakona o skupnih temeljih sistema plač v javnem sektorju (Uradni list RS, št. 95/04) uvrščeni v 54. plačni razred, z dnem začetka uporabe tega zakona pridobijo naziv okrožni sodnik in se njihova funkcija uvrsti v 54. plačni razred.

(5) Spremembo sodniškega naziva in uvrstitev v plačni razred z odločbo ugotovi predsednik matičnega sodišča, pri čemer se kot predsednik matičnega sodišča za sodnike okrajnih sodišč, šteje predsednik okrožnega sodišča, katerega organizacijska enota je bilo posamezno okrajno sodišče do začetka uporabe tega zakona v skladu z določbami Zakona o sodiščih (Uradni list RS, št. št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo, 45/08, 96/09, 86/10 – ZJNepS, 33/11, 75/12, 63/13, 17/15, 23/17, 22/18, 16/19 – ZNP-1, 104/20, 203/20 – ZIUPOPĐVE, 18/23 – ZDU-10 in 42/24 – odl. US). Za sodnike Okrajnega sodišča v Ljubljani se kot predsednik matičnega sodišča šteje predsednik Okrožnega sodišča v Ljubljani.

117. člen

(sodniški položaji)

(1) Okrožni sodniki, ki so na dan začetka uporabe tega zakona sodniško službo opravljali v nazivu okrožni sodnik, se za pridobitev sodniškega položaja svetnik upoštevajo ocene sodniške službe, izdelane v skladu z Zakonom o sodniški službi (Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo, 91/09, 33/11, 46/13, 63/13, 69/13 – popr., 95/14 – ZUPPJS15, 17/15, 23/17, 36/19 – ZDT-1C, 34/23 – odl. US in 76/23), in napredujejo na sodniški položaj okrožni sodnik svetnik, ko izpolnijo pogoje v skladu s tem zakonom.

(2) Višjim sodnikom, ki so na dan začetka uporabe tega zakona sodniško službo opravljali v nazivu višji sodnik, se za pridobitev sodniškega položaja svetnik upoštevajo ocene sodniške službe, izdelane v skladu z Zakonom o sodniški službi (Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo, 91/09, 33/11, 46/13, 63/13, 69/13 – popr., 95/14 – ZUPPJS15, 17/15, 23/17, 36/19 – ZDT-1C, 34/23 – odl. US in 76/23), in napredujejo na sodniški položaj višji sodnik svetnik, ko izpolnijo pogoje v skladu s tem zakonom.

(3) Vrhovni sodniki, ki so na dan začetka uporabe tega zakona sodniško službo opravljali v nazivu vrhovni sodnik že šest let ali več in še niso pridobili sodniškega položaja svetnik, se z dnem začetka uporabe tega zakona imenujejo na sodniški položaj vrhovni sodnik svetnik in uvrstijo v plačni razred, določen s Prilogo 2 Zakona o skupnih temeljih sistema plač v javnem sektorju (Uradni list RS, št. 95/24) za funkcijo vrhovni sodnik svetnik.

118. člen

(ocenjevanje in napredovanje)

(1) Za okrajne sodnike iz prvega odstavka 116. člena tega zakona, ki do 1. januarja 2027 sodniške službe še ne opravljajo tri leta, se ocena njihovega dela do poteka roka iz drugega odstavka 30. člena tega zakona izdela vsako leto. Ti sodniki prvič napredujejo na podlagi prve redne ocene sodnikovega dela izdane v skladu s prvim odstavkom 30. člena tega zakona.

(2) Okrajnim sodnikom iz prvega odstavka 116. člena tega zakona, ki sodniško službo po 1. januarju 2027 opravljajo več kot tri leta, se obdobje za izdelavo ocene sodniške službe prekine in začne teči znova z začetkom uporabe tega zakona. Ti sodniki napredujejo na podlagi prve redne ocene sodnikovega dela izdane v skladu s prvim odstavkom 30. člena tega zakona.

(3) Okrajnim sodnikom iz drugega do četrtega odstavka 116. člena tega zakona, okrožnim in višjim sodnikom, ki so na dan začetka uporabe tega zakona sodniško službo opravljali v nazivu okrožni ali višji sodnik, se obdobje za izdelavo ocene sodniške službe iz prvega in drugega odstavka 31. člena Zakona o sodniški službi (Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo, 91/09, 33/11, 46/13, 63/13, 69/13 – popr., 95/14 – ZUPPJS15, 17/15, 23/17, 36/19 – ZDT-1C, 34/23 – odl. US in 76/23), ki je preteklo od poteka obdobja za izdelavo zadnje ocene sodniške službe do 1. januarja 2027, všteje v obdobje za izdelavo ocene sodnikovega dela v skladu s tem zakonom.

119. člen

(uskladitev odločb o dodelitvi)

Sodni svet v enem mesecu od začetka uporabe tega zakona uskladi odločbe o dodelitvi sodnikov, ki so dodeljeni v strokovno službo sodnega sveta, z drugim odstavkom 81. člena tega zakona.

120. člen

(uskladitev Zakona o skupnih temeljih sistema plač v javnem sektorju)

Do uskladitve Zakona o skupnih temeljih sistema plač v javnem sektorju (Uradni list RS, št. 95/24) se v Prilogi 2 pod c) Plačni razredi funkcij sodne oblasti s tem zakonom šifre funkcij A037501, A037502, A037503, A037504, A037511, A037550 in A037551 ne uporabljajo.

121. člen

(izrazi v drugih zakonih)

Kjer drug zakon ali podzakonski predpis uporablja izraz »v skladu z zakonom, ki ureja sodniško službo« ima ta enak pomen kot »v skladu z zakonom, ki ureja sodnike«.

122. člen
(prenehanje veljavnosti)

(1) Z dnem uveljavitve tega zakona preneha veljati Zakon o sodniški službi (Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo, 91/09, 33/11, 46/13, 63/13, 69/13 – popr., 95/14 – ZUPPJS15, 17/15, 23/17, 36/19 – ZDT-1C, 34/23 – odl. US in 76/23), ki se uporablja do začetka uporabe tega zakona.

(2) Z dnem uveljavitve tega zakona prenehajo veljati naslednji predpisi, ki se uporabljajo do uveljavitve ali začetka uporabe predpisov, izdanih na podlagi tega zakona:

1. Pravilnik o štipendiranju sodnikov, državnih tožilcev in državnih pravobranilcev (Uradni list RS, št. 74/04, 58/11 – ZDT-1, 47/12 – ZDT-1A in 60/12);
2. Pravilnik o merilih za trajanje, primerih in pogojih dopusta sodnikov (Uradni list RS, št. 27/03 in 63/17);
3. Merila za izbiro kandidatov za sodniško mesto (Uradni list RS, št. 64/17);
4. Merila za kakovost dela sodnikov za oceno sodniške službe (Uradni list RS, št. 64/17).

(3) Z dnem uveljavitve tega zakona preneha veljati Uredba o določitvi pogojev, meril in obsegu plačila za povečan obseg dela dodeljenih sodnikov na Ministrstvo za pravosodje (Uradni list RS, št. 9/07).

123. člen
(izdaja podzakonskih predpisov)

(1) Sodni svet sprejme merila iz drugega odstavka 28. člena do 15. decembra 2026.

(2) Predsednik vrhovnega sodišča določi pogoje in višino povračila iz druge in tretje alineje 45. člena tega zakona do 15. decembra 2026.

(3) Predsednik vrhovnega sodišča sprejme merila iz šestega odstavka 54. člena tega zakona do 15. decembra 2026.

(4) Minister izda predpis iz osmega odstavka 60. člena tega zakona do 15. decembra 2026.

124. člen
(začetek veljavnosti in uporabe)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne 1. januarja 2027.

III. OBRAZLOŽITEV

K I. poglavju: Splošne določbe

K 1. členu:

Za uresničevanje temeljnih načel za delovanje sodstva, zlasti za uresničevanje načela o neodvisnosti sodstva, je zelo pomemben položaj sodnika. Sodno oblast neposredno izvajajo sodniki, ki sodijo in odločajo v zadevah iz sodne pristojnosti. Temeljne določbe o sodnikih določa ustava, in to v poglavju Sodstvo, v 125. do 134. členu. Izhodišče za poimenovanje naslova zakona je 129. člen ustave, ki določa, da je funkcija sodnika trajna.

Predlagani člen določa temeljne vsebine, ki jih zakon ureja. To so postopka izvolitve v sodniško funkcijo in imenovanja na sodniško mesto, kriteriji za izbiro, ocenjevanje in napredovanje sodnikov, postopek ocenjevanja sodnikovega dela, pravice in dolžnosti sodnika, nezdržljivost sodniške funkcije, premestitev in dodelitev sodnika, službeni nadzor sodnikovega dela, varstvo neodvisnosti sodnika, položaj sodnika v kazenskem postopku, prenehanje sodniške funkcije, razrešitev s sodniške funkcije in disciplinska odgovornost sodnika.

K 2. členu:

Sodnik je funkcionar in nosilec sodne veje oblasti. Funkcija mu je podeljena z izvolitvijo v državnem zboru (130. člen ustave). Funkcija sodnika kot nosilca oblasti tako ni utemeljena s pogodbo o zaposlitvi, temveč z odločbo oblastnega organa. Gre za javnopravno razmerje, ki ima nekatere elemente delovnega razmerja, vendar sodnik ni delojemalec države, temveč nosilec sodne veje oblasti. Kot tak ne more biti v delovnem razmerju s sodiščem, na katero je izvoljen ali imenovan, temveč je v (službenem) razmerju neposredno z državo.

Prvi odstavek predlaganega člena posebej določa, da je sodnik funkcionar. Enak pristop je zakonodajalec določil v prvem odstavku 2. člena Zakona o državnem tožilstvu⁹¹ (ZDT-1). Zaradi varstva neodvisnosti sodnikov se določa, da položaj sodnika in njegovo službeno razmerje lahko urejata le ustava in zakon.

Po stališču Ustavnega sodišča RS (v nadaljnjem besedilu: ustavno sodišče)⁹² lahko plače sodnikov določa le zakon, saj je le taka ureditev skladna z načelom neodvisnosti sodstva. Predlagani tretji odstavek glede osnovne plače in drugih prejemkov sodnikov odkazuje na ureditev, določeno z Zakonom o skupnih temeljnih sistema plač v javnem sektorju (ZSTSPJS; Uradni list RS, št. 95/24), ki ga je Državni zbor RS (v nadaljnjem besedilu: državni zbor) sprejel konec oktobra 2024. Navedeni zakon velja za vse uporabnike proračuna, torej za zaposlene v celotnem javnem sektorju, ki ga sestavljajo vsi proračunski uporabniki (državni organi, občine, javni zavodi, javni skladi, javne agencije in javni gospodarski zavodi).

Osnovno plačo opredeljuje ZSTSPJS v 18. točki 2. člena kot tisti del plače, ki ga funkcionar prejema za opravljeno delo v polnem delovnem času in za pričakovane rezultate dela v posameznem mesecu. V osnovni plači sta všteta tudi napredovanje funkcionarja in višja uvrstitev v plačni razred na podlagi tega zakona. V skladu s 60. členom ZSTSPJS je osnovna plača sodnikov določena s plačnim razredom, v katerega je uvrščena posamezna funkcija ali ga je sodnik pridobil z napredovanjem. Uvrstitev in razponi možnih napredovanj v višji plačni razred so določeni v Prilogi 2, ki je sestavni del ZSTSPJS.

⁹¹ Uradni list RS, št. 58/11, 21/12 – ZDU-1F, 47/12, 15/13 – ZODPol, 47/13 – ZDU-1G, 48/13 – ZSKZDČEU-1, 19/15, 23/17 – ZSSve, 36/19, 139/20, 54/21 in 105/22 – ZZNŠPP.

⁹² Tako odločba U-I-60/06 z dne 7. decembra 2006.

Sodnikom pripadajo dodatek za delovno dobo, dodatek za dvojezičnost, položajni dodatek, dodatek za mentorstvo, dodatek za delo v manj ugodnem delovnem času in dodatek za pripravljenost. ZSTSPJS določa pet plačnih stebrov, posebnosti funkcionarjev določajo člani 59. do 68. Sodniki se uvrščajo v plačno skupino A – funkcije v državnih organih in lokalnih skupnostih, plačno podskupino A3 – funkcionarji sodne oblasti (8. člen ZSTSPJS).

Glede višine povračila stroškov in drugih prejemkov v zvezi z delom mora za funkcionarje veljati enaka ureditev, kot jo določajo kolektivne pogodbe za javne uslužbence. Izenačitev funkcionarjev in javnih uslužbencev v tem delu je določil 8. člen Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o sistemu plač v javnem sektorju (ZSPJS-AA; Uradni list RS, št. 139/22).

Z dnem začetka uporabe ZSTSPJS, to je 1. januarja 2025 glede povračila stroškov in drugih prejemkov velja ureditev, določena v prehodni določbi 112. člena ZSTSPJS, ki določa, da do uveljavitve zakona, ki bo uredil povračila stroškov in druge prejemke funkcionarjev, funkcionarjem pripadajo povračila stroškov in drugi prejemki v zvezi z delom v skladu z ZSTSPJS.

Sistemeski zakon, ki ureja pravice funkcionarjev, je trenutno v zakonodajnem postopku. Predlog Zakona o funkcionarjih v 15. členu določa, da funkcionarjem, ki poklicno opravljajo funkcijo, pod pogoji in v višini kot to velja za javne uslužbence, pripadajo naslednji prejemki in povračila:

- povračilo stroškov prevoza na delo in z dela,
- stroški in obračun stroškov na službenem potovanju v državi,
- dnevnice za službeno potovanje v državi,
- kilometrina za uporabo lastnega avtomobila za službene namene v državi,
- stroški prenočevanja na službenem potovanju,
- terenski dodatek,
- regres za letni dopust,
- jubilejna nagrada,
- solidarnostna pomoč in
- odpravnina ob upokojitvi.

Predlagatelj ocenjuje, da ni posebnih razlogov, da bi ta povračila, ki se zagotavljajo iz javnih sredstev, funkcionarjem pripadala pod bistveno drugačnimi pogoji in v drugačni višini kot to velja za javne uslužbence.

K 3. členu:

Funkcija sodnika je trajna (prvi odstavek 129. člena ustave). Trajnost sodniške funkcije narekuje, da se sodniška služba uredi celovito, tako da sta spoštovana tudi delovnopравни in socialni položaj, ne samo oblastni položaj sodnikov. ZSS in ta predlog zakona urejata le temeljne pravice in dolžnosti sodnika, povezane s sodniško službo, ki varujejo njegovo neodvisnost in nepristranskost, glede preostalih pravic in dolžnosti, ki so primerljive s pravicami in dolžnostmi iz delovnega razmerja, pa odkazuje na smiselno uporabo zakona, ki ureja delovna razmerja. Zaradi posebnosti službenega razmerja, v katerem je sodnik z Republiko Slovenijo, je namreč uporaba delovnopravne zakonodaje lahko le smiselna, ne neposredna. Sodnik je v službenem razmerju, ki nastane na podlagi odločbe pristojnega organa, ki sodnika izvoli v funkcijo in na položaj.

Čas opravljanja sodniške funkcije se sodniku šteje kot delovna doba ali pokojninska doba, ki se vpisuje v ustrezne evidence, enako kot velja za javne uslužbence. Hkrati se sodnik, enako kot javni uslužbenci, z dnem nastopa sodniške službe prijavi v socialna zavarovanja (prijava na

Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje in na Zavod za zdravstveno zavarovanje), kar je podlaga za uveljavljanje pravic, ki iz tega izhajajo. Ker sodnik ne sklene delovnega razmerja (pogodbe o zaposlitvi), se določa, da pravice in obveznosti pridobi z dnem začetka opravljanja sodniške službe, to je z dnem, ko poda prisego.

Sodnik ima na podlagi vključitve v obvezna socialna zavarovanja pravice v enakem obsegu, kot jih imajo zaposleni za polni delovni čas (pokojninsko in invalidsko zavarovanje, zdravstveno zavarovanje, zavarovanje dolgotrajne oskrbe in starševsko varstvo). Predlagana ureditev sledi ureditvi po Zakonu o funkcionarjih, ki v 9. členu določa delovno in pokojninsko dobo ter pravice iz socialnih zavarovanj za funkcionarje.

K 4. členu:

Sodnik opravlja sodniško funkcijo na sodniškem mestu na sodišču, za katero je kandidiral in na katero je bil izvoljen ali imenovan. Za to sodišče se predlaga uporaba pojma matično sodišče. V skladu s četrtem odstavkom 20. člena predloga zakona se šteje, da je sodnik z izvolitvijo v sodniško funkcijo imenovan na prosto sodniško mesto. Sodnik z imenovanjem na sodniško mesto pridobi sodniški naziv, ki ustreza sodniškemu mestu.

Drugi odstavek opredeljuje temeljne pojme sodnikovega položaja. Opredeljuje tudi razliko med sodniškim mestom na eni ter sodniškimi nazivi in sodniškimi položaji na drugi strani.

K 5. členu:

Kot izhaja iz obrazložitve odločbe Ustavnega sodišča RS⁹³, 49. člen ustave (svoboda dela) v tretjem odstavku zagotavlja, da je vsakomur pod enakimi pogoji dostopno vsako delovno mesto. Navedena pravica se kot temeljna človekova pravica in svoboščina v skladu s 15. členom ustave uresničuje neposredno na podlagi ustave, zakon pa lahko predpiše način njenega uresničevanja, kolikor je to nujno zaradi njene narave. Izvolitev v funkcijo sodnika urejata 129. in 130. člen ustave.

V skladu s prvim odstavkom 129. člena določa pogoje za izvolitev zakon. V skladu s 130. členom voli sodnike državni zbor na predlog sodnega sveta. V skladu z 49. členom ustave morata zakonska ureditev izvolitve v sodniško funkcijo in odločitev pristojnega organa v vsakem primeru zagotavljati, da je funkcija dostopna vsakemu kandidatu pod enakimi pogoji, pri čemer je zakonodajalec vezan neposredno na ustavo, organi odločanja pa na ustavo in zakon.

K II. poglavju: Izvolitev v sodniško funkcijo in imenovanje na sodniško mesto

V 6. do 11. členu so opredeljeni formalni pogoji za izvolitev in imenovanje sodnikov.

K 6. členu:

Predlagani člen enako kot ZSS določa splošne pogoje (prvi odstavek) in to, da za osebo ne veljata določbi za izvolitev v sodniško funkcijo (drugi odstavek).

Med splošnimi pogoji se ohranjata državljanstvo Republike Slovenije in znanje slovenščine. Zahtevana stopnja znanja jezika se določa glede na skupni evropski jezikovni okvir.⁹⁴ Gre za okvir Sveta Evrope, ki se uporablja za opis dosežkov učečih se pri učenju tujih jezikov ter zagotavlja

⁹³ Odločba Up-134/95 z dne 14. marca 1996.

⁹⁴ Skupni evropski jezikovni okvir: učenje, poučevanje, ocenjevanje; <https://www.zrssi.si/pdf/SEJO.pdf>.

metodo za učenje, poučevanje in ocenjevanje, ki velja za vse jezike v Evropi. Ta okvir vključuje šest referenčnih ravni, ki se uporabljajo za razumevanje znanja jezika po vsej Evropi.

Ne glede na ureditev po ZDR-1, v skladu s katero mora delodajalec, da se ugotovi kandidatova zdravstvena zmožnost za opravljanje dela, na svoje stroške kandidata napotiti na predhodni zdravstveni pregled, in to v skladu s predpisi o varnosti in zdravju pri delu, se v tem delu ohranja veljavna ureditev po ZSS, ki med splošnimi formalnimi pogoji, ki jih morajo kandidati, ki še niso izvoljeni v sodniško funkcijo, izpolnjevati ob prijavi na prosto sodniško mesto. Zdravstveno sposobnost za opravljanje sodniške službe bo kandidat izkazal z zdravniškim spričevalom, izdanim po opravljenem zdravniškem pregledu v obsegu, ki je določen za predhodni preventivni zdravstveni pregled, ki ga delavec opravi pred prvo zaposlitvijo in po prenehanju opravljanja dela na delovnem mestu za več kot 12 mesecev. Predhodni zdravniški pregled vključuje preiskave, ki so predvidene za delovno mesto na podlagi zdravstvene ocene tveganja in Pravilnika o preventivnih zdravstvenih pregledih delavcev⁹⁵, pri izvajalcu, ki je pooblaščen za opravljanje predhodnih zdravstvenih pregledov.

Če sodni svet v izbirnem postopku za prosto sodniško mesto izbere kandidata, ki še ni izvoljen v sodniško funkcijo, ga po pravnomočnosti sklepa o izbiri predlaga v izvolitev državnemu zboru. Zato ureditev, v skladu s katero bi samo izbranega kandidata (če izbrani kandidat še ni izvoljen v sodniško funkcijo) na prehodni zdravstveni pregled napotilo sodišče, kjer je razpisano prosto sodniško mesto, in kandidat tega pogoja morda ne bi izpolnil, ni ustrezna. Splošne pogoje, ker gre za izvolitev v trajno funkcijo, morajo kandidati izpolnjevati že ob prijavi.

Podatek o poslovni sposobnosti prijavljenega kandidata bo vrhovno sodišče pridobilo od upravljavca matičnega registra. Če je odrasla oseba postavljena pod skrbništvo, se to namreč vpiše v matični register⁹⁶. V skladu s prvim odstavkom 262. člena Družinskega zakonika sodišče odraslo osebo postavi pod skrbništvo in osebi imenuje skrbnika, če ta zaradi motnje v duševnem razvoju, težav v duševnem zdravju ali drugega vzroka, ki vpliva na zmožnost razsojanja, sama brez škode zase ni sposobna poskrbeti za svoje pravice in koristi. Oseba, ki je torej postavljena pod skrbništvo, ne more biti sposobna kot nosilec javne funkcije v skladu s pooblastili strokovno, samostojno in neodvisno odločati o pravicah in koristih drugih oseb. Pravica nastopanja v pravnem prometu in sklepanja poslov se v celoti ali delno prenese na skrbnika.

K 7. členu:

Posebni pogoj, ki ga mora kandidat izpolnjevati ob prijavi za prosto sodniško mesto, so leta opravljanja sodniške funkcije ali delovne izkušnje, pridobljene po opravljenem PDI. Ker bo po predlagani novi ureditvi v skladu z ZS-1 na prvi stopnji uveljavljen samo sodniški naziv okrožni sodnik, se kot posebni pogoj lahko določijo le leta delovnih izkušenj na pravniških delih po opravljenem pravniškem državnem izpitu. Za izvolitev v sodniški naziv okrožnega sodnika se določajo štiri leta delovnih izkušenj na pravniških delih po opravljenem pravniškem državnem izpitu.

K 8. in 9. členu:

---

⁹⁵ Uradni list RS, št. 87/02, 29/03 – popr., 124/06 in 43/11 – ZVZD-1. Osnovni pregled obsega anamnezo (delovna, osebna, socialna), antropometrične meritve (telesna masa, telesna višina, indeks telesne mase), osnovne laboratorijske preiskave krvi in urina, testiranje vidnih funkcij, EKG, testiranje sluha s šepetom, pregled in posvet pri zdravniku, pregled medicinske dokumentacije, izdajo zdravniškega spričevala in izdajo izvida.

⁹⁶ 277. člen Družinskega zakonika in 9. točka prvega odstavka 4. člena Zakona o matičnem registru.

Za višjega sodnika je lahko izvoljen ali imenovan kandidat, ki je uspešno opravljal sodniško funkcijo najmanj šest let ali ima najmanj devet let delovnih izkušenj na pravniških delih po opravljenem pravniškem državnem izpitu. Pogoji za višjega sodnika (ne glede na delovne izkušnje po opravljenem pravniškem državnem izpitu) pa izpolnjuje tudi univerzitetni učitelj prava, če je izvoljen najmanj v naziv docenta, za vrhovnega sodnika pa je lahko izvoljen tudi univerzitetni učitelj prava, če je izvoljen najmanj v naziv izrednega profesorja. Tudi pri tem se ohranja ureditev iz ZSS, da se določi izjema, ki omogoča, da se sodstvo ne zapre in se kakovostnim kandidatom zunaj sodstva omogoči vstop v sodniško funkcijo.

K 10. členu:

Poleg splošnih sodišč imamo v ureditvi tudi specializirana sodišča. Štiri specializirana prvostopenjska sodišča so pristojna za odločanje o delovnih sporih, eno od njih tudi za odločanje o sporih iz socialnega zavarovanja, in imajo po veljavni ureditvi status okrožnega sodišča. Specializirano sodišče je tudi Upravno sodišče Republike Slovenije, ki zagotavlja sodno varstvo v upravnih zadevah in ima status višjega sodišča.

V nasprotju s 13. členom ZSS se predlaga dopolnitev, da je jasno, da se lahko posebni pogoji za izvolitev za specializirana sodišča uredijo drugače s področnim zakonom. To, da so pogoji za izvolitev določeni izključno v ZSS (7. člen), je namreč presegel že prvi Zakon o upravnem sporu (ZUS-1) iz leta 1997, s katerim je bilo ustanovljeno upravno sodišče.⁹⁷ ZUS-1⁹⁸ tako v 10. členu določa strožje posebne pogoje za izvolitev sodnika upravnega sodišča, kot so določeni za sodnike višjih sodišč. Za sodnika upravnega sodišča je lahko izvoljen, kdor izpolnjuje pogoje za višjega sodnika ali pa izpolnjuje splošne pogoje za izvolitev v sodniško funkcijo in ima najmanj deset let izkušenj pri odločanju v upravnih stvareh ali na podobnih pravniških delih (drugi odstavki 10. člena ZUS-1).

K 11. členu:

Predlog zakona ohranja določbo drugega odstavka 13. člena ZSS, po kateri se delovne izkušnje nosilcev drugih funkcij in poklicev s področja pravne stroke izenačujejo s sodniško funkcijo, in jo prilagaja aktualni ureditvi. ZSS glede delovnih izkušenj s sodniško funkcijo izenačuje opravljanje funkcij državnega tožilca, sodnika za prekrške in državnega pravobranilca ter poklica odvetnika in notarja.

S sprejetjem Zakona o prekrških (ZP-1) leta 2003 so sodniki za prekrške postali del sodne oblasti (tj. okrajni oziroma višji sodniki), zato od takrat zanje veljata tudi ZSS in ZS⁹⁹, tako ni več potrebe, da se posebej omenjajo v tem zakonu.

Od sprejetja Zakona o državnem odvetništvu (ZDOdv)¹⁰⁰ leta 2017 opravljajo naloge državnega odvetništva višji državni odvetniki in državni odvetniki, ki so javni uslužbenci (do izteka posameznih mandatov pravobranilci še ostajajo funkcionarji). Pri čemer lahko višji državni odvetniki zastopajo subjekte tudi pred višjimi sodišči, vrhovnim sodiščem, tujimi sodišči in tujimi

⁹⁷ Zakon o upravnem sporu, Uradni list RS, št. 50/1997, 65/1997 – popr., 70/2000, 92/2005 – odl. US, 45/2006 – odl. US, 105/2006 – ZUS-1.

⁹⁸ Uradni list RS, št. 105/06, 107/09 – odl. US, 62/10, 98/11 – odl. US, 109/12, 10/17 – ZPP-E in 49/23.

⁹⁹ Uradni list RS, št. 7/2003, 86/2004, 7/2005 – skl. US, 34/2005 – odl. US, 44/2005, 40/2006, 51/2006 – popr., 115/2006, 139/2006 – odl. US, 17/2008, 21/2008 – popr., 76/2008 – ZIKS-1C, 109/2009 – odl. US, 108/2009, 45/2010 – ZIntPK, 9/2011, 21/2013, 111/2013, 74/2014 – odl. US, 92/2014 – odl. US, 32/2016, 15/2017 – odl. US, 27/2017 – ZPro, 73/2019 – odl. US, 175/2020 – ZIUOPDVE, 195/2020, 5/2021 – odl. US, 15/2021 – ZDUOP, 123/2021 – ZPrCP-F.

¹⁰⁰ Uradni list RS, št. 23/17.

arbitražami ter mednarodnimi sodišči in mednarodnimi arbitražami, lahko pa tudi pred ustavnim sodiščem, državni odvetniki pa zastopajo subjekte v zadevah, ki spadajo v pristojnost splošnih sodišč prve stopnje, delovnih in socialnih sodišč ter upravnih organov. V drugih zadevah zastopajo subjekte le v okviru pooblastila generalnega državnega odvetnika ali višjega državnega odvetnika (65. člen ZDOdv). S sodniško funkcijo se izenačujejo funkciji generalnega državnega odvetnika in njegovega namestnika, ki sta funkcionarja (50. in 51. člen ZDOdv), ter delo višjih državnih odvetnikov in državnih odvetnikov.

S sodniško funkcijo bo tako glede delovnih izkušenj po opravljenem pravniškem državnem izpitu izenačeno opravljanje funkcij državnega tožilca, generalnega državnega odvetnika in namestnika generalnega državnega odvetnika, državnega pravobranilca in pomočnika državnega pravobranilca v skladu z Zakonom o državnem pravobranilstvu, opravljanje dela višjega državnega odvetnika, državnega odvetnika ter poklica odvetnika in notarja.

K 12. členu:

Postopka za izvolitev in za imenovanje sodnikov na sodniška mesta ostajata v temeljnih okvirih enaka sedanji ureditvi. V postopkih bodo še naprej sodelovali trije deležniki, vrhovno sodišče, zadolženo za razpis prostega sodniškega mesta in zbiranje prijav, predsednik sodišča, na katerem je razpisano prosto sodniško mesto, ki pripravi za vsakega kandidata mnenje o ustreznosti in dokončno mnenje, v katerem lahko predstavi svoj pogled na izid razpisnega postopka, ter sodni svet, ki v skladu z Ustavo RS opravi izbiro. Presoja o tem, ali se bo na posameznem sodišču razpisalo prosto sodniško mesto, ostaja v pristojnosti vrhovnega sodišča. O predlogu predsednika posameznega sodišča za razpis prostega sodniškega mesta odloči predsednik vrhovnega sodišča. Razpis se objavi na spletnem mestu sodstva. V tem delu se sledi ureditvi objave javnega natečaja po Zakonu o javnih uslužbencih (ZJU)¹⁰¹, ki se za organe državne uprave objavi na spletnem mestu ministrstva, pristojnega za upravo, drugi državni organi in lokalne skupnosti pa objavijo javni natečaj na svojem spletnem mestu (58. člen ZJU).

13. členu:

Urejajo se vsebina prijave kandidata za prosto sodniško mesto, dolžnost vrhovnega sodišča, da pridobi dokazila o izpolnjevanju pogojev po uradni dolžnosti, in preizkus prijav.

Kandidat prijavo na prosto sodniško mesto pošlje v pisni obliki, če jo pošlje elektronsko, ni pogoj, da je elektronsko podpisana. Kot novost se, da se pospeši izbirni postopek za prosta sodniška mesta, med obvezne sestavine prijave poleg kontaktne telefonske številke kandidata določa še njegov elektronski naslov ter dolžnost, da k prijavi priloži tudi izjavo, da se mu pisanja v izbirnem postopku vročajo na elektronski naslov, ki ga je navedel v prijavi. Kot določa predlagani 19. člen, se vročanje v izbirnem postopku izvaja v skladu z Zakonom o splošnem upravnem postopku (ZUP), ki v 86. členu določa postopek vročitve dokumenta v elektronski obliki, če je oseba v postopku sporočila drug elektronski naslov varnega elektronskega predala ali drugega elektronskega predala.

Vrhovno sodišče bo podatek o državljanstvu, o poslovni sposobnosti, o opravljenem pravniškem državnem izpitu ter izpis iz kazenske evidence pridobilo po uradni dolžnosti od upravljavcev posameznih evidenc. Podatek o tem, ali je bila zoper kandidata vložena pravnomočna obtožnica ali na podlagi obtožnega predloga razpisana glavna obravnava zaradi naklepne kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti, pa iz ustreznih vpisnikov, ki jih vodijo sodišča. Vsebina

¹⁰¹ Uradni list RS, št. 63/07 – uradno prečiščeno besedilo, 65/08, 69/08 – ZTFI-A, 69/08 – ZZavar-E, 40/12 – ZUJF, 158/20 – ZIntPK-C, 203/20 – ZIUPOPdVE, 202/21 – odl. US in 3/22 – ZDeb.

posameznih vpisnikov bo podrobneje določena z aktom predsednika vrhovnega sodišča, za izdajo katerega se podlaga določa v predlogu Zakona o sodiščih. Upravljavci posameznih evidenc morajo zaprosene podatke poslati v petih delovnih dneh.

Vrhovno sodišče bo lahko podatke za kandidate, ki že opravljajo sodniško funkcijo, pridobilo iz centralne kadrovske evidence, ki jo ureja predlog Zakona o sodnikih ter ki se vodi in upravlja z uporabo informacijske tehnologije. Iz navedene evidence bo pridobilo tudi podatek o tem, da za osebo ne veljata določbi za izvolitev v sodniško funkcijo v skladu z drugim odstavkom 6. člena predloga tega zakona, in sicer da je bila sodniku izrečena disciplinska sankcija prenehanja sodniške funkcije ali da je bil sodnik razrešen v skladu s tem predlogom zakona.

Zdravstveno sposobnost za opravljanje sodniške službe bo kandidat izkazal z zdravniškim spričevalom, izdanim po opravljenem zdravniškem pregledu v obsegu, ki je določen za predhodni preventivni zdravstveni pregled, ki ga delavec opravi pred prvo zaposlitvijo in po prenehanju opravljanja dela na delovnem mestu za več kot 12 mesecev. Predhodni zdravniški pregled vključuje preiskave, ki so predvidene za delovno mesto na podlagi zdravstvene ocene tveganja in Pravilnika o preventivnih zdravstvenih pregledih delavcev, pri izvajalcu, ki je pooblaščen za opravljanje predhodnih zdravstvenih pregledov.

K 14. členu:

Ureja se dolžnost predsednika sodišča, na katerem je razpisano prosto sodniško mesto, da za vsakega kandidata posebej izdelava mnenje o ustreznosti.

Čeprav predsedniki sodišč opozarjajo, da postopki izbire kandidatov za sodniška mesta trajajo (pre)dolgo, se rok za izdelavo obrazloženih mnenj o ustreznosti vsakega kandidata s sedanjih 20 dni podaljšuje na 30 dni. V praksi se namreč predsedniki sodišč praviloma odločajo za izvedbo razgovorov s kandidati pred izdelavo tovrstnih mnenj, zaradi česar so ti postopki bolj izvedeni, vendar pa zaradi tega roka večkrat ni mogoče spoštovati, zlasti če je kandidatov za sodniška mesta veliko. Ker so prav predsedniki sodišč zainteresirani za čimprejšnjo izvedbo izbirnih postopkov, ni bojazni, da bi se zaradi 10-dnevnega podaljšanja tega roka izbirni postopki neutemeljeno zavlačevali.

Dodaja se tudi novo določilo (predlagani četrti odstavek), ki je vsebinski ekvivalent tretjemu odstavku, kadar gre za kandidate, ki so že izvoljeni v sodniško funkcijo. Tretji odstavek od predsednika sodišča zahteva, da v oceni o ustreznosti posameznega kandidata, ki še ni izvoljen v sodniško funkcijo, navede vse relevantne podatke njegove strokovne kariere, med drugim tudi podatke o tem, katere izkušnje ima kandidat z delom na sodišču, če jih ima. Novo določilo enako zahteva od predsednika sodišča tudi za kandidata, ki je že sodnik. V tem primeru bo predsednik sodišča v mnenju navedel celotno sodniško kariero kandidata in uspešnost te ter vse ocene njegove sodniške službe.

Ureja se dolžnost predsednika sodišča, na katerem je razpisano prosto sodniško mesto, da za vsakega kandidata posebej izdelava mnenje o ustreznosti.

Čeprav predsedniki sodišč opozarjajo, da postopki izbire kandidatov za sodniška mesta (pre)dolgo trajajo,¹⁰² se rok za izdelavo obrazloženih mnenj o ustreznosti vsakega kandidata s sedanjih 20 dni podaljšuje na 30 dni. V praksi se namreč predsedniki sodišč praviloma odločajo

---

¹⁰² Letno poročilo Sodnega sveta 2020, stran 30, točka 3.3.2.

za izvedbo razgovorov s kandidati pred izdelavo tovrstnih mnenj,¹⁰³ zaradi česar so ti postopki bolje izvedeni vendar pa zaradi tega roka večkrat ni mogoče spoštovati, zlasti če je kandidatov za sodniška mesta veliko. Ker so prav predsedniki sodišč zainteresirani za čimprejšnjo izvedbo izbirnih postopkov, ni bojazni, da bi se zaradi 10-dnevnega podaljšanja tega roka izbirni postopki neutemeljeno zavlačevali.

Predsednik sodišča v oceni o ustreznosti posameznega kandidata, ki še ni izvoljen v sodniško funkcijo, predstavi vse relevantne podatke njegove dotakratne strokovne kariere, med drugim tudi podatke o tem, kakšne izkušnje ima kandidat z delom na sodišču, če jih ima. Enako velja tudi za kandidata, ki je že sodnik. V tem primeru bo predsednik sodišča v mnenju predstavil celotno sodniško kariero kandidata in uspešnost le-te ter predstaviti vse ocene njegove sodniške službe.

K 15. členu:

Predlagani člen enako kot do zdaj ureja pravico predsednika sodišča, da izdelava dokončno mnenje v razpisnem postopku. V njem lahko predsednik izrazi tudi oceno o končnem izidu razpisnega postopka ali o tem, katere kandidate šteje za najprimernejše.

Dokončna mnenja predsednikov sodišč imajo v izbirnih postopkih pomembno, včasih celo odločilno vlogo. Iz zapisnikov sej sodnega sveta namreč izhaja, da so dokončna mnenja predsednikov sodišč v postopkih izbire kandidatov za sodniška mesta vedno eden izmed odločilnih kriterijev, na podlagi katerih se sprejme odločitve o tem, katere kandidate sodni svet povabi na razgovor.¹⁰⁴ Predsednik sodišča je lahko navzoč tudi pri razgovorih s kandidati, zato ga sodni svet vedno vabi na seje, na katerih se izvajajo razgovori, s čimer lahko predsedniki sodišč še dodatno vplivajo na končno odločitev sodnega sveta.

Dodatno se zaradi preglednosti izbirnega postopka in vsebinske podpore sodnemu svetu pri končni izbiri v 17. členu konkretizira vsebina dokončnega mnenja. Javni razpisi za sodniška mesta v nekaterih primerih vnaprej opredelijo, za katero pravno področje se prosto sodniško mesto razpisuje, včasih pa to ni določeno vnaprej, zlasti pri sodiščih prve stopnje, kjer se lahko v času od razpisa do končne izbire potrebe sodišča bistveno spremenijo. Informacija o tem, na katerem pravnem področju bo izbrani kandidat opravljal sodniško funkcijo, je lahko za sodni svet odločilna pri presoji o tem, kateri kandidat je glede na predhodne izkušnje in/ali specifično pravno znanje najprimernejši. Zato je smiselno, da predsedniki sodišč najpozneje v dokončnem mnenju, če to ni mogoče že v razpisu, opredelijo, na katerem pravnem področju bo izbrani kandidat opravljal sodniško funkcijo.

Za izdelavo mnenj o ustreznosti kandidatov in dokončnega mnenja predsednika sodišča se na zakonski ravni ne določa posebni postopek. Navedeno je razumljivo, saj predsedniki sodišč nimajo ne pristojnosti odločati v izbirnih postopkih niti jih ne vodijo. Njihova vloga je omejena na podajo strokovnega mnenja. Kljub temu je glede na pomen, ki ga imajo njihova mnenja, pomembno, da ta temeljijo na objektivnih in strokovnih kriterijih. Tako se lahko zgodi, da je v posameznem izbirnem postopku prijavljenih več deset kandidatov z zelo različnimi izkušnjami, v takem primeru se predsednik sodišča odloči, da bo pred izdelavo dokončnega mnenja razgovor opravil le z izbranimi kandidati, med katerimi bo nato posebej izpostavil v svojem mnenju le tri ali štiri. Predsednik sodišča se morda sploh ne bo odločil za razgovore s kandidati, saj bo presodil,

---

¹⁰³ Prav tam.

¹⁰⁴ Npr. 12. sklep 3. seje z dne 16. 9. 2021; 6. sklep 4. seje z dne 7. 10. 2021; 8. sklep 6. seje z dne 4. 11. 2021; 17. in 18. sklep 7. seje z dne 18. 11. 2021 in 8. sklep 8. seje z dne 2. 12. 2021; objavljeno <http://www.sodni-svet.si/#/ssvet/zapisniki2021Menu>.

da lahko že na podlagi prijav poda zanesljivo oceno o tem, kateri kandidat je najprimernejši. Zlasti kadar predsednik sodišča razgovore opravi le z izbranimi kandidati, je za to, da lahko sodni svet evalvira dokončno mnenje, in za morebitno sodno presojo o zakonitosti in poštenosti izbirnega postopka pomembno, da predsednik sodišča v dokončnem mnenju sodnemu svetu pojasni način, kako je sprejel svoje mnenje (npr. na podlagi katerih kriterijev je na razgovor povabil le izbrane prijavljene kandidate), in na podlagi česa je podal oceno o najprimernejšem kandidatu.

Predsednik matičnega sodišča bo v dokončnem mnenju navedel potrebe sodišča v zvezi z razpisanim prostim sodniškim mestom in postopek izdelave dokončnega mnenja. Posebej bo lahko navedel tudi svoje preference, tj. katere kandidate šteje za najustreznejše za zasedbo prostega mesta.

K 16. do 18. členu:

Predlagani členu urejajo postopek izbire pred sodnim svetom. V izbirnih postopkih poleg sodnega sveta sodeluje več pristojnih odločevalcev, vsak s svojo dinamiko poslovanja in obsegom dela. Zaradi daljnosežnosti odločitev o izbiri se pred končno izbiro, ki jo opravi sodni svet, zbere obsežno gradivo o kandidatih, praviloma se opravijo razgovori s kandidati in se nato oblikujejo strokovna mnenja.¹⁰⁵

Sodni svet bo postopek tako kot po veljavni zakonodaji vodil v treh zaporednih fazah s postopnim izločanjem kandidatov, glede na izid prejšnje faze, ob hkratni skrbni presoji zakonsko določenih kriterijev za izbiro (predlog 28. člena). V prvi fazi preveri izpolnjevanje formalnih pogojev kandidatov. V drugi fazi na podlagi celotnega gradiva in pridobljenih mnenj na seji opravi oceno primernosti kandidatov in v nadaljnjem koraku na razgovor povabi kandidate, ki glede na zakonske kriterije za izbiro izstopajo. Razgovoru z ožjim izborom kandidatov sledi končna odločitev o izbiri (tretja faza izbirnega postopka). Pri izbiri upošteva merila in kriterije, za izdajo katerih ZSSve pooblašča sodni svet. Pri sprejetju meril bo s predhodnim mnenjem sodeloval tudi predsednik vrhovnega sodišča.

Sodni svet bo moral predsednika sodišča, na katerem je razpisano prosto sodniško mesto in ki v postopku poda svoje mnenje o kandidatih, še naprej vabiti na svojo sejo, na kateri bo izvajal razgovore s kandidati. Seje, na katerih se bodo izvajali razgovori s kandidati, se bodo, kot že zdaj, snemale, predlog zakona pa ob tem z vidika jasne in vnaprej predvidljive ureditve snemanja, kot oblike obdelave občutljivih osebnih podatkov, opredeljuje namen in druge vidike zakonske ureditve takšnega snemanja. Zvočno snemanje kandidatov je v predlagani rešitvi predpisano z namenom zagotavljanja presoje zakonitosti izbirnih postopkov za sodniška mesta. Sodni svet bo moral vabljeni kandidate o snemanju razgovora obvestiti že v vabilu za razgovor. Elektronska kopija zvočnega posnetka bo priloga zapisnika seje in se bo hranila v skladu z zakonom, ki ureja varstvo dokumentarnega gradiva, najmanj pa do pravnomočnosti odločbe o izbiri in imenovanju ali do izvolitve izbranega kandidata. Prepis zvočnega snemanja razgovorov se bo izvedel le, če bo tako zahteval kandidat ali v primeru vložene tožbe zoper odločitev o izbiri.

Predlagani 18. člen določa okvir vsehbinske presoje sodnega sveta. Sodni svet ima že po Ustavi RS posebno vlogo pri konstituiranju sodne oblasti in pri odločanju uživa široko polje proste

---

¹⁰⁵ Letno poročilo Sodnega sveta 2023, str. 26, dostopno na: <http://www.sodni-svet.si/doc/Letno%20poro%C4%8Dilo%202023.pdf>.

presoje.¹⁰⁶ Predlog 18. člena se dopolnjuje tako, da se izrecno določa, da sodni svet ni vezan niti na dokončno mnenje predsednika sodišča, kar je bilo v sodni praksi nesporno že do zdaj.¹⁰⁷

Predlagani drugi odstavek sledi odločbam Ustavnega in vrhovnega sodišča:

- ker je Sodni svet po 29. členu ZSS (32. člen predloga zakona) pri izbiri kandidatov vezan na kriterije za izbiro, njegova odločitev o (ne)izbiri med več kandidati ne pomeni zakonsko povsem nevezane odločitve, zato mora svojo odločitev o (ne)izbiri obrazložiti;
- z aktom o izbiri enega kandidata za prosto sodniško mesto je ipso facto odločeno o neizbiri preostalih kandidatov za sodniško mesto, zato odločitev o izbiri in obvestilo o neizbiri pomenita vsebinsko celoto;¹⁰⁸
- utemeljitev izbire najboljšega kandidata od sodnega sveta ne terjaja, da opravi primerjavo med vsemi kandidati, saj bistvo odločitve o izbiri ni vrednostno presojanje izbranega kandidata glede na preostale (neizbrane) kandidate, temveč celovita in argumentirana predstavitev kandidata, ki se izbere in predlaga v imenovanje ali se odloči o njegovem imenovanju.

Če sodni svet v izbirnem postopku ne izbere nobenega kandidata, v sklepu o neizbiri navede potek postopka in obrazložitev, da nihče izmed prijavljenih kandidatov ni prepričal potrebne večine članov sodnega sveta.

K 19. členu:

Kot novost se za pospešitev izbirnega postopka za sodniška mesta v predlogu zakona dodaja možnost vročanja pisanj po elektronski poti na elektronske naslove kandidatov, če s tem pisno soglašajo v prijavi. Gre za možnost vročanja v drug elektronski predal, ki ni varni elektronski predal v skladu s 86. členom ZUP.

V skladu s 83. členom ZUP poznamo dva načina vročanja, fizično in elektronsko vročanje, pri čemer sta oba na načelni ravni enakovredna. Strankam se lahko dokumenti elektronsko vročijo v varni elektronski predal ali navaden elektronski predal (v skladu z drugim odstavkom 86. člena ZUP), ko so za to izpolnjeni pogoji na strani organa in stranke. Ob tehničnih pogojih na obeh straneh se temeljno predpostavlja, da stranka soglašata z elektronskim vročanjem ali ne zahteva nujno vročitve v fizični obliki.

Če se dokument vroči v drug elektronski predal, v skladu s četrtem odstavkom 86.a člena ZUP, informacijski sistem pošlje na številko mobilnega telefona in na elektronski naslov sporočilo, da je dokument v informacijskem sistemu in ga mora naslovnik prevzeti v 15 dneh, dodano je še obvestilo o posledicah vročitve. Sporočilo, poslano na številko mobilnega telefona, vsebuje tudi enolično identifikacijsko številko za prevzem dokumenta. Vročitev se šteje kot opravljena, ko naslovnik potrdi prevzem z enolično identifikacijsko številko. V primeru dvoma, ali je kandidat pisanje prejel, ker ni dokazov o vročitvi, se povzema ureditev četrtega odstavka 83. člena ZUP, v skladu s katero se zagotovi hitra in učinkovita vročitev z najmanjšimi stroški za organ in za naslovnika. V praksi bo seveda v takem (izjemnem) primeru, če bo obstajal dvom glede vročitve, najpogosteje sledilo osebno vročanje v fizični obliki.

¹⁰⁶ Tako Ustavno sodišče RS v odločbah Up-184/16 z dne 11. julija 2017 in Up-1094/18 z dne 21. februarja 2019.

¹⁰⁷ Na primer sodba Vrhovnega sodišča z dne 16. decembra 2019 v zadevi U 7/2019-8.

¹⁰⁸ Sklep Vrhovnega sodišča z dne 21. julija 2016, št. X lps 333/2015.

K 20. in 21. členu:

Predlagana člena opredeljujeta končno fazo izbirnih postopkov za sodnike, tj. njihovo imenovanje ali izvolitev.

ZSS določa, da če sodni svet izbere na razpisano sodniško mesto kandidata, ki je že izvoljen v sodniško funkcijo, ga sam imenuje na to sodniško mesto (prvi odstavek 21. člena ZSS). Če sodni svet izbere kandidata, ki še ni izvoljen v sodniško funkcijo, ga je dolžan predlagati državnemu zboru v izvolitev (prvi odstavek 19. člena ZSS). Odločanje o imenovanju sodnikov je tako državnemu zboru podeljeno le, kadar sodni svet izbere kandidata, ki pred tem še ni bil izvoljen v sodniško funkcijo. Izvoljeni kandidat začne v tem primeru opravljati sodniško službo z dnem, ko pred predsednikom državnega zbora poda zaprisego (23. člen ZSS). Izjema od tega pravila so vrhovni sodniki, saj o imenovanju in napredovanju (že izvoljenih) sodnikov na mesto vrhovnega sodnika (ponovno) odloča državni zbor na predlog sodnega sveta (tretji odstavek 21. člena in drugi odstavek 34.a člena ZSS).

Ureditev se spreminja le v eni točki, in sicer odpravlja se rešitev, v skladu s katero sodnike vrhovnega sodišča (ponovno) voli državni zbor, če je izbrani kandidat že izvoljen v sodniško funkcijo. Še vedno pa bo državni zbor volil sodnike vrhovnega sodišča, kadar bo sodni svet za posamezno mesto izbral kandidata, ki še ni izvoljen v sodniško funkcijo (ki torej še ni sodnik). Če pa bo sodni svet izbral kandidata, ki je že sodnik, ga bo, tako kot to velja za sodniška mesta nižjih sodišč, sam imenoval na razpisano mesto vrhovnega sodnika.

K 22. členu:

Sodno varstvo pravic udeležencev izbirnih postopkov za sodniška mesta je urejeno v 36. členu ZSSve. Zaradi večje jasnosti izbirnih postopkov se to posebej opredeljuje tudi v predlaganem členu.

K 23. členu:

Kadrovsko politiko v sodstvu koordinira vrhovno sodišče. Predsednik vrhovnega sodišča določi število sodniških mest na posameznem sodišču. Vrhovno sodišče razpisuje prosta sodniška mesta. Navedeno utemeljuje spremembo 22. člena ZSS, da postane ponovitev neuspelega razpisa za prosto sodniško mesto stvar presoje predsednika vrhovnega sodišča, ne njegova dolžnost brez možnosti presoje, ali so se morebiti kadrovske potrebe konkretnega sodišča spremenile ali se izkazuje, da se bodo spremenile. O neuspelem razpisu bo predsednik vrhovnega sodišča obvestil predsednika sodišča, na katerem je bilo razpisano prosto sodniško mesto, ki bo v 15 dneh lahko predlagal ponovitev razpisa.

K 24. členu:

Sodnik nastopi sodniško službo z dnem, ko pred predsednikom državnega zbora izreče prisego. Sodniška prisega vsebuje zavezo sodnika ustavi in zakonu (pravu), s čimer je zagotovljeno, da bo pri odločanju uveljavljal načela splošnosti, predvidljivosti, enakopravnosti, formalizma in vse druge norme sodobnega prava, ki zagotavljajo zakonitost in ustaljeno sodno prakso ter uveljavljanje pravne države.

K 25. in 26. členu:

Ključno za prenos dobrih praks med generacijami sodnikov je mentorstvo. Novi sodniki so še posebej dovzetni za znanja in izkušnje svojih bolj izkušenih kolegov. Ta metoda usposabljanja in izpopolnjevanja omogoča, da novi sodniki ponotranjijo vrednote in veščine, ki se jih ne morejo

naučiti iz literature. Del sodnikove usposobljenosti je zato tudi njegova pripravljenost biti mentor mlajšim kolegom in mentorstvo dobronamerno sprejeti.¹⁰⁹

Za izboljšanje učinkovitosti in strokovnosti dela sodnikov se določa institut mentorstva, ki se določa kot sodnikova možnost, ki jo lahko po svoji presoji izkoristi, ter obveza zagotavljati to možnost sodnikom v okviru sodne uprave. Fakultativno mentorstvo se uvaja le za okrožne sodnike, za sodnike, kadar spremenijo pravno področje delovanja, in za sodnike, imenovane na višje sodniško mesto.

Zaradi varstva sodniške neodvisnosti bo mentor sodniku začetniku lahko svetoval le o operativnih veščinah sojenja, tj. o organizaciji dela sodnika, izvajanju glavnih obravnav in narokov ter odnosu do strank in drugih udeležencev in podobnem. Tako se krepi sodnikova neodvisnost in samozavest. Usposobljenost pri opravljanju sodniške funkcije tako od sodnika zahteva vsakokratno temeljito pripravo ter čim širšo vsestranskost glede dobrega strokovnega znanja, širokih življenjskih in delovnih izkušenj, dobre splošne razgledanosti in kakovostne komunikacije z drugimi na ustrezno občutljiv način. Zaupanje javnosti v sodni sistem se namreč utrjuje tudi s tem, da sodnikova usposobljenost presega le dobro poznavanje prava in obsega tudi druga družbena področja. Samo sodnik, ki je strokovna avtoriteta na svojem področju dela, je lahko prepričljiv, s čimer postane njegova neodvisnost še trdnejša.¹¹⁰

Mentor nima pristojnosti ocenjevati dela sodnika mentoriranca. To pristojnost ohranja personalni svet. Mentor zlasti ne sme vplivati na odločitve sodnika mentoriranca v zadevah, ki mu bodo dodeljene v reševanje. Predvideva se namreč, da je eno leto dovolj dolga doba, v kateri lahko sodnik začetnik ob pomoči sodnika mentorja osvoji in spozna operativne veščine dela sodnika. To obdobje bo mogoče na predlog sodnika podaljšati v primeru daljših odsotnosti sodnika začetnika v prvem letu službovanja, o čemer bo odločil predsednik matičnega sodišča.

Institut sledi Mnenju Svetovalnega sveta evropskih sodnikov (CCJE) št. 17 o vrednotenju sodniškega dela, kakovosti sodstva in spoštovanju neodvisnosti sodstva. V večini držav, ki uporabljajo neko obliko individualne evalvacije, je ta namenjena ocenjevanju, ohranjanju in izboljšanju kakovosti dela sodnikov in pravosodnega sistema. Namen ocenjevanja sodnikov namreč ni samo ocenjevanje dosežkov in spretnosti, temveč tudi ugotavljanje potreb po usposabljanju in zagotavljanje povratnih informacij. Številne države ocenjevanje uporabljajo kot osnovo za podlago o napredovanju sodnikov. Za nekatere države je vrednotenje še posebej pomembno pri odločanju o imenovanju sodnikov v trajni mandat (kjer uporabljajo poskusno dobo).

Sistemi, ki imajo vgrajeno ocenjevanje sodnikov, vključijo tudi neformalno oceno v smislu samoocenitve, oceno oblikujejo tudi kolegi. Smisel vključitve mentorstva mlajšim sodnikom je v izboljšanju veščin sodnikov za boljšo izvedbo sodnega postopka in širše v smislu izboljšanja kakovosti sodstva na splošno. Mentorstvo je lahko zelo učinkovit način izboljšanja veščin sodnika, mora pa biti zaupen, da se izboljša samozavest sodnika pri vodenju postopkov in obravnav.

Poleg tega se s predlaganim fakultativnim urejanjem možnosti mentorstva uresničuje tudi nedavno sprejeto priporočilo v okviru Smernic o vrednotenju kakovosti dela sodnikov, ki jih je novembra 2024 sprejela Komisija Sveta Evrope za učinkovitost pravosodja (CEPEJ). Priporočilo št. 4 določa, da je treba sistem mentorstva spodbujati kot orodje neformalnega ocenjevanja nižjih

¹⁰⁹ Komentar Kodeksa sodniške etike, str. 33, dostopno na: http://www.sodni-svet.si/images/stories/Kodeks_sodniske_etike_komentar_sept_2017.pdf.

¹¹⁰ Komentar Kodeksa sodniške etike, str. 27.

sodnikov. Ob popolnem spoštovanju neodvisnosti sodstva je namenjen pomoči mlajšim sodnikom pri pridobivanju samozavesti pri vodenju obravnave in vodenju zadev.¹¹¹

K III. poglavju Kriteriji za izbiro, ocenjevanje in napredovanje ter postopek ocenjevanja

K 27. členu:

Določba, ki zahteva, da je sodnik lahko samo oseba, ki je *osebnostno primerna* za opravljanje te funkcije, je del sodniške zakonodaje že vse od njenega sprejetja leta 1994 in je bila sprva umeščena v 8. člen ZSS med splošne *formalne* pogoje za izvolitev.¹¹² Novela ZSS-M je leta 2015 to določbo prenesla med temeljne določbe (2.a člen ZSS). Predlagatelj zakona je v predlogu novele ZSS-M¹¹³ pojasnil, da je ocenjevanje osebnostne primernosti del vsebinske (ne formalne) presoje, in to tako v postopkih za izbiro kandidatov za sodnike kot v postopkih ocenjevanja in razrešitve sodnikov, zato se je odločil, da določbo umesti med splošne določbe, s čimer se je zagotovilo, da je to določilo podlaga za vsebinsko presojo tako pri izbiri kandidatov za sodniško funkcijo kot pri ocenjevanju dela sodnikov.

Ta določba je pravno načelo, ki usmerja razumevanje in uporabo kriterijev za izbiro in ocenjevanje sodnikov. Obenem je z negativno opredelitvijo pojma osebnostna primernost v drugem odstavku že tako konkretizirana, da pomeni izhodiščni vsebinski kriterij za izbiro in ocenjevanje, in ni več splošna v obsegu, ki bi jo po vsebini umeščali v temeljne določbe, zato jo je predlagatelj umestil kot uvodno določilo v oddelek, ki določa kriterije za izbiro, ocenjevanje in napredovanje sodnikov. Ker predlagani 27. člen osebnostne primernosti sodnika ne veže zgolj na osebnostne značilnosti kandidata za sodnika, kot so osebnostna urejenost, spodobno vedenje, korektnost v odnosu do sodelavcev in strank in podobno, temveč v obliki pravnega načela (z visoko stopnjo konkretiziranosti) v ta pojem združuje vse odlike, ki jih mora imeti sodnik in ki so nato konkretnije opredeljene v kriterijih za izbiro v naslednjih členih, se namesto izraza osebnostna primernost uporablja izraz *uživati zadostno stopnjo javnega zaupanja*.¹¹⁴

K 28. členu:

Kriteriji za izbiro, ocenjevanje in napredovanje sodnikov ostajajo vsebinsko skoraj nespremenjeni v primerjavi s tistimi iz ZSS. V skladu z opozorilom delovne skupine vrhovnih sodnikov, podanim v fazi predhodnega strokovnega usklajevanja, se med kriterije dodaja nov kriterij, in sicer varovanje neodvisnosti, nepristranskosti in ugleda sodstva in sodnikov, v okviru katerega se bodo upoštevali preteklo delo ter javna in zasebna ravnanja kandidata. Temeljno razlagalno izhodišče v predlaganem 27. členu, ki usmerja razumevanje in uporabo kriterijev za izbiro in ocenjevanje sodnikov, združuje vse odlike, ki jih mora imeti sodnik. Ena izmed temeljnih odlik, ki jih mora imeti vsak sodnik, je tudi zahteva, da se sodnik vselej vede in ravna tako, da varuje neodvisnost in ugled sodstva kot celote, posameznih sodnikov in sojenja v sodnih zadevah.

K 29. členu:

Določneje se opredeljuje, koga in v katerih primerih/postopkih kriteriji zavezujejo: (1) predsednike sodišč pri oblikovanju mnenj v postopkih izbire kandidatov za sodniška mesta in v postopkih

¹¹¹ Guidelines on the evaluation of the quality of work of judges, Council of Europe European Commission for the efficiency of justice (CEPEJ), dostopno na:

<https://rm.coe.int/quality-work-judges-mise-en-page-version-en/1680b3fe75>.

¹¹² Zakon o sodniški službi, Uradni list RS, št. 19/1994, 6. točka prvega odstavka 8. člena.

¹¹³ Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o sodniški službi z dne 11. decembra 2014, št. 00720-14/2014/10 (EVA 2013-2030-0110; EPA 246-VII).

¹¹⁴ Predlog nekdanjega ustavnega sodnika Matevža Krivica v odklonilnem ločenem mnenju v zadevi U-I-83/94 in nato (smiselno podobno) v odklonilnem ločenem mnenju v zadevi U-I-344/94.

ocenjevanja sodnikovega dela, (2) sodni svet pri odločanju o napredovanju sodnikov, pri potrjevanju negativne ocene (da sodnik ne ustreza sodniški službi) in v postopkih izbire kandidatov za sodniško mesto ter (3) personalne svete pri izdelavi ocene sodnikovega dela.

K 30. členu:

Postopek ocenjevanja sodnikovega dela v temeljnih izhodiščih ostaja enako, kot ga ureja ZSS. Za sodnika začetnika (v prvih treh letih opravljanja sodniške službe) se bo ocena sodnikovega dela izdelala vsako leto. V nadaljevanju opravljanja sodniške funkcije se mora ocena sodnikovega dela izdelati vsaka tri leta. Gre za redno ocenjevanje, pri katerem se triletno napredovalno obdobje šteje od nastopa sodniške službe ali datuma zadnjega napredovanja (sodba VS RS, X Ips 1390/2004).

Kot novost se določa zgornja meja periodičnega ocenjevanja sodnikov – ko sodnik doseže mesto in naziv višjega sodnika svetnika, se ne ocenjuje več, razen v utemeljenih primerih (napredovanje na višje sodniško mesto, kandidatura na vodstveno mesto, slab(š)ji rezultati dela) ali v primeru izrečene disciplinske sankcije za hujšo disciplinsko kršitev. Tako se vrhovni sodniki sploh ne ocenjujejo, razen v utemeljenih primerih ali v primeru izrečene disciplinske sankcije za hujšo disciplinsko kršitev. Meje ocenjevanja sodnikov so namreč začrtane z varstvom njihove neodvisnosti in avtoritete, ki jo morajo uživati, da lahko legitimno izvajajo sodno oblast. Vrhovni sodniki so izvoljeni iz vrst najuglednejših strokovnjakov s praviloma dolgoletnimi strokovnimi izkušnjami. Dolgoletni strokovnjaki, s potrjeno odličnim sodniškim delom, so tudi višji sodniki svetniki. Položaj, odgovornost in strokovna zahtevnost dela višjih in vrhovnih sodnikov zato utemeljujejo rešitev, da se dolgoletni in potrjeni strokovnjaki ne ocenjujejo. Ostaja pa varovalka, da se lahko v primerih negativnih in pozitivnih odklonov oceni delo tudi teh sodnikov.

Zaradi varstva sodnikove neodvisnosti in sistemske doslednosti zakona se v zakonu posebej določi, da lahko sodni svet in minister predčasno ocenjevanje ali ocenjevanje iz utemeljenih razlogov predlagata le v okviru svojih pristojnosti. Ocenjevanje sodnikov je namreč eden izmed najbolj občutljivih ukrepov, s katerim se lahko poseže v neodvisnost sodnika. Izvršilna veja oblasti in sodni svet kot organ zunaj sodne veje oblasti lahko zaradi varstva sodnikove neodvisnosti zato ocenjevanje predlagata le v okviru postopkov, ki jih vodita na podlagi svojih, zakonsko določenih pristojnosti, kar morata v zahtevi za ocenjevanje posebej utemeljiti. S tem je še dodatno jasneje opredeljena razmejitev pristojnosti med navedenimi deležniki.

K 31. členu:

Ocene sodnikovega dela za sodnike okrožnih sodišč bodo sprejemali pristojni personalni sveti višjih sodišč. Ocene za sodnike višjih sodišč in za sodnike, ki bodo dodeljeni na delo na ustavno sodišče, višje sodišče, vrhovno sodišče, v sodni svet ali na Ministrstvo za pravosodje, pa personalni svet vrhovnega sodišča. Pristojnosti personalnih svetov določa predlog tega zakona.

K 32. členu

Določa se, kaj je ali kateri podatki so lahko podlaga za ocenjevanje dela sodnika. Veljavna ureditev iz ZSS se dopolnjuje na način, da se kot podlaga za izdelavo ocene posebej navedeta tudi mnenje predsednika matičnega sodišča ali vodje oddelka in mnenje instančnega sodišča, ki sta bili že zdaj pomemben del ocenjevanja na podlagi podzakonskega predpisa (3. do 5. člen Meril za kakovost dela sodnikov za oceno sodniške službe).

Ustavna sodnica dr. Špelca Mežnar je v pritrdilnem ločenem mnenju v zadevi Up-757/19 z dne 20. februarja 2020 opozorila na *de facto* pomemben vpliv mnenj sodnikov posameznega oddelka

sodišč na izbiro kandidatov za sodnike vrhovnega sodišča. De facto zato, ker mnenja oddelkov v postopkih izbire formalno niso urejena, pri tem pa gre za prakso, ki je v teh postopkih ustaljena in se z empiričnimi podatki izkazuje kot potencialno zelo pomemben element pri končni odločitvi. Ker so tovrstna mnenja pomemben nadzorni mehanizem uveljavljanja odgovornosti sodnikov, jih je treba upoštevati pri snovanju in presojanju zakonodajnih rešitev, sicer se lahko ravnovesje, ki ga poskuša normativni okvir zagotavljati med neodvisnostjo in odgovornostjo sodstva ter načelom delitve oblasti, poruši, opozarja ustavna sodnica. Sodstvo in sodniki pa opozarjajo, da imajo tovrstna mnenja instančnih oddelkov in predsednikov sodišč tudi pri ocenjevanju pomembno vlogo za končni rezultat ocenjevanja, zato je smiselno njihovo vlogo in postopek pridobitve formalno (še) bolj natančno opredeliti, vključno z možnostjo izjave sodnika do teh mnenj. Glede na to se v predlagani člen kot podlaga za izdelavo ocene posebej določata tudi obe navedeni mnenji.

Zaradi specifičnosti položaja se v drugem odstavku posebej opredeli podlaga za ocenjevanje dodeljenih sodnikov na način, kot je veljal že zdaj. Dodatno se pri tem na podlagi stališča sodnega sveta,¹¹⁵ kot formalna podlaga pri ocenjevanju dela dodeljenih sodnikov poleg mnenja predstojnika organa določa še poročilo o delu dodeljenega sodnika, ki je bilo do zdaj urejeno le na podzakonski ravni v Merilih za kakovost dela sodnikov za oceno sodniške službe. Predlagatelj meni, da sta poročilo in mnenje enako pomembna pri ocenjevanju dodeljenih sodnikov, saj se dopolnjujeta, zato je smiselno, da se tudi normativno priredita (tj. uredita na isti normativni ravni).

Na zakonski ravni se tako v predlaganem členu določa okvir vsebinske podlage ocenjevanja sodnikov, konkretna izvedba tega okvira (oblika in vsebina mnenj ter poročila in postopek sprejemanja mnenja instančnega oddelka) pa bo tako, kot to velja že zdaj za kriterije za ocenjevanje in napredovanje, predmet podzakonskega urejanja v pristojnosti sodnega sveta in Meril za oceno kakovosti sodnikovega dela. Ta merila že zdaj opredeljujejo, koliko spisov lahko pregleda personalni svet za posameznega sodnika in koliko jih lahko v pregled predloži sodnik.

K 33. členu:

Opredeljuje se ena izmed temeljnih podlag za ocenjevanje dela sodnikov, tj. osebni spis sodnika. Vanj se po odredbi pristojnih predlagateljev vnašajo vsi podatki, ki so pomembni za izdelavo ocene sodnikovega dela.

Sodni svet je na 38. seji 19. marca 2020 sprejel splošno odredbo, katere dokumente in odločitve z delom in drugimi ravnani sodnikov pridobi ali sprejme v okviru svojih pristojnosti, te pa nato za zagotavljanje kakovosti dela sodišč in sodnikov pošlje predsednikom sodišč. To so pravnomočne odločbe o položaju sodnikov: o predlogih za napredovanje, o premestitvah sodnikov, o dodelitvah sodnikov, o nezdružljivosti sodniške funkcije, o predlogih sodnikov za odpravo kršitev neodvisnosti, o potrditvi negativnih ocen, o znižanju plače, če se ugotovi, da sodnik dvakrat zapored ne izpolnjuje pogojev za napredovanje, o pritožbah sodnikov zoper odločitve predsednikov sodišč o premestitvah ali napredovanjih, druge odločbe o pritožbah sodnikov (npr. o pritožbi predsednika sodišča zoper odločitve, da se mu zakonski rok za opravo usposabljanja za vodstveno funkcijo ne podaljša, o pritožbi glede dodelitve, o pritožbi zoper odločitve o suspenzu) in drugi akti, na primer mnenje državnemu zboru glede dovoljenja za pripor ali začetek kazenskega postopka zoper sodnika in potencialna pravnomočna sodba, poročilo o pregledu poslovanja v posamezni zadevi in pravnomočne odločbe disciplinskega sodišča o izrečenih disciplinskih sankcijah.

¹¹⁵ Stališče Sodnega sveta, sprejeto na 2. seji 6. septembra 2018, dostopno na: http://www.sodni-svet.si/doc/Stalisce_polozej_2_seja_5_9_2018.pdf.

Kot je odločilo vrhovno sodišče,¹¹⁶ načelna pravna mnenja Komisije za etiko in integriteto (KEI), ki deluje pri sodnem svetu, ne vsebujejo normativnega elementa. Nobena izmed pristojnosti KEI iz 49. člena ZSSve namreč ne pomeni enostranskega, oblastnega odločanja o pravicah posameznika na področju upravnega prava. Ker se z načelnimi mnenji KEI ravnanje sodnikov presoja le na načelni ravni, se mnenja KEI ne vlagajo v osebni spis sodnika.

Kot določa predlagani drugi odstavek, se bo osebni spis sodnika vodil pri sodišču, na katero je sodnik izvoljen ali imenovan (tj. matičnemu sodišču). Glede dodeljenih sodnikov se predlaga novost. Veljavna zakonodaja določa, da se osebni spisi dodeljenih sodnikov vodijo v uradu predstojnika organa, kamor je dodeljen (prvi odstavek 71.b člena ZSS), kar se v praksi ni izvajalo. Osebni spisi dodeljenih sodnikov so ostajali v uradih matičnih sodišč in se niso prenašali v urade predstojnikov organov, kamor so bili sodniki dodeljeni. Predlagatelj meni, da je z vidika varstva neodvisnosti sodnikov, zlasti če so dodeljeni na delo v organe izvršilne veje oblasti (tj. na ministrstvo), to bolj ustrezno, zato se bodo zdaj v skladu s prvim odstavkom predlaganega člena osebni spisi za vse sodnike, tudi dodeljene, ves čas vodili v uradih njihovih matičnih sodišč. Posledično se v predlaganem členu kot legitimni predlagatelj za vnos podatkov v osebne spise sodnikov določa tudi predstojnik organa, kamor je sodnik dodeljen.

Tretji odstavek določa, da podatki iz osebnih spisov sodnikov niso dostopni javnosti, kar je do zdaj izhajalo že iz določbe, kdo lahko vpogleduje v osebne spise sodnikov. To se posebej določa le zaradi večje jasnosti in razmejitve z javnostjo podatkov iz Centralne kadrovske evidence sodnikov. Nejavnost podatkov iz osebnih spisov, ki so temelj za ocenjevanje dela sodnikov, je nujna predpostavka neodvisnosti položaja posameznega sodnika.¹¹⁷ Ne pomeni pa, da so s tem vsi podatki o delu sodnikov in njihovem položaju nejavni. Zdajšnja in predlagana zakonodaja v tem pogledu urejata Centralno kadrovske evidenco, ki jo vodi vrhovno sodišče v skladu z Zakonom o sodiščih. Zaradi varstva neodvisnosti sodnika lahko osebe in organi, ki so pooblašteni vpogledovati v osebne spise sodnikov, to izvajajo le v okviru in zaradi izvajanja svojih pristojnosti. Nasprotno ima sodnik vselej pravico vpogledati v svoj osebni spis.

K 34. členu:

Dosedanja ureditev ocenjevanja sodnikov se na podlagi opozoril sodstva in za večjo objektivizacijo v predlogu zakona natančneje opredeljuje, kar je tudi v skladu z mednarodnimi smernicami.¹¹⁸ Obenem se upošteva, da pri ocenjevanju ne gre za sprejemanje odločitve o kateri koli pravici ali pravni koristi sodnikov, temveč za strokovno opravilo, katerega rezultat je strokovna ocena dela sodnika.¹¹⁹ Zato se določa, da je ta postopek pisen in da se ustna obravnava izvede le, če tako presodi organ, ki oceno sprejema. Ni namreč smiselno, da bi se ocenjevanje sprevrglo v kvaziupravni ali -sodni postopek z izvajanjem kompleksnih dokazov, kot je zaslišanje strank in prič itd. Obenem je nujno, da se v njem opredeli položaj ocenjevanega sodnika in se mu zagotovi možnost sodelovanja,¹²⁰ kar preprečuje nedovoljene posege v sodnikovo neodvisnost in hkrati zagotavlja, da bo postopek izveden v skladu z objektivnimi kriteriji, brez morebitne diskriminacije ocenjevanega sodnika.

¹¹⁶ Sodba z opr. št. U 10/2022-36 z dne 20. februarja 2023.

¹¹⁷ Mnenje CCJE, št. 17 (2014), 14. točka priporočil.

¹¹⁸ Mnenje CCJE, št. 17 (2014), 5. in 6. točka priporočil.

¹¹⁹ Tako odločbi Vrhovnega sodišča, št. X Ips 404/2014 z dne 10. decembra 2015 in U 5/2020-23 z dne 10. novembra 2020.

¹²⁰ Mnenje CCJE, št. 17 (2014), 11. točka priporočil.

Vsebina mnenja predsednika matičnega sodišča ali vodje oddelka je v podzakonskem aktu (Merilih za kakovost dela sodnikov za oceno sodniške službe – 3. in 4. člen) že zdaj opredeljena, ni pa tako glede mnenja instančnega oddelka (5. člen Meril) ter poročila in mnenja predstojnika organa, kamor je dodeljen ocenjevanj sodnik (drugi odstavek 11. člena Meril). Glede na pomen mnenja instančnega oddelka so sodniki¹²¹ izrazili potrebo, da se natančneje opredelita njegova vsebina in postopek sprejemanja (tj. ob kolikšnem kvorumu sodnikov instančnega oddelka, s kakšno večino itd.). Predlagatelj meni, da je za to podzakonsko urejanje primernejše, in sicer v merilih, ki jih sprejeme sodni svet. Sodni svet bo tako moral v prehodnem obdobju merila v manjkajočem delu dopolniti.

Vključenost ocenjevanega sodnika v postopek je zagotovljena tudi s tem, da se mu po novem zagotavlja pravica do izjave do vsega gradiva, ki je podlaga za ocenjevanje, že pred sprejetjem ocene. Personalni svet bo sodniku vse gradivo, ki ga bo za potrebe ocenjevanja pridobil po prejemu zahteve za ocenjevanje, razen podatkov iz osebne spisa, vročil in mu omogočil izjavo v 15 dneh. Predlagatelj pri tem izhaja iz tega, da so sodniki s podatki v lastnih osebnih spisih tekoče seznanjeni in imajo tudi vedno pravico vpogledati v svoj osebni spis, zato ni smiselno, da se ob vsakem ocenjevanju podatki osebne spisa kopirajo in sodniku vročajo v seznanitev. Dodatno bo moral personalni svet sodnika obvestiti tudi o tem, v katere spise bo za potrebe ocenjevanja vpogledal.

Ker se bo osebni spis dodeljenega sodnika vodil v uradu matičnega sodišča, se bo morala ocena sodnikovega dela vročiti predsedniku matičnega sodišča in še predstojniku organa, kamor je sodnik dodeljen (predlagani peti odstavek).

K 35. členu:

Predlagani člen ureja pravno varstvo zoper sprejeto oceno sodnikovega dela. Sodnik in predsednik matičnega sodišča ali predstojnik organa, ki se z oceno ne strinja, ima možnost pritožbe v osmih dneh pri personalnem svetu vrhovnega sodišča.

Pomembna novost se določa v tretjem odstavku, ki ureja odločanje personalnega sveta vrhovnega sodišča o pritožbi zoper oceno. Upravno sodišče je v zvezi s tem opozorilo, da ureditev, po kateri personalni svet vrhovnega sodišča po veljavni ureditvi o pritožbi znova odloča v povsem isti sestavi, z vidika objektivizacije postopka ocenjevanja in ustreznih jamstev ocenjevanemu sodniku ni ustrezna.¹²² ZSS to poskuša rešiti na način, da zastruje večino, potrebno za odločanje o pritožbi, tako o pritožbi zoper oceno odloča personalni svet vrhovnega sodišča z večino glasov vseh članov (četrti odstavek 36. člena ZSS). Ker ima personalni svet vrhovnega sodišča po veljavni ureditvi – enako velja za senat personalnega sveta v posamezni zadevi po predlagani ureditvi – samo pet članov, sta navadna in absolutna večina v tem primeru enaki in štejeta tri člane. Rezultat veljavne ureditve je zato tak, da personalni svet vrhovnega sodišča v tem primeru o pritožbi odloča v isti sestavi in z isto večino. Predlog ZS-1 zato ureja pritožbeni personalni svet vrhovnega sodišča, ki bo pristojen za reševanje pritožb zoper njegove odločitve in za druga opravila, ki jih določa zakon.

Ustavno sodišče je ob presoji ureditve v ZS glede sestave personalnega sveta višjega sodišča, kadar ta odloča o pritožbi zoper razporeditev sodnikov Okrajnega sodišča v Ljubljani na Okrožno sodišče v Ljubljani, kadar je predsednik Višjega sodišča v Ljubljani odločal o letnem razporedu, pozneje pa kot član personalnega sveta odločal o pritožbi zoper ta letni razpored, z vidika

¹²¹ Slovensko sodniško društvo, dopis z dne 8. oktobra 2020.

¹²² Dopis Upravnega sodišča Su 546/2019-10 z dne 2. oktobra 2019.

nepriustranskosti ni ustavno skladna.¹²³ Podobno je na vrhovnem sodišču, kadar personalni svet vrhovnega sodišča odloča o ocenjevanju, letnem razporedu in drugih opravilih (dopust, izredni dopust, štipendija) sodnikov vrhovnega sodišča. Predsednik vrhovnega sodišča namreč odloča v teh zadevah, na pritožbeni stopnji pa ponovno odloča kot član personalnega sveta, kar je v nasprotju s temeljnimi procesnimi jamstvi nepristranskega odločanja. Glede na enotno vrsto prvostopenjskih sodišč problematika o sestavi personalnega sveta višjega sodišča ni več aktualna, problematika na vrhovnem sodišču pa se ureja z uvedbo pritožbenega personalnega sveta vrhovnega sodišča.

K 36. členu:

Večstopenjska klasifikacija možnih ocen sodnikovega dela je potrebna za uveljavljanje pravic in položajev sodnika (napredovanje, prenehanje sodniške funkcije, kandidatura na višja ali druga sodniška in vodstvena mesta, kandidatura za dodelitve) ter za ohranjanje potrebnega motivacijskega učinka na sodnike. Ohranja se veljavna ureditev s petstopenjsko lestvico ocen, za katere pa se zaradi lažjega razumevanja predlaga poimenovanje (negativna ocena, ocena *ne napreduje*, ocena *napreduje*, nadpovprečna ocena in izjemna ocena).

Ob neizpolnjevanju enega ali več kriterijev personalni svet sodnikovo delo oceni z negativno oceno. Ta ocena se izda, kadar ocenjevani sodnik ne dosega niti minimalnih zahtevanih standardov strokovnosti. To je skrajni ukrep, ki se uporablja restriktivno, kadar je pri ocenjevanju sodnika sprejet neizogiben sklep, da sodnik ni (več) sposoben opravljanja sodniške funkcije niti v skladu z objektivno presojenim minimalnim sprejemljivim standardom.¹²⁴ Pred učinkovanjem negativne ocene jo bo moral potrditi sodni svet. Posledica negativne ocene za sodnika namreč pomeni prenehanje sodniške funkcije. Prav zaradi te posledice se bo ocena o neustreznem sodnikovem delu sprejela le izjemoma, ob posebej utemeljenih razlogih. Pri odločanju o potrditvi negativne ocene mora sodni svet izvesti ustno obravnavo v skladu z ZSSVe. Na oceno sodnikovega dela je vezan in je ne more spremeniti, le negativna ocena iz 1. točke prvega odstavka 36. člena bo podvržena njegovi potrditvi, a tudi te ne more sam spremeniti. Lahko jo pristojnemu personalnemu svetu vrne v ponovno oceno sodnikovega dela, če pa je ne potrdi in je ne vrne pristojnemu personalnemu svetu v ponovno izdelavo, se šteje, da je bila sodniku izdana ocena *ne napreduje* (četrti odstavek 37. člena predloga zakona).

Kot izhaja iz ustaljene sodne prakse glede veljavne ureditve, ima pristojni organ za izdelavo ocene sodniške službe možnost proste presoje, kateremu od zakonskih kriterijev bo morda (ni pa nujno) glede na aktualne potrebe v sodstvu dal večjo težo. To seveda ne pomeni, da je ocenjevanje sodniške službe lahko arbitrarno, saj toženo stranko vežejo smiselna uporaba ZUP in splošna pravna načela, v takšnih zadevah zlasti načelo enakosti pred zakonom (14. člen Ustave RS) in test očitne (ne)razumnosti. Iz navedenih razlogov ima možnost proste presoje tudi pri izbiri meril, ki jih pristojni organ uporablja za ugotavljanje posameznega kriterija iz 1. odstavka 29. člena ZSS, ki pa je omejeno z besedilom posameznih točk iz 1. odstavka 29. člena ZSS in z omenjenim testom očitne (ne)razumnosti. Ta možnost proste presoje je tem ožja, čim bolj je mogoče posamezni kriterij meriti z objektivnimi pokazatelji, ki so (statistično) merljivi.¹²⁵ V tem delu se ohranja veljavna ureditev.

Ocena *ne napreduje* se izda, če personalni svet ugotovi, da sodnik enega ali več kriterijev iz 28. člena tega zakona izpolnjuje na podpovprečni ravni. Če bo sodniku izdana ocena *napreduje*

¹²³ Odločba Ustavnega sodišča št. U-I-82/21-17.

¹²⁴ Tako sodba VSRS št. U 1/2018-6 z dne 7. maja 2018.

¹²⁵ Sodba in sklep št. U 1917/2006 z dne 21. decembra 2006.

(ocena, da sodnik izpolnjuje pogoje za napredovanje, za hitrejše napredovanje ali za izjemno napredovanje), lahko napreduje:

- v plačnih razredih v okviru razpona plačnih razredov za posamezni sodniški naziv,
- v višji sodniški naziv na istem sodniškem mestu,
- na višje sodniško mesto in
- na položaj svetnika.

Vse štiri oblike napredovanja so povezane z uvrstitvijo v višji plačni razred. Izjema so vrhovni sodniki, ki lahko napredujejo le na položaj vrhovnega sodnika svetnika.

K 37. členu:

Predlagani člen ureja vlogo Sodnega sveta in učinke njegove odločitve o izdani negativni oceni. V primerjavi z veljavno ureditvijo se v prvi vrsti dopolnjuje določilo o 30-dnevem instruktorskem roku Sodnemu svetu za sprejem odločitve o potrditvi negativne ocene. Zaradi varstva sodnikovega položaja v tem postopku mora Sodni svet v skladu s 34. členom ZSSve sodniku najprej omogočiti, da se v 15 dneh pisno izjavi. Obenem lahko Sodni svet na podlagi 8. člena ZSSve pridobiva za potrebe odločanja določene dodatne podatke ali pa zaprosi personalni svet za dodatna pojasnila. Tega roka zato od trenutka prejema negativne ocene ni mogoče spoštovati v večini primerov, saj je potrebno sodnika najprej obvestiti o predloženi negativni oceni in o uvedbi postopka njenega potrjevanja, nato pa mu omogočiti 15 dni za podajo pisnega odgovora. Obenem pa je predlagatelj na predlog in opozorilo Sodnega sveta v predlogu novele ZSSve-A določil tudi obvezno ustno obravnavo v tem postopku. Glede na to, začetka teka 30-dnevnega roka za odločitev ni mogoče vezati na trenutek, ko Sodni svet prejme negativno oceno v potrditev, kot to sedaj določa veljavna zakonodaja (33. člen ZSS), temveč na trenutek, ko je zbrano popolno gradivo za odločanje.

Obenem se na novo in širše opredeljujejo možnosti Sodnega sveta pri odločanju o potrditvi negativne ocene. Veljavni tretji odstavek 33. člena ZSS določa, *da če sodni svet ocene ne potrdi, personalni svet ponovno izdelava oceno sodniške službe, s katero ugotavlja, ali sodnik izpolnjuje pogoje za napredovanje*. Navedeno pomeni, da mora v primeru, če Sodni svet negativne ocene ne potrdi, personalni svet ponovno izdelati oceno sodniške službe, vendar lahko z njo ugotavlja le, ali sodnik izpolnjuje oziroma ne izpolnjuje pogojev za napredovanje. To pa pomeni, da v vseh primerih, ko Sodni svet ne potrdi negativne ocene, personalni svet v ponovljenem postopku ne more več izdati negativne ocene. Takšna ureditev ne omogoča vsebinsko adekvatne rešitve pri odločanju Sodnega sveta o potrditvi negativne ocene. Kajti po stališču Ustavnega sodišča je namreč Sodni svet pri presoji negativne ocene dolžan preveriti tako zakonitost postopka izdelave ocene kot vsebinsko pravilnost njenega izreka.¹²⁶ Iz tega pa sledi, da tudi v primeru, če Sodni svet ocene ne potrdi zaradi procesnih pomanjkljivosti in/ali zaradi nepopolne ugotovitve dejanskega stanja, personalni svet po veljavni ureditvi v ponovljenem postopku ne more izdati negativne ocene, čeprav bi se v ponovljenem in dopoljenem postopku lahko izkazala za vsebinsko utemeljena.

Odločba Ustavnega sodišča se izpeljuje tako, da lahko v primeru zavrnitve potrditve negativne ocene Sodni svet le-to vrne personalnemu svetu v ponovno izdelavo, če ugotovi, da postopek ocenjevanja ni bil zakonit ali če presodi, da bi bilo potrebno postopek vsebinsko dopolniti. Pri tem pa po novem personalni svet ni vezan na to, kakšno oceno lahko v ponovljenem postopku izda. S tem se zagotavlja, da se bo s konkretnim nadzornim mehanizmom lahko iz sodne veje oblasti

---

¹²⁶ Odločba Ustavnega sodišča, št. Up-1096/06-15 z dne 13. 12. 2007.

ažurno izločilo osebe, ki sodniški funkciji ne ustrezajo. In obenem utrjuje avtonomnost sodne veje oblasti pri ocenjevanju dela sodnikov, saj sodni svet še naprej ne bo mogel sam dopolnjevati ali sprejemati ocen sodniške službe.

K 38. členu:

Predlagana določba zbirno ureja učinke posamezne stopnje ocene. Sodnikovo delo mora biti v ocenjevalnem obdobju ocenjeno vsaj z napreduje, da lahko sodnik napreduje v plačnih razredih, je imenovan na višje sodniško mesto ali na položaj svetnika. Če bo sodniku izdana ocena napreduje (ocena, da sodnik izpolnjuje pogoje za napredovanje), bo napredoval v plačnih razredih. Okrožni in višji sodnik napredujeta v plačnih razredih vsaka tri leta.

Posledica dveh zaporednih ocen sodnikovega dela, da ne napreduje, ima za posledico izrek znižanja plače do višine 20 % za čas do enega leta. O znižanju plače odloči sodni svet po prejemu ocen. Institut znižanja plače predstavlja posebno (izjemno) obliko sankcioniranja sodnikov, ki daljše obdobje ne izpolnjujejo pogojev za napredovanje. Z določbo se zasleduje enaka ureditev, kot je določena pri disciplinskih sankcijah oz. gre za sankcijo, ki je sorazmerna sankciji v disciplinskem postopku. Sodniku se plača zniža zaradi dveh zaporednih ocen o neizpolnjevanju pogojev za napredovanje, in sicer le v primeru, ko je s tako oceno ocenjeno delo sodnika v časovnem obdobju najmanj šest zaporednih let opravljanja sodniške službe. V pristojnosti sodnega sveta pa je, da določi stopnjo in čas trajanja znižanja plače.

Nadpovprečna ocena bo sodniku še naprej omogočila, da hitreje izpolni pogoje za napredovanje na višje sodniško mesto in na položaj svetnika, pri čemer se časovni pogoj za hitrejše napredovanje na vrhovno sodišče ob tem podaljšuje s sedanjih treh na deset let. Sedanja ureditev, ki je predlog zakona v tem delu ne spreminja, določa, da lahko sodnik v pravilu kandidira le na višje sodniško mesto, ki je prvo naslednje višje sodniško mesto (27. člen ZSS). Pravilo torej je, da sodniki sodniških stopenj ne morejo »preskakovati«. Še vedno pa lahko kandidirajo na mesto, ki prestavlja preskok več stopenj sodnega sistema, če izpolnjujejo posebne pogoje za imenovanje. Trenutna ureditev nadalje omogoča, da lahko sodnik izven tega pravila vseeno »preskoči« več stopenj sodnega sistema, če je njegovo delo ocenjeno z oceno za hitrejše napredovanje, in sicer po treh letih opravljanja sodniške funkcije na katerikoli stopnji sodnega sistema. To pomeni, da lahko okrajni sodnik ob oceni za hitrejše napredovanje kandidira neposredno na višje ali celo vrhovno sodišče po zgolj treh letih opravljanja sodniške funkcije. Predlagatelj se v zvezi s tem strinja z opozorilom delovne skupine vrhovnih sodnikov, ki je v fazi predhodnega usklajevanja opozorila na to, da so tako določeni časovni kriteriji za hitrejše napredovanje na višje sodniško mesto »premili«. Smiselno namreč je, da se sodniki praviloma preizkusijo na vseh stopnjah sojenja in v določenem časovno dovolj reprezentativnem obdobju. Še posebej ker predlog zakona določa, da mora imeti sodnik za napredovanje iz okrožnega na višje sodišče 6 let sodniških izkušenj, za imenovanje na vrhovno sodišče pa kar 15 let.

Izjemna ocena bo omogočila da bo prvostopenjski (okrožni) sodnik ob tej oceni lahko napredoval tudi v višji naziv na istem sodniškem mestu, z omejitvijo, da na istem sodniškem mestu ne more doseči višjega naziva kot naziv višji sodnik. Če bo višji sodnik, ki bo sodniško funkcijo opravljal na okrožnem sodišču, v nadaljevanju dobil izjemno oceno pa mu ta omogoča napredovanje tudi v položaj višjega sodnika svetnika.

K IV. poglavju: Pravice sodnikov

K 39. členu:

Določba ima naravo pravnega načela in sicer določa, da ima sodnik pravico do plače, napredovanja, izobraževanja, plače in drugih pravic, ki izhajajo iz sodniške funkcije. Sodniško napredovanje je nujen spremljajoči element trajnosti sodniške funkcije in hierarhije sodstva, ki zahteva, da o zahtevnejših stvareh odločajo izkušenejši in strokovno bolj usposobljeni sodniki.

K 40. členu:

Sodnik ima pravico do osnovne plače, ki ustreza plačnemu razredu za sodniški naziv, v katerega je imenovan, ali položaju, na katerega je imenovan v višini, kot jih določa zakon, ki ureja sistem plač v javnem sektorju. Sodnika bo v plačni razred uvrstil predsednik sodišča, predsednika sodišča predsednik neposrednega višjega sodišča, predsednika Vrhovnega sodišča pa Sodni svet. Če bo imenovanje povezano s hitrejšim ali izjemnim napredovanjem, bo sodnika v plačni razred uvrstil Sodni svet. Uvrstitev v plačni razred je sestavni del odločbe o napredovanju oziroma imenovanju. Uvrstitev v plačni razred se ne objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Priloga 2 ZSTSPJS za posamezne sodniške nazive določa razpon plačnih razredov, ki ga sodnik pridobi z napredovanjem. Eno od napredovanj je napredovanje na višje sodniško mesto, pri katerem je sodnik imenovan na sodniško mesto na sodišču, ki je sodišče višje stopnje od sodišča, na katerem je do tega napredovanja opravljal sodniško funkcijo. Ta vrsta napredovanja je omejena glede na omejeno število sodniških mest na sodiščih višjega položaja, povezana je s "sistemizacijo" sodniških mest na posameznem sodišču zato je mogoča samo na podlagi razpisa prostega sodniškega mesta, o čemer odloča sodni svet v izbirnem postopku. Primer tovrstnega napredovanja je, ko na primer okrožni sodnik kandidira na razpisu za prosto mesto višjega sodnika na višjem sodišču ter ga sodni svet v izbirnem postopku izbere in imenuje na razpisano mesto. V skladu z drugim odstavkom se sodnika ob imenovanju na višje sodniško mesto uvrsti v plačni razred, ki je za en plačni razred višji od plačnega razreda, v katerega je bil uvrščen pred imenovanjem v naziv višji sodnik. Če je na eni strani napredovanje pravica sodnika, ki je pravno zavarovana in v katero ni je mogoče poseči, razen če zakon to dovoljuje, pa po drugi strani napredovanje ni avtomatizem, ki bi sodniku omogočil napredovanje že z nastopom sodniške službe. Sistem napredovanja sodnikov je namenjen tudi zagotavljanju učinkovitega, strokovnega in odgovornega sodstva. Zato samo za redno napredovanje (ko je sodniku izdana ocena "napreduje"), o katerem odloča sodstvo samo (predsedniki sodišča), velja, da ta ocena pomeni samodejno uvrstitev (napredovanje) v višji plačni razred.

Sodniku se plača v času trajanja sodniške službe ne sme znižati, razen v primerih, ki jih določa zakon. Varstvo pred znižanjem plače je omejeno na čas opravljanja sodniške funkcije oziroma med trajanjem mandata in sodnika varuje pred vsakršnimi posegi, ki povzročijo znižanje plače, kakršno je lahko sodnik utemeljeno pričakoval ob nastopu sodniške funkcije.¹²⁷ Plačo sodnika varuje tudi ZSTSPJS, ki v 68. členu določa plače pravosodnim funkcionarjem ob vrnitvi na pravosodno funkcijo. Ker sodniki napredujejo v višji plačni razred, se jim ob vrnitvi na isto funkcijo upošteva število napredovanj, ki so jih dosegli pred prenehanjem opravljanja funkcije.

Predlog zakona znižanje plače določa v primeru dveh zaporednih ocen sodnikovega dela, da sodnik ne bo izpolnjeval pogojev za napredovanje, Sodni svet bo izdal odločbo o znižanju plače. Poleg tega se možnost znižanja plače sodniku ureja na podlagi odločbe disciplinskega sodišča. Veljavna ureditev po 52. členu ZSS določa, da se sodniku plača lahko zmanjša tudi na podlagi pravnomočne odločbe pristojnega organa za čas, ko je sodnik začasno odstranjen iz sodniške službe ali je zoper njega odrejen pripor. To ni ustrezno, saj v primeru suspenza ali pripora sodnika

¹²⁷ Odločbi Ustavnega sodišča št. U-I-159/08 z dne 11. 12. 2008 (Uradni list RS, št. 120/08, in OdlUS XVII, 71) in št. U-I-60/06, U-I-214/06, U-I-228/06 z dne 7. 12. 2006 (Uradni list RS, št. 1/07, in OdlUS XV, 84).

ne gre za zmanjšanje plače, temveč za situacijo, ko je sodnik odsoten z dela in za ta čas prejema nadomestilo plače, ki je nižje kot plača (veljavna 98. člen in drugi odstavek 100. člena ZSS).

K 41. členu:

V poglavje o sodniški plači se zaradi večje jasnosti in vsebinske koherentnosti iz veljavnega ZS prenaša določba 40.c člena, ki ureja plačo sodnikov, ki so bodisi dodeljeni bodisi razporejeni v specializirane oddelke okrožnih sodišč. Predlog Zakona o sodiščih v 32. členu ureja specializirani kazenski oddelek, ki je specializiran za opravljanje preiskave in sojenje v najzahtevnejših zadevah organiziranega, gospodarskega kriminala, terorizma, korupcijskih in drugih podobnih kaznivih dejanj, v katerih obtožni akt vloži Specializirano državno tožilstvo Republike Slovenije. Oddelki delujejo na okrožnih sodiščih na sedežih višjih sodišč.

Veljavna ureditev vprašanje plač sodnikov, razporejenih in dodeljenih v specializirane oddelke, ureja v prvem odstavku 69.c člena ZSS, ki odkazuje na ZS; v 40.c členu ZS, ki določa plačne razrede posameznih sodniških nazivov v specializiranih oddelkih; in v 155.a členu Sodnega reda, ki natančno opredeljuje način evidentiranja dela sodnikov v specializiranih oddelkih. Veljavni 40.c člen ZS daje podlago za določanje (višje) plače zaradi reševanja specializiranih zadev le sodnikom, ki so v specializirani oddelek bodisi razporejeni bodisi dodeljeni; novi 155.a člen Sodnega reda pa natančno konkretizira časovne meje časa, v katerem se rešujejo specializirane zadeve. To pomeni, da sodniki, ki pri sojenju v specializiranih zadevah sodelujejo le kot člani senatov ali pri opravljanju nujnih procesnih dejanj na podlagi drugega stavka drugega odstavka 40.a člena ZS, do višjega plačila niso upravičeni.

Predsedniki okrožnih sodišč, na katerih so organizirani sedanji specializirani oddelki, opozarjajo na to, da bi bilo treba višje plačilo določiti tudi za sodnike, ki niso dodeljeni ali razporejeni v specializirane oddelke, pri sojenju v zadevah iz specializirane pristojnosti pa sodelujejo (le) kot člani senatov.

Ministrstvo je že leta 2016 zavzelo pozitivno stališče glede tega predloga, vendar dosedanja ureditev višjega plačila sodnikom članov senatov specializiranih oddelkov tega ni omogočala. Nasprotno vrhovno sodišče meni, da članom senatov višje plačilo ne pripada, saj niso nosilci zadev iz pristojnosti specializiranega oddelka in njihove obremenitve pri reševanju tovrstnih zadev niso primerljive sodnikom, ki so razporejeni oziroma dodeljeni v specializirani oddelek. Res je, da sosodniki (člani senatov) niso nosilci posameznih zadev in da njihove obremenitve niso primerljive sodnikom, ki so razporejeni oziroma dodeljeni v specializirani oddelek, kljub temu pa sodelujejo na obravnavah in pri sprejemanju odločitev ter za svoje sodelovanje nosijo enako odgovornost, pa tudi nevarnost, ki lahko potencialno izvira iz narave obravnavanih zadev. Poleg tega je delo razporejenega oziroma dodeljenega sodnika že sedaj višje ovrednoteno za cel čas, ko zadevo rešuje, tj. od trenutka, ko predsedniku sporoči, da je začel z reševanjem zadeve, do odprave končne odločbe v zadevi (drugi odstavek 155.a člena Sodnega reda). Predlagatelj zato ocenjuje, da je višje vrednotenje dela za čas sodelovanja pri reševanju specializiranih zadev za sosodnike utemeljeno, vendar le za čas sodelovanja na obravnavah in narokih ter sejah izvenobravnavnih senatov. Gre za delo, ki ga je mogoče objektivno enostavno ovrednotiti na podlagi zapisnikov obravnav, narokov in sej.

Z uveljavitvijo 155.a člena Sodnega reda 1. junija 2021 je odpadla nejasnost glede določitve časa, v katerem sodnik rešuje zadeve iz pristojnosti specializiranega oddelka. Sodni red v drugem odstavku 155.a člena določa, da se za čas, v katerem v specializirani oddelek razporejeni ali dodeljeni sodnik rešuje zadeve iz pristojnosti tega oddelka, šteje čas od dneva, ko sodnik

predsedniku sodišča sporoči, da je po dodelitvi začel z reševanjem zadeve, do odprave končne odločbe v zadevi. Pri tem pa število zadev iz pristojnosti specializiranega oddelka, ki jih sodnik rešuje, ne vpliva na višino njegove plače (tretji odstavek 155.a člena SR). Glede preverljivosti, ali sodnik rešuje ali ne specializirane zadeve od trenutka, ko to sporoči predsedniku sodišča, pa že sedaj obstajajo mehanizmi za nadzor nad rednim izvrševanjem sodne oblasti (dolžnost predsednikov sodišč, da skrbijo za redno izvajanje sodne oblasti – 60. člen ZS; možnost izvajanja konkretnih ukrepov s strani predsednikov sodišč v primeru nevarnosti, da bi bila kršena pravica stranke do sojenja brez nepotrebnega odlašanja v konkretni zadevi – 71.c člen ZS; institut pregleda poslovanja v konkretni zadevi – 73. člen ZS; službeni nadzor sodnikovega dela – 79.a do 79.c člani ZS; ocenjevanje dela sodnika; disciplinski postopek). Kot rečeno, se bo zato moral Sodni red glede evidentiranja časa v specializiranih zadevah dopolniti le glede sosodnikov in sodnikov višjih sodišč.

Zakon o evidencah na področju dela in socialne varnosti (ZEPDSV)¹²⁸ določa evidence, ki jih morajo voditi delodajalci v skladu s tem zakonom, med njimi tudi evidenco o izrabi delovnega časa, katere vsebino natančneje določa 18. člen ZEPDSV. Evidenca je podlaga za ugotavljanje izpolnjevanja delavčevih in delodajalčevih obveznosti in v katero se vpisujejo med drugim tudi opravljene ure v času nadurnega dela. Iz novejših sodnih praks izhaja, da se za evidentiranje delovnega časa sodnikov določbe ZEPDSV ne uporabljajo, saj so sodniki pravosodni funkcionarji, ki nimajo sklenjenega delovnega razmerja ampak službeno razmerje in njihovega delovnega časa ni mogoče časovno zamejiti zaradi narave njihovega dela. Položaj sodnikov in delavcev v delovnem razmerju ni primerljiv, različna ureditev pa temelji na različnem pravnem statusu. Ker posamezno sodišče ni delodajalec sodnika, torej med njima ne gre za razmerje delodajalec – delavec v smislu ZEPDSV, obveznost vodenja evidence o izrabi delovnega časa sodišča ne zavezuje v smislu, da ure prisotnosti upošteva in na tej podlagi ugotavlja izpolnjevanje službenih obveznosti. Evidenca, kot jo predvideva peti odstavek predlaganega člena, ni evidenca v smislu ZEPDSV, ampak gre za beleženje začetka in konca dela, ko sodnik rešuje zadevo iz pristojnosti specializiranega sodišča, z namenom obračunavanja upravičenosti do (višje) plače.

V skladu s prvim odstavkom okrožnim sodnikom, ki so razporejeni ali dodeljeni za sojenje v specializirani kazenski oddelki, ki ga ureja zakon, ki ureja sodišča, pripada za čas, v katerem rešujejo zadeve iz pristojnosti tega oddelka, osnovna plača vrhovnega sodnika, kot jo določa zakon, ki ureja sistem plač v javnem sektorju, okrožnim sodnikom svetnikom, višjim sodnikom in višjim sodnikom svetnikom pa osnovna plača vrhovnega sodnika svetnika. Enaka višina plače pripada tudi sodnikom, ki kot člani senatov sodelujejo pri odločanju v zadevah iz pristojnosti specializiranega kazenskega oddelka na prvi stopnji oziroma pri odločanju o nujnih procesnih dejanjih na prvi stopnji, in sicer za čas sodelovanja na narokih, obravnavah in sejah.

V zvezi s plačami sodnikov, ki sodijo v specializiranih zadevah, se (kot novost) ureja tudi vprašanje plačila sodnikov, ki pri sojenju v specializiranih zadevah sodelujejo kot člani senata, ter sodnikov višjih sodišč, ko odločajo o pritožbah v zadevah iz pristojnosti specializiranega sodišča (drugi, tretji in četrti odstavek). Sodnikom poročevalcem, ki na višjem sodišču odločajo o pravnih sredstvih v zadevah iz pristojnosti specializiranega kazenskega oddelka, pripada za čas, v katerem rešujejo zadeve iz pristojnosti specializiranega oddelka, osnovna plača vrhovnega sodnika. Za sodnike na višjem sodišču, ki kot člani senatov odločajo o pravnih sredstvih v zadevah iz pristojnosti specializiranega kazenskega oddelka, pripada za čas sodelovanja na narokih in obravnavah ter sejah osnovna plača višjega sodnika svetnika.

---

¹²⁸ Uradni list RS, št. 40/06 in 50/23.

K 42. členu:

Sodnika v plačni razred praviloma uvrsti predsednik matičnega sodišča, predsednika sodišča predsednik neposredno višjega sodišča, predsednika in podpredsednika vrhovnega sodišča pa sodni svet. Če pa je imenovanje povezano s hitrejšim ali izjemnim napredovanjem sodnika, pa v odločbi o napredovanju sodni svet odloči tudi o uvrstitvi sodnika v plačni razred, skladno z napredovanjem.

K 43. členu:

Vsebina predlaganega člena ostaja enaka dosedanji ureditvi, kajti dvoma o tem, da narava obdobja pripravljenosti za sodnike, glede na ureditev v zakonu in Sodnem redu, ni taka, da bi se ta čas moral všteti v delovni čas, ne more biti. Tako vrhovno sodišče kot Sodišče Evropske unije (SEU) sta opredelila naravo časa, v katerem mora delavec delodajalcu zagotavljati pripravljenost in prihod na delo, ko je poklican.¹²⁹ SEU in vrhovno sodišče štejeta, da se tudi čas pripravljenosti všteta v delovni čas (kar pomeni, da se obračuna kot ure siceršnjega delovnega časa in ne kot dodatek), *če so v času pripravljenosti delavcu naložene take zaveze, da objektivno in bistveno vplivajo na njegovo možnost, da v teh obdobjih prosto razpolaga s časom, v katerem se opravljanje njegovih poklicnih nalog ne zahteva, in da ta čas posveti svojim interesom.* Pri presoji, kdaj je podan tak položaj, pa je treba upoštevati različne okoliščine, med njimi zlasti rok, ki je delavcu naložen za vrnitev na delo; to, ali je zavezan biti v času pripravljenosti na točno določenem kraju; pogostost pozivov k opravljanju nalog in časovni razpon teh nalog. Navedeno pomeni, da če je delavec v obdobju razpoložljivosti za delo odmaknjen od svojega družbenega in družinskega okolja in ima le malo svobode pri razpolaganju s časom, v katerem se opravljanje njegovih poklicnih nalog ne zahteva, je treba to obdobje v celoti opredeliti kot »delovni čas«, ne glede na delo, ki ga delavec v tem obdobju dejansko opravi. Pri tem pa organizacijskih težav, ki lahko nastanejo zaradi izbire delavca, kot je izbira bivališča, ki je bolj ali manj oddaljeno od kraja, do katerega mora biti zmožen priti v zahtevanem času, ter omejitve za posvečanje priložnim dejavnostim na območju, od katerega se v času pripravljenosti za delo praktično ne more oddaljiti, niso upoštevne okoliščine za opredelitev tega obdobja kot »delovnega časa«.

Presojo, kakšna je narava obdobja pripravljenosti za sodnike, je zakonodajalec že v veljavni zakonodaji opravil. Veljavni ZSS izrecno določa, da se pripravljenost sodnika ne šteje v delovni čas, saj sodniku za ta čas pripada le dodatek, razen če in kolikor sodnik v času pripravljenosti prevzame opravljanje službenih nalog. V tem primeru se ta čas vrednoti kot ure med dežurstvom, sodniku pa ne pripada dodatek za pripravljenost. Sodni red pa v členih 137 do 142 nadalje podrobneje opredeljuje naravo instituta pripravljenosti na delo sodnikov. Le-ta je predviden za opravljanje nujnih procesnih dejanj izven poslovnega časa sodišč (prvi odstavek 137. člena SR) in za potrebe odločanja o pritožbah, dovolitvi posegov v človekove pravice in za odločanje v volilnih sporih (142. člen SR); od sodnika pa zahteva stalno dosegljivost po telefonu ali drugih elektronskih komunikacijah (tretji odstavek 137. člena SR) ter prihod na delovno mesto v roku 1 ure oziroma v posameznih primerih v roku do 2 ur; obenem pa ga ne zavezuje biti na točno določenem kraju v času pripravljenosti.

Pripravljenost od sodnika tako ne zahteva, da se bistveno odmakne od svojega siceršnjega družabnega in družinskega okolja in življenja; obenem pa mu omogoča relativno dolg odzivni čas (1-2 uri). Obenem pa tudi sodišča ne poročajo, da je pogostost nujnih procesnih dejanj, ki jih morajo sodniki v povprečju opraviti v času pripravljenosti, taka in časovno tako obsežna, da bi objektivno in bistveno vplivala na njihovo možnost, da v obdobju pripravljenosti prosto razpolagajo

---

¹²⁹ Sodba Vrhovnega sodišča RS, VIII Ips 147/2018 in Sodba SEU, C-214/20 z dne 11. 11. 2021.

s časom, v katerem se opravljanje njihovih službenih obveznosti ne zahteva. Navedeno zato ne daje podlage za drugačno rešitev, kot že velja in po kateri bi se moralo obdobje pripravljenosti sodnika šteti v delovni čas.

Višino dodatkov za delo v manj ugodnem delovnem času do katerih so sodniki upravičeni določa ZSTSPJS v 64. členu zato se odkazuje na ureditev v skladu s tem zakonom.

K 44. členu:

Prvi in drugi odstavek določata primere, ko ima sodnik pravico zaradi odsotnosti pravico do nadomestila plače (čas letnega dopusta, zaradi bolezni ali poškodbe) in v tem delu odkazuje na zakon, ki to področje ureja sistemsko ureja za funkcionarje (12. člen Zakona o funkcionarjih). Poleg tega ima pravico tudi do drugih nadomestil plače za odsotnost, ki pripadajo javnim uslužbencem (npr. odsotnost zaradi krvodajalstva, očetovski dopust).

Suspenz in pripor sta začasna ukrepa, ki se izvajata zoper sodnika, ki je le utemeljeno osumljen kaznivega dejanja. Ker je treba ločeno obravnavati utemeljen sum od gotovosti storitve, ki je ugotovljena s pravnomočno sodbo, in ob upoštevanju stroge nezdržljivosti sodniške funkcije z drugimi funkcijami oziroma opravljanjem del, da je plača edini dohodek sodnika, se ohranja ureditev po ZSS, ki nadomestilo plače za sodnika določa tudi za čas suspenza in pripora. Tako tretji odstavek določa pravico do nadomestila plače v primeru, ko je sodniku izrečena začasna odstranitev iz sodniške službe (suspenz). V času suspenza bo sodnik enako kot po ZSS prejemal nadomestilo plače, ki je enako polovici njegove osnovne plače. Prav tako se ohranja pravica do nadomestila plače za čas, ko je sodnik v priporu (četrti odstavek), in sicer mu za ta čas pripada nadomestilo plače v višini ene tretjine njegove osnovne plače.

K 45. členu:

Glede pravice do povračila stroškov in drugih prejemkov se določa ureditev, ki velja za funkcionarje. ZF v 14. členu določa, da funkcionarjem, ki poklicno opravljajo funkcijo, pod pogoji in v višini kot to velja za javne uslužbence, pripadajo naslednji prejemki in povračila:

- povračilo stroškov prevoza na delo in z dela,
- stroški in obračun stroškov na službenem potovanju v državi,
- dnevnice za službeno potovanje v državi,
- kilometrina za uporabo lastnega avtomobila za službene namene v državi,
- stroški prenočevanja,
- terenski dodatek,
- regres za letni dopust,
- jubilejna nagrada,
- solidarnostna pomoč in
- odpravnina ob upokojitvi.

Poleg povračil stroškov in drugih prejemkov, ki jih za funkcionarje določa ZF pa ima sodnik pravico tudi do povračila stroškov prevoza ob dela prostih dnevih in praznikih, ki so dela prosti dnevi ter enkrat tedensko ob sobotah in nedeljah, iz kraja, kjer ima službeno stanovanje, do kraja stalnega prebivališča in nazaj, in sicer v enaki višini, kot je za javne uslužbence v državni upravi določeno povračilo stroškov prevoza na delo in z dela, povračila stroškov selitve iz kraja stalnega prebivališča v kraj, kjer ima službeno stanovanje, in nazaj in povračila stroškov za izobraževanje.

Pogoje in višino povračila stroškov selitve iz kraja stalnega prebivališča v kraj, kjer ima službeno stanovanje, in nazaj in povračila stroškov za izobraževanje bi določil predsednik vrhovnega

sodišča. O odobritvi izplačila stroškov in drugih prejemkov bo odločal predsednik matičnega sodišča.

K 46. členu:

Z nastopom sodniške službe, to je z dnem prisege, sodnik pridobi pravico do napredovanja. Napredovanje zajema napredovanje okrožnih in višjih sodnikov v plačnih razredih, napredovanje na položaj svetnika, napredovanje okrožnega sodnika v naziv višjega sodnika na istem sodniškem mestu in napredovanje na višje sodniško mesto.

Ob upoštevanju časovnega vidika sodnik redno napreduje v plačnih razredih, ko bo sodniku izdana napreduje. Sodnik bo v višji plačni razred posameznega sodniškega naziva, kot jih določa Priloga 2 ZSTSPJS, napredoval po treh letih od izteka zadnjega napredovalnega obdobja. Predsednik sodišča o tem izda odločbo o napredovanju (z odločbo se ugotovi za nazaj, ko so bili izpolnjeni pogoji), katere sestavni del je po 42. členu predloga zakona uvrstitev v višji plačni razred in nato še odločbo o določitvi plače z dodatki, ki pripadajo posameznemu sodniku po ZSTSPJS.

K 47. členu:

Predlagano napredovanje v plačnih razredih je oblika napredovanja za okrožne in višje sodnike, ki bo vezano na triletno napredovalno obdobje. To pomeni, da sodnik prej kakor tri leta po zadnjem napredovanju ne bo mogel napredovati v plačnih razredih. Sodnik ostaja na istem sodniškem mestu. To napredovanje vpliva predvsem na višino plače.

Izvajalo se bo v dveh oblikah, in sicer kot redno napredovanje (za en plačni razred), o čemer bo odločal predsednik sodišča (42. člen predloga zakona), in kot hitrejše napredovanje (za dva plačna razreda), o čemer odloča sodni svet. Napredovanje se bo izvajalo v okviru razpona plačnih razredov za posamezni sodniški naziv, plačne razrede funkcij sodne oblasti (posameznega sodniškega naziva) določa Priloga 2 ZSTSPJS. Za okrožnega sodnika določa plačne razrede od 52 do 55, za višjega sodnika pa od 57 do 59. Okrožni sodnik lahko napreduje za največ tri plačne razrede, višji sodnik za največ dva plačna razreda. Predsednik matičnega sodišča bo izdal odločbo o napredovanju, katere sestavni del je po predlagani določbi 46. člena tudi uvrstitev v višji plačni razred in nato še odločbo o določitvi plače z dodatki, ki sodniku pripadajo po ZSTSPJS.

Vrhovni sodnik je v skladu s Prilogo 2 ZSTSPJS uvrščen v 62. plačni razred.

K 48. členu:

Predlagani člen združuje vse oblike napredovanja na položaj svetnika za vse stopnje. Napredovanje na položaj svetnika je namreč edina oblika napredovanja za vse sodniške nazive in stopnje, tudi vrhovne sodnike. Kot velja že po veljavni ureditvi, se bo izvajalo v dveh oblikah, in sicer kot redno in hitrejše napredovanje. Besedilo predlaganega člena je obenem zasnovano tako, da ne more biti nobenega dvoma, s katerim trenutkom lahko sodnik napreduje na položaj svetnika, in da je podlaga za napredovanje lahko le ustrezna ocena za ocenjevalno obdobje. Sodnik tako ne more napredovati na položaj svetnika pred potekom vsaj šestih let od imenovanja, če bi na primer vložil predlog za predčasno ocenjevanje. Po redni poti pa lahko okrožni in višji sodnik na ta položaj napredujeta šele po devetih letih opravljanja sodniške službe na sodniškem mestu.

Ureditev v ZSS napredovanje prvostopenjskih sodnikov na položaj svetnika veže na starost sodnika, ne na dobo opravljanja sodniške službe (četrti odstavek 27. člena ZSS). Glede na to, da je lahko prvostopenjski sodnik ob ustrezni starosti na ta položaj napredoval že samo po treh letih

po imenovanju, se predlaga sprememba pogojev za pridobitev položaja svetnika tako, da se napredovanje sodnika veže na čas opravljanja sodniške funkcije. Ideja je, da lahko svetniški položaj, tj. položaj, ki naj bi izkazoval večjo usposobljenost in strokovnost, sodnik pridobi šele, ko se v reprezentativno dovolj dolgem obdobju izkaže s svojim delom. V primerjavi z veljavnim modelom napredovanja na položaj svetnika se v predlogu okrožnim sodnikom omogoča, da napredujejo na ta položaj tudi ob redni oceni, kot je to že zdaj veljalo v ZSS za višje in vrhovne sodnike.

Sodniki okrožnih in višjih sodišč bodo tako na položaj svetnika na istem sodniškem mestu lahko napredovali po šestih letih dela ob nadpovprečni oceni in po devetih letih ob redni oceni. Kot izhaja iz sodne prakse, se pridobitev sodniškega položaja za posamezne stopnje lahko določi različno. Tudi pogoji, ki jih mora izpolnjevati oseba za izvolitev na posamezno sodniško mesto ali v naziv okrajni, okrožni, višji in vrhovni sodnik, so pomembno različni. Različna je torej umestitev sodnikov v hierarhični sistem sodstva, o tem pa odloča zakonodajalec.¹³⁰

Pri obeh stopnjah je z besedo *lahko* izvedena ločnica med rednim in hitrejšim napredovanjem na položaj svetnika. Pri rednem napredovanju so predsedniki sodišč vezani na oceno sodniške službe in bodo ob izpolnjevanju pogojev položaj svetnika sodniku priznali samodejno. Hitrejše napredovanje na položaj svetnika pa ostaja možnost in se ne določi samodejno, o tem bo v okviru vezane diskrecije odločal sodni svet.

Ker se po predlaganem modelu vrhovni sodniki ne ocenjujejo, se napredovanje na položaj svetnika zanje določa kot oblika samodejnega napredovanja po šestih letih opravljanja službe vrhovnega sodnika, o čemer bo odločbo izdal predsednik vrhovnega sodišča. Vrhovno sodišče namreč opozarja, da je sedanja ureditev, v skladu s katero vrhovni sodniki položaj svetnika pridobijo ob rednem napredovanju šele po devetih letih, ni ustrezna, saj so vrhovni sodniki najvišje kvalificirani strokovnjaki, ki so praviloma na koncu svoje sodniške kariere, ki se po zakonu konča ob dopolnitvi 70. leta starosti.

Napredovanje okrožnega ali višjega sodnika ali samodejno napredovanje vrhovnega sodnika na položaj svetnika ne bo mogoče, če ta zakon določa drugače, to pa bo, če bo sodniku izrečena disciplinska sankcija ustavitve napredovanja.

K 49. členu:

Napredovanje v višji naziv na istem sodniškem mestu je oblika napredovanja, pri kateri sodnik napreduje v neposredno višji sodniški naziv (tj. sodniški naziv, ki pritiče sodišču višje stopnje), ne da bi hkrati zamenjal sodniško mesto na sodišču. V skladu z ZSS je okrajni sodnik teoretično lahko napredoval v naziv okrožnega sodnika, nato višjega sodnika, pri izjemnem napredovanju celo vrhovnega sodnika, ves čas pa ostajal na sodniškem mestu na okrajnem sodišču in reševal zadeve iz pristojnosti okrajnega sodišča.¹³¹

Predlagana ureditev ohranja možnost, da se prvostopenjski sodniki, ki bodo izjemno napredovali v naziv višjega sodnika, z letnim razporedom dela v skladu z zakonom, ki ureja sodišča, razporedijo za sojenje v pomembnejših zadevah in za opravljanje dodatnega dela pri izvajanju sodniške funkcije v okviru mentorstva, lahko pa se dodelijo na višje sodišče. Razporejanje sodnikov je ena najosnovnejših nalog upravljanja sodišč za zagotavljanje rednega izvajanja sodne oblasti, ki pa je odvisna od vsakokratnih potreb po kadrovskih virih in vsebinskih značilnosti

¹³⁰ Sodba Upravnega sodišča RS št. III U 86/2017-11 z dne 21. maja 2020.

¹³¹ Rozman, M., Napredovanje sodnikov, Pravosodni bilten, 2/2020, str. 165 in 166.

(narave in vrste zadev) posameznega sodišča in se zato sčasoma tudi spreminja. Predsednikom sodišč, ki so nosilci sodne samouprave in nosijo odgovornost za redno izvajanje sodne oblasti, je zato treba dopustiti polje proste presoje pri razporejanju sodnikov. Zakonodajalec namreč ne more vnaprej predvideti vseh posebnosti in situacij, ki jih morajo predsedniki sodišč upoštevati pri kadrovskem upravljanju. Zdajšnja ureditev v ZSS predsednikom sodišč jasno opredeljuje dopustne meje kadrovskega upravljanja glede sodnikov, ki izjemno napredujejo v višji naziv (sojenje v pomembnejših zadevah, mentorstvo, dodelitev na višje sodišče), in jim obenem zagotavlja razumno prilagodljivost, da se izvaja glede na potrebe in možnosti sodišča.

Dodatno se posebej opredeljuje, da je dodelitev prvostopenjskega sodnika, ki izjemno napreduje v naziv višjega sodnika, možna tudi brez njegove privolitve, kar je veljalo že zdaj v ZSS, a je zaradi večje jasnosti zakona to smiselno dodati v zakonsko besedilo. ZSS ne ureja vprašanja, kdo odloči in v kakšnih okvirih o dodelitvi sodnika na višje sodišče. Zato se dodaja nov odstavek, v katerem se to vprašanje opredeljuje po vzoru 67. člena ZSS, pri katerem o dodelitvi sodnika odloči sodna uprava, tj. predsednik vrhovnega sodišča. Po svoji naravi spada namreč vprašanje učinkovite izrabe potencialov sodnika, ki napreduje v nazivu, a ostaja na istem sodišču, v upravljanje kadrov, in to zaradi zagotavljanja rednega izvajanja sodne oblasti. V tem primeru ne gre toliko za karierno možnost sodnikov, ki se v skladu z 71. členom ZSS izvaja z javnimi pozivi za dodelitev sodnikov, ki terjajo izbiro med več prijavljenimi kandidati in presojo, kdo od njih najbolj ustreza razpisnemu mestu dodelitve. Glede na to je po presoji predlagatelja smiselno, da je tovrstno dodeljevanje sodnikov pristojnost sodne uprave, ne sodnega sveta. Drugonavedeni pa ohranja nadzorstveno vlogo, če bi predsednik vrhovnega sodišča z odločbo o dodelitvi posegel v neodvisnost sodnika.

V skladu s predlagano rešitvijo bo sodnika, ki je izjemno napredoval v naziv višjega sodnika, mogoče dodeliti na katero koli višje sodišče v državi (tudi specializirana sodišča), za polni ali delni obseg sodniške službe. Zaradi varstva posebnih kategorij sodnikov (nosečnice, doječe matere, starši majhnih otrok in sodniki, starejši od 60 let) se tovrstne dodelitve omejujejo z določbami, ki terjajo soglasje sodnika, če bi šlo za dodelitev, ki bi bila od kraja sodišča, na katerem je sodnik imenovan, oddaljena več kot 70 km ali več kakor eno uro vožnje z javnim prevoznim sredstvom. Obenem se zaradi varstva sodnikov trajanje dodelitve omejuje na tri leta, z možnostjo podaljšanja s soglasjem sodnika. Sodniku se omogoča pravno varstvo (nesuspendivna pritožba v petih delovnih dneh), o katerem odloči sodni svet prednostno, najpozneje v 30 dneh. Instrukcijski rok 30 dni za odločitev sodnega sveta je nekoliko daljši od roka, ki je za tovrstno pravno sredstvo določen v 68. členu ZSS, saj je treba upoštevati, da ima sodni svet seje praviloma na 14 dni (tj. dvakrat mesečno).¹³²

Ker gre v tem primeru za dodelitev na sodišče višjega položaja, bo lahko dodeljeni sodnik pri izvajanju sodne oblasti na dodeljenem sodišču sodeloval le s poročanjem na sejah senatov, izdelavo osnutkov sodnih odločb, pripravo zahtevnejših strokovnih mnenj in izvajanjem drugih zahtevnejših strokovnih del po odredbi predsednika sodišča. Temeljno pravilo delitve sodne oblasti in posledično zakonitega sodnika namreč je, da sodnik opravlja sodniško funkcijo na sodišču, za katero je kandidiral, in na sodniškem mestu, na katero je bil izvoljen ali imenovan, če zakon ne določa drugače (drugi odstavek 36. člena ZS). Z vidika načela naravnega sodnika zato ne more biti sporno, da se sodnik v utemeljenih primerih lahko dodeli za sojenje na drugo sodišče istega ali nižjega položaja. Obratno pa je možnost, da bi sodniki nižjih sodišč sodili na sodiščih višjih sodišč, težje sprejemljiva. Treba je namreč spoštovati, da je pristojnost izbire sodnikov za

---

¹³² Okvirni plan sej sodnega sveta 2024, dostopno na http://www.sodni-svet.si/doc/plan_sej_23_2P.pdf.

posamezno sodniško mesto podeljena sodnemu svetu, ne sodstvu (131. člen Ustave RS). Obenem je treba upoštevati, da po predlaganem modelu prvostopenjski sodnik ne more napredovati na položaj višjega sodnika svetnika.

K 50. členu:

Po veljavni ureditvi je imenovanje na višje sodniško mesto oblika napredovanja, pri kateri je sodnik imenovan na sodniško mesto na sodišču, ki je sodišče višje stopnje od sodišča, na katerem je do napredovanja služboval (drugi odstavek 21. člena ZSS). Sodnik opravlja sodniško službo na sodišču, za katero je kandidiral, in na sodniškem mestu, na katero je bil izvoljen ali imenovan (drugi odstavek 36. člena ZS). Navedeno pomeni, da sodnik ne more napredovati na višje sodniško mesto z odločbo o napredovanju, ampak samo na podlagi odločbe o imenovanju, izdane v postopku izbire za prosto sodniško mesto (peti odstavek 24. člena ZSS).¹³³

Predlagani člen veljavne ureditve ne spreminja. Napredovanja na višje sodniško mesto tudi po novem ne bo mogoče izvesti na podlagi odločbe o napredovanju, temveč samo na podlagi razpisanega prostega sodniškega mesta, v javnem in konkurenčnem postopku izbire.

51. členu:

Člen določa, kdo lahko predlaga vrsto napredovanja sodnika in kdo odloča o tem. Temeljne spremembe se nanašajo na prilagoditev določb predlaganemu modelu napredovanja.

O rednih napredovanjih bo odločal predsednik sodišča po uradni dolžnosti, predlog pa lahko poda tudi sodnik. Še naprej pa velja, da bo moral predsednik sodišča pred odločanjem o napredovanju, tako kot sodni svet, izvesti postopek ugotavljanja uspešnosti in strokovnosti sodnika in v njem preveriti pogoje za posamezno obliko rednega napredovanja (npr. potek napredovalnega obdobja, obstoj ustrezne ocene za napredovalno obdobje).

Glede na ustavno vlogo sodnega sveta tovrstne vezanosti po premisleku predlagatelja ni mogoče določiti tudi za sodni svet, ko odloča o hitrejših in izjemnem napredovanju.¹³⁴ Ob tem mu lahko hitrejše napredovanje predlagata sodnik in predsednik sodišča. Glede izjemnega napredovanja okrožnega sodnika v naziv višjega sodnika na istem sodniškem mestu pa sta nomotehnično (zaradi večje jasnosti) združena dosedanji tretji odstavek 24. člena in drugi stavek prvega odstavka 34.a člena ZSS.

K 52. členu:

S predlaganim členom se določa, da je uvrstitev v plačni razred sodnika sestavni del odločbe o napredovanju ali imenovanju, ki pa se ne objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

K 53. členu:

Od uveljavitve ZSSve je zoper odločitve sodnega sveta dovoljena tožba pred vrhovnim sodiščem (36. člen ZSSve). Predlagatelj temu sledi in v predlogu člena opredeljuje pravno sredstvo zoper odločitve predsednikov sodišč o napredovanju in uvrstitvi v plačni razred. O pritožbi odloča sodni svet z dvotretjinsko večino glasov vseh članov (prvi odstavek 24. člena ZSSve). Glede odločitev sodnega sveta pa napotuje na zakon, ki ureja sodni svet (tj. 36. člen ZSSve).

K 54. do 56. členu:

¹³³ Rozman, M., Napredovanje sodnikov, Pravosodni bilten, 2/2020, strani 163 in 166.

¹³⁴ Tako tudi odločbe Vrhovnega sodišča RS št. U 2/2021, U 5/2020, X Ips 184/2012 in X Ips 125/2010.

Predlagane določbe urejajo pravico sodnika do dopusta. ZSS v 58. členu določa zgornjo mejo višine letnega dopusta v višini 40 dni.

Pri predlagani spremembi se sledi ustavni presoji o omejitvi letnega dopusta. Ustavno sodišče je opravilo presojo skladnosti izpodbijane ureditve (zgornja omejitev števila dni javnih uslužbencev na 35 dni dopusta v letih 2016 in 2017 zaradi varčevanja) s splošnim načelom sorazmernosti in strogim testom sorazmernosti, ki obsega presojo treh vidikov posega, tj. presojo primernosti, nujnosti in sorazmernosti v ožjem smislu. Če poseg v človekove pravice in temeljne svoboščine (kar pravica do dopusta je) prestopi oba testa, je po ustaljeni ustavnosodni presoji dopusten. Iz ustaljene ustavnosodne presoje, ki se nanaša na presojo skladnosti zakonske ureditve z ustavno prepovedjo diskriminacije, je ustavno sodišče ugotovilo, da proračunski oziri ali varčevanje samo po sebi ne more biti ustavno dopusten cilj za poseg v pravico do nediskriminacijskega obravnavanja. Odprava neenakosti pa načeloma lahko pomeni ustavno dopusten cilj za poseg v človekove pravice, vendar zakonodajalec v tem primeru ni izkazal, da je bila izpodbijana ureditev primeren ukrep za doseg tega cilja.

Ustavno sodišče je ugotovilo še, da je izpodbijana ureditev o največjem možnem številu dni letnega dopusta (35 dni) dejansko prizadela le tiste javne uslužbenke, za katere je veljal Zakon o delavcih v državnih organih (ZDDO) in so bili določene starosti in/ali invalidi. Po analizi določb ZDDO o dopustu je ustavno sodišče ugotovilo, da zaposleni, ki jim je bil dopust odmerjen zgolj na podlagi splošnih kriterijev za odmero dopusta po ZDDO (delovna doba, zahtevnost dela in delovna uspešnost), izpodbijane omejitve dopusta na 35 dni niso mogli preseči. Čeprav so na podlagi splošnih kriterijev za odmero dopusta dosegli maksimalno število dni letnega dopusta, to je 32 dni, jih izpodbijana omejitev dopusta na 35 dni v posameznem letu ni prizadela (35., 36. in 37. člen ZDDO). Nasprotno so lahko javni uslužbenci, ki so bili upravičeni še do dodatnih 5 dni dopusta iz naslova invalidnosti ali starosti nad 50 let (drugi odstavek 39. člena ZDDO), sporno omejitev presegli že, če jim je bil na podlagi splošnih kriterijev odmerjen dopust v trajanju manj kot 32 dni. Navedeno pomeni, da je na podlagi izpodbijane ureditve glede uresničevanja človekove pravice do plačanega letnega dopusta prišlo do manj ugodne obravnave javnih uslužbencev z osebnimi okoliščinami iz prvega odstavka 14. člena Ustave RS in s tem do posega v pravico do nediskriminacijskega obravnavanja.¹³⁵

Ureditev, ki sodniku v nasprotju z drugimi zaposlenimi v drugih poklicih ne bi omogočila koriščenja dodatnih dni dopusta, ki bi mu pripadali po drugih zakonskih osnovah za posebne okoliščine (npr. starejši delavci, invalidi ali skrbniki otrok s posebnimi potrebami, ki so v skladu z veljavno delovnopravno zakonodajo varovane kategorije delavcev), bi bila ustavno neskladna. Pravice, ki jim pripadajo v skladu z delovnopravno zakonodajo, so takšnim posameznikom z omejitvijo dopusta navzgor kršene, ker se jim (dodatni) dnevi dopusta v odločbo o odmeri letnega dopusta formalno vnesejo, nato pa se črtajo, saj se jim z omejenim številom 40 dni ne priznajo.

Ohranja se določitev spodnje meje dopusta v višini 30 dni, na novo pa se na zakonski ravni določajo merila, po katerih se odmeri število dni letnega dopusta. Število dni letnega dopusta bo tako odvisno od delovne dobe, sodniškega mesta ali položaja, uspešnega opravljanja sodniške službe, opravljanja vodstvene funkcije, socialnih in zdravstvenih razmer, starosti in invalidnosti.

Terminologija v zvezi z odsotnostmi, do katerih je upravičen sodnik med opravljanjem sodniške funkcije, se usklajuje s terminologijo, ki je uporabljena v delovnopravni zakonodaji (159. do 168.

---

¹³⁵ Odločba št. U-I-101/18-16, Up-276/18-19, objava Uradni list RS, št. 157/22.

člen ZDR-1). Ta namreč ne pozna izraza »izredni dopust«, temveč ločuje med odsotnostjo, ki ima naravo letnega dopusta, in drugimi vrstami odsotnosti z dela. Na novo se določa tudi, da ima sodnik, kadar se izpopolnjuje, usposablja ali izobražuje za potrebe izvajanja sodniške službe, pravico do odsotnosti z dela do deset delovnih dni v posameznem koledarskem letu.

Prva novost je, da se posebej ureja vprašanje, kateri personalni svet bo odločal o pritožbah sodnikov zoper odločitve predsednika sodišča glede koriščenja dopusta in glede odobritve drugih odsotnosti z dela. O pritožbi sodnika okrožnega sodišča bo odločal personalni svet višjih sodišč, o pritožbi sodnika višjega sodišča, sodnika, dodeljenega na višje sodišče, sodnika, dodeljenega na vrhovno sodišče, ustavno sodišče, v sodni svet ali na ministrstvo, personalni svet vrhovnega sodišča, o pritožbi vrhovnega sodnika pa pritožbeni personalni svet vrhovnega sodišča, njihovo pristojnost določa predlog Zakona o sodiščih (70. člen).

Nadaljnega pravnega varstva pravic iz naslova letnega dopusta in drugih odsotnosti z dela predlagatelj v predlogu zakona ni urejal. Vprašanje izrabe letnega dopusta je namreč izrazilo delovnopravno, za katero ZSS že zdaj (in enako v predlaganem 3. členu) odkazuje na smiselno uporabo ZDR-1. ZSS namreč posebej ureja le tista vprašanja službenega razmerja sodnikov in zanje predpisuje posebne postopke in pravno varstvo predvsem prek sodnega sveta, ki bodisi zaradi narave sodnikovega dela bodisi zaradi potrebe po varstvu neodvisnosti in nepristranskosti položaja sodnika zahtevajo posebno ureditev. Vsa preostala vprašanja, vezana na delovnopравни status sodnika (tj. pravice in dolžnosti v zvezi s sodniško službo), ki ne zahtevajo posebnega obravnavanja z vidika službenega razmerja sodnika, pa so predmet delovnopravnega sodnega varstva in se rešujejo v delovnopravnih sporih, kar potrjuje tudi dosedanja sodna praksa.¹³⁶ Na podlagi 4.a člena ZSS (enako prvi odstavek predlaganega 3. člena) se zato za tovrstna vprašanja uporablja ZDR-1, ki po izčrpanju notranje poti (tj. pritožba pristojnemu personalnemu svetu po predlogu Zakona o sodiščih in morebiti še zahteva sodnemu svetu za odpravo kršitev neodvisnosti) v drugem odstavku 200. člena ZDR-1 odkazuje na sodno varstvo v delovnopravnih sporih. Drugače je glede odločitev o pravicah in dolžnostih sodnikov v zvezi s sodniško službo, ki spadajo na področje sodne uprave. V tem primeru ZS v tretjem odstavku 60. člena odkazuje na smiselno uporabo ZUP in s tem posledično na sodno varstvo v upravnem sporu.¹³⁷

Najpomembnejša novost pa je šesti odstavek, v skladu s katerim bo merila za odmero dopusta in drugih odsotnosti sodnikom določal predsednik vrhovnega sodišča po predhodnem mnenju sodnega sveta, ne minister za pravosodje. Tako ureditev v ZSS kot predlagana ureditev določata okvirje za trajanje dopusta sodnikov in njegovo koriščenje. Predmet urejanja v podzakonskem aktu so zato že zdaj le merila, po katerih predsedniki sodišč določijo število dni dopusta in drugih vrst odsotnosti za posameznega sodnika ob upoštevanju kriterijev (delovna doba, sodniško mesto in položaj, uspešnost opravljanja sodniške službe, socialne in zdravstvene razmere, izvajanje vodstvenih nalog idr.). ZSS določa, da ta merila za sodnike določi minister ob soglasju sodnega sveta. ZPos v 31. členu določa okvirje števila dni dopusta za poslance, vendar v nasprotju z ZSS v četrtem odstavku istega člena določa, da primere in pogoje za odmero dopusta določi državni zbor ali njegovo pristojno delovno telo.¹³⁸ Tudi ZDR-1 določa le minimalno število dni letnega

¹³⁶ Spori glede plač (VDSS Pdp 510/2016, 371/2014, 956/2013, VSRS VIII Ips 84/2013, 168/2013), spori glede odpravnine (VDSS Pdp 780/2019), spori glede bolniškega dopusta in nadomestil (VDSS Pdp 714/2016), spori glede odškodninske odgovornosti delodajalca (VDSS Pdp 1049/2016), pravice v zvezi s prenehanjem sodniške funkcije in službe (Pdp 242/2015, 159/2014; VSRS VIII Ips 81/2016).

¹³⁷ Glej tudi odločbo Vrhovnega sodišča št. X Ips 48/2019 z dne 18. januarja 2021.

¹³⁸ Tako Sklep Mandatno-voliilne komisije državnega zbora o kriterijih za odmero dopusta z dne 25. oktobra 2018, št. 130-03/18-1/7, dostopno na: <https://imss.dz>

dopusta, ki pripadajo delavcu. Dodatne dni pa lahko določajo kolektivna pogodba, ki zavezuje delodajalca, interni akti delodajalca ali pogodba o zaposlitvi (prvi odstavek 160. člena ZDR-1). Pomisleki sodnega sveta in delovne skupine vrhovnega sodišča, podani v fazi strokovnega usklajevanja, glede primernosti pristojnosti ministra za določanje kriterijev za odmero dopusta sodnikov so zato glede na primerjavo z ZPos in ZDR-1 utemeljeni. Iz navedenega namreč izhaja, da vprašanje določanja kriterijev za odmero dopusta spada v upravljanje kadrovskih virov, odvisno od pogojev in značilnosti dela pri delodajalcu. Predlagatelj zato dosedanje ureditev spreminja, tako da bo merila za odmero dopusta sprejel predsednik vrhovnega sodišča, kot vrh sodne (samo)uprave, po predhodnem mnenju sodnega sveta. Trenutna ureditev namreč temelji na tem, da je neposredno upravljanje sodišč poverjeno sodstvu, sodni svet pa v zvezi s tem izvaja le nadzorne naloge. Zato je smiselno, da merila sprejeme sodna (samo)uprava, pri izdaji akta pa bo sodni svet sodeloval že ob njegovi pripravi s predhodnim mnenjem.

K 57. členu:

Predlagana določila 4. oddelka, ki opredeljuje pravico sodnika do izobraževanja, se v primerjavi z veljavno ureditvijo zgolj redakcijsko popravljajo. V 56. in 57. členu se opredelijo različne oblike organiziranih izobraževanj sodnikov, za katere se sodnikom priznajo različne pravice v različnem obsegu (pravica do odsotnosti, pravica do nadomestila plače in povrnitve stroškov izobraževanja).

Predlagani člen opredeljuje t. i. neformalne oblike organiziranih izobraževanj in posvetov, za katere se ne pridobi javnoveljavna formalna izobrazba (to so seminarji, posveti, sodniške šole itd.). V tem primeru sodniku pripada pravica do odsotnosti, nadomestilo v višini plače in povračilo stroškov. Pri tovrstnih izobraževalnih dogodkih mora predsednik sodišča poskrbeti, da se ob skrbi za zagotavljanje rednega izvajanja sodne oblasti na sodišču sodniki z nekega pravnega področja enakomerno izmenjavajo pri tem, ko se udeležijo izobraževalnih dogodkov. V prvem odstavku se upošteva, da prvi odstavek 64. člena ZSS ne odraža več potreb sodniškega dela, s tem ko pravico do izobraževanja veže izključno na pravne izobraževalne dogodke. Sodniki pri svojem delu mnogokrat potrebujejo širše, interdisciplinarno znanje (z več področij, na primer iz digitalizacije, ekonomskih ved, psihologije idr.), zato se krog neformalnih oblik izobraževanj širi na vse izobraževalne dogodke in srečanja, ki sodnikom zagotavljajo ohranjanje in širitev sposobnosti za opravljanje sodniške funkcije.

Če sodnik v okviru sodniške službe opravlja tudi pedagoško delo v izobraževalnih dejavnostih Centra za izobraževanje v pravosodju, na ministrstvu ali v okviru sodišča, se to šteje kot dodatna naloga sodnika pri izvajanju sodniške službe. Za tovrstno pedagoško delo mora sodnik o tem predhodno pisno obvestiti predsednika matičnega sodišča. Predlagani četrti odstavek sledi ureditvi tretjega odstavka 59. člena ZDT-1 in mnenju Računskega sodišča glede opravljanja dodatnega dela pravosodnih funkcionarjev v času službe¹³⁹ (da med delovnim časom ni mogoče opravljati drugega plačanega dela, kakor je določeno v pogodbi o zaposlitvi ali v zakonu in za katero se dobi plača). V veljavnih predpisih namreč predavanja na Centru za izobraževanje niso bila opredeljena kot dela, za katera bi zakon predvideval, da se izvajajo kot dodatna delovna naloga sodnika in v njegovem delovnem času. Če sodniki opravljajo pedagoško delo (predavanja) na Centru za izobraževanje kot dodatna dela, ki so v interesu delodajalca, in sicer poleg svoje

---

rs.si/IMiS/ImisAdmin.nsf/IMiSNetAgent?OpenAgent&2&DZ-MSS-01/ca20e005a8fa752b99390cc9b5a26a50b7f0ae026501befc65c5bde1ae720241.

¹³⁹ Mnenje Računskega sodišča št. 1405-1/2006-2 z dne 23. januarja 2006, stališče MJU št. 007-937/2006/2 z dne 19. januarja 2007, Načelno mnenje Komisije za preprečevanje korupcije št. 29 in ustrezni predpisi (ZSS, ZS in ZSPJS).

sodniške funkcije, med delovnim časom in za dodatno plačilo, mora biti določena zakonska podlaga.

K 58. členu:

Predlagani člen opredeljuje formalne oblike izobraževanja, ki omogočajo formalno potrjene izobraževalne rezultate, kot so dosežena stopnja izobrazbe ali poklicna kvalifikacija (javnoveljavna diploma, spričevalo ali certifikat). Pravica do odsotnosti v tem primeru sodniku pripada le za obdobje trajanja izobraževalnega programa.

K 59. členu:

Za vse vrste izobraževanj, do katerih imajo sodniki pravico, je enotno urejeno pravno varstvo te pravice. Varstvo pravice sodnikov do izobraževanja je zagotovljeno s pritožbo personalnemu svetu, kot je veljalo že zdaj. V delovnopravnem sporu bo sodnikom sodno varstvo te pravice še naprej zagotovljeno.

K 60. členu:

Med pravicami do izobraževanja se urejajo tudi sodniške štipendije, ki so namenjene sodnikom, ki se izobražujejo na doktorskem študiju prava ali na specialističnem študiju prava pri nas ali v tujini oziroma za strokovno usposabljanje na drugem strokovnem področju, ki je povezano s sodniškim delom.

Štipendija zajema povračilo stroškov izobraževanja, vključno z nabavo potrebne strokovne literature, če mora sodnik v času izobraževanja bivati zunaj svojega stalnega prebivališča, pa tudi povračilo stroškov bivanja. Sredstva za sodniške štipendije se zagotavljajo v proračunu Republike Slovenije v okviru sredstev ministrstva.

Podrobnejši postopek in pogoje za dodelitev štipendij bo uredil podzakonski predpis, za izdajo katerega zakon pooblašča ministra za pravosodje. Štipendije se bodo razpisale na podlagi javnega razpisa.

K V. poglavju: Dolžnosti sodnika in nezdržljivost sodniške funkcije

K 61., 64. in 68. členu:

Poglavje o sodniških dolžnostih glede na veljavno ureditev v skladu z ZSS ne prinaša večjih vsebinskih sprememb. Sodnik se mora vselej vesti tako, da varuje nepristranskost in neodvisnost sojenja, sodniški ugled in samostojnost sodne oblasti, varovati mora poklicno tajnost, v javnosti se ne sme vnaprej izražati o pravnih in dejanskih vprašanjih, ki so predmet zadeve, v kateri še ni pravnomočno odločeno, ali zadeve, v kateri je vloženo izredno pravno sredstvo, pri izvajanju sodniške funkcije je dolžan nositi službeno oblačilo (togo). Delovanja sodišč sodnik ne sme ovirati zaradi uveljavljanja svojih pravic, na primer z izogibanjem prevzemanju pošte ali če brez opravičenega razloga ne prihaja na obravnave v sodnih postopkih, v katerih je udeležen kot stranka.

K 62. členu:

Zaradi pomena, ki ga ima dolžnost sodnikov, da spoštujejo kodeks sodniške etike za neodvisnost in nepristranskost sojenja ter za zaupanje javnosti v sodstvo, je ta dolžnost, ki je že opredeljena v drugem odstavku 53. člena ZSSve, v predlaganem členu posebej navedena.

Sodniška etika, profesionalni standardi sodniškega poklica, disciplinska odgovornost sodnikov in ocenjevanje dela sodnikov so področja, ki se vsebinsko prepletajo, saj imajo isti izvor. Zato ni

pravu nasprotno, da etična norma, ki sprva iznikne v etični zavesti poklicne sredine, nato pa se s časom potrdi kot poklicu imanenten in s tem nespremenljiv standard, pridobi tudi kvaliteto pravne norme. Profesionalna etika in profesionalni standardi so eden izmed virov prava. Profesionalna etika poklicne sredine ne more biti samo predmet notranje zaveze posameznika. V velikem delu gre namreč za področje, ki ga posameznik ob imenovanju na sodniško mesto ali izvolitvi še nima ponotranjenega, saj temelji na izdelanih profesionalnih standardih (dobrih praksah) sodniškega dela, ki hkrati tudi niso vsi predmet večnih, nespremenljivih resnic o sodniškem delu. Zlasti pa je celostno normativno uokvirjenje sodniškega poklica v ZSS pomembno z vidika krepitve razumevanja in zaupanja javnosti v sodstvo. Ena izmed ključnih prednostnih nalog sodnih sistemov v evropskem in mednarodnem okolju v zadnjih nekaj letih je spodbuditi proaktiven in s tem tudi vzgojni pristop sodstva v razmerju do javnosti, ki mora razumeti temeljna načela vladavine prava in demokratičnih sistemov. Zato je smiselno, za ugled in zaupanje javnosti v sodstvo pa celo nujno, da so temeljni standardi sodniškega poklica celovito navedeni v sistemskem zakonu, ki to oblastno funkcijo celostno ureja.

K 63. členu:

Mentorstvo je sestavni del sodniških dolžnosti. Ureja se za obe obliki mentorstva, ki sta del sodniškega poklica, in sicer poleg mentorstva kandidatom za pravniški državni izpit tudi na mentorstvo kolegom sodnikom. S tem se obema oblikama mentorstva dajeta enak pomen in podlaga za vrednotenje tovrstne sodniške dolžnosti.

K 64. členu:

Sodnik spoštuje načelo poklicne tajnosti glede osebnih, poslovnih in vseh drugih podatkov, za katere je izvedel pri opravljanju svoje funkcije. Poklicna tajnost, ki jo morajo spoštovati sodniki, ima tako kot zahteva za neodvisno in nepristransko držo sodnika normativno in etično razsežnost. Njen cilj je dvojen. Zaradi varstva sodniške neodvisnosti in nepristranskosti se po predlagani določbi sodnik v javnosti ne sme vnaprej izražati o pravnih in dejanskih vprašanjih, ki so predmet zadeve, v kateri še ni pravnomočno odločeno, niti zadeve, v kateri je vloženo izredno pravno sredstvo. Hkrati morajo sodniki zaradi varstva človekovih pravic ohraniti zase vse, kar v okviru opravljanja službe izvedo o strankah in njihovih pravnih in dejanskih razmerjih, ter varovati tajnost vseh podatkov, do katerih javnost nima dostopa. Etično razsežnost poklicne tajnosti podrobneje ureja VIII. poglavje Kodeksa sodniške etike.¹⁴⁰

K 65. členu:

Prepoved sprejemanja daril za vse funkcionarje sistemsko ureja Zakon o integriteti in preprečevanju korupcije (ZIntPK).¹⁴¹ Z natančno in pregledno ureditvijo področja sprejemanja daril se zmanjšujejo možnosti za neutemeljene očitke in nezaupanje v poštenost uradnih oseb pri izvajanju javne funkcije, javne službe ali dejavnosti v zvezi z njihovim položajem. V skladu s 30. členom ZIntPK uradna oseba ne sme sprejemati daril ali drugih koristi v zvezi z opravljanjem svoje funkcije, ali javne službe, ali v zvezi s svojim položajem. Daril v zvezi z opravljanjem funkcije, ali javne službe, ali v zvezi s položajem uradne osebe ne smejo sprejemati niti družinski člani uradne osebe.

Med uradne osebe spadajo tudi funkcionarji. Družinski člani pa so zakonec, otroci, posvojenci, starši, posvojitelji, bratje, sestre in osebe, ki s posameznikom živijo v skupnem gospodinjstvu ali

¹⁴⁰ Komentar Kodeksa sodniške etike, str. 43. Dostopno na: http://www.sodni-svet.si/images/stories/Kodeks_sodniske_etike_komentar_sept_2017.pdf.

¹⁴¹ Uradni list RS, št. 45/2010, 26/2011, 30/2011 – skl. US, 43/2011, 158/2020.

v zunajzakonski skupnosti. Ker ZIntPK to področje ustrezno ureja, se določa njegova neposredna uporaba.

K 66. členu:

S predlaganim členom se besedilo prvega odstavka 43.b člena ZSS spreminja v skladu z obrazloženim stališčem sodnega sveta, sprejetim na 116. seji 12. aprila 2018 in dopolnjenim na 48. seji 17. septembra 2020, glede vprašanja o službenem ali delovnem času sodnikov in dopustnosti evidentiranja tega.¹⁴² Sodni svet je v navedenih stališčih opozoril na to, da so sodniki nosilci dela oblasti, imajo položaj izvoljenih funkcionarjev in kot taki z državo niso v pogodbenem (delovnem) razmerju, temveč v službenem razmerju. Kot varuhi vladavine prava in temeljnih človekovih pravic nosijo visoko družbeno odgovornost in jim mora biti zagotovljen neodvisen položaj. Njihovo delo je visoko strokovno in intelektualno izjemno zahtevno ter se nemalokrat izvaja tudi zunaj delovnega in poslovnega časa sodišč, zato časovno merjenje ali evidentiranje navzočnosti sodnikov na delovnem mestu nasprotuje tako položaju sodnikov, ki so izvoljeni nosilci dela oblasti, kot visoki odgovornosti njihove funkcije in neodvisnemu položaju ter naravi dela.

Ob tem sodni svet opozarja, da morajo biti sodniki aktiven del kolektiva sodišča, ki mu pripadajo. Dolžni so spoštovati poslovni čas sodišča pri izvajanju narokov in nujnih procesnih dejanj, sodelovati pri delu kolektiva na kolegijih, sestankih in sejah senatov, izvajati mentorske zadolžitve in zagotoviti učinkovito sodelovanje s sodnim osebjem, ki jim zagotavlja strokovno in administrativno podporo, zaradi česar morajo večino svojih službenih obveznosti vendarle opraviti na delovnem mestu v poslovnem in delovnem času sodišča, saj so v nasprotnem primeru lahko etično in disciplinsko odgovorni.

V novem prvem odstavku predlaganega 66. člena se tako izrecno določa, kar je potrdilo tudi ustavno sodišče v zadevi št. U-I-241/06 z dne 20. decembra 2006, da sodniki pri izvajanju sodniške službe ne morejo biti časovno kakor koli omejeni, da pa morajo kljub temu spoštovati (1) *poslovni čas sodišča* glede razporeda sej in obravnav in glede potreb zaradi izvajanja sodnopravnih nalog (med te spadajo na primer oddelčni kolegiji, občne seje Vrhovnega sodišča); (2) *razpored dežurstev in pripravljenosti*, ki se zaradi potreb izvajanja nujnih procesnih dejanj določata izven poslovnega časa sodišča, ter (3) *delovni čas sodnega osebja*, katerih delo je v strokovnem, administrativnem in organizacijskem smislu vezano na delo sodnikov. To pomeni, da sodniki niso togo in brezpogojno vezani na poslovni čas sodišča. Določba je oblikovana na načelni ravni tako, da se od sodnika pričakuje spoštovanje poslovnega in delovnega časa sodišča.

Navedena opredelitev je potrebna zaradi boljšega razumevanja javnosti položaja sodnikov. Javnost mora razumeti sodniški poklic in njegovo poslanstvo, da lahko pravilno razume, kaj lahko od sodnikov pričakuje. Časovne dimenzije opravljanja sodniške službe javnosti v preteklosti niso bile povsem jasne in so že sprožale razne postopke. Iz navedenega stališča sodnega sveta z dne 12. aprila 2018 izhaja, da je sodni svet stališče sprejel na podlagi zahteve Službe za nadzor organizacije poslovanja sodišč pri ministrstvu. O vprašanju delovnega časa sodnikov je odločalo tudi upravno sodišče v zadevi št. II U 394/2016-12 z dne 11. aprila 2018 v povezavi z

---

¹⁴² Stališče Sodnega sveta o dopustnosti predavanj sodnikov proti plačilu v službenem času in evidentiranje delovnega časa sodnikov, sprejeto na 116. seji 12. aprila 2018, in stališče Sodnega sveta o evidentiranju prisotnosti sodnikov na delovnem mestu, sprejeto na 48. seji 17. septembra 2020. Dostopno na: http://www.sodni-svet.si/#evidentiranje_prisotnosti_sodnikov_dm.

inšpekcijskim nadzorom, ki je bil sprožen na Okrožnem sodišču v Mariboru. Z njim pa se je leta 2006 ukvarjalo celo ustavno sodišče.

K 67. členu:

Določa se sodelovanje sodnika pri opravljanju nujnih procesnih dejanj zunaj poslovnega časa v obliki pripravljenosti ali dežurstva. Določbe v zvezi s tem se v primerjavi z ZSS ne spreminjajo. Sodnik bo moral biti v času pripravljenosti dosegljiv po telefonu ali z uporabo drugih sredstev in zagotoviti svoj prihod na delovno mesto ali na drug kraj, kjer se izvaja nujno procesno dejanje, v času, ki je določen s Sodnim redom. Ure pripravljenosti se ne štejejo v delovni čas. V času dežurstva pa bo moral biti za potrebe opravljanja nujnih procesnih dejanj na delovnem mestu ali na kraju, kjer je treba opraviti nujno procesno dejanje. Ure dežurstva se štejejo v delovni čas.

Kako se bodo izvajala nujna procesna dejanja (s pripravljenostjo ali z dežuranjem), bo odredil predsednik sodišča. Predsednik bo lahko zagotavljanje opravljanja nujnih procesnih dejanj odredil izključno z dežurstvom, če zaradi pogostosti nujnih procesnih dejanj ne bo mogoče zagotoviti njihove učinkovite izvedbe s pripravljenostjo. Dežurstvo pa bo moral predhodno odobriti predsednik neposredno višjega sodišča. Podrobneje se bo način zagotavljanja nujnih procesnih nalog določil s Sodnim redom.

K 69. in 70. členu:

Institut nezdržljivosti sodniške funkcije je eden izmed instrumentov, s katerimi demokratične države zagotavljajo neodvisnost in nepristranskost sodne veje oblasti. Tako izhaja tudi iz mnenja CCJE št. 3 o načelih in pravilih, ki urejajo poklicno ravnanje sodnikov, zlasti etiko, nezdržljivost in nepristranskost.¹⁴³ Posebnost sodniške funkcije in potreba po ohranjanju dostojanstva funkcije ter zaščiti sodnikov pred vsemi vrstami pritiskov pomeni, da se morajo sodniki obnašati tako, da se izognejo nasprotju interesov ali zlorabi položaja. To od sodnikov zahteva, da se vzdržijo vsakršne poklicne dejavnosti, ki bi jih lahko odvrnila od njihovih sodniških odgovornosti ali povzročila, da te odgovornosti izvajajo delno.

Ustava RS v 133. členu določa, da sodnik ob izvajanju sodniške funkcije ne sme hkrati opravljati funkcij v drugih državnih organih (kot so predsednik republike, predsednik vlade, poslanec ali član vlade), funkcij v organih lokalne samouprave, funkcij v organih političnih strank niti dejavnosti, za katere to določa zakon. Z določanjem, kaj sodniki smejo in česa ne smejo početi poleg opravljanja sodniške funkcije, se želi preprečiti možnost vplivanja na delo sodnika, ki mora biti neodvisno in nepristransko, ob tem pa zagotoviti, da so sodniki funkciji predani popolnoma, tako da jih druge dejavnosti pri tem ne ovirajo. Predlagani 69. člen tako zaokroženo opredeljuje okvire nezdržljivosti – negativno, z opredelitvijo, česa sodnik ne sme, in pozitivno, katere dejavnosti sodnik lahko izvaja in kako.

Ocenjuje se, da je treba zaradi specifične sodniške funkcije vprašanje nezdržljivosti še naprej posebej urejati v tem zakonu, s čimer se določila ZIntPK v tem delu (26. do 29. člen) v skladu s 3. členom ZIntPK ne uporabljajo za sodnike.

S sodniško funkcijo so tako nezdržljive:

– funkcije v drugih državnih organih,

---

¹⁴³ Opinion no. 3 of the Consultative Council of European Judges (CCJE) to the attention of the Committee of Ministers of the Council of Europe on the principles and rules governing judges' professional conduct, in particular ethics, incompatible behaviour and impartiality, tč. 37. Dostopno na: <https://rm.coe.int/168070098d>.

- funkcije v organih lokalne samouprave,
- funkcije v organih političnih strank,
- odvetniški ali notarski posli,
- gospodarske ali druge pridobitne dejavnosti,
- poslovodski posli v gospodarskih subjektih,
- članstvo v upravnih in nadzornih odborih gospodarskih družb ali drugih pravnih oseb, ki se ukvarjajo s pridobitno dejavnostjo, in
- vse druge zaposlitve ali dela, ki sodnika ovirajo pri opravljanju službe ali nasprotujejo ugledu sodniške funkcije oziroma vzbujajo vtis, da sodnik pri opravljanju službe ni nepristranski.

Sodnik lahko opravlja pedagoška, znanstvena, publicistična, raziskovalna ali druga podobna dela v pravni stroki, če ga ne ovirajo pri opravljanju službe, ne nasprotujejo ugledu sodniške službe niti ne vzbujajo vtisa, da sodnik pri opravljanju službe ni nepristranski, in če v zvezi s temi deli ne sklone delovnega razmerja. Ta dela namreč sama po sebi ne morejo vzbujati vtisa, da bi bil sodnik zaradi njihovega opravljanja pri izvajanju sodniške funkcije lahko pristranski. O sprejetju dela, ki ga lahko opravlja poleg sodniške službe, mora sodnik predhodno pisno obvestiti predsednika matičnega sodišča, predsednik sodišča pa predsednika neposredno višjega sodišča. Predlog zakona v tem delu besedilo dopolnjuje tako, da ureja tudi primer, ko tovrstna dela opravlja predsednik ali podpredsednik vrhovnega sodišča. V tem primeru mora predhodno o delu obvestiti predsednika sodnega sveta. Še naprej pa bo končna presoja o tem, ali je delo, ki ga sodnik želi opravljati, združljivo s sodniško funkcijo, v pristojnosti sodnega sveta.

K 71. členu:

Institut mirovanja sodniške funkcije je neločljivo povezan z institutom nezdržljivosti sodniške funkcije (133. člen Ustave RS) in je zato enako kot drugonavedeni v funkciji javnega interesa: da je vsakomur zagotovljeno pravično sojenje v razumnem roku po nepristranskem in neodvisnem sodišču (23. člen Ustave RS). Sistemsko je pravzaprav izjema od ureditve, da sodniku preneha sodniška funkcija, če nastopi položaj, ki vzpostavlja nezdržljivost funkcije (6. točka prvega odstavka 74. člena ZSS).¹⁴⁴

Iz navedenih razlogov (občutljivost instituta mirovanja z vidika načela nepristranskosti sodstva in delitve oblasti ter položaj izjeme v razmerju do instituta nezdržljivosti sodniške funkcije) predlagatelj ne predlaga novih širitev tega instituta.

Kot novost se v predlagani člen dodaja dolžnost predsednika sodišča, da o mirovanju, ki nastopi po tem zakonu, obvesti sodni svet, ki nato izda ugotovitveno odločbo. ZSS ne predvideva izdaje ugotovitvene odločbe o mirovanju, ki pa je bila v praksi pravilo, saj je to sodni upravi olajšalo urejanje delovnopravnih vprašanj in statusa sodnika z začetkom mirovanja in ob ponovni aktivaciji sodniške funkcije. Formalna potrditev okvirov mirovanja sodniške funkcije v obliki ugotovitvene odločbe, v kateri se ugotovi, da je nastopilo mirovanje funkcije sodnika in iz katerega razloga ter od katerega trenutka, je zaradi pravnega varstva tako sodnikovega položaja kot sodne oblasti na posameznem sodišču in preglednosti nujna. Ker v zdajšnji ureditvi ni bilo določeno, kdo izda ugotovitveno odločbo, jo je v večini primerov izdal sodni svet, v nekaterih primerih pa matično sodišče. Tako stanje ni ustrezno, saj bi lahko bili med odločitvami enega in drugega organa vsebinski razkoraki, zato se v predlogu posebej določa, da mora ugotovitveno odločbo na obvestilo predsednika sodišča izdati sodni svet.

¹⁴⁴ Odločba Vrhovnega sodišča, št. X Ips 217/2013 z dne 29. maja 2015.

Mirovanje sodniške funkcije že po veljavni ureditvi, pri čemer predlagana ureditev tega ne spreminja, je mogoče le ex lege po ZSS če sodnik prevzame v zakonu taksativno naštete naloge. To pomeni, da sodni svet nima diskrecije presoјati, kdaj bo ali ne bo sodniku funkcija mirovala. Njegova naloga je le, da ugotovi nastop mirovanja in s formalno (ugotovitveno) odločbo tudi navzven zagotovi pravno varnost glede pooblastil sodnika za izvajanje oblastnih nalog. Zakonodajalec pa je predhodno že opravil oceno in tehtanje, katere okoliščine, funkcije ali naloge utemeljujejo, da se za določen čas popolnoma zamrzne sodniška oblast sodnika.

V 40. členu ZSS in v predlaganem 71. členu se to ne spreminja, zakonodajalec je določil, da sodniku funkcija lahko miruje na podlagi:

- imenovanja ali izvolitve na podlagi neposrednih volitev ali odločitve najvišjih državnih in evropskih organov (predsednik republike, državni zbor, Evropski parlament, Evropsko javno tožilstvo) na najvišje državne in evropske oblastne funkcije, ki so taksativno naštete;
- napotitve države na mednarodno civilno misijo ali v mednarodno organizacijo v skladu z Zakonom o napotitvi oseb v mednarodne civilne misije in mednarodne organizacije (ZNOMCMO-1) in
- opravljanja nalog strokovne narave (1) na mednarodnem sodišču ali (2) v stalnem predstavništvu Republike Slovenije pri mednarodni organizaciji s področja človekovih pravic.

Situacije, ki povzročijo ex lege mirovanje sodniške funkcije, so v 40. členu ZSS in predlaganem členu določene, tako ni mogoče, da bi bil sodnik v dilemi, ali se bo vabilu domače ali mednarodne institucije odzval, ker ne ve, ali se bo mirovanje izvedlo. Da se mirovanje funkcije izvede po tem določilu, mora (1) sodnika napotiti ustrezni državni organ v skladu z ZNOMCMO-1 ali (2) sodnik skleniti razmerje za opravljanje strokovnih nalog na mednarodnem sodišču ali pri stalnem predstavništvu države pri mednarodni organizaciji s področja človekovih pravic.

K 72. členu:

Določilo 40.a člena ZSS, ki se v predlaganem členu prenaša, je bilo uveljavljeno z novelo ZSS-N¹⁴⁵ za potrebe izpolnitve dolžnosti Republike Slovenije v zvezi z uveljavitvijo enotne patentne zaščite na območju Evropske unije in ustanovitvijo enotnega patentnega sodišča. Enotno sodišče za patente ima status pravne osebe in lahko zaposluje sodnike, delovati pa je začelo 1. junija 2023. Sedež sodišča prve stopnje je v Parizu (osrednji oddelek), z izpostavo v Münchnu. Sedež pritožbenega sodišča (s sodno pisarno) je v Luksemburgu.

Predlagani člen ureja status sodnika, ki z imenovanjem na mednarodno sodišče tam funkcijo opravlja le krajši delovni čas. V tem primeru sodniku sodniška funkcija v Republiki Sloveniji ne bo mirovala, kot je to predvideno za tak položaj po prvem odstavku predlaganega 78. člena, niti mu ne bo prenehala v skladu z določbami o nezdržljivosti funkcij, temveč bo delno, v obsegu, potrebnem za opravljanje funkcije sodnika mednarodnega sodišča, oproščen sodniške službe, v preostalem delu pa bo sodniško funkcijo in sodniško službo še naprej opravljal na sodišču v Republiki Sloveniji.

O obsegu oprostitev sodniške službe bo odločil predsednik matičnega sodišča. Pri tem se ureditev ZSS-N dopolnjuje še z ureditvijo pravnega varstva sodniku zoper to odločitev. Sodnik se bo zoper odločitev predsednika sodišča o obsegu oprostitev sodniške službe lahko pritožil

---

¹⁴⁵ Uradni list RS, št. 76/2023 z dne 12. julija 2023.

sodnemu svetu, pri čemer pritožba zaradi zahteve po rednem izvajanju sodne oblasti ne bo zadržala njene izvršitve. Zoper odločitev sodnega sveta bo imel sodnik tudi sodno varstvo v skladu s 36. členom ZSSve.

K VI. poglavju: Premestitev in dodelitev sodnika

K 73. členu:

Člen na načelni ravni opredeljuje izjeme od temeljne predpostavke nepremakljivosti sodnika (to sta instituta premestitev in dodelitev sodnika). Ta instituta lahko pomembno vplivata na sodnikov položaj in njegovo neodvisnost. Po svoji naravi nista pravica sodnika, temveč karierna možnost sodnika in zlasti mehanizem sodne uprave za zagotavljanje rednega izvajanja sodne oblasti in izenačevanja obremenitev sodišč.

Premestitev sodnika na drugo sodišče ima trajno naravo in trajno poseže v sodnikov položaj, dodelitev pa je začasna. Zaradi varstva neodvisnosti sodnikov je določeno, da se lahko premestitev in dodelitev izvedeta praviloma le ob soglasju sodnika, drugače pa le v primerih in pod pogoji, ki jih določi zakon, ter da ne posegata v položaj in plačo, ki ju ima sodnik na sodniškem mestu, na katero je bil izvoljen ali imenovan pred premestitvijo ali dodelitvijo.

K 74. členu:

Med temeljne pravice sodnika zaradi sodniške funkcije je tudi pravica sodnika do nepremakljivosti. Zakon ohranja ureditev iz ZSS, ki loči med premestitvami in dodelitvami. Premestitev ostaja izjemen ukrep z vidika zahteve po nepremakljivosti sodnika. To je trajen ukrep in omogoča večjo premakljivost sodnikov med sodišči istega ali nižjega položaja ter vrste pristojnosti v taksativno naštetih primerih. Sodnik se lahko premesti le, če se za daljši čas bistveno zmanjša obseg dela matičnega sodišča ali se zaradi zmanjšane obsega dela zmanjša število sodniških mest na matičnem sodišču, kar ugotovi predsednik vrhovnega sodišča. Druge primere bi lahko določil zakon, ki ureja specializirana sodišča (ZUS-1 ali ZDSS-1). Jamstvo, da sodnik ne bi mogel biti šikaniran, je sodni svet, ki odloči o premestitvi sodnika.

Premestitev sodnika na drugo sodišče ne posega v njegov pridobljeni sodniški naziv ali sodniški položaj, plačni razred, ki ga je dosegel z napredovanji, niti pravico do napredovanja.

K 75. členu:

Zaradi potrebe rednega izvajanja sodne oblasti pri drugem sodišču ali če na matičnem sodišču zaradi začasno zmanjšane pripada zadev sodnik ne more opravljati sodniške službe za polni obseg, se ureja institut dodelitve sodnika zaradi potreb rednega izvajanja sodne oblasti. Dodelitve zaradi potreb rednega izvajanja sodne oblasti so upravljavski mehanizem sodne uprave, ki se lahko izvaja s privolitvijo ali brez privolitve sodnika, če za to veljajo taksativno naštetih razlogi. Mimo naštetih razlogov in okvirov sodna uprava ne more sama dodeljevati sodnikov na druga sodišča, tudi če je zanj podano soglasje sodnika.

Če je sodišče oddaljeno več kot 70 km od kraja sodnikovega stalnega ali začasnega bivališča ali več kot eno uro vožnje z javnim prevozom ali če gre za razloge, ki jih delovnopravna zakonodaja upošteva za delavce starše, ki uživajo posebno varstvo pred delodajalčevo odpovedjo pogodbe o zaposlitvi (delodajalec tako ne sme odpovedati pogodbe o zaposlitvi delavki v času nosečnosti niti delavki, ki doji otroka do enega leta starosti), če je sodnica noseča ali doji otroka, če sodnik neguje otroka in če je sodnik starejši od 60 let, je za dodelitev potrebna privolitev sodnika.

Posebna kategorija so tudi starejši delavci, varstvo po ZDR-1 uživajo tudi delavci, starejši od 55 let. V tem delu se predlaga višja starost za privolitev sodnika, in sicer če je sodnik starejši od 60 let. Ob upoštevanju, da so sodniki funkcionarji s trajnim mandatom, ki jim sodniška funkcija preneha najpozneje v letu, ko dopolnijo 70 let, je podana podlaga za različno urejanje položaja delavca in funkcionarja.

Dodelitev lahko traja največ tri leta, pri čemer se predlaga njeno podaljšanje, če se dodelitev izteče pred izdajo odločitve o glavni stvari. V teh primerih se dodelitev podaljša za čas, ko bo sodnik na zadevi odločil o glavni stvari. Pri trajanju dodelitve in zadev, ki jih ima sodnik v reševanju, je namreč treba upoštevati predvsem pravice strank sodnih postopkov, da je varovana njihova ustavna pravica do sodnega varstva (prvi odstavek 23. člena Ustave RS), v skladu s katero ima vsakdo pravico, da o njegovih pravicah in dolžnostih ter o obtožbah proti njemu brez nepotrebne odlašanja odloči neodvisno, nepristransko in z zakonom ustanovljeno sodišče. Pravica do sojenja v razumnem roku, ki je sinonim naše pravice do sojenja brez nepotrebne odlašanja, je del Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Zato bo predsednik sodišča pri podaljšanju dodelitve upošteval predvsem, ali bi bila zaradi varstva te pravice predodelitev zadeve drugemu sodniku nesmotrna.

Večje izvajanje tega instituta podpira in priporoča tudi sodni svet. Tovrsten način zagotavljanja izenačevanja obremenitev sodišč je tudi v skladu s pravom Evropske unije, kot je poudarilo Sodišče Evropske unije v sodbi C-487/19, če ima zakonodajalec legitimne razloge za takšno ureditev, kot je zagotavljanje ustrezne razporeditve kadrovskega virov za zagotavljanje rednega izvajanja sodne oblasti, in so za take odločitve zagotovljena pravna sredstva poštenega postopka, zlasti pravica sodnika do obrambe.

K 76. členu:

Tudi ta predlagani člen, enako kot 75. člen, ureja institut dodelitve sodnika na sodišče nižje stopnje zaradi potreb rednega izvajanja sodne oblasti. Ta sodnoupравни mehanizem je uvedla novela ZSS-G, da se omogoči, da sodnik, ki napreduje na višje sodniško mesto, zaključi reševanje najstarejših, praviloma pravno bolj zapletenih zadev, ki so mu bile dodeljene na prejšnjem sodniškem mestu, saj jih dobro pozna ter jih zato lahko hitreje in kakovostneje reši.

Vsebinsko ostaja člen nespremenjen, kot je veljal že zdaj (67.a člen ZSS). V prvem odstavku se izraz »sodni zaostanek« nadomesti z besedilom »za katere bi bila z vidika zagotavljanja sojenja v razumnem roku nesmotrna predodelitev drugemu sodniku«, saj omogoča večjo prilagodljivost pri zasledovanju cilja zagotavljanja sojenja brez nepotrebne odlašanja.

K 77. členu:

Zbirno se urejajo dodelitve v sodnouppravne strukture vrhovnega sodišča, o katerih bo odločal predsednik vrhovnega sodišča. Tovrstne dodelitve ne bodo mogoče v sodnouppravne strukture drugih sodišč. Izvajale se bodo na podlagi javnih pozivov v preglednih in konkurenčnih postopkih, v katerih bodo lahko sodelovali vsi sodniki, ki bodo izpolnjevali pogoje. Varstvo teh položajev ter zakonitosti in poštenosti tovrstnih postopkov pa bo poverjeno sodnemu svetu, kot organu, ki bo odločal o pritožbah zoper odločitve predsednika vrhovnega sodišča.

Trajanje tovrstne dodelitve je omejeno na tri leta in se lahko s privolitvijo sodnika ponovi. Nekateri projekti na vrhovnem sodišču imajo lahko različne faze, pri čemer ni nujno, da vse faze zahtevajo sodelovanje sodnikov. Neki projekt lahko, ko je vzpostavljen ali ustrezno nadgrajen, izvajajo tudi javni uslužbenci in za njegovo (nadaljnje) delovanje sodelovanje sodnikov ni več potrebno.

Smiselno je zato, da se potrebnost sodelovanja dodeljenih sodnikov pri sodnoupravnih nalogah vrhovnega sodišča obdobjno preverja (tj. na tri leta), ne pa da se veže na neki projekt, za katerega ni jasno, koliko časa bo trajal in do katere faze bo sodna uprava potrebovala pomoč sodnikov pri njem. Dodatek »razen, če zakon določa drugače« je potreben zaradi spremembe podaljšanja mandata generalnega sekretarja vrhovnega sodišča s treh na pet let v predlogu Zakona o sodiščih.

K 78. in 79. členu:

Dosedanji institut dodelitve sodnikov v specializirani kazenski oddelek okrožnega sodišča se v predlaganem členu vsebinsko ne spreminja, temveč se dopolnjuje. Zaradi večje jasnosti se v prvem odstavku posebej dodaja, da je dodelitev v specializirani oddelek (Oddelek za specializirane kazenske zadeve organiziranega in gospodarskega kriminala, terorizma, korupcijskih in drugih podobnih kaznivih dejanj) mogoča le s pisnim privoljenjem sodnika, in sicer le za polni obseg sodniške službe sodniške službe.

Vsebinsko se v predlogu črta možnost, da se v specializirani oddelek poleg okrožnih in višjih sodnikov lahko dodeli tudi vrhovni sodnik. Do zdaj še ni bilo primera, ko bi se v specializirani oddelek dodelil višji ali vrhovni sodnik. Poleg tega je vprašljivo, ali je dodeljevanje vrhovnih kazenskih sodnikov glede na njihovo število sploh izvedljivo z vidika zagotavljanja učinkovitega izvajanja sodne oblasti na vrhovnem sodišču. Ob tem je koristno, da možnost dodelitve višjih kazenskih sodnikov, ki jih je na ravni države precej več kot vrhovnih kazenskih sodnikov, vendarle ostane.

Kot novost se dodaja pogoj, da je v specializirani oddelek lahko dodeljen sodnik okrožnega ali višjega sodišča, če je pred tem že vsaj tri leta uspešno opravljal sodniško funkcijo na področju kaznovalnega prava. Predlagatelj meni, da je zaradi zahtevnosti in pomena tovrstnih sodnih postopkov pomembno, da v takih postopkih sodijo najbolj izkušeni sodniki.

O dodelitvi bo še naprej odločal sodni svet na podlagi javnega poziva sodnikom. Poleg veljavnih kriterijev za presojo posebne usposobljenosti kandidatov za dodelitev v specializirani oddelek se predlaga še mnenje sodnikov kazenskega oddelka vrhovnega sodišča. Obenem se kriterij, ki je zdaj vezan na opravljanje sodniške službe na kazenskem področju, širi na celotno kaznovalno področje, tako da se omogoča kandidiranje na tovrstna sodniška mesta tudi sodnikom, ki sodijo v prekrškovnih zadevah.

Dodelitev v specializirani oddelek se podaljša, če je bil dodeljeni sodnik član senata v specializiranem postopku in se ta do izteka mandata dodelitve še ni zaključil. S tem se želi preprečiti podaljševanje reševanja sodnih postopkov v specializiranih zadevah. Ker se tovrstne dodelitve lahko izvajajo le na podlagi soglasja sodnika in odločitve sodnega sveta, je treba kot varovalko, da se *ex lege* podaljševanje dodelitve ne bi dogajalo brez soglasja sodnika in odločbe sodnega sveta na način, da bi se v času *ex lege* podaljšanja dodelitve sodniku dodeljevale nove specializirane zadeve ali bi se vključeval kot član senata v drugih specializiranih postopkih, določiti pravilo, da se v času *ex lege* podaljšanja dodelitve sodniku ne smejo dodeljevati nove zadeve iz pristojnosti specializiranega oddelka niti se ne razporeja v senate drugih zadev iz pristojnosti specializiranega oddelka, dokler ni sodniku izdana nova odločba o dodelitvi na specializirani oddelek.

Ker je dodelitev na specializirani oddelek mogoča le s privolitvijo sodnika, se trajanje te v predlaganem členu poenoti s preostalimi (prostovoljnimi) dodelitvami, ki trajajo tri leta, vendar

časovno ni omejena na število ponovitev dodelitve. Navedeno utemeljuje dejstvo, da se na tem oddelku obravnavajo zahtevnejše kazenske zadeve, ki praviloma terjajo daljši čas reševanja.

K 80. in 81. členu:

Predlagana člena urejata dodelitve sodnikov na ustavno sodišče za opravljanje zahtevnejših strokovnih nalog, na vrhovno in višje sodišče za sodelovanje pri izvajanju sodne oblasti s poročanjem na sejah senatov, pripravljanjem zahtevnejših strokovnih analiz in pripravljanjem osnutkov sodnih odločb, v strokovno službo sodnega sveta za opravljanje nalog generalnega sekretarja ali drugih zahtevnejših strokovno-organizacijskih nalog in na ministrstvo za opravljanje zahtevnejših strokovnih nalog ter vodenje Centra za izobraževanje v pravosodju in Službe za nadzor organizacije poslovanja sodišč.

Vsebinsko se ureditev teh položajev od veljavne bistveno ne spreminja. V prvem odstavku se (dodatno) opredeljujejo naloge, za katere se lahko sodnik dodeli na posamezno sodišče ali v drug organ. Posebej se izrazi, da so tovrstne dodelitve mogoče le s pisnim privoljenjem sodnika in na podlagi konkurenčnega postopka izbire.

Predlagani 80. člen opredeljuje položaj in pravice sodnika v času trajanja raznovrstnih dodelitev. Kadar je sodnik dodeljen zunaj sodstva (na ustavno sodišče, v sodni svet ali na ministrstvo) in je za svoje delo odgovoren predstojniku organa, ki ni sodni organ, je predlagatelj upošteval, da je zaradi spoštovanja načela delitve oblasti sodniku treba prepovedati možnost opravljanja sodniške službe, zaradi česar mu obveznosti iz sodniške službe mirujejo. Ker so dodelitve zunaj sodstva v nekem obsegu potrebne za prenos strokovnega znanja širše v pravosodju, je obenem treba zagotoviti ustrezno motivacijo sodnikom, da se bodo prijavljali na razpisana mesta za dodelitve, da torej dodelitev v karieri sodnika ne bo pomenila nazadovanja. To se zagotavlja s tem, da dodeljeni sodnik ohrani plačo, pravico do napredovanja in pravico, da kandidira za vodstvena mesta v sodstvu.

Za sodnike, ki bodo dodeljeni v sodstvu, se zato predvideva možnost popolne ali delne oprostitev sodniške službe, za preostale položaje pa mirovanje sodniških dolžnosti.

Kot novost se določa še, da sodniku, dodeljenemu na delo zunaj sodstva, v primeru imenovanja na vodstveno mesto v sodstvu, dodelitev preneha po tem zakonu, o čemer sodni svet izda ugotovitveno odločbo. V primeru imenovanja sodnika na višje sodniško mesto v času dodelitve namreč ZSS določa, da takšno imenovanje ne vpliva na dodelitev in njeno trajanje (drugi odstavek 70. člena ZSS). To pa v primeru imenovanja na vodstveno mesto ne more biti ustrezno, saj je pomembno, da se sodišču po imenovanju čim prej zagotovi ustrezno vodenje, kar naj bi prevzel sodnik, ki je z vidika pravic in dolžnosti sodnikov polno operativen (dodeljeni sodniki zunaj sodstva to namreč niso – dolžnosti jim mirujejo).

V predlaganem četrtem odstavku 81. člena se za vse dodelitve zunaj sodstva ureja sklenitev pisnega sporazuma o tem, kako bo organ, kamor je sodnik dodeljen, plačeval plačo in druga povračila dodeljenemu sodniku ter regres teh plačil matičnemu sodišču. Do zdaj je bilo to vprašanje urejeno le za dodelitve na ministrstvo (sedmi odstavek 71.c člena ZSS), sodstvo pa opozarja, da se morajo glede tega vse dodelitve zunaj sodstva izenačiti, saj gre za različne državne organe. To pomeni, da bodo plača in drugi osebni prejemki sodnika, ki bo dodeljen na organ zunaj sodstva, v končni fazi breme organa, kamor bo dodeljen, na način, da se sklene sporazum o načinu povračila plače in drugih osebnih prejemkov.

Glede povračil za primer dodelitve sodnika v sodstvu pa vrhovno sodišče meni, da ni potrebe po formalnem urejanju, saj se financiranje dodeljenih sodnikov že zdaj lahko ureja s prerazporejanjem finančnih sredstev med sodišči v okviru finančnega načrta, ki ga za vsa sodišča pripravlja vrhovno sodišče.¹⁴⁶

Pregled dodelitev po tem predlogu zakona in predlogu novega Zakona o sodiščih:

Vrsta dodelitve	Privolitev	Mandat	Možnost podaljšanja
Redno izvajanje sodne oblasti (75. člen)	NE	3 leta	✓ (s privolitvijo)
	DA	Če obstojijo določene okoliščine na strani sodnika podani	
Imenovanje na višje sodniško mesto (76. člen)	NE	Ni omejitve (vezanost na dokončanje zadev, ki jih je sodnik vodil pred imenovanjem na višje sodniško mesto)	/
Sodno upravne dodelitve na VSRS (77. člen)	DA	3 leta	✓
Specializirani oddelki (78. člen)	DA	3 leta Ni omejitve podaljšanj	✓
Druge dodelitve (VSRS, VS, SS, US, MP) (80. člen)	DA	3 leta	✓
Generalni sekretar VSRS (77. člen, 38. člen ZS-1)	DA	5 let	✓
Generalni sekretar SS (81. člen)	DA	5 let	✓

K 82. členu:

Postopek izbire sodnikov za razpisana mesta dodelitev se v predlogu zakona po novem ureja enotno za vse vrste dodelitev, za katere je določeno, da se izvajajo na podlagi konkurenčnega izbirnega postopka (tj. poziva za dodelitev). Pri tem ni razlike, ali gre za povsem nov predlog za dodelitev ali za predlog, s katerim se poskuša zagotoviti za že dodeljenega sodnika kontinuiteta pri izvajanju nalog.

Dodatno se v skladu z opozorilom sodnega sveta nalaga, da mora predstojnik organa, kamor je sodnik že dodeljen, kadar potreba za dodelitev še traja, predlog za objavo javnega poziva podati najpozneje v treh mesecih pred prenehanjem dodelitve ali nemudoma, če sodniku dodelitev preneha pred iztekom roka dodelitve. Vsi pozivi za dodelitev bodo morali vsebovati dela in naloge, ki jih bo dodeljeni sodnik opravljal, opredelitev časovnega trajanja predvidene dodelitve in čas za prijave, ki ne sme biti krajši od 15 dni.

K 83. členu:

Predlagani člen krovno ureja dolžnost, da se pridobi pisna privolitev sodnika pred odločanjem v primerih, ko je ta po zakonu zahtevana. Obenem se določa, da mora pristojni odločevalec (sodni

¹⁴⁶ Dopis vrhovnega sodišča z dne 11. junija 2020, Su 1911/2019.

svet ali predsednik vrhovnega sodišča) v vseh primerih, tudi tistih, ki se izvajajo brez privolitve sodnika in brez javnega poziva, pred odločitvijo o dodelitvi sodnika pridobiti mnenje predsednika matičnega sodišča. Tako bo v vseh primerih mogoče sprejeti odločitev, ki bo upoštevala tudi problematiko rednega izvajanja sodne oblasti na matičnem sodišču sodnika, ki naj bi se dodelil.

Pri dodelitvah zunaj sodstva predvsem na ministrstvo, ko so sodniki dodeljeni za opravljanje nalog vodenja Centra za izobraževanje, Službe za nadzor organizacije poslovanja sodišč ali za opravljanje zahtevnejših strokovnih nalog, je v postopku pomembno tudi mnenje ministra za pravosodje. V predlaganem drugem odstavku se zato za primer, kadar sodni svet ne bo sledil izbiri ali predlogu ministra, ki na podlagi izbire izbere po svojem mnenju strokovno najustreznejšega kandidata, zahteva, da sodni svet v mnenju posebej obrazloži, zakaj kandidat ni bil izbran.

K 84. členu:

Ureja se pravno varstvo sodnikov in neizbranih kandidatov glede vseh vrst dodelitev. V prvem odstavku se ureja pravno varstvo v primeru dodelitev zaradi rednega izvajanja sodne oblasti (gre za prenos določb drugega odstavka 68. in drugega odstavka 67.a člena ZSS). Pravno varstvo v primeru dodelitev zaradi rednega izvajanja sodne oblasti se dopušča le sodnikom, na katere se nanaša odločba predsednika vrhovnega sodišča o dodelitvi (dodeljenim sodnikom). Obenem se instruksijski rok, v katerem mora sodni svet odločiti o nesuspenzivni pritožbi sodnika zoper odločitev o dodelitvi, podaljšuje na 30 dni, saj je treba upoštevati, da ima sodni svet seje praviloma na 14 dni (tj. dvakrat mesečno).

V drugem odstavku se po vzoru prvega odstavka ureja pravno varstvo zoper odločitev predsednika vrhovnega sodišča v primeru sodnoupravnih dodelitev. Glede na to, da se bodo morale te dodelitve izvajati na podlagi konkurenčnih postopkov z javnimi pozivi, tudi če bo šlo za podaljšanje dodelitev, se pravno varstvo zagotavlja tudi neizbranim kandidatom.

V tretjem odstavku se ureja pravno varstvo zoper odločitve sodnega sveta v zvezi z dodelitvami, in sicer tako, da se odkazuje na zakon, ki ureja poslovanje in organizacijo sodnega sveta (tj. ZSSve).

K 85. členu:

Premestitev in dodelitev ne posegata v sodnikov položaj in plačo, ki ju ima na sodniškem mestu, na katero je bil izvoljen ali imenovan pred premestitvijo in dodelitvijo. Položaj dodeljenega sodnika pa predlagani člen zaokrožuje, tako da ureja še situacije, ko sodnik v času dodelitve napreduje na višje sodniško mesto ali je premeščen na drugo sodišče v skladu s tem zakonom. V tem primeru napredovanje in premestitev ne bosta vplivala na dodelitev in čas trajanja, ključni akterji (kot novost tudi predsednik matičnega sodišča) pa bodo lahko v takem primeru predlagali predčasno prenehanje dodelitve.

K 86. členu:

Možnost predčasnega prenehanja dodelitve sodnika v predlogu zakona ni novost. Predlog ureditev iz ZSS zgolj dopolnjuje. Med aktivno upravičene predlagatelje predčasnega prenehanja dodelitve se kot novost določa tudi predsednik matičnega sodišča (tj. predsednik sodišča, na katerem je sodnik imenovan ali izvoljen). V času dodelitve se namreč lahko na matičnem sodišču zgodijo spremenjene okoliščine, ki pomembno vplivajo na redno izvajanje sodne oblasti, zato je smiselno, da se tudi predsedniku matičnega sodišča omogoči, da začne postopek za skrajšanje dodelitve. Še bolj je ta možnost smiselna, kadar sodnik v času dodelitve napreduje na višje

sodniško mesto ali je premeščen na drugo sodišče. Tudi v tem primeru je prav, da ima predsednik sodišča, na katero je dodeljeni sodnik imenovan ali premeščen, možnost, da doseže predčasno prenehanje dodelitve, če so za to utemeljeni razlogi na (novem) matičnem sodišču.

V drugem odstavku se pristojnost odločanja o predčasnem prenehanju dodelitve razdeli med predsednika vrhovnega sodišča in sodni svet, v skladu s pristojnostjo odločanja o dodelitvi. Čeprav je že v skladu z ZSS v nekaterih primerih o dodelitvi odločal predsednik vrhovnega sodišča (67. in 67.a člen ZSS), je 70.a člen ZSS v drugem odstavku za skrajšanje dodelitve pooblašča le sodni svet. Smiselno pa je, da o skrajšanju odloča isti organ, ki je pristojen za njegovo odrejanje.

K 87. členu:

V predlaganem členu se ureja vprašanje, kdo izvršuje sodnouporna in kadrovska pooblastila v razmerju do dodeljenega sodnika – predsednik matičnega sodišča ali predsednik ali predstojnik organa, kamor je sodnik dodeljen. To vprašanje ZSS v drugem odstavku 71.b člena ureja le za sodnike, ki so dodeljeni na vrhovno sodišče, višja sodišča, ministrstvo, ustavno sodišče in sodni svet. Ne ureja pa tega vprašanja, kadar gre za dodelitve v specializirane oddelke ali dodelitve v pristojnosti predsednika vrhovnega sodišča, potrebne zaradi rednega izvajanja sodne oblasti (67. in 67.a člen ZSS). Tudi v teh primerih je za sodnika nujno, da ve, kdo je pristojen izdati na primer odločbo o dopustu ali o dovoljeni odsotnosti zaradi izobraževanja, komu mora sodnik poročati o sprejetju dela, ki ga po zakonu lahko opravlja, itd.

Predlog zakona vprašanje, kateri personalni svet ocenjuje dodeljenega sodnika in odloča o pritožbah zoper odločitve predsednika matičnega sodišča, že rešuje v predhodnih določbah. Vse dodeljene sodnike bo ocenjeval personalni svet vrhovnega sodišča, o pritožbah pa bo za sodnike, ki bodo dodeljeni na vrhovno sodišče, ustavno sodišče, sodni svet in na ministrstvo, odločal personalni svet vrhovnega sodišča, za sodnike, dodeljene na višje sodišče za podporo sojenju, pa še naprej personalni svet višjega sodišča.

V predlaganem členu se zato posebej ureja le vprašanje, predsednik katerega sodišča bo izvajal pooblastila, ki so v pristojnosti predsednikov sodišč, v razmerju do dodeljenega sodnika. Pri tem je treba upoštevati, da se nekatere dodelitve lahko izvajajo v polnem ali delnem obsegu sodniške službe, kar pomeni, da lahko sodnik sodniško službo in naloge v zvezi z dodelitvijo izvaja tako na matičnem sodišču kot na sodišču, na katero je dodeljen. Logično je, da bo moral predsednik matičnega sodišča do dodeljenega sodnika, ki bo še naprej delno opravljal sodniško službo na matičnem sodišču, v tem obsegu izvajati pooblastila, kot sta razporejanje sodnikov na posamezne oddelke in službeni nadzor. Vprašanje pa je, kdo bo dodeljenemu sodniku odobril dopust ipd.

Predsedniki sodišč imajo že v skladu z ZSS, in to se v predlogu zakona ne spreminja, zelo različna pooblastila do sodnika:

- uvrstitev v plačni razred,
- odločanje o izrabi letnega dopusta in odobritvi preostalih odsotnosti z dela,
- vodenje osebne spisa sodnikov,
- vnašanje podatkov v osebne spise sodnikov,
- predlog za redno ali predčasno ocenjevanje sodnika,
- predlog za podaljšanje ocenjevalnega obdobja,
- odločanje o rednem napredovanju sodnika,
- predlog za hitrejše ali izjemno napredovanje sodnika,
- presoja nezdržljivosti dela s sodniško funkcijo,

- odločitev o službenem nadzoru in izvedba tega,
- pobuda za uvedbo disciplinskega postopka zoper sodnika,
- soglasje za premestitev na drugo sodišče.

V ZS imajo še druga pooblastila, zlasti pooblastilo, da razporejajo sodnike za sojenje na posameznih pravnih področjih (letni raspored dela sodnikov).

Ureditev v 71.b členu ZSS tega ne upošteva. Nekatera pooblastila so take narave, da jih mora brez posebne utemeljitve predsednik matičnega sodišča ohraniti v vsakem primeru, ne glede na obseg dodelitve (npr. uvrstitev v plačni razred, odločanje o rednem napredovanju, soglasje za premestitev na drugo sodišče, rasporeditev sodnika za sojenje na pravna področja, če je sodnik samo delno dodeljen). Druga so taka, da je smiselno, da jih predsednik matičnega sodišča ohrani tudi v času polne dodelitve, na primer možnost predlagati sodnika za hitrejše ali izjemno napredovanje, vodenje osebne spisa dodeljenega sodnika in vnašanje podatkov v osebne spise sodnika. Edino pooblastilo, ki je po svoji naravi najbolj vezano na to, kje sodnik dejansko opravlja delo v času dodelitve, je pooblastilo odločanja o izrabi letnega dopusta in preostalih odsotnosti z dela. Ob tem je treba upoštevati še, da je dodelitev začasni institut, kar terja, da ima predsednik matičnega sodišča nad delom in položajem dodeljenega sodnika pregled tudi v času, ko je sodnik dodeljen na drugo sodišče ali v organ.

Predlagatelj zato meni, da je smiselno in z vidika notranje koherentnosti normativne ureditve primerno, da predsednik matičnega sodišča v vseh primerih dodelitve, naj bo ta delna ali popolna ali gre za dodelitev v organe zunaj sodnega sistema, v razmerju do dodeljenega sodnika ohrani vse zadevne pristojnosti. Logično pa je, da ko bo dodelitev popolna, nekaterih pristojnosti, kot je na primer pristojnost razporejanja sodnikov za sojenje na posameznih pravnih področjih, v času dodelitve v razmerju do dodeljenega sodnika ne bo izvajal.

Izjema je v predlogu narejena glede pristojnosti odločanja o izrabi letnega dopusta in drugih odsotnosti z dela. Te odločitve so po naravi stvari najbolj vezane na to, kje sodnik dejansko opravlja delo v času dodelitve, zato se, kadar je sodnik dodeljen v organ zunaj sodstva, zaradi česar sodniške službe ne opravlja, ali je dodeljen na drugo sodišče ali za sodno upravne naloge na vrhovno sodišče za več kot polovico obsega sodniške službe (ko je torej večji del svojega dela sodnik vezan na organ ali sodišče, kamor je dodeljen), določa, da bo za tovrstne odločitve pristojen predstojnik organa, v katerega je sodnik dodeljen. Kadar bo šlo za nepopolno oprostitev sodniške službe, bo moral predstojnik pred odločitvijo pridobiti mnenje tudi predsednika matičnega sodišča, saj bo ta odločitev v tem primeru vplivala tudi na delo sodnika na matičnem sodišču v obsegu, v katerem zaradi dodelitve sodniške službe ni oproščen.

Ob tem je treba tudi predstojniku organa, kamor je sodnik dodeljen, omogočiti izvajanje nekaterih tovrstnih pristojnosti, kot so pristojnost vnašanja podatkov v osebni spis dodeljenega sodnika, upravičenost, da predlaga dodeljenega sodnika za predčasno ocenjevanje, podaljšanje ocenjevalnega obdobja za dodeljenega sodnika, predlagati dodeljenega sodnika za hitrejše ali izjemno napredovanje.

Predlagani člen zato uvaja rešitev, po kateri bo v primeru dodelitve predsednik matičnega sodišča v pravilu ohranil vsa pooblastila iz tega zakona do dodeljenega sodnika, razen pooblastila odločanja o izrabi letnega dopusta in preostalih odsotnosti z dela za dodeljenega sodnika, če bo dodelitev izvedena za več kot polovico obsega sodniške službe ali če bo šlo za dodelitev zunaj sodstva, katerega posledica je mirovanje sodniških dolžnosti. V tem primeru bo to pristojnost

predstojnika organa, kamor je sodnik dodeljen, ki pa bo moral glede te pristojnosti pridobiti tudi mnenje predsednika matičnega sodišča. In obratno, če bo dodelitev izvedena za manj kot polovico obsega sodniške službe, bo pristojnost odločanja o izrabi letnega dopusta in preostalih odsotnosti z dela za dodeljenega sodnika ohranil predsednik matičnega sodišča, ki pa bo moral pred odločitvijo v zvezi s tem pridobiti mnenje predstojnika organa, kamor bo sodnik dodeljen.

Dodatno se predstojniku organa, kamor je sodnik dodeljen, podeljuje upravičenost za izvajanje nekaterih pristojnosti predsednika matičnega sodišča, za katere bo upravičen poleg predsednika matičnega sodišča, in sicer:

- pristojnost vpogleda in vnašanja podatkov v osebni spis dodeljenega sodnika,
- pristojnost predlagati dodeljenega sodnika za predčasno ocenjevanje in ocenjevanje iz utemeljenih razlogov,
- pristojnost predlagati podaljšanje ocenjevalnega obdobja za dodeljenega sodnika in
- pristojnost predlagati dodeljenega sodnika za hitrejše ali izjemno napredovanje.

To pomeni, da bo predsednik matičnega sodišča v razmerju do dodeljenega sodnika ohranil položaj primarnega in celovitega predstojnika, ki bo še naprej (kot se je v praksi izvajalo že zdaj) vodil vse podatke o delu sodnika (osebni spis) in sprejemal temeljne odločitve o položaju sodnika (uvrstitev v plačne razrede, redno napredovanje, skrb za redno ocenjevanje sodnika). Predstojnik organa, kamor bo sodnik dodeljen, pa bo imel položaj dodatnega predstojnika z omejenim obsegom pristojnosti, tj. tistih pristojnosti, ki so povezane z delom dodeljenega sodnika pri organu. V predlaganem členu so te pristojnosti taksativno naštet, predstojnik organa pa jih bo lahko izvajal samostojno poleg predsednika matičnega sodišča. Za njihovo izvajanje tako ne bo potreboval soglasja predsednika matičnega sodišča.

K VII. poglavju: Službeni nadzor

Institut službenega nadzora je eden pomembnejših mehanizmov za uveljavljanje odgovornosti sodnikov in izvajanje nadzora nad delom sodnikov za preverjanje, ali se sodna oblast izvaja učinkovito in strokovno. Institut je bil uveljavljen z novelo ZSS-D leta 2002 in bil nato z novelo ZSS-L leta 2013 še natančneje konkretiziran.

Veljavna ureditev temelji na naslednjih rešitvah:

1. obseg službenega nadzora je začrtan z ugotavljanjem izpolnjevanja sodniških dolžnosti po zakonu in Sodnem redu zaradi zagotavljanja ustreznega obsega, kakovosti in strokovnosti dela ter odpravljanja zaostankov pri delu;
2. pri službenem nadzoru ni dovoljeno posegati v neodvisnost sodnika pri opravljanju sodniške funkcije;
3. ukrepi, ki se lahko sprejmejo na podlagi ugotovitev službenega nadzora, so:
  - a) opozorilo in določitev obdobja, po katerem se službeni nadzor ponovi, ter
  - b) ukrepi za uveljavljanje odgovornosti sodnikov v skladu z ZSS, ZS, ZSSve ter ukrepi za zagotavljanje rednega izvajanja sodne oblasti v skladu z ZVPSBNO (npr. izdelava ocene izvajanja sodniške službe, uvedba disciplinskega postopka, odredba za prednostno reševanje zadeve, rok za izvedbo posameznih procesnih dejanj in zahteva za poročanje o njihovi izvedbi, predodelitev zadev itd.);
4. službeni nadzor se v sodstvu izvaja na podlagi naloga predsednika matičnega sodišča ali neposredno višjega sodišča;
5. službeni nadzor lahko sodna uprava izvede:
  - a) na svojo pobudo, glede na svoje ugotovitve;

- b) na pobudo varuha človekovih pravic ali
  - c) na predlog predsednika sodišča, predsednika vrhovnega sodišča, ministra, pristojnega za pravosodje, pristojnega personalnega sveta ali sodnega sveta.
- Mora pa ga izvesti na obrazloženo zahtevo predsednika neposredno višjega sodišča ali predsednika vrhovnega sodišča, ministra, pristojnega za pravosodje, pristojnega personalnega sveta in sodnega sveta;
6. varstvo sodnika zoper izvajanje tega instituta v nasprotju z njegovim namenom in zaščito njegove neodvisnosti je zagotovljeno s tem:
- a) da službeni nadzor izvajajo sodniki,
  - b) da ima sodnik v primeru posega v lastno neodvisnost zaradi službenega nadzora pravico, da vloži zahtevo sodnemu svetu za odpravo kršitev neodvisnosti (drugi odstavek 4. člena ZSS),
  - c) da lahko na podlagi poročila o službenem nadzoru zahteva izdelavo ocene izvajanja sodniške službe v obsegu, ki ga je zajel nadzor (drugi odstavek 79.c člena ZSS),
  - d) da mora biti zahteva upravičenega vlagatelja obrazložena in
  - e) da se lahko predlog upravičenega vlagatelja zavrne.

Predlagatelj v predlagani rešitvi ne posega v sedanje rešitve iz 1. do 4. točke predhodnega odstavka. Predlaga pa prenovo ali spremembo določb, ki opredeljujejo, kdaj lahko oziroma mora sodna uprava izvesti službeni nadzor nad delom sodnika. Sedanja ureditev namreč v nekaterih pogledih ni dosledna in logično izpeljana.

K 88. členu:

V prvem odstavku se opredeljujejo narava, namen in okviri službenega nadzora. Ta je namenjen ugotavljanju izpolnjevanja sodniških dolžnosti v skladu z zakonom in Sodnim redom ter zajema vse ukrepe za odpravljanje vzrokov za neustrezen obseg, kakovost in strokovnost dela ter zaostanke pri delu. Vse pa na način, da se z njim ne poseže v ustavno zagotovljeno neodvisnost sodnika pri opravljanju sodniške funkcije.

K 89. členu:

Organa izvajanja službenega nadzora ostajata predsednik matičnega sodišča in višje sodišče, pri čemer lahko službeni nadzor izvajajo predsednik ali sodniki, ki jih predsednik za to določi v letnem razporedu dela.

Predlog zakona ohranja tudi vse dosedanje subjekte in organe, ki so bili v skladu z ZSS upravičeni, da predlagajo uvedbo službenega nadzora, in sicer predsednik neposredno višjega sodišča, predsednik vrhovnega sodišča, minister za pravosodje, pristojni personalni svet in sodni svet ter kot pobudnik tudi varuh človekovih pravic.

Glede ureditve, da lahko službeni nadzor predlaga tudi minister za pravosodje (79.b člen ZSS), se do zdaj ni začel noben postopek pred sodiščem ali ustavnim sodiščem.¹⁴⁷ Poleg tega je ustavno sodišče v več svojih odločbah poudarilo, da načelo delitve oblasti ne pomeni absolutne ločitve oblasti, temveč mora med posameznimi vejami oblasti obstajati sistem zavor in ravnovesij, s katerim lahko vsaka izmed vej oblasti delno vpliva na drugo in jo omejuje.¹⁴⁸ Predlagatelj zato kljub pomislekom, ki so bili izraženi v fazi predhodnega strokovnega usklajevanja, upravičenost ministrstva ohranja. Obenem je v predlogu to ureditev z vidika varstva neodvisnosti sodstva in

¹⁴⁷ Pregled sodne prakse na portalu lus info.

¹⁴⁸ U-I-83/94 z dne 15. julija 1994, III. ocena ustavnosti izpodbijane določbe zakona, točka 2; U-I-224/96 z dne 22. maja 1997, 16. točka obrazložitve, Up-679/06, U-I-20/07, 23. točka obrazložitve.

sodnikov nadgradil, tako da bo lahko po novem sodni svet kot neodvisni ustavni organ v vseh primerih zavrnil zahtevo ministra, pristojnega za pravosodje za izvedbo službenega nadzora, če bi bila podana v nasprotju z neodvisnostjo.

Podobno velja glede rešitve, da lahko pobudo (ne zahtevo) za službeni nadzor poda tudi varuh človekovih pravic, glede česar so bili v fazi predhodnega strokovnega usklajevanja podani pomisleki. Varuh človekovih pravic v predlaganem 96. členu ostaja eden izmed upravičenih pobudnikov, še naprej pa v nasprotju z drugimi njegova pobuda za sodstvo ni obvezna – predsednik matičnega sodišča jo lahko zavrne, ne da bi njeno utemeljenost presojal sodni svet. Varuh človekovih pravic je ustavni neodvisen organ (159. člen Ustave RS) in ima, *tako ustavno sodišče*, pomembno vlogo pri delovanju sistema zavor in ravnovesij med posameznimi vejami oblasti.¹⁴⁹ Njegov pomen je velik prav zaradi tega, ker nadzoruje nosilce oblasti in s tem pomembno prispeva k preprečevanju njene morebitne zlorabe.¹⁵⁰ Velik pomen, ki ga ima institucija varuha, je pri urejanju položaja varuha upošteval tudi zakonodajalec, ki je za izvolitev varuha predpisal dvotretjinsko večino glasov vseh poslancev (12. člen Zakona o varuhu človekovih pravic). Pravica do učinkovitega sodnega varstva pri zakonito ustanovljenem sodišču kot ena temeljnih ustavnih pravic (23. člen Ustave RS) pa je pomemben del dela varuha človekovih pravic.¹⁵¹ Nanj se lahko obračajo posamezniki, ki menijo, da jim je kršena pravica do sojenja brez nepotrebnega odlašanja ali da je prišlo pri sojenju do zlorabe oblasti. V skladu s 24. členom Zakona o varuhu človekovih pravic lahko namreč varuh obravnava zadeve, o katerih potekajo sodni postopki, če gre za neupravičeno zavlačevanje postopka ali za očitno zlorabo oblasti. Prav institut službenega nadzora nad delom sodnika je namenjen temu, da se ugotavlja izpolnjevanje sodniških dolžnosti in se odpravljajo vzroki za zaostanke pri delu.

Predlog zakona ne ločuje več med *predlogom* in *zahtevo* istih vlagateljev (predsednik sodišča, predsednik vrhovnega sodišča, minister za pravosodje, pristojni personalni svet in sodni svet) in varstvo neodvisnosti sodnika v obliki presoje utemeljenosti vloge za izvedbo službenega nadzora ureja za vse primere. Sedanja ureditev je namreč utemeljena na tem, da če upravičeni predlagatelj poda *obrazloženo zahtevo*, mora predsednik sodišča službeni nadzor izvesti in nima možnosti, da ga zavrne. Če pa isti predlagatelj poda *predlog* predsedniku neposredno višjega sodišča, ga lahko ta zavrne in o utemeljenosti predloga nato odloči sodni svet.

Navedeno ločnico med obligatornostjo obrazložene zahteve in neobligatornostjo predloga za izvedbo službenega nadzora je uvedla novela ZSS-L po tem, ko je sodni svet v nekem primeru zavrnil zahtevo ministra, pristojnega za pravosodje za izvedbo službenega nadzora z obrazložitvijo, da mora iz zahteve izhajati verjetnost, da sodnikovo delo ni bilo pravilno. Predlog novele ZSS-L¹⁵² to rešitev utemeljuje na dveh razlogih, in sicer da zahteva še ne pomeni posega v neodvisnost sodnika, saj nadzor vedno opravi sodstvo, in da se pri nekaterih predlagateljih pojavlja problem asimetrije informacij, saj ne razpolagajo z zadostnimi podatki, da bi lahko zahtevo ustrezno utemeljili. Oba razloga sta tehtna. Kljub temu navedeno ločevanje med predlogom in obrazloženo zahtevo ter (ne)obligatornostjo enega in drugega ni niti logično niti ustrezno glede na zahtevo po zagotavljanju neodvisnosti sodstva.

¹⁴⁹ Ustavno sodišče RS, odločba št. U-I-474/18-17 z dne 10. decembra 2020, 18. točka.

¹⁵⁰ Prav tam, 21. točka.

¹⁵¹ Glej spletno mesto varuha o pravosodju: <https://www.varuh-rs.si/kaj-delamo/varovanje-pravic-podrocjih/pravosodje/>. Letna poročila varuha: <https://www.varuh-rs.si/porocila-projekti/publikacije-gradiva/letna-porocila-priporocila-dz-odzivna-porocila-vlade/>.

¹⁵² Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o sodniški službi (ZSS-L; EVA 2012-2030-0043 z dne 4. junija 2013.

To, da mora biti zahteva za izvedbo službenega nadzora obrazložena, zlasti če gre za zahtevo, ki jo poda izvršilna veja oblasti, izhaja že iz zahteve po varstvu sodniške neodvisnosti. Če pa mora biti zahteva obrazložena, ni logično, da se za primere, ko bi ta presegla namen in okvire tega instituta, sodniku ne zagotovi varstvo neodvisnosti že v začetni fazi. Kajti že uvedba tovrstnega postopka lahko pomeni pomemben (nedopusten) vpliv na sodnika, še zlasti, če bi bil postopek službenega nadzora motiviran z dejstvom, da sodnik sodi v specifičnem sodnem postopku. Iz tega razloga zato ne more v prid sedanji ureditvi pretehtati razlog, da zahteva še ne pomeni posega v neodvisnost sodnika, ker nadzor vedno opravi sodstvo.

Zdajšnje rešitve ne more utemeljiti niti problem asimetrije informacij, čeprav je realen. Slovenski ustavodajalec in zakonodajalec sta namreč z ustanovitvijo ustavnega neodvisnega strokovnega organa (sodni svet) zagotovila, da zaradi ukrepov, sprejetih zaradi varstva neodvisnosti sodstva, asimetrija informacij med vejami oblasti, ki bi onemogočala njihovo sodelovanje, ni mogoča. Sodni svet ima za izvajanje svojih pristojnosti pravico dostopa do vseh osebnih podatkov sodnikov in dokumentacije sodišč, vključno s sodnimi spisi (8. člen ZSSve). V primeru odločanja o utemeljenosti zahteve za izvedbo službenega nadzora ima zato možnost, da na utemeljeni predlog vlagatelja zahteve pridobi tudi podatke, potrebne za dokončno presojo utemeljenosti te. S tem je problem asimetrije informacij med vejami oblasti odpravljen.

Predlagatelj zato v predlaganem členu uvaja rešitev, po kateri bo sodna uprava službeni nadzor izvajala (1) po uradni dolžnosti, (2) na pobudo varuha človekovih pravic in/ali (3) na obrazloženo zahtevo predsednika neposredno višjega sodišča, predsednika vrhovnega sodišča, ministra, pristojnega za pravosodje, pristojnega personalnega sveta in sodnega sveta. Odpravlja se torej ločevanje med predlogom in zahtevo. Zahteva bo še naprej morala biti obrazložena. Službeni nadzor pa se bo moral izvesti v zahtevanem obsegu. Ločnica med pobudo varuha in zahtevo upravičenega vlagatelja je v tem, da sodna uprava (tj. sodstvo) ne bo imela možnosti zavrniti zahteve za nadzor, temveč bo končno besedo o tem imel sodni svet kot neodvisni strokovni organ, pobudo varuha človekovih pravic pa bo lahko zavrnila sama.

Pravno varstvo za presojo utemeljenosti zahteve za službeni nadzor se v skladu s predlaganim zakonom konča pri sodnem svetu, kot je bilo določeno že v veljavni zakonodaji, kar pomeni, da zoper zahtevo sodnega sveta posebnega pravnega varstva ni. Enako je v predlogu zakona urejeno glede pravnega varstva zoper zahtevo za predčasno ocenjevanje. Predlagana rešitev izhaja iz tega, da je sodni svet avtonomni strokovni ustavni organ (ne politični organ), katerega temeljno poslanstvo je prav varstvo neodvisnosti sodstva in sodnikov (2. člen ZSSve). Predlagatelj zato meni, da je smiselno, da se preverjanje utemeljenosti zahtev za izvedbo službenega nadzora konča pri sodnem svetu.

K 90. členu:

Opremljujejo se postopek izvajanja službenega nadzora ter ukrepi in postopki, ki se na njegovi podlagi lahko izrečejo sodniku ali zoper njega začnejo.

Pri službenem nadzoru se bodo lahko pregledovali vsi sodnikovi spisi, tudi tisti, ki so že bili pravnomočno zaključeni, in podatki o sodnikovem delu ter se bo opravil razgovor s sodnikom.

Sodniku bo glede na ugotovitve službenega nadzora še naprej mogoče izreči opozorilo in določiti obdobje, po katerem bo službeni nadzor ponovljen, ter na podlagi ugotovitev službenega nadzora uvesti vse druge ukrepe za uveljavljanje odgovornosti sodnikov v skladu s predlogom tega

zakona, predlogom novega Zakona o sodiščih, ZSSve (predčasno ocenjevanje in disciplinski postopek) ter ukrepe za zagotavljanje rednega izvajanja sodne oblasti v skladu z ZVPSBNO.

K 91. členu:

V tem členu so združena določila, ki opredeljujejo vsebino, pomen in učinke poročila o službenem nadzoru ter varstvo sodnika. Določila ostajajo vsebinsko nespremenjena glede na ZSS.

O ugotovitvah in ukrepih službenega nadzora se bo moralo sestaviti poročilo, ki se bo vročilo sodniku, predsedniku matičnega sodišča, kadar bo nadzor opravil predsednik neposredno višjega sodišča, pristojnemu personalnemu svetu in vlagatelju pobude oziroma zahteve ter se bo shranilo v sodnikovem osebnem spisu. Podatki in ugotovitve poročila pa se bodo uporabljali do dokončanja postopkov, ki so bili uvedeni na njihovi podlagi.

Varstvo sodnika in njegove neodvisnosti bo v skladu s predlaganim modelom še naprej zagotovljeno z možnostjo, da sodnik zahteva izdelavo ocene svojega dela v obsegu, ki ga je zajel službeni nadzor, in z možnostjo, da se zahteva varstvo neodvisnosti prek sodnega sveta. Dodatno bo varstvo zagotovljeno tudi že v fazi pred uvedbo tovrstnega postopka, pri čemer se uvaja možnost preverjanja utemeljenosti zahteve brez izjeme. V postopku presoje utemeljenosti zahteve za nadzor pred sodnim svetom bo imel sodnik položaj stranke v skladu z 42. do 44. členom ZUP v zvezi s prvim odstavkom 31. člena ZSSve. 44. člen ZUP sodnemu svetu celo nalaga, da po uradni dolžnosti skrbi za to, da so v postopku udeleženi vsi, na katerih pravice ali pravne koristi bi lahko vplivala odločba. Dodatno mu to nalaga tudi prvi odstavek 34. člena ZSSve. Obenem bo imel sodnik zoper končno odločitev sodnega sveta glede utemeljenosti zahteve za izvedbo službenega nadzora možnost sodnega varstva v skladu s 36. členom ZSSve.

K VIII. poglavju: Varstvo neodvisnosti in položaj sodnika v kazenskem postopku

K 92. členu:

Sodnik, ki meni, da je bila kakor koli prizadeta njegova neodvisnost, lahko sodnemu svetu predlaga, da odpravi kršitev. Če sodni svet ugotovi, da je predlog utemeljen, lahko kršitev glede na njeno naravo odpravi oziroma zahteva ali predlaga njeno odpravo ter objavi svojo ugotovitev.

Vsebina tega člena ostaja v predlogu v primerjavi z drugim odstavkom 4. člena ZSS nespremenjena. Kadar sodnik od sodnega sveta zahteva varstvo neodvisnosti, ima ta še naprej možnost sprejeti ugotovitev, ki se objavi, in/ali sprejeti ukrep v okviru svojih pristojnosti. V primeru kršitve neodvisnosti sodnika v sodstvu (ki jo zagreši predsednik sodišča ali drugi sodnik), lahko sodni svet na primer začne postopek za razrešitev predsednika sodišča, poda zahtevo Komisiji za etiko in integriteto za presojo ali zahtevo za predčasno ocenjevanje itd. V primeru kršitve neodvisnosti, ki jo zagrešijo deležniki zunaj sodstva, lahko sodni svet poda izjavo za javnost, predlaga zakonodajne rešitve, poda zahtevo za presojo ustavnosti veljavnih zakonodajnih rešitev itd.

Postopek na podlagi zahtevi za varstvo neodvisnosti je urejen v ZSSve.

K 93. členu:

Predlagani člen ureja dolžnost obveščanja sodne uprave, sodnega sveta in ministrstva, če je zoper sodnika uveden kazenski postopek, odrejen pripor ali izdana pravnomočna obsodilna sodba. To, da se sodna uprava v primeru uvedbe kazenskega postopka, odreditve pripora ali izdaje obsodilne pravnomočne kazenske obsodbe zoper sodnika s tem čim prej seznanijo, je

pomembno, saj lahko taki položaji izrazito škodljivo vplivajo tudi na sodišče, na katerem deluje sodnik. Obenem je tovrsten podatek lahko podlaga za izvajanje odgovornostnih mehanizmov v sodstvu (npr. disciplinski postopek, suspenz sodnika), zaradi česar morajo biti z njim seznanjeni vsi upravičeni predlagatelji in izvajalci tovrstnih mehanizmov.

Glede na to prvi odstavek predlaganega člena sodišče, ki vodi kazenski postopek zoper sodnika, zavezuje, da o tem obvesti predsednika matičnega sodišča, kadar je sodniku mogoče izreči suspenz zaradi uvedenega kazenskega postopka, pa tudi pristojni organ, ki suspenz izreče (predsednik vrhovnega sodišča ali sodni svet).

Drugi odstavek sodišču, ki odredi pripor zoper sodnika, nalaga, da o tem obvesti predsednika matičnega sodišča, sodni svet in ministrstvo.

Tretji odstavek pa sodišče zavezuje, da nemudoma obvesti predsednika matičnega sodišča in sodni svet tudi o vsaki pravnomočni obsodilni (kazenski) sodbi. ZSS dolžnost, da se pošlje pravnomočna obsodilna (kazenska) sodba, izrecno predpisuje le sodnemu svetu (prvi odstavek 77. in prvi odstavek 78. člena ZSS), in sicer le za pravnomočne obsodilne sodbe za kaznivo dejanje z zlorabo sodniške funkcije in za pravnomočno obsodilno sodbo na zaporno kazen. Za druge pravnomočne obsodilne sodbe za kazniva dejanja te obveznosti ne predpisuje izrecno. Vendar iz tretjega odstavka 78. člena ZSS izhaja, da mora biti sodni svet seznanjen z *vsemi* obsodilnimi (kazenskimi) sodbami zoper sodnike, saj lahko predlaga razrešitev sodnika državnemu zboru tudi, če je sodnik obsojen na neprostostno kazen, če presodi, da je zaradi tega osebno neprimeren za opravljanje sodniške funkcije.

Dodatno se določa, da je treba pravnomočno obsodilno sodbo za kazniva dejanja vložiti v sodnikov osebni spis. Gre namreč za eno izmed okoliščin, ki lahko vplivajo na presojo kriterija osebnostnih lastnosti pri ocenjevanju izvajanja sodniške službe. Podoben pristop je ubral sodni svet s sprejetjem splošne odredbe, na podlagi katere se v osebne spise sodnikov med drugim vnašajo tudi pravnomočne odločbe disciplinskega sodišča o izrečenih disciplinskih sankcijah.¹⁵³

K 94. členu:

Zahtevo za odreditev pripora ali za začetek kazenskega postopka zoper sodnika lahko poda le pristojno sodišče. Predlagane spremembe temeljijo na zgodovinskem pregledu ureditve v 99. členu ZSS ter pregledu izvajanja te določbe v praksi.

Ob uveljavitvi ZSS leta 1994 se je 99. člen ZSS glasil:

»Kadar je za začetek kazenskega postopka zoper sodnika potrebno dovoljenje državnega zbora, mora organ, ki je pristojen zahtevati dovoljenje, o vložitvi zahteve za dovoljenje obvestiti sodni svet ter ministrstvo, pristojno za pravosodje. Kadar je za odreditev pripora zoper sodnika potrebno dovoljenje državnega zbora, mora preiskovalni sodnik pred odreditvijo pripora zaprositi državni zbor za dovoljenje. Državni zbor odloči o dovoljenju po pridobitvi mnenja sodnega sveta.«

Iz tega jasno izhaja, da prvotna ureditev 99. člena ZSS, kot je pojasnilo tudi že ustavno sodišče v zadevi št. U-I-319/97 z dne 2. aprila 1998, ni urejala vprašanja, kdo je upravičen zahtevati dovoljenje za začetek kazenskega postopka, ampak je bilo to predmet ureditve v Zakonu o

---

¹⁵³ Splošna odredba za vnašanje dokumentov in odločitev Sodnega sveta v osebne spise sodnikov, sprejeta na 38. seji 19. marca 2020 in dopolnjena na 49. seji 1. oktobra 2020, dostopno na: http://www.sodni-svet.si/doc/Stalisce_polozej_49_seja_1_10_2020.pdf.

kazenskem postopku (ZKP)¹⁵⁴. Ta že vse od sprejetja leta 1994 v 136. členu zato določa, *da če je v zakonu določeno, da je za pregon posameznih kaznivih dejanj potrebno poprejšnje dovoljenje pristojnega državnega organa, ne more državni tožilec zahtevati preiskave in ne neposredno vložiti obtožnice oziroma obtožnega predloga, če ne predloži dokaza, da je tak predlog podan oziroma, da je dovoljenje dano.*

Zakonodajalec je leta 2002 z novelo ZSS-D ureditev 99. člena ZSS poskušal spremeniti tako, da bi bila skladna z načelnim pravnim mnenjem občne seje vrhovnega sodišča z dne 22. in 23. junija 1993,¹⁵⁵ v skladu s katerim je lahko edini upravičeni vlagatelj zahteve za dovolitev kazenskega postopka oziroma odreditve pripora le sodišče, po tem, ko opravi preizkus, ali je obtožni akt popoln in razumljiv, ali ko preizkusi zahtevo za preiskavo, ali ko preizkusi obtožni akt in ugotovi, da ni podan razlog za zavrženje ali zaustavitev kazenskega postopka. Besedilo 99. člena je zato novela ZSS-D spremenila tako, kot se glasi še zdaj: *»Kadar je za odreditev pripora oziroma za začetek kazenskega postopka zoper sodnika potrebno dovoljenje državnega zbora, pristojno sodišče o tem, da je vložilo zahtevo za dovoljenje, obvesti sodni svet in ministrstvo, pristojno za pravosodje. Državni zbor odloči o dovoljenju po pridobitvi mnenja sodnega sveta.«*

Zakonodajalec te ureditve ni izpeljal do konca, saj v končnih določbah novele ZSS-D ni spremenil oziroma črtal določila 136. člena ZKP, ki je za vložitev zahteve za dovoljenje še naprej pooblašчал in zavezoval državnega tožilca.¹⁵⁶ Posledično se namen novele ZSS-D v sodni praksi ni udejanjil, temveč je sodna praksa še naprej brez izjeme štel, da je upravičeni vlagatelj zahteve državni tožilec, sodišče pa le, če v postopku kot upravičeni tožilec nastopa oškodovanec.¹⁵⁷

Na neustreznost tega razhajanja zakonskih določb ZSS in ZKP ter posledično sodne prakse je opozoril sodni svet, ko je sprejemal mnenje o dovoljenju za kazenski postopek v zadevi in na 14. seji 14. februarja 2019 jasno zapisal, da ob upoštevanju 99. člena ZSS tožilec ne more biti pristojen za vložitev zahtev za dovoljenje pregona, saj je od novele ZSS-D za to pristojno samo sodišče.¹⁵⁸

Predlog zakona zato poskuša ureditev, ki jo je vpeljala novela ZSS-D na podlagi načelnega pravnega mnenja navedene občne seje vrhovnega sodišča in ki jo je kot ustrezno prepoznal tudi sodni svet, nadgraditi tako, da je iz predlaganega člena zdaj jasno, da lahko zahtevo za dovoljenje kazenskega postopka in pripora poda le sodišče.

Predlagatelj meni, da je predlagana ureditev bolj skladna z zahtevo po varstvu neodvisnosti sodstva in sodnikov. Imuniteta je namreč eden izmed bistvenih elementov neodvisnosti sodstva. Zato je, kot je izpostavilo ustavno sodišče v navedeni odločbi U-I-319/97, smisel ureditve imunitete sodnikov v tem, da se prepreči morebitno oviranje dela sodstva v razmerju do državnih organov drugih dveh vej oblasti. V tem duhu se tudi državno tožilstvo, ki je državni organ, ne sme neutemeljeno vmešavati v delo neodvisne sodne veje oblasti. Prav zato je smiselno, da je edini upravičeni vlagatelj zahteve za izdajo dovoljenja za kazenski pregon sodnika lahko le sodišče in

¹⁵⁴ Zakon o kazenskem postopku, Uradni list RS, št. 176/21 – uradno prečiščeno besedilo, 96/22 – odl. US, 2/23 – odl. US in 89/23 – odl. US.

¹⁵⁵ Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o sodniški službi (ZSS-D), druga obravnava: EPA 440-III z dne 11. aprila 2002, amandmaji Vlade Republike Slovenije z dne 11. aprila 2002.

¹⁵⁶ Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o sodniški službi (ZSS-D; Uradni list RS, št. 67/02).

¹⁵⁷ Odločbe vrhovnega sodišča št. I Ips 32088/2011 z dne 6. oktobra 2016, XI Ips 4980/2011 z dne 22. februarja 2011, I Ips 4980/2011 z dne 9. junija 2015. Odločbe višjih sodišč, sklep št. VII Kp 22784/2018 z dne 11. oktobra 2018, sodba in sklep št. I U 228/2011 z dne 17. februarja 2011.

¹⁵⁸ Zapisnik 14. seje sodnega sveta z dne 14. februarja 2019, sklep številka 12, dostopno na: http://www.sodni-svet.si/doc/Zapisnik_14_seja_2019.pdf.

še to le potem, ko opravi preizkus obtožnega akta tako glede tega, ali je vloga jasna in razumljiva ter sposobna za obravnavanje (270. in 435. člen ZKP), kot glede tega, ali ni podan razlog za zavrnjenje obtožnega akta ali za ustavitev kazenskega postopka (prvi odstavek 271. člena in 437. člen ZKP).

K 95. do 97. členu:

Predlagane določbe urejajo suspenz sodnika, ki se znajde v kazenskem postopku.

Veljavna ureditev predvideva suspenz sodnika v dveh primerih, in sicer (1) v povezavi z *disciplinskim postopkom* (četrti in peti odstavek 45. člena ZSSve) in (2) v povezavi s *kazenskim postopkom*, ki se vodi zoper sodnika (95. do 98. člen ZSS). Predlog ZS-1 pa uvaja še možnost suspenza (pod)predsednika sodišča z vodstvene funkcije, (3) če je zoper njega uveden *postopek za razrešitev (pod)predsednika sodišča* (predlagani 62. in 63. člen novega Zakona o sodiščih).

Da bi se vse tri oblike suspenza urejale v istem zakonu, sistemsko in nomotehnično ni ustrezno, saj je vsaka od teh oblik vezana na drug postopek (disciplinski, kazenski in razrešitveni). V tem zakonu se ureja le institut suspenza, ki je vezan na kazenski postopek.

K 95. členu:

Urejata se obvezni in fakultativni suspenz. Predsednik vrhovnega sodišča je dolžan izreči sodniku obvezni suspenz, če je zoper sodnika uveden kazenski postopek zaradi utemeljenega suma storitve kaznivega dejanja z zlorabo sodniške funkcije, če pregon poteka po uradni dolžnosti. Ta pogoj je kot novost predlagatelj dodal na predlog Okrožnega sodišča v Ljubljani.¹⁵⁹ Kadar pregon prevzame oškodovanec kot (subsidiarni) tožilec, bi namreč določba o obveznem suspenzu lahko puščala preširoko možnost nezadovoljnim strankam za zlorabo tega instituta. Predsednik vrhovnega sodišča bo v takem primeru o morebitnem suspenzu lahko odločal na podlagi drugega odstavka tega člena (fakultativni suspenz).

K 96. členu:

Predlagani člen ureja pravno varstvo sodnika, ki mu je izrečen suspenz. Predlog zakona v tem pogledu prinaša pomembno novost glede pravnega varstva, ki ga imata na voljo predsednik in podpredsednik vrhovnega sodišča. Zoper odločitev o suspenzu ima sodnik na voljo pritožbo na sodni svet, predsednik in podpredsednik vrhovnega sodišča pa na ustavno sodišče. Glede na to, da se predlaga prenos pristojnosti imenovanja predsednika vrhovnega sodišča z državnega zbora na sodni svet, ureditev, da bi o pritožbi predsednika vrhovnega sodišča zoper suspenz odločal državni zbor, ni (več) ustrezna. O pritožbi ne more odločati niti sodni svet, ki je pristojen za izrek suspenza predsedniku vrhovnega sodišča, zato se predlaga, da se v tem primeru pristojnost poveri ustavnemu sodišču.

Ena izmed temeljnih novosti, ki se predlagajo v predlogih nove sodniške zakonodaje, je prenos pristojnosti imenovanja in razrešitve (pod)predsednika vrhovnega sodišča z državnega zbora na sodni svet. Posledično je treba v zakonu v skladu s prvim odstavkom 23. člena Ustave RS zoper posamezne akte, s katerimi sodni svet odloči o položaju (pod)predsednika vrhovnega sodišča, zagotoviti (drugačno) sodno varstvo. Gre za naslednje odločitve in predlagane člene o pravnem varstvu:

- (ne)imenovanje (pod)predsednika vrhovnega sodišča (šesti odstavek 50. člena predloga ZS-1);

¹⁵⁹ Dopsis Okrožnega sodišča v Ljubljani z dne 2. oktobra 2019, št. Su 494/2019.

- razrešitev (pod)predsednika vrhovnega sodišča (61. člen predloga ZS-1);
- odločitev o suspenzu (pod)predsednika vrhovnega sodišča z vodstvene funkcije (63. člen predloga ZS-1) in/ali
- odločitev o suspenzu (pod)predsednika vrhovnega sodišča s sodniške funkcije zaradi kazenskega postopka (99. člen predloga tega zakona);
- odločitev o suspenzu (pod)predsednika vrhovnega sodišča s sodniške funkcije zaradi disciplinskega postopka (drugi odstavek novega 45.a člena predloga novele ZSSve-A).

V vseh navedenih primerih predlagatelj predlaga, da v sporu med sodnim svetom in (pod)predsednikom vrhovnega sodišča odloči ustavno sodišče. Predsednik in podpredsednik vrhovnega sodišča tvorita vrh sodne oblasti. Spor o (ne)imenovanju ali razrešitvi (pod)predsednika vrhovnega sodišča, izrek suspenza zoper (pod)predsednika vrhovnega sodišča s sodniške in/ali vodstvene funkcije zato lahko brez dvoma pomembno ovira nemoteno delo sodne veje oblasti. Ker je sodni svet ključni mehanizem v sistemu zavor in ravnovesij za zaščito neodvisnosti sodstva in za zagotavljanje odgovornosti sodstva, je po presoji predlagatelja najustreznejše, da tovrstne spore, ki so pravzaprav spori med zavornim (nadzornim) mehanizmom sodne veje oblasti in sodno vejo, razreši ustavno sodišče. To je namreč varuh Ustave RS in njenih temeljnih načel, med katere spada tudi načelo delitve oblasti z vzpostavljenim sistemom zavor in ravnovesij.

V nasprotju s postopkom imenovanja predsednika vrhovnega sodišča, pri čemer je sodnemu svetu podeljeno široko polje proste presoje pri izbiri najboljših kandidatov, je treba ustavnemu sodišču v sporih zaradi razrešitve ali suspenza, v katerih so razlogi za razrešitev ali suspenz vnaprej zakonsko določeni, zagotoviti položaj, da bo zagotovilo polno sodno varstvo, ki pomeni vselej tudi dokončno odločitev o pravici. Ustavno sodišče bo zato pritožbo lahko kot neutemeljeno zavrnilo in s tem potrdilo odločitev sodnega sveta, jo razveljavilo in vrnilo zadevo sodnemu svetu v nov postopek ali ji bo ugodilo in odločitev sodnega sveta odpravilo.

Enak obseg sodnega varstva bo zagotovljen tudi preostalim sodnikom zoper odločitev sodnega sveta o pritožbi zoper suspenz, ki ga izreče predsednik vrhovnega sodišča v skladu s 36. členom ZSSve. ZSSve obseg sodnega varstva zoper odločitve sodnega sveta omejuje na presojo zakonitosti postopka in odločitve sodnega sveta o izpolnjevanju zakonskih pogojev za imenovanje ali izvolitev namreč le v postopkih izbire kandidatov za prosta sodniška in vodstvena mesta. Glede preostalih sporov zoper odločitve sodnega sveta te omejitve ne predpisuje, zato je v njih mogoč spor polne jurisdikcije, kar pomeni, da lahko sodišče odloči tudi o pravici ali obveznosti, ko presoja odločitev sodnega sveta.¹⁶⁰

K 97. členu:

Suspenz traja do dokončne odločitve pristojnega organa o razrešitvi sodnika. Če se postopek pred kazenskim sodiščem konča tako, da ni podlage za razrešitev sodnika po tem zakonu, suspenz preneha z dnem izdaje odločbe, s katero se konča postopek na prvi stopnji, z dnem pravnomočnosti take odločbe pa se odpravi skupaj z vsemi njegovimi posledicami.

¹⁶⁰ Glej odločbo vrhovnega sodišča v zadevi U 2/2021-30 z dne 23. marca 2021.

SUSPENZ SODNIKA/PRESEDNIKA SODIŠČA			
	Zakon o sodnikih	Novela Zakona o sodnem svetu (ZSSve-A)	Zakon o sodiščih
Uvedba postopka in pristojnost	<p style="text-align: center;">95. člen</p> <p>(1) Če je zoper sodnika uveden kazenski postopek zaradi utemeljenega suma storitve kaznivnega dejanja z zlorabo sodniške funkcije, mora predsednik vrhovnega sodišča sodniku izreči začasno odstranitev iz sodniške službe, če pregon teče po uradni dolžnosti.</p> <p>(2) Če je zoper sodnika uveden kazenski postopek zaradi kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti in za katero je mogoče izreči kazen zapora več kot dve leti, zaradi katere je sodnik lahko razrešen, predsednik vrhovnega sodišča lahko izreče suspenz.</p> <p>(3) O suspenzu predsednika in podpredsednika vrhovnega sodišča v primerih iz prejšnjih dveh odstavkov odloči sodni svet.</p>	<p style="text-align: center;">45.a člen</p> <p>(1) Disciplinsko sodišče o vloženem predlogu za izrek disciplinske sankcije takoj obvesti predsednika vrhovnega sodišča oziroma sodni svet, če je predlog vložen zoper predsednika ali podpredsednika vrhovnega sodišča.</p> <p>(2) Če je sodniku očitana hujša disciplinska kršitev, lahko predsednik vrhovnega sodišča sodniku izreče začasno odstranitev iz sodniške službe (v nadaljnjem besedilu: suspenz). Če je predlog za izrek disciplinske sankcije vložen zoper predsednika ali podpredsednika vrhovnega sodišča, o suspenzu odloči sodni svet.</p>	<p style="text-align: center;">62. člen</p> <p>(1) Če je uveden postopek razrešitve predsednika sodišča, lahko sodni svet ob upoštevanju vrste in teže očitanih kršitev iz prejšnjega člena, zaradi katerih bi bil lahko okrnjen ugled sodišča, izreče predsedniku sodišča začasno prenehanje opravljanja funkcije predsednika sodišča (v nadaljnjem besedilu: suspenz).</p> <p>(2) O suspenzu predsednika vrhovnega sodišča v primerih iz prejšnjega odstavka odloči državni zbor.</p>
Trajanje	<p style="text-align: center;">97. člen</p> <p>(1) Suspenz traja do dokončne odločitve pristojnega organa o razrešitvi sodnika.</p> <p>(2) Če se postopek pred kazenskim sodiščem konča tako, da ni podlage za razrešitev sodnika po tem zakonu, suspenz preneha z dnem izdaje odločbe, s katero se konča postopek na prvi stopnji, z dnem pravnomočnosti take odločbe pa se odpravi skupaj z vsemi njegovimi posledicami.</p>	<p style="text-align: center;"> tretji odstavek 45.a člena</p> <p>(3) Suspenz lahko traja do pravnomočne odločitve disciplinskega sodišča. Ne glede na prejšnji stavek suspenz v vsakem primeru preneha, ko pretečeta dve leti od njegovega izreka.</p>	<p style="text-align: center;"> peti odstavek 62. člena</p> <p>(5) Če se postopek razrešitve predsednika sodišča ustavi, suspenz preneha z dnem izdaje sklepa o ustavitvi postopka razrešitve, z dnem pravnomočnosti takega sklepa pa se skupaj s posledicami odpravi.</p>
Posledice suspenza	<p style="text-align: center;">52. člen</p> <p>(1) V času suspenza sodnik prejema izplačilo osnovne plače, ki je enako polovici plače.</p> <p style="text-align: center;"> drugi odstavek 105. člena</p> <p>(2) Če se postopek pred kazenskim sodiščem konča tako, da ni podlage za razrešitev sodnika po tem zakonu, suspenz preneha z dnem izdaje odločbe, s katero se konča postopek na prvi stopnji, z dnem pravnomočnosti take odločbe pa se odpravi skupaj z vsemi njegovimi posledicami.</p>	<p style="text-align: center;"> četrti odstavek 45.a člena</p> <p>(4) Če se disciplinski postopek konča tako, da se sodnik oprosti disciplinskih očitkov ali se izda zavrnilni sklep oziroma sklep o ustavitvi postopka, se s pravnomočnostjo te odločitve odpravijo vse posledice suspenza.</p>	<p style="text-align: center;"> četrti in šesti odstavek 62. člena</p> <p>(4) V času suspenza je predsednik sodišča upravičen do nadomestila plače v višini polovice svoje osnovne plače, ki bi jo prejemal kot sodnik.</p> <p>(6) Če je sodniku, ki opravlja funkcijo predsednika sodišča, izrečen suspenz v skladu z zakonom, ki ureja sodnike, in zakonom, ki ureja sodni svet, se šteje, da mu je za enako obdobje izrečen tudi suspenz opravljanja funkcije predsednika sodišča po tem zakonu.</p>

<p>Pravno varstvo</p>	<p>96. člen</p> <p>(1) Zoper odločitev o suspenzu, ki mora biti obrazložena, se sodnik lahko pritoži v 15 dneh od prejema odločbe na sodni svet, predsednik in podpredsednik vrhovnega sodišča pa na državni zbor.</p> <p>(2) Pritožba ne zadrži izvršitve odločbe.</p>	<p>peti in šesti odstavek 45.a člena</p> <p>(5) Zoper odločitev o suspenzu, ki mora biti obrazložena, se sodnik lahko pritoži v 15 dneh od prejema odločbe na sodni svet, predsednik in podpredsednik vrhovnega sodišča pa na državni zbor. Pritožba ne zadrži izvršitve odločbe.</p>	<p>63. člen</p> <p>(1) Zoper ugotovitveno odločbo sodnega sveta o prenehanju funkcije predsednika sodišča in zoper odločitev o razrešitvi s funkcije predsednika sodišča je v 30 dneh, zoper odločbo sodnega sveta o suspenzu pa je v 15 dneh od prejema odločitve dovoljen upravni spor v skladu z zakonom, ki ureja sodni svet. Tožba zoper odločitev o razrešitvi zadrži izvršitev odločitve do odločitve sodišča.</p> <p>(2) Zoper ugotovitveno odločbo državnega zbora o prenehanju funkcije predsednika vrhovnega sodišča in zoper odločitev o razrešitvi s funkcije predsednika vrhovnega sodišča je v 30 dneh, zoper odločitev državnega zbora o suspenzu pa je v 15 dneh od prejema odločitve dovoljen upravni spor, v katerem odloča vrhovno sodišče v senatu petih sodnikov. Pristojno sodišče odloči v 30 dneh od prejema tožbe. Tožba zoper odločitev o razrešitvi zadrži izvršitev odločitve do odločitve sodišča.</p>
<p>Drugo</p>			<p>64. člen</p> <p>Razrešitev predsednika sodišča ne vpliva na položaj, pravice, dolžnosti in odgovornosti, ki jih ima razrešeni kot sodnik.</p> <p>šesti odstavek 50. člena</p> <p>(6) Za imenovanje, položaj, prenehanje, razrešitev in začasno prenehanje opravljanja funkcije (v nadaljnjem besedilu: suspenz) ter pravice in obveznosti podpredsednika sodišča se uporabljajo določbe tega zakona o predsedniku sodišča, razen če ta zakon določa drugače.</p> <p>tretji odstavek 53. člena</p> <p>(3) Za postopek imenovanja, razrešitve in suspenza predsednika in podpredsednika vrhovnega sodišča se smiselno uporabljajo določbe, ki urejajo postopek imenovanja in razrešitve predsednika sodišča.</p>

K IX. poglavju: Prenehanje sodniške funkcije in razrešitev sodnika

K 98. in 99. členu:

ZSS temelji na dvotirnosti prenehanja sodniške funkcije in službe. Sodniku je v primerih, ki jih ZSS taksativno našteva, prenehala sodniška funkcija po zakonu. Ob upokojitvi pa sodniku funkcija ne preneha, temveč mu preneha samo sodniška služba. Navedena rešitev je bila v ZSS uveljavljena z novelama ZSS-G in ZSS-H zaradi potreb izvajanja programa Lukenda in odprave sodnih zaostankov, pri čemer je omogočila reaktivacijo upokojenih sodnikov za sojenje in za

opravljanje sodnoupornih nalog. Ustavno sodišče je z odločbo št. U-I-159/19 z dne 23. februarja 2023 ugotovilo, da je drugi odstavek 74. člena ZSS, ki določa, da sodniku preneha sodniška služba z upokojitvijo, vendar najpozneje, ko dopolni 70 let starosti, v neskladju z Ustavo RS, ter člen 76.a, ki je omogočal reaktivacijo upokojenih sodnikov za opravljanje nekaterih sodno upornih nalog in za izvajanje sodne oblasti (tj. za sojenje), razveljavilo. Opozorilo je na to, da Ustava RS od zakonodajalca zahteva, da uredi najvišjo starost, pri kateri sodniška funkcija preneha, če se sodnik pred tem ne upokoji. Po stališču ustavnega sodišča je zakonska ureditev, ki upokojenim sodnikom kljub temu, da v skladu z drugim odstavkom 129. člena Ustave RS upokojitev pomeni prenehanje sodniške funkcije, omogoča, da do 70. leta starosti sodijo ali izvajajo sodno oblast, v neskladju z drugim odstavkom 129. člena Ustave RS. Zakonska ureditev, ki omogoča, da upokojeni sodniki brez starostne omejitve opravljajo službeni nadzor sodnikovega dela, izvršujejo naloge sodne uprave in kot dodeljeni sodniki vodijo Službo za nadzor organizacije poslovanja pri ministrstvu, pa v neskladju z načelom neodvisnosti sodnikov iz 125. člena Ustave RS.

Predlog zakona zato določa rešitev, po kateri se ponovno uvaja enovit sistem prenehanja sodniške funkcije, kot je bil v veljavi do sprejetja novele ZSS-H. Ob tem se kot novost predlaga črtanje sedanje 5. točke prvega odstavka 74. člena ZSS, ki določa, da sodniku po zakonu preneha funkcija tudi, če se odpravi sodišče in sodniku ni mogoče zagotoviti, da še naprej opravlja sodniško službo na drugem sodišču. Pri razlogu prenehanja sodniške funkcije zaradi izdane negativne ocene pa se določi, da ta razlog nastopi (še) s pravnomočnostjo odločbe sodnega sveta o potrditvi negativne ocene.

Črtanje 5. točke (odprava sodišča) se predvideva že od vsega začetka priprave nove sodniške zakonodaje, saj gre za razlog, na katerega sodnik ne more vplivati, in je zato vprašljivo, ali je v skladu z ustavno določbo o trajnosti sodniškega mandata in načela delitve oblasti.

Če iz ocene sodniške službe izhaja, da sodnik ne ustreza sodniški službi, mu v skladu s tretjim odstavkom 74. člena ZSS preneha sodniška funkcija z *dnem, ko sodni svet potrdi oceno*. Razumevanje te določbe se je dolgo časa izvajalo tako, da je sodniška funkcija sodnikom v teh primerih prenehala z *dnem seje sodnega sveta*.¹⁶¹ V praksi se je to izkazalo za problematično, saj so se posamezni sodniki, ki jim je po tej določbi prenehala funkcija že z dnem seje sodnega sveta, ne da bi se počakalo na pravnomočnost te odločitve, srečevali z življenjskimi problemi, povezanimi z negotovostjo glede izgube zaposlitve. Sodniku, ki mu je bila negativna ocena potrjena, so z dnem seje sodnega sveta ali najpozneje z dnem vročitve odločbe sodnega sveta, vsekakor pa še pred pravnomočnostjo te odločbe, prenehale tudi delovnopravne pravice in z njim povezane pravice iz zdravstvenega in socialnega zavarovanja. Če je bil nato sodnik v upravnem sporu uspešen s tožbo zoper odločbo sodnega sveta o potrditvi negativne ocene, mu je bil predsednik sodišča dolžan te pravice znova vzpostaviti, sodni svet pa je znova odločal o potrditvi ocene. V nekaj primerih se je takšno stanje, ki je bilo za sodnika negotovo, zgodilo večkrat, saj je sodnik v upravnem sporu zoper odločitev sodnega sveta uspel večkrat. Sodni svet je zato na 112. seji 1. februarja 2018 v konkretnem primeru svojo odločitev o vnovični potrditvi negativne ocene dopolnil z izrecno ugotovitvijo, da imenovanemu sodniku preneha sodniška funkcija z dnem pravnomočnosti odločbe.¹⁶² V izogib interpretacijam te določbe in zaradi zagotovitve

¹⁶¹ To izhaja iz sodb vrhovnega sodišča št. X Ips 118/2015 z dne 11. januarja 2017, X Ips 270/2007 z dne 27. julija 2010, I Up 660/2003 z dne 12. aprila 2006 in iz sodbe višjega delovnega in socialnega sodišča št. Pdp 242/2015 z dne 17. decembra 2015.

¹⁶² Zapisnik 112. seje sodnega sveta z dne 1. februarja 2018, sklep številka 12, dostopno na: http://www.sodni-svet.si/images/stories/Zapisnik_112_seje.pdf.

ustreznega varstva sodnika v teh primerih se v predlogu posebej dodaja, da razlog prenehanja sodniške službe zaradi izdane negativne ocene nastopi z dnem, ko postane odločitev sodnega sveta o potrditvi ocene pravnomočna.

Sodniška funkcija bo tako sodniku (zopet) prenehala po zakonu v naslednjih primerih:

1. če ne priseže najpozneje v 60 dneh od dneva izvolitve v sodniško funkcijo, razen če ne priseže iz razlogov, na katere sam ne more vplivati;
2. če mu preneha državljanstvo Republike Slovenije;
3. če je s pravnomočno odločbo postavljen pod skrbništvo ali ne izpolnjuje več pogoja splošne zdravstvene zmožnosti;
4. če se odpove sodniški funkciji s pisno vlogo;
5. če sprejme funkcijo, začne opravljati dejavnost ali dela, ki jih po ustavi in zakonu ne sme, ali če sklene delovno razmerje;
6. če kljub prepovedi opravlja delo, ki ni združljivo s sodniško funkcijo;
7. če mu je izdana negativna ocena;
8. če mu je izrečena disciplinska sankcija prenehanja sodniške funkcije in
9. z upokojitvijo, vendar najpozneje s potekom leta, v katerem dopolni 70 let starosti.

Predlog zakona natančno opredeljuje tudi trenutek prenehanja sodniške za vsako od predhodno naštetih situacij, tako da v zvezi s tem v praksi ne bi smelo biti dilem in težav. Predlagatelj je posebej na podlagi opozorila sodnega sveta na novo opredelil trenutek prenehanja sodniške funkcije, če sodnik kljub prepovedi opravlja delo, ki ni združljivo s sodniško funkcijo. V tem primeru mu bo sodniška funkcija preneha z dnem, ko postane odločba sodnega sveta o ugotovitvi opravljanja dela kljub prepovedi pravnomočna.

Če sodnik prevzame drugo funkcijo, kar v skladu s 133. Ustave RS pomeni funkcijo v drugih državnih organih, organih lokalne samouprave in v organih političnih strank, in ne gre za izjeme, ki jih določa institut mirovanja v 40. členu ZSS, če začne opravljati dejavnost odvetništva, notariata in gospodarsko ali drugo pridobitno dejavnost, če začne opravljati poslovodske posle v upravnih ali nadzornih odborih v pravnih osebah, ki se ukvarjajo s pridobitno dejavnostjo, ali če sklene delovno razmerje, je edini možni trenutek prenehanja sodniške funkcije bodisi nastop druge funkcije bodisi začetek opravljanja dejavnosti ali del ter sklenitev delovnega razmerja. Razkorak med trenutkom ex lege prenehanja sodniške funkcije in dejanskim prenehanjem te v teh primerih je mogoč le, če predsednik sodišča in sodni svet nista pravočasno seznanjena z nastopom dejanskih okoliščin prenehanja. Enako se lahko zgodi tudi v primerih iz 2. ali 8. točke predlaganega 101. člena. V vseh teh primerih je namreč nastop okoliščin, ki so podlaga za ex lege prenehanje sodniške funkcije, znan najprej in predvsem sodniku. Posledično se v predlaganem 102. členu kot novost posebej določi, da je sodnik dolžan o nastopu razlogov za prenehanje sodniške funkcije nemudoma obvestiti predsednika matičnega sodišča. Če sodnik predsednika sodišča in/ali sodni svet o nastopu prenehanja sodniške funkcije ne bo (pravočasno) obvestil in bo še naprej opravljal sodniško funkcijo, zaradi česar bi bila lahko tretjim osebam (strankam postopkov) povzročena škoda zaradi nezakonitega postopka (tj. postopek vodi oseba, ki ni nosilec sodniške funkcije), bo regresno odgovoren državi za škodo in jo bo moral plačati tretjim osebam.

Za preostala dela in zaposlitve, za katere sodnik ne sklene delovnega razmerja, pa se izvede presoja, ali bi sodnika lahko ovirali pri opravljanju funkcije, nasprotovali ugledu sodniške službe ali krnili videz nepristranskosti. V tem primeru je najprej treba opraviti presojo nezdržljivosti (predsednik matičnega sodišča, nato na njegovo zahtevo še sodni svet), nato delo sodniku prepovedati (odločba sodnega sveta) in šele če sodnik kljub prepovedi še naprej opravlja delo, ki ni združljivo, mu funkcija preneha. Posledično se trenutek prenehanja funkcije v tem primeru veže na pravnomočnost ugotovitvene odločbe sodnega sveta, da sodnik kljub prepovedi delo še naprej opravlja.

Sodni svet bo še naprej v vseh primerih izdal ugotovitveno odločbo o prenehanju funkcije, v tem pogledu predlagatelj ni sledil predlogu sodnega sveta, da bi v nekaterih primerih to odločbo lahko izdal predsednik matičnega sodišča, v drugih pa sodni svet. Smiselno je namreč, da so podatki o prenehanju sodniške funkcije pri enem organu, da niso razpršeni med vsa sodišča in delno sodni svet. Poleg tega bi imeli sodniki v primeru dvotirnega sistema, kadar bi ugotovitveno odločbo izdal predsednik matičnega sodišča, več pravnih sredstev zoper tako odločbo (najprej pritožbo na sodni svet, nato pa še sodno varstvo zoper odločbo sodnega sveta), kadar bi ugotovitveno odločbo izdal sodni svet, pa le sodno varstvo zoper odločbo sodnega sveta. Za tako razlikovanje ni utemeljenih razlogov in kvečjemu obremenjuje sistem z dodatnimi postopki.

K 100. členu:

O nastopu razlogov za prenehanje sodniške funkcije sodnik obvesti predsednika matičnega sodišča, ki zaradi izdaje ugotovitvene odločbe obvesti sodni svet. Akt o prenehanju sodniške funkcije se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

K 101. in 102. členu:

Tretji odstavek 132. člena Ustave RS predvideva razrešitev sodnika kot obvezno posledico pravnomočne obsodilne sodbe za kaznivo dejanje z zlorabo sodniške funkcije in je izveden v 77. členu ZSS, drugi odstavek 132. člena Ustave RS pa predvideva fakultativno razrešitev sodnika in je izveden v 78. členu ZSS, ki predvideva možnost razrešitve tudi v primerih pravnomočne obsodilne sodbe sodnika za kazniva dejanja, ki ne pomenijo hkrati zlorabe sodniške funkcije, ko torej sodnik kaznivo dejanje stori zasebno.¹⁶³

Vsebinsko se situacije, kdaj je mogoče sodnika razrešiti, v predlogu zakona ne spreminjajo, saj do zdaj ta ureditev v praksi ni bila problematizirana. Na predlog sodnega sveta pa se preoblikuje (razširi) podlaga za fakultativno razrešitev sodnika, in sicer za primere, ko sodnik stori *nenaklepno* kaznivo dejanje (bodisi zasebno bodisi pri opravljanju sodniške funkcije), za katero mu je izrečena zaporna kazen, ki je daljša od šestih mesecev.

Tretji odstavek 78. člena ZSS določa fakultativno razrešitev, tj. razrešitev, pri kateri državni zbor ni dolžan sprejeti odločitve o razrešitvi in lahko predlogu sodnega sveta tudi ne sledi, na način:

- da je sodni svet *dolžan* podati predlog za razrešitev, če je sodnik obsojen zaradi naklepnega kaznivega dejanja na zaporno kazen, ki je daljša od šestih mesecev, in sicer ne oziraje se na to, ali je kaznivo dejanje storjeno pri opravljanju sodniške funkcije ali zasebno, ter
- da sodni svet *lahko* poda predlog za razrešitev, če je sodnik obsojen zaradi katerih koli drugih kaznivih dejanj (naklepnih in malomarnostnih) na zaporno kazen, ki je krajša od

---

¹⁶³ Komentar Ustave Republike Slovenije, Fakulteta za državne in evropske študije, 924. in 925. stran.

šestih mesecev, ali na neprostostno kazen, zopet ne oziraje se na to, ali ali je kaznivo dejanje storjeno pri opravljanju sodniške funkcije ali zasebno.

Navedena ureditev tako pokriva vsa naklepna kazniva dejanja, ki jih sodnik morebiti stori, ne glede na to, ali jih stori pri opravljanju sodniške funkcije ali zasebno, ter ne glede na to, kako visoka zaporna kazen mu je bila za dejanja izrečena. Ne pokriva pa, kot sodni svet utemeljeno opozarja, vseh nenaklepnih kaznivih dejanj, temveč le obsodbe za nenaklepna kazniva dejanja, za katera je sodniku izrečena zaporna kazen, ki je krajša od šestih mesecev, ali neprostostna kazen. To pomeni, da ZSS ne ureja podlage za razrešitev sodnika, kadar mu je izrečena obsodilna sodba za kaznivo dejanje, storjeno iz malomarnosti, z izrekom zaporne kazni, ki je daljša od šestih mesecev. Navedeno ni logično, saj če je mogoče v skladu z ZSS sodnika razrešiti za nenaklepno kaznivo dejanje, za katero mu je izrečena kazen zapora, ki ni daljša od šestih mesecev, ni logično, da ga ne bi bilo dopustno razrešiti tudi, kadar mu je za isto dejanje izrečena daljša zaporna kazen.

Predlagatelj to pomanjkljivost v predlogu dopolnjuje tako, da podlaga za obvezno razrešitev ostaja za primer, če sodnik naklepno stori kaznivo dejanje z zlorabo sodniške funkcije (predlagani 100. člen).

Podlaga za fakultativno razrešitev pa je podana:

- kadar bo sodnik obsojen zaradi *naklepnega* kaznivega dejanja na zaporno kazen, ki je daljša od šestih mesecev, bo sodni svet še naprej *dolžan* državnemu zboru predlagati, da sodnika razreši, ki bo nato lahko sodnika razrešil ali pa ne (predlagani prvi odstavek 101. člena). Pravnomočna obsodba za naklepno kaznivo dejanje z izrečeno zaporno kaznijo, daljšo od šestih mesecev, je namreč po prepričanju predlagatelja razlog, ki ne upravičuje dodatne presoje sodnega sveta, ali se bo razrešitev predlagala ali ne. Zato vztraja, da je v tem primeru sodni svet vselej dolžan predlagati sodnikovo razrešitev;
- kadar bo sodnik obsojen zaradi (naklepnega ali nenaklepnega) kaznivega dejanja na zaporno kazen, ki je krajša od šestih mesecev, ali na neprostostno kazen ali če bo obsojen zaradi nenaklepnega kaznivega dejanja na zaporno kazen, ki je daljša od šestih mesecev, v vseh primerih, ne glede na to, ali bo dejanje storjeno pri opravljanju sodniške funkcije ali zasebno, pa bo imel sodni svet *možnost* presoditi, ali bo državnemu zboru podal predlog za razrešitev ali ne, in sicer glede na to, ali bo ugotovil, da sodnik zaradi storjenega kaznivega dejanja ne more več uživati zadostne stopnje javnega zaupanja, potrebnega za opravljanje sodniške funkcije.

V obeh primerih državni zbor ne bo vezan na predlog sodnega sveta.

Dodatno je predlagatelj, tudi na predlog sodnega sveta, spremenil določilo četrtega odstavka 81. člena ZSS, ki določa, da če državni zbor na predlog sodnega sveta ne razreši sodnika (fakultativna razrešitev), sodni svet poda pobudo za uvedbo disciplinskega postopka. V predlogu novele ZSSve-A se namreč sodnemu svetu zaradi ugotovljene neustavnosti ZSSve, odpravlja pristojnost podajanja pobude za uvedbo disciplinskega postopka. Po novem bo zato moral sodni svet v primerih, ki so podlaga za fakultativno razrešitev sodnika, o tem, da državni zbor ni sledil njegovemu predlogu za razrešitev, seznaniti disciplinskega tožilca, ta pa bo lahko po uradni dolžnosti zoper sodnika vložil predlog za izrek disciplinske sankcije razrešitve (tretji odstavek predlaganega 101. člena).

Enako se kot novost na predlog sodnega sveta zdaj določa tudi za primer obvezne razrešitve (drugi odstavek predlaganega 100. člena). Predlagani 100. člen (77. člen ZSS) izpeljuje določbo tretjega odstavka 132. člena Ustave RS, ki predvideva, da državni zbor obvezno razreši sodnika v primeru pravnomočne obsodilne sodbe za kaznivo dejanje z zlorabo sodniške funkcije. Načeloma se v takem primeru ne bi smelo zgoditi, da državni zbor ne bi razrešil sodnika. Ker državnega zbora ni mogoče prisiliti v sprejetje neke odločitve, je smiselno, kot predlaga sodni svet, da se s tem seznanjeni disciplinski tožilec, ki bo lahko po uradni dolžnosti zoper sodnika vložil predlog za izrek disciplinske sankcije.

K 103. členu:

Akt o razrešitvi sodnika se bo objavil v Uradnem listu Republike Slovenije.

K X. poglavju: Disciplinska odgovornost sodnikov

X. poglavje zakona v 104. do 112. členu določa materialne določbe glede disciplinske odgovornosti sodnikov, disciplinske sankcije in vprašanje zastaranja. Določbe, ki urejajo disciplinske organe in disciplinski postopek, ureja ZSSve. Uveljavitev in začetek uporabe ZSSve sta leta 2017 prinesla bistvene spremembe na področju zakonske ureditve disciplinskih organov in disciplinskih postopkov zoper sodnike. Spremembe se nanašajo tako na imenovanje in razrešitev disciplinskih organov kot na disciplinski postopek. V skladu z zakonsko ureditvijo, ki je bila v uporabi do začetka uporabe ZSSve, je bil disciplinski postopek v celoti urejen v ZSS. Pristojnost za izvedbo disciplinskih postopkov je bila poverjena sodstvu. ZSSve pa je vodilno vlogo za izvedbo disciplinskih postopkov podelil sodnemu svetu kot neodvisnemu in avtonomnemu organu, v katerem imajo večino sodniki. S tem je zakonodajalec želel doseči večjo neodvisnost disciplinskih postopkov in okrepitev zaupanja javnosti v pravosodje. Disciplinske organe in disciplinski postopek tako po novem ureja ZSSve, ZSS pa še vedno vsebuje materialnopravne določbe glede disciplinske odgovornosti sodnikov in disciplinskih sankcij ter glede zastaranja.

K 104. členu:

Predlagani člen določa splošne okvire disciplinske odgovornosti sodnikov in zdajšnje ureditev v tem pogledu ne spreminja. Disciplinski organi pri sodnem svetu lahko sodniku disciplinsko sankcijo izrečejo le pod pogoji in po postopku, določenem v zakonu. Z uveljavljanjem disciplinske odgovornosti ni dopustno posegati v neodvisnost sodnika pri sojenju, zato ga ni mogoče obtožiti pred disciplinskim sodiščem za mnenje, ki ga je dal pri odločanju na sodišču. Kazenska odgovornost in odgovornost za prekršek pa ne izključujeta disciplinske odgovornosti.

Na predlog sodnega sveta se v prvem odstavku dodaja načelna določba, ki pojasnjuje, da za sodnika disciplinska odgovornost velja ves čas trajanja sodniške funkcije. Sodni svet in sodstvo sta v fazi predhodnega usklajevanja opozorila na to, da je treba v izogib nejasnosti posebej določiti, da je lahko disciplinsko odgovoren tudi sodnik, ki je v suspenzu, je dodeljen ali mu funkcija miruje. To, da je sodnik v času suspenza disciplinsko odgovoren, že zdaj ni sporno, saj je edina posledica suspenza ta, da je odstranjen iz sodniške službe, da torej ne more soditi v sodnih zadevah. V podobnem položaju je tudi sodnik, ki je zaradi dodelitve drugemu organu ali na sodišče višje stopnje oproščen opravljanja sodniške službe. Položaj sodnika pa ni isti, ko mu sodniška funkcija in z njo vse pravice in obveznosti mirujejo. V tem času je sodnik lahko disciplinsko odgovoren po pravilih o disciplinski odgovornosti tiste funkcije ali dejavnosti, zaradi katere mu sodniška funkcija miruje. V skladu s pravili o disciplinski odgovornosti sodnikov ne more biti disciplinsko odgovoren za dejanja, ki jih stori v času mirovanja sodniške funkcije. Podobno je, kadar je sodnik dodeljen v organe zunaj sodstva – v tem primeru ohrani pravico

uporabe naziva sodnik ter pravico do plače in napredovanja iz sodniške službe, še naprej sodstvo ocenjuje njegovo delo (personalni sveti), poleg tega, da sodniške službe ne more opravljati, mu dolžnosti mirujejo (tretji do peti odstavek 71.c člena ZSS).

V delovnopравни zakonodaji je institut suspenza pravic in obveznosti iz delovnopravnega razmerja znan v dveh oblikah,¹⁶⁴ in sicer (1) kot ukrep odstranitve delavca z dela v primeru uvedbe disciplinskega postopka ali kot varnostni ukrep, pri čemer delavcu pogodba o zaposlitvi v tem primeru ne preneha in se ne zamrzne, temveč ne more opravljati dela in je praviloma upravičen do nadomestila plače za čas suspenza, in kot institut mirovanja pogodbe o zaposlitvi, kadar delavec ne more opravljati dela in se pogodba o zaposlitvi zamrzne ter mu pravice in obveznosti iz pogodbe o zaposlitvi mirujejo. Tudi ZSS že vse od sprejetja leta 1994 pozna ti obliki suspendiranja pravic in obveznosti sodniške službe v povezavi z instituti in ločuje med njima:

- *začasna odstranitev sodnika iz sodniške službe zaradi uvedenega kazenskega postopka s pravico do nadomestila plače v času suspenza* (95. člen in drugi odstavek 100. člena ZSS);
- *začasna odstranitev iz sodniške službe zaradi uvedenega disciplinskega postopka s pravico do nadomestila plače v času suspenza* (četrti odstavek 91. člena in drugi odstavek 100. člena ZSS);
- dodelitev sodnika na drugo sodišče ali v strokovno službo sodnega sveta z delno ali popolno *oprostitvijo sodniške službe* (71.c člen ZSS);
- dodelitev sodnika na ustavno sodišče ali na ministrstvo z *mirovanjem obveznosti iz sodniške službe* (tretji do peti odstavek 71.c člena ZSS) ter
- mirovanje sodniške funkcije z *mirovanjem vseh pravic in obveznosti* iz sodniške službe (40. člen ZSS).

Posledica začasne odstranitve delavca z dela ali sodnika iz sodniške službe ni mirovanje vseh pravic in obveznosti delavca iz pogodbe o zaposlitvi ali sodnika iz službenega razmerja. Tako delavec kot sodnik sta zato v času suspenza še naprej disciplinsko odgovorna in suspenz na disciplinsko odgovornost in na potek disciplinskih postopkov ne more vplivati.

Pomembna razlika med delovnopravno in sodniško zakonodajo pa je glede mirovanja pravic in/ali obveznosti. Delovnopravna zakonodaja (53. člen ZDR-1) mirovanje pravic in obveznosti iz pogodbe o zaposlitvi *veže le na tiste pogodbene in druge pravice ter obveznosti* iz delovnega razmerja, *ki so neposredno vezane na opravljanje dela*. Te pravice in obveznosti so na primer pravica do plače, odmora, počitka, letnega dopusta, obveznost delavca opravljati delo na delovnem mestu, slediti navodilom delodajalca, spoštovati in izvajati predpise in ukrepe o varnosti in zdravju pri delu ter pazljivo opravljati delo itd. Ne nastopi pa na primer mirovanje obveznosti varovanja poslovne skrivnosti ali zakonske prepovedi konkurenčne dejavnosti.

---

¹⁶⁴ Zakon o temeljnih pravicah iz delovnega razmerja (ZTPDR – prenehal veljati 5. maja 2006), Uradni list SFRJ, št. 60/1989, 42/1990, Uradni list RS – stari, št. 4/1991, 10/1991, Uradni list RS/I, št. 17/1991 – ZUDE, Uradni list RS, št. 13/1993, 66/1993, 97/2001 – ZSDP, 42/2002 – ZDR, 43/2006 – ZkolP; odsotnost z dela – 69. člen; mirovanje pravic in obveznosti – **34. člen**.

Zakon o delovnih razmerjih (ZDR – prenehal veljati 11. aprila 2013), Uradni list RS, št. 42/2002, 79/2006 – ZZZPB-F, 46/2007 – odl. US, 103/2007, 45/2008 – ZArbit, 83/2009 – odl. US, 40/2012 – ZUJF, 21/2013 – ZDR-1, 33/2016 – PZ-F; suspenz pogodbe o zaposlitvi – **51. člen**.

Zakon o delovnih razmerjih (ZDR-1 – trenutno veljavni zakon), Uradni list RS, 21/13, 78/13 – popr., 47/15 – ZZSDT, 33/16 – PZ-F, 52/16, 15/17 – odl. US, 22/19 – ZPosS, 81/19, 203/20 – ZIUPOPĐVE, 119/21 – ZČmIS-A, 202/21 – odl. US, 15/22, 54/22 – ZUPŠ-1, 114/23 in 136/23 – ZIUZDS; suspenz pogodbe o zaposlitvi – **53. člen**.

ZSS pa v primeru mirovanja sodniške funkcije v 40. členu določa, da v tem primeru sodniku mirujejo vse pravice in obveznosti iz sodniške službe, pri dodelitvi zunaj sodstva na ustavno sodišče ali ministrstvo pa ne določa izjem od mirovanja sodniških dolžnosti (tretji odstavek 71.c člena ZSS). V zvezi z ravnanji, storjenimi v času mirovanja obveznosti iz sodniške službe, zato podlage za vodenje disciplinskega postopka zoper sodnika v ZSS ni. To ni ustrezno, saj tudi obveznosti iz sodniške službe niso vse take, da bi bile neposredno vezane na opravljanje sodniške službe. Predvsem pa, kot opozarja KEI v načelnem mnenju z dne 30. avgusta 2016¹⁶⁵, visoke osebne integritete, ki se pričakuje od sodnikov, ni mogoče »za določen čas zamrzniti«, temveč je nekaj, kar mora sodnika spremljati ves čas, zato sodnike tudi v času mirovanja sodniške funkcije zavezujejo etična načela kodeksa sodniške etike, in sicer v skladu z naravo in položajem funkcije, zaradi katere mu sodniška funkcija miruje. Ne more biti namreč vseeno (oziroma etično nerelevantno), kako ravna in se vede sodnik v času mirovanja sodniške funkcije in ali pri tem krši etične postulate sodniškega poslanstva. Ko mu ponovno oživijo oblastna funkcija ter vse pravice in obveznosti iz sodniške službe, se od njega ponovno zahteva visoka osebna integriteta, ki pa se ugotavlja tudi na podlagi njegovih preteklih ravnanj, torej tudi ravnanj v času mirovanja funkcije.

Predlagatelj je zato sledil opozorilom sodnega sveta in sodstva, da morajo biti sodniki disciplinsko odgovorni ves čas trajanja sodniške funkcije, in se to v prvem odstavku predlaganega 104. člena posebej opredeli. Obenem se v predlogu institut mirovanja in institut dodelitve sodnikov zunaj sodstva po vzoru 53. člena ZDR-1 dopolnjujeta z besedilom, v skladu s katerim bo mirovanje pravic in/ali dolžnosti sodnika v teh dveh primerih omejeno le na tiste, ki so neposredno povezane z opravljanjem sodniške službe, ne pa tudi na tiste, ki stalno veljajo za sodniški položaj, na primer dolžnosti varovanja neodvisnosti in nepristranskosti sodne oblasti in varovanja poklicne tajnosti, prepoved vnaprejšnjega izražanja o tekočih sodnih zadevah, spoštljivo obnašanje, neoviranje delovanja sodišča zaradi uveljavljanja lastnih pravic itd. S tem bo mogoče uveljavljati disciplinsko odgovornost tudi sodnikov, ki jim obveznosti iz sodniške službe mirujejo zaradi mirovanja funkcije ali zaradi dodelitve v drug organ zunaj sodstva. Čas mirovanja sodniške funkcije je razlog za pretrganje zastaranja. Mirovanje sodniške funkcije je dogodek, ko tek zastaralnega roka preneha, po koncu mirovanja pa začne teči znova.

Drugi problem veljavne zakonodaje, ki sta ga izpostavila sodni svet in sodstvo, pa je, kadar se sodniku zaradi uvedbe disciplinskega postopka suspenz pravilno izreče, nato pa se disciplinski postopek brez vsebinskega epiloga ustavi (npr. zaradi upokojitve sodnika ali podane odpovedi sodniški funkciji) in je v takem primeru sodnik upravičen do povrnitve celotne plače. Brez ugotovljene disciplinske odgovornosti namreč sodniku ni mogoče znižati plače zaradi suspenza, povezanega z disciplinskim postopkom. To bi bilo v nasprotju s sodniško neodvisnostjo, čemur nasprotujejo tudi minimalni standardi Evropske mreže sodnih svetov 2014–2015.¹⁶⁶

K 105. členu:

Mnenje Svetovalnega sveta evropskih sodnikov št. 3 o načelih in pravilih, ki urejajo poklicno ravnanje sodnikov, zlasti etiko, nezdružljivo ravnanje in nepristranskost, 44. in 45. odstavek, poudarja, da so standardi profesionalnega ravnanja sodnikov različni od ravnanj, predpisanih v zakonu, in od disciplinskih določb. Izražajo sposobnost sodniškega poklica odsevati funkcijo in vrednote, ki ustrezajo pričakovanjem javnosti kot uravnotežen odziv na pooblastila, ki so zaupana sodniškemu poklicu. Sodnikom omogočajo rešiti vprašanja profesionalne etike, pri čemer jim

¹⁶⁵ Načelno mnenje KEI o ravnanju sodnika v mirovanju, sprejeto na 7. seji 30. avgusta 2016, dostopno na: http://www.sodni-svet.si/skei/keiNm_ravnanje-sodnika-v-mirovanju.html?ver=3.

¹⁶⁶ ENCJ Report 2014–2015 on Disciplinary proceedings and liability of judges, str. 34–35.

dajejo avtonomijo pri odločanju in jim zagotavljajo neodvisnost od drugih oblasti. Javnost obveščajo o standardih ravnanj, ki jih lahko pričakuje od sodnikov. Hkrati javnosti zagotavljajo, da se sodstvo upravlja neodvisno in nepristransko. V istem mnenju je zapisano še, da ni ustrezno povezovati kršitev standardov profesionalnega ravnanja z ravnanji, ki bi lahko terjale odziv v obliki disciplinskih sankcij, saj prvi pomenijo primere dobrih praks, h katerim naj bi vsi sodniki stremeli in katerih razvoj bi lahko bil zaviran s tem, da bi jih enačili s kršitvami, ki terjajo odziv z disciplinskim postopkom (60. odstavek).

Pri opredeljevanju nabora dejanj, ki pomenijo disciplinsko kršitev, je predlagatelj upošteval opozorilo sodnega sveta, da mora biti zaradi varstva neodvisnosti sodnikov pri določanju ravnanj, ki pomenijo disciplinsko kršitev, spoštovano načelo zakonitosti, tako da so disciplinske kršitve kar se da natančno določene in s tem sodnikom vnaprej predvidljive, in sicer do mere, ki upošteva, da se pri opredeljevanju nabora disciplinskih kršitev pomensko odprtim pojmom ni mogoče povsem izogniti in da tudi povsem jasne ločnice med tem, kaj mora biti ali je lahko predmet ocenjevanja dela sodnika, kaj predmet etične odgovornosti in kaj disciplinske odgovornosti, ni mogoče postaviti.

Drugi odstavek taksativno določa dejanja, ki pomenijo disciplinsko kršitev:

1. dejanje, ki ima zakonske znake kaznivega dejanja, storjenega med opravljanjem sodniške funkcije;
2. neizpolnitev ali neupravičena odklonitev izvršitve sodniške dolžnosti;
3. nevestno opravljanje sodniške službe;
4. nezakonito razpolaganje s sredstvi sodišča;
5. izdajanje uradne ali druge tajnosti, določene z zakonom ali Sodnim redom;
6. zloraba položaja ali prekoračitev uradnih pooblastil;
7. opravljanje funkcij, dela ali dejavnosti, ki so po ustavi in zakonu nezdružljivi s sodniško funkcijo;
8. opustitev sporočila o podanih zakonskih razlogih za izločitev sodnika ali nadaljevanje dela v zadevi, v kateri obstaja izločitveni razlog;
9. zloraba pravice do odsotnosti z dela;
10. vnaprejšnje javno izražanje v sodni zadevi, v kateri še ni pravnomočno odločeno ali je vloženo izredno pravno sredstvo;
11. vedenje in ravnanje, ki je v nasprotju s sodniško neodvisnostjo ali s katerim se krši ugled sodniškega poklica;
12. žaljivo obnašanje do posameznikov, državnih organov in pravnih oseb v zvezi z opravljanjem sodniške funkcije ali zunaj nje;
13. oviranje delovanja sodišča zaradi uveljavljanja lastnih pravic;
14. sprejemanje daril ali drugih koristi v zvezi s sodniško funkcijo;
15. nespoštovanje izdanih odločb o premestitvi ali dodelitvi;
16. onemogočanje ali oviranje izvajanja določb zakona o službenem nadzoru in o nadzorstvenih pritožbah;
17. poslovanje s strankami, njihovimi pooblaščenci in drugimi osebami v nasprotju s Sodnim redom;
18. kršitev Sodnega reda o nošenju službenega oblačila;
19. kršitev predpisov o varnosti in zdravju pri delu, o varstvu pred požarom, o varstvu osebnih podatkov, o tajnih podatkih ali za zagotavljanje varnosti na sodišču.

Tretji odstavek določa, katera posamezna dejanja pomenijo hujšo disciplinsko kršitev in je zanje mogoče izreči disciplinsko sankcijo v skladu s 108. členom.

K 106. členu:

Za disciplinsko odgovornost sodnikov se smiselno uporabljajo nekatere določbe Kazenskega zakonika. Gre za določbe o silobranu, prisiljenosti, krivdi, naklepu, malomarnosti, neprištevnosti, dejanski zmoti, pravni zmoti in skrajni sili.

K 107. členu:

Predlagani člen določa disciplinske sankcije, ki se lahko izrečejo sodniku in sledijo veljavni ureditvi v skladu z 82. členom ZSS. Sodniku se lahko izrečejo pisni opomin, ustavitev napredovanja, znižanje plače, premestitev na drugo sodišče za eno stopnjo nižjega položaja ali enakega položaja v drugem kraju, premestitev na drugo sodišče za eno stopnjo nižjega položaja ali enakega položaja v drugem kraju z znižanjem plače in prenehanje sodniške funkcije.

Novost je le disciplinska sankcija premestitev na drugo sodišče s hkratnim znižanjem plače, ki sledi predlogu sodnega sveta. S tem se na zakonski ravni omogoča večja individualizacija disciplinskih sankcij ali njihova prilagoditev resnosti in naravi posameznega dejanja. Navedeno bo dodatno omogočilo disciplinskemu sodišču izrehati disciplinske sankcije kar najbolj v skladu z načelom sorazmernosti, tako da bo v disciplinskem postopku izbralo in odmerilo sankcijo, s katero bo zadostilo zahtevi po sorazmernosti stopnji kršitve in krivde ter občutku pravičnosti.

K 108. členu:

V predlaganem členu se določa izrek disciplinske sankcije. Glede na ureditev v 83. členu ZSS se v prvem odstavku jasno določa, da se pisni opomin lahko izreče ne samo za eno lažjo kršitev, temveč tudi za več lažjih kršitev skupaj. V tretjem odstavku se zaradi potrebe po individualizaciji disciplinskih sankcij in načela sorazmernosti podaljšuje čas, za katerega se sodniku lahko izreče znižanje plače do višine 20 %, in sicer z enega na dve leti. V četrtem odstavku se črta omejitev, da vrhovnemu sodniku ni mogoče izreči disciplinske sankcije premestitve na nižje sodišče, saj, kot poudarja sodni svet, ni razlogov, da bi bili glede te sankcije vrhovni sodniki v privilegiranem položaju z drugimi sodniki. Tega ni utemeljil niti zakonodajalec ne v predlogu ZSS iz leta 1994 ne v predlogu novele ZSS-D, ki je področje disciplinske odgovornosti sodnikov pomembno spremenila. Nova disciplinska sankcija premestitev s hkratnim znižanjem plače se bo lahko izrekla ob pogojih in v okvirih, ki veljajo za eno in drugo sankcijo, tj. premestitev na nižje ali drugo sodišče iste stopnje od šestih mesecev do treh let in znižanje plače do višine 20 % do treh let.

Dodaja se še določba o izreku enotne disciplinske sankcije, kadar se postopek vodi zaradi več disciplinskih kršitev.

K 109. členu:

Kot novost se na pobudo sodnega sveta dodaja dolžnost vnosa obsodilne disciplinske odločbe v osebni spis sodnika. Obenem se v prvem odstavku dodaja predsednik vrhovnega sodišča, kot eden izmed subjektov, ki se jim mora izrek disciplinske sankcije sporočiti, saj med obvezne podatke centralne kadrovske evidence, ki jo vodi vrhovno sodišče, spadajo tudi podatki o ugotovljeni disciplinski in odškodninski odgovornosti.

K 110. členu:

Določata se relativni zastaralni rok za uvedbo disciplinskega postopka, in sicer dve leti od dneva kršitve, in absolutni zastaralni rok, in sicer štiri leta od storitve disciplinske kršitve. Pravnomočno izrečeno disciplinsko sankcijo bo mogoče izreči v šestih mesecih.

Ko sodniku sodniška funkcija miruje (primeri izvolitev ali imenovanja na drugo funkcijo v skladu z 71. členom predloga zakona), zastaranje disciplinskega pregona in izvršitve izrečene disciplinske

sankcije ne teče. Enako velja za čas, ko je sodnik dodeljen zunaj sodstva na ustavno sodišče, na ministrstvo ali v strokovno službo sodnega sveta (81. člen predloga zakona). V času mirovanja torej zastaralni rok ne teče, se pa pri seštevanju celotnega zastaralnega roka upošteva rok pred zadržanjem.

K 111. in 112. členu:

Na predlog sodnega sveta se v okviru disciplinske odgovornosti sodnikov zagotovi tudi rehabilitacija sodnikov z izbrisom izrečene disciplinske sankcije iz evidenc. Predlog nima podlage samo v zahtevi po spoštovanju človeškega dostojanstva (34. člen Ustave RS), ampak zlasti v zahtevi po zagotavljanju neodvisnosti in avtoritete sodnikov (125. člen Ustave RS).

Dodatno se opredeli tudi postopek izbrisa, ki se bo praviloma izvedel po uradni dolžnosti, ko bodo izpolnjeni pogoji za izbris, lahko pa ga bo predlagal tudi sodnik. V primeru negativne odločbe bo imel sodnik pravno varstvo v obliki pritožbe na sodni svet in v skladu s 36. členom ZSSve tudi sodno varstvo v upravnem postopku pred vrhovnim sodiščem.

Pravnomočno odločbo o izbrisu bo moralo disciplinsko sodišče poslati še vrhovnemu sodišču in predsedniku matičnega sodišča, da bosta izvedla izbris iz osebnega spisa sodnika in centralne kadrovske evidence sodnikov.

K XI. poglavju: Prehodne in končne določbe

K 113. členu:

Postopki za izvolitev ali imenovanje na prosta sodniška mesta okrožnega, višjega in vrhovnega sodnika se bodo dokončali po dosedanjih predpisih.

Če pa bodo v teku postopki za prosta sodniška mesta na okrajnem sodišču, se bodo ti postopki ex lege šteli kot postopki za prosta sodniška mesta okrožnega sodnika. Zaradi uveljavitve enega naziva sodnika na prvi stopnji (okrožni sodnik), se bodo postopki za imenovanje na prosto sodniško mesto okrajnega sodnika, ki so se začeli pred začetkom uporabe tega zakona in ob začetku uporabe tega zakona še ne bodo končani, nadaljevali kot postopki za imenovanje na mesto okrožnega sodnika. Zaradi kadrovske potrebe sodišč in dolgotrajnosti postopkov izvolitev bi morebitna ustavitev postopkov za izvolitev prosto sodniško mesto okrajnega sodnika, ki do začetka uporabe tega zakona še ne bi bili končani, povzročila prevelik kadrovski primanjkljaj. Sodni svet bo kandidate obvestil o tem, da se bodo zadevni postopki z dnem začetka uporabe tega zakona nadaljevali kot postopki za imenovanje na prosto sodniško mesto okrožnega sodnika, s čimer bo kandidatom, ki ne bi želeli kandidirati za okrožnega sodnika, omogočeno, da lahko prijavo umaknejo.

Ker bo posebni pogoj glede delovnih izkušenj na pravniških delih po opravljenem pravniškem državnem izpitu za izvolitev okrožnega sodnika strožji kot zdaj veljavni za izvolitev na mesto okrajnega sodnika, se predlaga rešitev, v skladu s katero se bo v zadevnih postopkih ne glede na 7. člen tega zakona, ki določa posebni pogoj delovnih izkušenj na pravniških delih po opravljenem pravniškem državnem izpitu, štelo, da kandidat ta pogoj izpolnjuje, če ga izpolni najpozneje na dan začetka uporabe tega zakona, to je 1. januarja 2027. Prijave kandidatov, ki tega pogoja ne bodo izpolnjevale na dan 1. januarja 2027, bodo zavrnjene.

S predlogom zakona se spreminja postopek imenovanja vrhovnih sodnikov. Veljavna ureditev, v skladu s katero sodnike vrhovnega sodišča, kadar sodni svet izbere kandidata, ki je že sodnik,

(znova) voli državni zbor, namreč ni ustrezna (prvi in tretji odstavek 21. člena ZSS). Če sodni svet izbere na razpisano sodniško mesto kandidata, ki je že izvoljen v sodniško funkcijo, ga sam imenuje na to sodniško mesto (prvi odstavek 21. člena ZSS). Če sodni svet izbere kandidata, ki še ni izvoljen v sodniško funkcijo, ga je dolžan predlagati državnemu zboru v izvolitev (prvi odstavek 19. člena ZSS). Odločanje o imenovanju sodnikov je tako državnemu zboru podeljena le, kadar sodni svet izbere kandidata, ki pred tem še ni bil izvoljen v sodniško funkcijo. Izjema od tega pravila so vrhovni sodniki, saj o imenovanju in napredovanju (že izvoljenih) sodnikov na mesto vrhovnega sodnika (znova) odloča državni zbor na predlog sodnega sveta (tretji odstavek 21. člena in drugi odstavek 34.a člena ZSS).

Pošten in objektiven karierni sistem v sodstvu je eden izmed pogojev za neodvisnost in nepristranskost sodnikov. Sodnik, ki se boji, da zaradi mnenja, ki ga je dal pri sojenju v zadevi, ne bo mogel napredovati na višje sodniško mesto, z vidika javnosti in objektivnega testa, ki ga je oblikovalo Evropsko sodišče za človekove pravice¹⁶⁷, ne more biti ne neodvisen ne nepristranski.

K 114. členu:

Postopki za razrešitev sodnika, premestitev, dodelitev, prenehanje dodelitve, postopki ugotavljanja nezdržljivosti sodniške funkcije in mirovanja, ki bodo potekali, se bodo dokončali v skladu s tem zakonom. Enako velja za postopke izvajanja službenih nadzorov, potrjevanja negativne ocene pred sodnim svetom in postopke v zvezi s prenehanjem sodniške funkcije ali službe.

K 115. členu:

Disciplinski postopki in postopki začasne odstranitve sodnika iz sodniške službe za dejanja in kršitve, ki so bili storjeni pred 1. januarjem 2027, se dokončajo v skladu s tem zakonom. Za ugotavljanje disciplinske odgovornosti sodnikov in izrek disciplinske sankcije se določbe predloga zakona ne uporabljajo, če so bila očitana ravnanja storjena pred uveljavitvijo tega zakona, razen če je ta zakon za storilca ugodnejši. Predlagana rešitev temelji na izhodišču, da *materialnopravne* določbe zakona, ki urejajo disciplinsko odgovornost sodnikov in sankcije, ne morejo imeti retroaktivne veljave. Prav zato je določeno, da se določbe predloga tega zakona glede disciplinske odgovornosti in izreka sankcije ne morejo uporabljati za tiste primere, pri katerih so bila *dejanja* storjena pred uveljavitvijo zakona, *razen če so za storilca ugodnejše*. Navedeno pomeni, da bodo vsa dejanja, storjena pred začetkom uporabe predloga zakona, obravnavana po istem zakonu. Enak pristop glede veljavnosti (materialnopravnih) določb je v KZ-1, ki v 7. členu določa, da se za storilca uporablja zakon, ki je veljal *ob storitvi kaznivega dejanja*, razen če je poznejši zakon za storilca milejši.

K 116. členu:

Predlagana določba ima najpomembnejši vpliv na status sedanjih okrajnih sodnikov. Zaradi predlagane odprave okrajnih sodišč v skladu z ZS-1 in uvedbe enega sodniškega naziva na prvi stopnji je treba uskladiti tudi sodniške nazive, v katerih zdaj sodniki sodniško funkcijo opravljajo na prvi stopnji. V skladu z ureditvijo v ZSS na prvi stopnji sodniki svojo funkcijo opravljajo v nazivu okrajni ali okrožni sodnik oziroma v sodniškem položaju okrajni sodnik svetnik ali okrožni sodnik svetnik. Od 1. januarja 2027 bodo na prvi stopnji odločala le še okrožna sodišča, na katerih bodo praviloma sodniško funkcijo opravljali sodniki v sodniškem nazivu okrožni sodnik oziroma v sodniškem položaju okrožni sodnik svetnik.

---

¹⁶⁷ Guide on Article 6 of the European Convention on Human Rights, civil limb, str. 49–59, dostopno na: https://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_6_ENG.pdf, konkretno na primer primera Sramek proti Avstriji in Sacilor Lormines proti Franciji.

Sodnik z izvolitvijo ali imenovanjem v sodniško funkcijo pridobi dve osnovni pravici: pravico do plače in pravico do napredovanja. Osnovna plača je v skladu s 60. členom ZSTSPJS določena s plačnim razredom, v katerega je uvrščena posamezna funkcija, oziroma s plačnim razredom, ki ga je sodnik pridobil z napredovanjem. Uvrstitev posameznih funkcij v plačne razrede določa Priloga 2 ZSTSPJS.

Izhodiščni plačni razred za okrajnega sodnika je 49., z napredovanjem pa okrajni sodnik lahko napreduje do 53. plačnega razreda. ZSS namreč v 46. členu določa, da v okviru razponov, ki jih določa zakon, ki ureja sistem plač v javnem sektorju, okrajni sodniki napredujejo za največ štiri plačne razrede, funkcija okrajnega sodnika svetnika pa je uvrščena v 54. plačni razred. Zaradi uvedbe enega sodniškega naziva na prvi stopnji se določa način prevedbe (uvrstitve) okrajnih sodnikov v posamezne plačne razrede sodniške funkcije okrožnega sodnika ob upoštevanju plačnega položaja, ki ga bo imel okrajni sodnik na dan začetka uporabe tega zakona. Okrožni sodniki se v skladu s Prilogo 2 ZSTSPJS ob izvolitvi ali imenovanju uvrstijo v izhodiščni plačni razred, to je 52. plačni razred. Nato pa, kot določa 46. člen ZSS, napredujejo za tri plačne razrede. Predlog zakona število treh napredovanj ohranja (tretji odstavek 42. člena predloga zakona).

Predlagana prevedba temelji na izhodišču, da bodo vsi okrajni sodniki, ki bodo na dan 31. decembra 2026 sodniško funkcijo opravljali v sodniškem nazivu okrajni sodnik, po zakonu (z dnem začetka uporabe 1. januarja 2027) dobili sodniški naziv okrožni sodnik. Uvrstitev v plačni razred sodniške funkcije okrožnega sodnika pa bo odvisna od plačnega razreda, ki ga bodo imeli okrajni sodniki na dan 31. decembra 2026. Vsi okrajni sodniki, ki še ne bodo dosegli izhodiščnega plačnega razreda okrožnega sodnika, se bodo uvrstili v izhodiščni 52. plačni razred, kot ga Priloga 2 ZSTSPJS določa za okrožnega sodnika. Okrajni sodniki, ki pa so z napredovanjem že dosegli 52. ali 53. plačni razred, bodo svoj plačni razred ohranili. Okrajni sodnik namreč v času opravljanja sodniške funkcije napreduje v višji plačni razred vsaka tri leta, razen če je za ta čas z oceno sodniškega dela ugotovljeno, da ne izpolnjuje pogojev za napredovanje, oziroma če tako določa pravomočna sodba disciplinskega sodišča (26. člen ZSS).

Okrajni sodniki, ki so že pridobili sodniški položaj svetnika in so zato uvrščeni v 54. plačni razred, bodo ta plačni razred obdržali. V tem delu predlagatelj sledi načelu ohranitve pridobljenih pravic (višina plače se zaradi odprave okrajnih sodišč sodnikom ne bo znižala).

Drugače pa je glede upoštevanja napredovanja. Podlaga za napredovanje v plačne razrede je ocena izvajanja sodniške službe. Napredovanje zajema napredovanje v plačnih razredih v razponu plačnih razredov za posamezni sodniški naziv (drugi odstavek 24. člena ZSS). O napredovanju se odloča po izvedenem postopku ugotavljanja uspešnosti in strokovnosti sodnika. Za sodnike oceno izvajanja sodniške službe vsaka tri leta izdelava pristojni personalni svet na podlagi podatkov iz osebne spisa sodnika in drugih podatkov o izpolnjevanju kriterijev iz 28. člena ZSS, ki jih podrobneje določajo Merila za kakovost dela sodnikov za oceno sodniške službe¹⁶⁸. Merila določajo način, na podlagi katerega se ugotavljajo kriteriji za oceno izvajanja sodniške službe, in sicer delovne sposobnosti in strokovno znanje, osebnostne lastnosti, socialne veščine in sposobnosti opravljanja nalog vodstvenega mesta. Personalni svet pri oceni izvajanja sodniške službe upošteva mnenje predsednika sodišča ali vodje oddelka, na katerem ocenjevani sodnik opravlja sodniško službo. Pred izdelavo ocene izvajanja sodniške službe glede strokovnega znanja sodnika pridobi tudi mnenje oddelka sodišča, ki obravnava pravna sredstva

---

¹⁶⁸ Uradni list RS, št. 64/17.

zoper odločbe ocenjevanega sodnika. Merila za vsako stopnjo sodišč določajo, katere zadeve se v doseženem obsegu dela upoštevajo (10. člen). Navedeno pomeni, da je bila podlaga za napredovanje okrajnih sodnikov ocena izvajanja sodniške službe, s katero se je ugotavljalo reševanje zadev iz pristojnosti okrajnih sodišč v skladu z ZS.

Pri določitvi prevedbe je treba upoštevati, da se razponi plačnih razredov za okrajne in okrožne sodnike prekrivajo. Okrajni sodnik svetnik je z napredovanjem na sodniški položaj svetnika že pridobil dva plačna razreda okrožnega sodnika. Če bi ob prevedbi okrajnim sodnikom pri uvrstitvi v plačni razred upoštevali tudi čas napredovalnega obdobja, bi to vplivalo tudi na položaj sedanjih okrožnih sodnikov, ki se jim pri izdelavi njihove ocene izvajanja sodniške službe upošteva reševanje zadev iz okrožne pristojnosti. Do vzpostavitve okrožnega sodišča kot temeljne organizacijske enote sodišča na prvi stopnji je namreč treba upoštevati, da veljavna ureditev na prvi stopnji loči stvarno pristojnost okrajnih in okrožnih sodišč.

Spremembo sodniškega naziva in uvrstitev v plačni razred bo s posebno odločbo ugotovil predsednik matičnega sodišča, torej predsednik sodišča, kjer bo sodnik na dan začetka uporabe zakona opravljal sodniško funkcijo.

K 117. členu:

Napredovanje na položaj svetnika je po ZSS edina oblika napredovanja za vse sodniške nazive in stopnje, tudi vrhovne sodnike. Izvaja se v dveh oblikah, in sicer kot redno in hitrejše napredovanje.

Okrožni sodnik položaj svetnika pridobi po prvem napredovanju po dopolnjenem petinštiridesetem letu starosti, če je z oceno sodniške službe ugotovljeno, da izpolnjuje pogoje za hitrejše napredovanje, višji sodnik pa pridobi položaj svetnika pri tretjem napredovanju v višji plačni razred na istem sodniškem mestu. Ker se predlog zakona določa drugačne pogoje za pridobitev sodniškega položaja svetnik za okrožne in višje sodnike, se določa upoštevanje ocen sodniške službe, ki bodo sodnikom izdane po ZSS.

Sprememba se predlaga tudi za pridobitev sodniškega položaja vrhovni sodnik svetnik. Po veljavni ureditvi vrhovni sodnik položaj svetnika pridobi po devetih letih opravljanja sodniške službe vrhovnega sodnika, če je z oceno sodniške službe ugotovljeno, da izpolnjuje pogoje za napredovanje (tretji odstavek 27. člena ZSS). Lahko pa na ta položaj napreduje že po šestih letih opravljanja sodniške službe vrhovnega sodnika, če je z oceno sodniške službe ugotovljeno, da izpolnjuje pogoje za hitrejše napredovanje (šesti odstavek 34. člena ZSS).

Ker predlog zakona odpravlja redno ocenjevanje vrhovnih sodnikov in pridobitev sodniškega položaja vrhovni sodnik svetnik ureja drugače (veže ga le na določeno dobo opravljanja sodniške funkcije na vrhovnem sodišču), je treba to spremembo ustrezno upoštevati pri vrhovnih sodnikih, ki bodo na dan začetka uporabe tega zakona sodniško službo opravljali na sodniškem mestu na vrhovnem sodišču že šest ali več let in še niso pridobili sodniškega položaja svetnik, da se z dnem začetka uporabe tega zakona imenujejo na sodniški položaj vrhovni sodnik svetnik in se uvrstijo v plačni razred, določen v Prilogi 2 ZSTSPJS za funkcijo vrhovni sodnik svetnik.

K 118. členu:

Določa se tek roka za izdelavo ocene sodnikovega dela, ki je glede na posamezno stopnjo ocene podlaga za napredovanje sodnika v višji plačni razred, v višji sodniški naziv ali sodniški položaj.

Za okrajne sodnike, ki bodo na dan 31. decembra 2026 uvrščeni v 49., 50. ali 51. plačni razred in bodo 1. januarja 2027 pridobili sodniški naziv okrožni sodnik ter bili uvrščeni v 52. izhodiščni plačni razred funkcije okrožnega sodnika, bo obdobje za izdelavo ocene njihovega dela prekinjeno in bo začelo teči znova po začetku uporabe tega zakona. Pri določitvi pravila za ocenjevanje njihovega dela je ključno dejstvo, da bodo na podlagi prevedbe pridobili višji sodniški naziv in dodatne plačne razrede ne glede na doseženo napredovalno obdobje, zato je smiselno, da se ocenjevanje njihovega dela začne znova.

Za vse druge sodnike, ki bodo na dan 31. decembra 2026 opravljali sodniško funkcijo v različnih sodniških nazivih (okrajni sodniki v 52., 53. in 54. plačnem razredu, okrožni sodniki in višji sodniki), se obdobje za izdelavo ocene njihovega dela ne bo prekinjalo. Za te sodnike se bo obdobje ocenjevanja, določeno v prvem in drugem odstavku 31. člena Zakona o sodniški službi (ZSS), vštelo v rok iz 30. člena tega zakona. Pri ocenjevanju njihovega dela se bo upoštevalo dosedanje delo, opravljeno v okviru njihovega položaja in pristojnosti. To pravilo enako velja tudi za okrajne sodnike v 52., 53. in 54. plačnem razredu ter za okrožne in višje sodnike, ki bodo na dan 31. decembra 2026 sodniško funkcijo opravljali na okrajnem sodišču, saj bodo njihove (okrajne) naloge postale del nalog okrožnega sodnika.

Sodniki bodo tako napredovali skladno s predpisi, brez prekinitve obdobja za ocenjevanje, kar zagotavlja pregledno in pravično napredovanje v prenovljenem sodniškem sistemu.

K 119. členu:

Odločbe o dodelitvi sodnikov v strokovno službo sodnega sveta se uskladijo v enem mesecu od začetka uporabe tega zakona. Strokovno službo, ki zagotavlja organizacijsko, strokovno, administrativno in tehnično podporo sodnemu svetu, KEI, disciplinskim organom in volilni komisiji, vodi generalni sekretar sodnega sveta, ki je dodeljeni sodnik. Drugi sodniki, ki so dodeljeni v strokovno službo, opravljajo naloge tajnika KEI, tajnika disciplinskih organov, namestnika generalnega sekretarja in druge zahtevnejše strokovne naloge na področju delovnih nalog in projektov sodnega sveta (četrti odstavek 54. člena ZSSve).

K 120. členu:

V skladu s predlagano ureditvijo bodo sodniško funkcijo na prvostopenjskih okrožnih sodiščih opravljali sodniki v ustreznem nazivu ali položaju okrožnega sodnika. Zato se predlaga uskladitev z ZSTSPJS, in sicer črtanje posameznih funkcij (okrajni sodnik, okrajni sodnik svetnik, podpredsednik okrajnega sodišča I in funkcij predsednik okrajnega sodišča IV, III, II in I) iz njegove Priloge 2.

K 121. členu:

Ker se predlaga nov naslov zakona, se določa, da ima uporaba sklicevanja na zakon, ki ureja sodniško službo v drugih predpisih, enak pomen kot zakon o sodnikih.

K 122. členu:

Določata se prenehanje veljavnosti ZSS in njegova uporaba do začetka uporabe tega zakona in podzakonskih predpisov, izdanih na njegovi podlagi.

K 123 člen:

Določa se rok za izdajo podzakonskih predpisov. Sodni svet bo moral izdati merila za izbiro kandidatov za sodniško mesto in merila za oceno kakovosti sodnikovega dela, predsednik vrhovnega sodišča pa merila, ki podrobneje določajo trajanje dopusta sodnikov in druge

odsotnosti z dela. Minister, pristojen za pravosodje pa bo izdal podzakonski predpis, ki bo podrobneje določal postopek in pogoje za podelitev sodniške štipendije za izobraževalne oblike.

K 124. členu:

Določa se splošni vacatio legis za uveljavitev predloga zakona, glede začetka uporabe zakona pa se predlaga 1. januar 2027, saj je za prehod na novi sistem najustreznejša določitev novega koledarskega leta. V času od uveljavitve predloga zakona do začetka uporabe je treba izdati podzakonske predpise ter pripraviti vse potrebno za nove statute okrajnih sodnikov, ki bodo z dnem začetka uporabe zakona sodniško funkcijo nadaljevali kot okrožni sodniki.